

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

58 tomas
2015 m. balandžio 1 d.

Turinys

II Ne teisėkūros procedūra priimami aktai

SPRENDIMAI

- ★ 2014 m. vasario 20 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/506 dėl priemonių, kurias Vokietija taikė *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir kitiems oro vežėjams SA.15376 (C 27/07) (ex NN 29/07) (pranešta dokumentu Nr. C(2014) 868) ⁽¹⁾ 1
- ★ 2014 m. rugsėjo 16 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/507 dėl priemonės SA.23129 (12/C) (ex 12/NN) (ex CP 141/2007), kurią įgyvendino Vokietija (pranešta dokumentu Nr. C(2014) 6411) ⁽¹⁾ 37
- ★ 2014 m. spalio 1 d. Komisijos sprendimas (ES) 2015/508 dėl tariamos infrastruktūros pagalbos, kurią Vokietija suteikė įmonei *Propapier PM2 GmbH* – Valstybės pagalba Nr. SA.36147 (C 30/10) (ex NN 45/10; ex CP 327/08) (pranešta dokumentu Nr. C(2014) 6847) ⁽¹⁾ 72

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2015/506

2014 m. vasario 20 d.

dėl priemonių, kurias Vokietija taikė *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir kitiems oro vežėjams SA.15376 (C 27/07) (ex NN 29/07)

(pranešta dokumentu Nr. C(2014) 868)

(Tekstas autentiškas tik vokiečių kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

paraginusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas pagal minėtas nuostatas ⁽²⁾ ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2003–2006 m. Komisija gavo įvairių subjektų skundų, kuriuose buvo teigiama, kad tam tikri oro vežėjai ir Berlyno Šėnefeldo oro uosto *Flughafen Berlin-Schönefeld* (toliau – *Schönefeld*) operatorė galimai yra gavę neteisėtą valstybės pagalbą savo veiklai šiame oro uoste.
- (2) 2006 m. rugpjūčio 17 d. raštu Komisija paprašė Vokietijos suteikti informacijos šiuo klausimu. 2006 m. gruodžio 20 d. raštu Vokietija atsakė į šį prašymą.
- (3) 2007 m. liepos 10 d. raštu Komisija Vokietijai pranešė apie savo sprendimą dėl pirmiau nurodytų priemonių pradėti procedūrą pagal Sutarties dvincerėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 108 straipsnio 2 dalį (toliau – sprendimas pradėti procedūrą). Kartu Komisija, remdamasi Reglamento (EB) Nr. 659/1999 ⁽³⁾ 10 straipsnio 3 dalimi, išleido įsakymą pateikti informaciją, taikomą visiems dokumentams, duomenims ir informacijai, kuriais remdamasi Komisija gali ištirti, ar atitinkamos priemonės yra valstybės pagalba.
- (4) 2007 m. spalio 4 d. Vokietija Komisijai pateikė savo pastabas, o 2008 m. kovo 3 d. jas papildė kitais dokumentais.

⁽¹⁾ 2009 m. gruodžio 1 d. vietoje EB sutarties 87 ir 88 straipsnių įsigaliojo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 ir 108 straipsniai. EB sutarties 87 ir 88 straipsniai bei SESV 107 ir 108 straipsniai iš esmės tapatūs. Šiame sprendime nuorodos į SESV 107 ir 108 straipsnius prireikus turėtų būti suprastos kaip nuorodos į atitinkamai EB sutarties 87 ir 88 straipsnius. SESV taip pat įvedė kai kurių terminologijos pakeitimų, kaip antai „Bendrija“ pakeista „Sąjunga“, „bendra rinka“ pakeista „vidaus rinka“. Šiame sprendime vartojami SESV terminai.

⁽²⁾ OL C 257, 2007 10 30, p. 16.

⁽³⁾ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1).

- (5) 2007 m. spalio 30 d. Komisijos sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽⁴⁾. Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių per mėnesį nuo paskelbimo pateikti savo pastabas dėl šių priemonių.
- (6) Komisija gavo kelių suinteresuotųjų šalių pastabas. 2008 m. sausio 16 d. ir 2008 m. vasario 20 d. Komisija šias pastabas persiuntė Vokietijai. 2008 m. gegužės 15 d. raštu Vokietija pateikė savo pastabas dėl suinteresuotųjų šalių pastabų. 2009 m. rugpjūčio 31 d. raštu Komisija paprašė papildomos informacijos. Vokietija į šį prašymą atsakė trimis raštais (2009 m. rugsėjo 28 d., spalio 12 d. ir 28 d.). 2011 m. balandžio 4 d. Komisija Vokietijos vėl paprašė suteikti informacijos. Atsakydama į šį prašymą, 2011 m. gegužės 19 d. Vokietija pateikė naujas pastabas ir papildomus dokumentus. 2011 m. spalio 10 d. Komisija Vokietijai persiuntė kitas suinteresuotųjų šalių pastabas. 2011 m. lapkričio 7 d. Vokietija į jas atsakė. Atsakydama į dar vieną 2012 m. sausio 17 d. Komisijos prašymą suteikti informacijos, 2012 m. vasario 14 d. Vokietija dar kartą pateikė savo pastabas.

2. BENDROSIOS APLINKYBĖS

- (7) 1990 m. Vokietijai susivienijus, Berlynas oro transporto atžvilgiu dėl kelis dešimtmečius trukusio miesto padalijimo į rytinę ir vakarinę dalis atsidūrė ypatingoje padėtyje. Mieste esantys oro uostai *Berlin-Tegel* (toliau – *Tegel*) ir *Berlin-Tempelhof* (toliau – *Tempelhof*) yra buvusio Vakarų Berlyno teritorijoje, o oro uostas *Schönefeld* – buvusio Rytų Berlyno teritorijoje, tarp Berlyno ir Brandenburgo žemių.
- (8) *Tempelhof* buvo atidarytas 1923 m. ir dėl trumpų kilimo ir tūpimo takų tiko tik mažiems orlaiviams. Dėl šio oro uosto padėties paprastai modernizuoti jo nebuvo galima, nes jo nebuvo įmanoma išplėsti dėl netoliese esančios istorinės vietos ir aplinkinių gyvenamųjų rajonų. 2008 m. spalio 30 d. *Tempelhof* veikla nutraukta.
- (9) *Tegel* buvo atidarytas 1948 m., siekiant užtikrinti oro tiltą miestui per sovietų vykdytą Vakarų Berlyno blokadą aprūpinti. Nuo 1968 m. daug oro vežėjų savo veiklą iš *Tempelhof* perkėlė į *Tegel*, nes *Tempelhof* netiko reikalingiems lėktuvams. Nuo 1975 m. *Tegel* pamažu tapo svarbiausiu Berlyno keleiviniu oro uostu. Praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pradžioje piko valandomis *Tegel* didžiausi pajėgumai būdavo išnaudoti. Vienintelė galimybė išspręsti ilgalaikę rimtą ribotų pajėgumų problemą buvo išplėsti kilimo bei tūpimo takus ir pastatyti didesnę terminalą. Tačiau tai buvo neįmanoma, nes, kaip ir *Tempelhof*, *Tegel* yra mieste, aplink jį – gyvenamieji rajonai ir privažiuojamieji keliai. Be to, bet koks oro transporto *Tegel* padidėjimas būtų reiškęs triukšmo padidėjimą gyventojams.
- (10) *Schönefeld* buvo atidarytas 1946 m. Sovietų karinės administracijos Vokietijoje nutarimu. Iš pradžių jo pagrindinė paskirtis buvo karinio oro uosto, tačiau juo naudojosi ir komerciniai oro vežėjai, pvz., *Aeroflot*, vėliau – Rytų Vokietijos bendrovė *Interflug*. Iki 1990 m. politinio lūžio Vokietijoje *Schönefeld* buvo kelis kartus išplėstas. Suprojektuotas kaip karinis oro uostas, jis nebeatitiko modernaus komercinio oro transporto reikalavimų, be to, pasikeitus politinei padėčiai, nebebuvo geros būklės. Dėl šios priežasties praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje, norint šį oro uostą pritaikyti prie Vakarų Europos saugos standartų, buvo reikalingos didelės investicijos. Be to, *Schönefeld* yra toliau nuo miesto centro negu *Tempelhof* ir *Tegel*, todėl bent kai kurių kategorijų keleiviams ir oro vežėjams buvo ne toks patrauklus.
- (11) Iš pradžių dėl istorinių priežasčių visų trijų Berlyno oro uostų operatoriai buvo skirtingi. Vokietijai susivienijus, jie buvo sujungti į vieną kontroliuojančiąją bendrovę – *Berlin Brandenburg Flughafen Holding GmbH* (toliau – BBF), kurios akcininkės buvo Berlyno ir Brandenburgo žemės (po 37 %) ir Vokietijos federalinė Vyriausybė (26 %). Iki 2003 m. ši kontroliuojančioji bendrovė turėjo dvi patronuojamąsias bendroves – *Berliner Flughafen-Gesellschaft mbH* (toliau – BFG), kuri buvo *Tegel* ir *Tempelhof* operatorė, ir *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* (toliau – FBS), kuri buvo *Schönefeld* operatorė. 2003 m. spalio mėn. BBF ir FBS susijungė, o BFG tapo FBS patronuojamąja bendrove. 2012 m. sausio 1 d. FBS pervardyta į *Flughafen Berlin Brandenburg GmbH* (toliau – FBB).
- (12) Praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje greitai tapo aišku, kad būtina veiksmingiau naudoti turimus oro uostų pajėgumus, kurie tuo metu dėl iki tol trukusio politiškai motyvuoto miesto padalijimo buvo išskaidyti tankiai gyvenamoje Berlyno teritorijoje. Tai sietina su bendra prielaida, kad oro transportas į Berlyną ir iš jo augs, iš dalies dėl fakto, kad Berlynas vėl turėjo tapti Vokietijos sostine (plg. 1 lentelę).

⁽⁴⁾ Žr. 2 išnašą.

1 lentelė

Transporto apimtis Berlyno oro uostuose (mln. keleivių)

Metai	Schönefeld	Tegel	Tempelhof
1991	1,1	6,7	nėra duomenų
1992	1,4	6,6	nėra duomenų
1993	1,6	7	1,1
1994	1,8	7,2	nėra duomenų
1995	1,9	8,2	nėra duomenų
1996	1,8	8,3	nėra duomenų
1997	1,9	8,6	nėra duomenų
1998	1,9	8,8	0,9
1999	1,9	9,5	nėra duomenų
2000	2,1	10,3	nėra duomenų
2001	1,9	9,9	nėra duomenų
2002	1,6	9,1	nėra duomenų
2003	1,7	11,1	0,5
2004	3,3	11	0,4
2005	5	11,5	0,5
2006	6	11,8	0,6
2007	6,3	13,5	0,4
2008	6,6	14,5	0,4
2009	6,8	14,2	uždarytas
2010	7,3	15,0	uždarytas
2011	7,1	16,9	uždarytas
2012	7,1	18,2	uždarytas

Šaltinis. Komisijos sprendimo dėl valstybės pagalbos Nr. NN 25/09 (ex N 167/09) – Vokietija – Flughafen Berlin Brandenburg International finansavimas (OL C 179, 2009 8 1, p. 5) duomenys, atnaujinti FBB metinių veiklos ataskaitų duomenimis.

- (13) Esant tokioms aplinkybėms, tuoj po Vokietijos susivienijimo pradėta svarstyti vieno oro uosto Berlyno–Brandenburgio regione galimybė. Remiantis Berlyno oro uostų keleivių skaičiaus prognozėmis buvo manoma, kad veiksmingai susidoroti su oro transporto augimu bus galima tik turint vieną tinkamo dydžio ir naujausio technologinio lygio oro uostą.
- (14) 1992 m. sausio mėn. pradėti rengti vieno oro uosto Berlyne įkūrimo planai, o 1993 m. birželio 20 d. pranešta, kad svarstomi trys naujo oro uosto statybos vietos variantai – pietinė Šenefeldo dalis, greta dabartinio oro uosto, bei Špėrenbergo ir Juterbogo aerodromai (*Flugplatz Sperenberg* ir *Flugplatz Jüterbog*). *Tegel* ir *Tempelhof* nebuvo laikomi galimu variantu dėl dviejų priežasčių: pirma, dėl savo padėties (mieste) jie darytų neigiamą poveikį gyventojams (ypač dėl triukšmo), antra, išplėsti juos tiek, kiek reikėtų vienam naujam oro uostui Berlyne, iš

viso nebuvo įmanoma. Sprendimą pasirinkti *Schönefeld* galiausiai lėmė tai, kad jis yra sąlyginai arti miesto centro (nors yra už miesto) ir yra geros jungtys su keliais ir geležinkeliu. Taigi nuspręsta išplėsti ir modernizuoti esamą oro uostą *Schönefeld*, kad jis taptų pagrindiniu Berlyno oro uostu – *Flughafen Berlin-Brandenburg Willy Brandt* (toliau – BER), o oro uostus *Tegel* ir *Tempelhof* uždaryti. Šis sprendimas įformintas 1996 m. gegužės 28 d. Vokietijos federalinės Vyriausybės bei Berlyno ir Brandenburgo žemių sutikimu priimtu nutarimu.

- (15) BBF akcininkės planavo BER projekto įgyvendinimą perleisti privačiam oro uosto savininkui ir operatoriui. 1997 m. nuspręsta BBF privatizuoti visas jos akcijas parduodant privačiam investuotojui ir būsimam pirkėjui suteikiant oro uosto koncesiją.
- (16) Tačiau BBF akcininkėms ir konkurso dalyviams susitarti nepavyko, todėl 2003 m. valstybinės savininkės paskelbė, kad privatizavimas žlugo ir kad oro uostą statys valstybė⁽⁵⁾.

3. PRIEMONIŲ IR JŲ APLINKYBIŲ APIBŪDINIMAS

3.1. Valdymo ir pelno pervedimo sutartis

- (17) 1992 m. rugpjūčio 6 d. BBF ir BFG pasirašė valdymo ir pelno pervedimo sutartį. Iš pradžių ši sutartis turėjo galioti penkerius metus numatant, kad ji bus automatiškai pratęsiama dvejų metų laikotarpiui, o apie jos nutraukimą reikia pranešti prieš metus. Panašią sutartį BBF sudarė ir su FBS. Pagal Vokietijos teisę tokia įmonės ir patronuojamosios bendrovės valdymo ir pelno pervedimo sutartimi patronuojamoji bendrovė savo valdymą paveda patronuojančiajai bendrovei. Be to, patronuojamoji bendrovė išipareigoja patronuojančiajai bendrovei pervesti savo pelną arba perkelti savo nuostolių kompensavimą. Praktiškai tai reiškia, kad dėl tokios sutarties patronuojamosios ir patronuojančiosios bendrovių pelnas ir nuostoliai sumuojami ir atitinkamai apmokestinami. Dėl BBF ir jos patronuojamųjų bendrovių sudarytų valdymo ir pelno pervedimo sutarčių skirtingos įmonės pelno mokesčio tikslais buvo laikomos vienu mokesčio subjektu.
- (18) 2003 m., BBF ir FBS susijungus, BBF teisės ir pareigos, nustatytos 1992 m. rugpjūčio 6 d. su BFG sudarytoje valdymo ir pelno pervedimo sutartyje, perėjo FBS. Be to, BBF ir FBS susijungus, jų sudaryta valdymo ir pelno pervedimo sutartis neteko reikšmės, todėl šiame sprendime ją nebebus atsižvelgiama.
- (19) Praktiškai dėl 1992 m. rugpjūčio 6 d. BBF ir BFG sudarytos valdymo ir pelno pervedimo sutarties (toliau – valdymo ir pelno pervedimo sutartis), bent kai kuriais metais, *Schönefeld* veiklos nuostoliai buvo kompensuojami iš *Tegel* uždirbto pelno.
- (20) Bent iki 2006 m. *Schönefeld* iš tikrųjų veikė nuostolingai. Tai matyti iš toliau pateiktos lentelės, kurioje nurodyti oro uosto 2003–2006 m. EBITDA⁽⁶⁾ ir EBIT⁽⁷⁾ duomenys, apskaičiuoti pagal tiesiogiai su oro uosto veika susijusias išlaidas ir pajamas.

2 lentelė

Schönefeld 2003–2006 m. EBITDA ir EBIT

EBITDA/EBIT (mln. EUR)	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.
EBITDA	[...] ⁽¹⁾	(...)	(...)	(...)
EBIT	(...)	(...)	(...)	(...)

⁽¹⁾ Pažymėtos verslo paslaptys, kaip nustatyta 2003 m. gruodžio 1 d. Komisijos komunikate C(2003) 4582 dėl profesinės paslapties valstybės sprendimuose (OL C 297, 2003 12 9, p. 6).

Šaltinis. 2007 m. spalio 4 d. Vokietijos pastabų, pateiktų pradėjus oficialią tyrimo procedūrą, 19 priedas.

⁽⁵⁾ Žr. *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (FAZ), 2003 5 23, Nr. 119, p. 16 <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/unternehmen/luftfahrt-privatisierung-der-berliner-flughafen-endgueltig-gescheitert-1101944.html>.

⁽⁶⁾ *Earnings before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization* (pajamos neatskaičius palūkanų, mokesčių, nusidėvėjimo ir amortizacijos).

⁽⁷⁾ *Earnings before Interest and Taxes* (pajamos neatskaičius palūkanų ir mokesčių).

- (21) Nors *Schönefeld* veiklos rezultatai buvo prasti, klausimo dėl grupės, sudarytos iš FBS, BFG ir – iki 2003 m. – kontroliuojančiosios bendrovės BBF (toliau – FBS grupė), ekonominio gyvybingumo nekilo. FBS grupė visada galėjo pateikti pakankamai savų finansinių išteklių arba prirėkus gauti jų rinkoje. Komisijos žiniomis, FBS grupė viešųjų finansinių išteklių iš išorės šaltinių gavo tik BER projektui finansuoti, taigi patvirtinus Komisijai ⁽⁸⁾.
- (22) Ši aplinkybė pirmiausia sietina su sąlyginai gerais *Tegel* ekonominės veiklos rezultatais, kurie sušvelnino neigiamą *Schönefeld* veiklos nuostolių poveikį FBS grupei. 1990–2005 m. *Tegel*, priešingai negu *Schönefeld* ir *Tempelhof*, buvo modernus oro uostas, kuriuo naudojosi visi svarbūs skrydžius į Berlyną vykdančios tarptautiniai oro vežėjai, teikiantys plačią paslaugų pasiūlą. Kai kurių kategorijų keleiviams ir oro vežėjams *Tegel* buvo patraukliausias oro uostas visame Berlyno regione. Be to, 1990–2005 m. Berlynui buvo būdinga bendra keleivinio oro transporto augimo tendencija, kuri FBS grupei apskritai buvo naudinga.
- (23) Iš 1 lentelės matyti, kad praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje ir nuo 2004 m. metinis keleivių skaičius *Tegel* nuolat didėjo. *Schönefeld* metinis keleivių skaičius per praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio pirmąją pusę gerokai padidėjo (1991–1995 m. nuo 1,1 iki 1,9 mln. keleivių), per antrąją pusę nekito, o 2000–2003 m. sumažėjo (nuo 2,1 iki 1,7 mln. keleivių per metus). 1991–2003 m. laikotarpiu didžioji dalis papildomos transporto apimtys Berlyne absoliučiaisiais skaičiais teko ne *Schönefeld*, o *Tegel* – keleivių skaičius per metus *Schönefeld* išaugo 600 000, o *Tegel* – net 4,4 mln. Kaip matyti iš 1 lentelės, 2003–2012 m. laikotarpiu transporto apimtys abiejuose oro uostuose nuolat didėjo: *Schönefeld* – 417 % (nuo 1,7 iki 7,1 mln. keleivių per metus), *Tegel* – 63 % (nuo 11,1 iki 18,2 mln. keleivių per metus). Priešingai negu 1991–2003 m. laikotarpiu, transporto augimas absoliučiaisiais skaičiais pasiskirstė beveik lygiai abiem oro uostams, tai reiškia, kad procentine išraiška transporto augimas *Schönefeld* buvo kur kas didesnis negu *Tegel*.

3.2. *Schönefeld* mokesčių tvarka

- (24) Praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje FBS grupė dėjo pastangas, kad oro vežėjai savo veiklą iš *Tegel*, kurio pajėgumai buvo beveik išnaudoti, perkeltų į *Schönefeld*, kurio pajėgumai toli gražu nebuvo išnaudoti ⁽⁹⁾. Taip siekta išspręsti *Tegel* ribotų pajėgumų problemą ir kartu optimizuoti *Schönefeld* pajėgumų išnaudojimą. Šiuo tikslu kalbėtasi ir su tais oro vežėjais, kurie *Tegel* ir *Tempelhof* jau vykdė veiklą, ir su tais, kurie nė viename iš Berlyno oro uostų veiklos dar nevykdė. Susidomėjusių oro vežėjų buvo keli, tačiau dėl rinkodaros priežasčių veiklos į *Schönefeld* nė vienas taip ir neperkėlė. Tai buvo sietina pirmiausia su pagrindinio („inkarinio“) naudotojo ⁽¹⁰⁾ *Schönefeld* nebuvimu ir su faktu, kad *Schönefeld* infrastruktūra nebuvo tokia moderni kaip *Tegel*. Šiuos trūkumus būtų galėję kompensuoti patrauklūs oro uosto mokesčiai ar kitos finansinės paskatos, tačiau jų taip pat nebuvo. Tad bandymas dalį oro

⁽⁸⁾ Ši viešųjų finansinių išteklių teikimą Komisija laikė suderinamu su vidaus rinka. Žr. Komisijos sprendimą dėl valstybės pagalbos Nr. NN 25/09 (ex N 167/09) ir SA. 35378 (12/N) (OL C 36, 2013 2 8, p. 10) – Vokietija – *Flughafen Berlin Brandenburg International* finansavimas).

⁽⁹⁾ Vokietija pateikė tokius duomenis: i) per 2003–2004 m. laikotarpį *Schönefeld* pajėgumai buvo 4,5 mln. keleivių per metus, o 2005 m. pasiekė 7 mln. keleivių per metus (palyginti: 2003, 2004 ir 2005 m. – 1,7 mln., 3,3 mln. ir 5 mln. keleivių); ii) per 2003–2004 m. laikotarpį *Tegel* pajėgumai buvo 9,5 mln. keleivių per metus, o 2005 m. pasiekė 11,5 mln. keleivių per metus (palyginti: 2003, 2004 ir 2005 m. – 11,1 mln., 11 mln. ir 11,5 mln. keleivių). Oro uosto pajėgumus sunku išmatuoti, nes jie priklauso nuo įvairių infrastruktūros elementų didžiausių pajėgumų. Juos išmatuoti kartais geriau ne pagal didžiausią keleivių skaičių, o, pavyzdžiui, pagal didžiausią skrydžių skaičių. Be to, tais atvejais, kai keleivių skaičius yra susijęs duomuo, didžiausi pajėgumai atitinka didžiausio keleivių skaičiaus per valandą, o ne per metus, viršutinę ribą. Taip yra dėl to, kad keleivių skaičius piko ir ne piko metu (valandomis ir dienomis) dažnai labai svyruoja ir gali priklausyti nuo sezoninių svyravimų. Dėl šių priežasčių pirmiau pateikti duomenys gali ne visiškai atspindėti *Schönefeld* ir *Tegel* pajėgumų išnaudojimą. Be to, neatmestina, kad tam tikrais atvejais oro uostas savo teorinius pajėgumus praktiškai viršija (pvz., užregistruojant daugiau keleivių negu iš anksto nustatytas didžiausias keleivių skaičius per valandą). Tačiau tai gali turėti neigiamų pasekmių (ilgas laukimas, vėlavimas ir pan.). Vis dėlto bet koku atveju nėra abejonių, kad per nagrinėjamą laikotarpį *Tegel* pajėgumai buvo beveik išnaudoti, o *Schönefeld* – toli gražu ne.

⁽¹⁰⁾ Pagrindiniu naudotoju laikomas kuriame nors oro uoste pagal transporto apimtį pirmaujantis oro vežėjas, kurio reputacija ir įvaizdis padeda į tą oro uostą pritraukti kitų oro vežėjų ir taip dar padidinti transporto apimtį.

transporto iš *Tegel* perkelti į *Schönefeld* ir pritraukti į jį oro vežėjų, kurie dar nevykdė skrydžių į Berlyną ir iš jo, tuo metu iš esmės žlugo. Tai matyti iš minėto fakto, kad per 1991–2003 m. laikotarpį keleivių skaičius *Schönefeld* padidėjo tik 600 000, o per tą patį laikotarpį *Tegel* – 4,4 mln.

- (25) Todėl pradėta svarstyti, kaip, prieš atidarant BER, strategiškai pagerinti ekonominę *Schönefeld* padėtį. Laikino uždarymo galimybė atmesta, o strateginių svarstymų objektas buvo, be kita ko, oro uosto mokesčių dydis ir nustatymas atsižvelgiant į transporto apimtį didėjimą.
- (26) Vokietijoje mokesčiai, kuriuos oro uostai ima iš oro vežėjų už suteiktas oro uosto infrastruktūros paslaugas, apskaičiuojami pagal atitinkamo oro uosto mokesčių tvarką. Kiekvieno oro uosto mokesčių tvarka skelbiama Vokietijos aviacijos oficialiajame leidinyje *Nachrichten für Luftfahrer*. Kiekvienas oro uostas, nustatęs savo mokesčių tvarką, privalo su ja supažindinti tos federacinės žemės kompetentingas civilinės aviacijos įstaigas.
- (27) Nuo 2003 m. *Schönefeld* buvo taikoma ne viena mokesčių tvarka. Nuo 2003 m. rugpjūčio 1 d. iki 2004 m. balandžio 30 d. *Tegel*, *Tempelhof* ir *Schönefeld* buvo taikoma bendra mokesčių tvarka (toliau – 2003 m. mokesčių tvarka). Ji buvo laikoma nepakankamai patrauklia, nes neskatino oro vežėjų pradėti vykdyti naujus skrydžius iš Berlyno ir į jį ar didinti vykdomų skrydžių skaičių.
- (28) Esant tokioms aplinkybėms, 2003 m. FBS akcininkės užsakė verslo konsultacijų bendrovei [...] (toliau – verslo konsultacijų bendrovė) parengti finansinės *Schönefeld* padėties pagerinimo prieš atidarant BER strategiją, kurią būtų galima greitai įgyvendinti.
- (29) Iš verslo konsultacijų bendrovės atliktos analizės matyti, kad dėl įvairių priežasčių oro transporto plėtros Berlyne potencialas yra didelis. Verslo konsultacijų bendrovės vertinimu, Berlyno pasiekiamumo zona (angl. *catchment area*) apėmė iki 10 mln. galimų keleivių per metus. Verslo konsultacijų bendrovė nustatė keletą oro transporto plėtrai palankių struktūrinių veiksnių, iš jų pagrindiniai yra šie: Berlyne įsikūrusios daugybės didelių daugiašalių įmonių būstinės, Berlynas yra didžiausias Vokietijos universitetinis miestas ir vadinamųjų etninių skrydžių ⁽¹¹⁾ centras, šio amžiaus pradžioje Berlynas buvo laikomas besivystančia sostine ir turistų traukos centru ⁽¹²⁾. Verslo konsultacijų bendrovė teigė, kad Berlyne, palyginti su kitų sostinių oro uostais, 2003 m. dar buvo didelis pigių skrydžių bendrovių išvirtinimo ir jų paslaugų (toliau – pigių skrydžių bendrovių veikla) augimo potencialas.
- (30) Tuo metu pigių skrydžių bendrovių veikla visoje Europoje smarkiai augo ⁽¹³⁾. Iš įvairių analizių matyti, kad ji buvo sietina daugiausia su naujais keleiviais, taigi, be įprastos transporto apimtį, buvo galima tikėtis tam tikros papildomos apimtį. Remiantis verslo konsultacijų bendrovės prognoze, papildomos pigių skrydžių bendrovių veiklos potencialas *Schönefeld* trumpuoju laikotarpiu, t. y. 2003–2005 m., siekė 600 000–900 000 papildomų keleivių per metus, vidutiniu laikotarpiu, t. y. 2005–2010 m. – 300 000 papildomų keleivių per metus.
- (31) Be to, verslo konsultacijų bendrovė konstatavo, kad pigių skrydžių bendrovių pritraukimo į *Schönefeld* strategijai įgyvendinti nereikės didelių korekcijų ir didelių investicijų į infrastruktūrą ar esminių esamos infrastruktūros pakeitimų.
- (32) Todėl verslo konsultacijų bendrovė rekomendavo įgyvendinti tokią strategiją (toliau – pigių skrydžių bendrovių strategija) ir tam pasiūlė derinti kiekio nuolaidas, taikomas oro uosto mokesčiams, bei finansines paskatas ⁽¹⁴⁾.
- (33) FBS nusprendė įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją ir šiuo tikslu priėmė naują mokesčių tvarką (toliau – 2004 m. mokesčių tvarka). Ši mokesčių tvarka, priešingai negu 2003 m. mokesčių tvarka, pritaikyta specialiai *Schönefeld*. Naujoji mokesčių tvarka buvo priimta 2004 m. balandžio 30 d., o įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 d. Ja buvo nustatyti tokių rūšių mokesčiai:

a) kilimo ir tūpimo mokesčiai, pirmiausia atsižvelgiant į didžiausią orlaivio kilimo svorį;

⁽¹¹⁾ Vadinamieji etniniai skrydžiai susiję su gyventojais, kurie kilę iš tolimesnių šalių ir kurie nuolat oro transportu vyksta į gimtąsias šalis arba pas juos iš tų šalių taip pat oro transportu atvyksta draugai ar giminaičiai. Berlyne gyvena didelės pirmos ir antros kartos imigrantų bendruomenės.

⁽¹²⁾ Tuo metu Berlynas buvo trečias tarp turistų lankomiausių Europos vietų – jam teko didžiausias Vokietijoje turistų nakvynių skaičius ir didelis vienai dienai atvykstančių turistų skaičius.

⁽¹³⁾ Pačioje šio amžiaus pradžioje pigių skrydžių bendrovių veiklos mastas Europoje kiekvienais metais didėjo; tai aiškintina pelninga šio sektoriaus lyderių *Ryanair* ir *easyJet* bei keleto naujų oro vežėjų plėtra.

⁽¹⁴⁾ Verslo konsultacijų bendrovės atliktas vertinimas išsamiau apibūdintas 7.2.1 skirsnyje.

- b) keleivių mokesčiai, atsižvelgiant į išskrendančių keleivių skaičių ir paskirties vietą;
- c) orlaivių stovėjimo mokesčiai, atsižvelgiant į didžiausią orlaivio kilimo svorį ir stovėjimo aikštelių naudojimo trukmę.

(34) Mokesčių tvarkoje buvo numatytos įvairios finansinės skatinamosios priemonės:

- a) „keleivių skaičiaus nuolaida“, pagal kurią keleivių mokesčiai grąžinami proporcingai pagal skraidintų keleivių skaičių, kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje:

3 lentelė

Keleivių skaičiaus nuolaida pagal 2004 m. mokesčių tvarką

Keleivių skaičius per metus	Grąžinamas dydis (%)
Daugiau kaip 50 000	5
Daugiau kaip 100 000	10
Daugiau kaip 150 000	15
Daugiau kaip 250 000	20

- b) „augimo paskata paskirties vietos ir skrydžių skaičiaus paskatų forma“, taikoma pradėjus vykdyti skrydžius naujais maršrutais iš *Schönefeld* ir padidinus skrydžių skaičių esamais maršrutais iš *Schönefeld*. Paskirties vietos paskata pirmaisiais metais siekė 80 %, antraisiais – 60 %, trečiaisiais – 40 %, ketvirtaisiais – 20 % tūpimo mokesčio pagrindinio tarifo (apibrėžto kaip imamų kilimo ir tūpimo mokesčių bei keleivių mokesčių, taikomų atitinkamiems skrydžiams, suma). Skrydžių skaičiaus paskata pirmaisiais metais siekė 60 %, antraisiais – 40 % tūpimo mokesčio pagrindinio tarifo. Tikslioms sąlygoms nustatyti turėjo būti sudaroma FBS ir atitinkamo oro vežėjo sutartis.
- (35) 2005 m. liepos mėn. 2004 m. mokesčių tvarka buvo dar kartą pakeista. Pagal šį pakeitimą paskirties vietos paskatą oro vežėjai galėjo gauti tuo atveju, jei pradėjo vykdyti skrydžius naujais maršrutais iš Berlyno oro uostų sistemos, t. y. maršrutais į tas paskirties vietas, į kurias tiesioginiai skrydžiai iš Berlyno prieš tai nebuvo vykdomi. Prieš pakeitimą paskirties vietos paskata buvo taikoma tik naujiems maršrutams iš *Schönefeld*, net jei tuo maršrutu tiesioginiai skrydžiai buvo vykdomi iš kitų Berlyno oro uostų.
- (36) 2006 m. sausio 19 d. buvo priimta dar viena mokesčių tvarka (toliau – 2006 m. mokesčių tvarka), ji įsigaliojo atgaline data – 2006 m. sausio 1 d. Palyginti su 2004 m. mokesčių tvarka, joje nebebuvo skrydžių skaičiaus paskatos. 2006 m. mokesčių tvarka iš esmės nustatytos trys skirtingos finansinės paskatos: „augimo skatinimo suma“⁽¹⁵⁾, t. y. su kiekvieno skrydžio tonažo arba keleivių skaičiaus padidiniu siejama paskata, „paskirties vietos skatinimo suma“ už naują tiesioginį maršrutą iš Berlyno į naują paskirties oro uostą ir „keleivių skaičiaus nuolaida“.
- (37) Pagal 2006 m. mokesčių tvarką oro vežėjas vieną kartą, prieš pradėdamas vykdyti skrydžius nauju maršrutu iš Berlyno, turėjo pasirinkti paskirties vietos skatinimo arba augimo skatinimo sumą; šis vienkartinis sprendimas buvo privalomas.
- (38) Paskirties vietos skatinimo suma per pirmąjį tvarkaraščio sudarymo laikotarpį pradėjus vykdyti skrydžius nauju maršrutu siekė 80 %, per antrąjį – 60 %, per trečiąjį – 40 %, per ketvirtąjį – 20 %, per penktąjį – 10 % tūpimo mokesčio pagrindinio tarifo. Be to, oro vežėjai išpareigojo, jei nustotų vykdyti skrydžius naujuoju maršrutu dar nepasibaigus penktajam tvarkaraščio sudarymo laikotarpiui, grąžinti paskirties vietos skatinimo sumos dalį: per pirmąjį tvarkaraščio sudarymo laikotarpį – 60 % mokėtino tūpimo mokesčio pagrindinio tarifo, per antrąjį – 40 %, per trečiąjį – 20 %, per ketvirtąjį – 10 %, per penktąjį – 0 %.

⁽¹⁵⁾ Ši „augimo skatinimo suma“ skyrėsi nuo „augimo paskatos“, kuri buvo nustatyta 2004 m. mokesčių tvarka.

- (39) Augimo skatinimo sumą oro vežėjai galėjo gauti tik jei, palyginti su atitinkamai praėjusiais metais, padidino savo kiekvieno skrydžio tonažą ar keleivių skaičių. Augimo skatinimo suma buvo apskaičiuojama remiantis mokesčių tvarkoje nurodyta diferenciacija pagal pasiekto augimo dydį; pagal tai buvo gaunamos proporcingai mažėjančios oro uosto mokesčių nuolaidos. Augimo skatinimo sumą buvo galima gauti ne ilgiau kaip penkerius metus.
- (40) „Keleivių skaičiaus nuolaida“, palyginti su 2004 m. mokesčių tvarka, priešingai, buvo nedaug pakeista ir išplėsta. Pagal 2006 m. mokesčių tvarką keleivių skaičiaus nuolaidos, pavadintos „apimties skatinimo suma“, esmė buvo proporcingas kilimo ir tūpimo mokesčių bei keleivių mokesčių grąžinimas, atsižvelgiant į skraidintų keleivių skaičių. Nuolaidos diferencijuotos taip:

4 lentelė

Apimties skatinimo suma. Nuolaidos pagal 2006 m. mokesčių tvarką

Keleivių skaičius per metus	Grąžinamas dydis (%)
Daugiau kaip 50 000	5
Daugiau kaip 100 000	10
Daugiau kaip 250 000	15
Daugiau kaip 500 000	20
Daugiau kaip 1 mln.	30
Daugiau kaip 2 mln.	40

3.3. FBS ir kai kurių oro vežėjų sudarytos individualios sutartys**3.3.1. Bendrovės *easyJet* kaip pagrindinės naudotojos pritraukimas į *Schönefeld***

- (41) 2003 m. FBS, *Schönefeld* įgyvendindama pigių skrydžių bendrovių strategiją, pradėjo derybas su bendrove *easyJet Airline Company Ltd.* (toliau – *easyJet*), nes ši ieškojo vietos naujai bazei žemyninėje Europoje. Mainais į patrauklius oro uosto mokesčius ir kitas finansines paskatas *easyJet* siūlė pirmaisiais veiklos šiame oro uoste metais (2004 m.) jame dislokuoti keturis orlaivius, antraisiais – dar šešis ir kiekvienais kitais metais nuo 2006 iki 2009 m. dar po vieną orlaivį. Kaip nurodė Vokietija, FBS tai laikė galimybe į *Schönefeld* kaip pagrindinę naudotoją pritraukti rinkoje jau įsitvirtinusių pigių skrydžių bendrovę.
- (42) 2003 m. gruodžio 19 d. FBS ir *easyJet* sudarė sutartį (toliau – 2003 m. sutartis su *easyJet*), kuria nustatė pirmiau nurodytas sąlygas. Šia sutartimi nustatyta tik *easyJet* skirta mokesčių struktūra, kuri skyrėsi nuo galiojusios mokesčių tvarkos. Joje buvo nustatyti tik mokesčiai, apskaičiuojami pagal išskridusių keleivių skaičių. Nepaisant to, šia sutartimi nustatyta nuolaidų sistema, grindžiama atitinkamais metais *easyJet* skraidintų papildomų, palyginti su praėjusiais metais, keleivių skaičiumi. Ši speciali nuolaidų sistema vėliau buvo įtraukta į 2006 m. mokesčių tvarką pavadinimu „augimo skatinimo suma“ (žr. 36–39 konstatuojamąsias dalis). Be to, FBS ir *easyJet* susitarė dėl paskirties vietos skatinimo sumos, ji turėjo būti mokama kaip vienkartinė [...] EUR išmoka už kiekvieną naują kasdienį *easyJet* skrydį pirmyn ir atgal (skrydžių skaičius). Tačiau 2004 m. išmokos pagal šią sistemą buvo nutrauktos. Skatinamosios priemonės pagal šią sistemą iš viso buvo teikiamos 19 *easyJet* naujų skrydžių pirmyn ir atgal.
- (43) Pirminė FBS ir *easyJet* sutarties trukmė buvo nustatyta dešimčiai metų su galimybe *easyJet* ją pratęsti dar dešimčiai metų. 2007 m. rugsėjo 11 d. FBS ir *easyJet* sudarė keičiančiąją sutartį (toliau – 2007 m. keičiančioji sutartis su *easyJet*), kuria pirminės sutarties trukmė ir kitos sąlygos buvo pakeistos. Keičiančioji sutartis nustatyta, kad pakeistos redakcijos 2003 m. sutartis su *easyJet* galios iki BER atidarymo (tuo metu planuota, kad 2011 m.). Oro uosto mokesčių klausimu 2007 m. keičiančiojoje sutartyje su *easyJet* pateikta „dinamiška“ nuoroda į bendrąją oro uosto mokesčių tvarką⁽¹⁶⁾. Tai reiškė, kad *Schönefeld* taikoma mokesčių tvarka bet kuriuo metu galiojo ir *easyJet*, net jei FBS ją pakeistų jau sudarius sutartį.

⁽¹⁶⁾ Ši nuoroda susijusi su oro uosto mokesčių dydžiu ir nuolaidų sistema bei kitomis mokesčių tvarka nustatytomis finansinėmis skatinamosiomis priemonėmis.

- (44) 2003–2006 m. *easyJet* veiklos *Schönefeld* mastas smarkiai išaugo. *easyJet* netgi sugebėjo *Schönefeld* dislokuojamų orlaivių skaičių padidinti greičiau, negu buvo sutarusi sutartyje su FBS. Taigi 2006 m. *Schönefeld* tapo didžiausia *easyJet* baze už Jungtinės Karalystės ribų.
- (45) Ši aplinkybė iliustruota 5 lentelėje, kurioje parodyta *easyJet* veiklos *Schönefeld* plėtra (atitinkamai absoliučiais skaičiais ir viso *Schönefeld* keleivių skaičiaus dalis procentais 2004–2010 m.).

5 lentelė

***easyJet* veiklos *Schönefeld* plėtra 2004–2010 m.**

easyJet keleivių skaičiaus pokytis							
	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
easyJet	1 003 387	2 355 251	2 811 568	2 921 241	3 218 851	2 887 114	2 971 263
Viso <i>Schönefeld</i> keleivių skaičiaus dalis, tekusi <i>easyJet</i> keleiviams	30 %	46 %	46 %	46 %	48 %	42 %	41 %

3.3.2. Kitų oro vežėjų pritraukimas į *Schönefeld*

- (46) Be *easyJet*, kaip pagrindinės naudotojos, FBS stengėsi pritraukti ir daugiau pigių skrydžių bendrovių – sudarytos individualios sutartys su pigių skrydžių bendrovėmis *Germanwings GmbH* (toliau – *Germanwings*), *Ryanair Limited* (toliau – *Ryanair*), *Volare Airlines S.p.A.* (toliau – *Volare*), *V-Bird Airlines B.V.* (toliau – *V-Bird*), *Norwegian Air Shuttle AS* (toliau – *Norwegian Air Shuttle*), *Icelandair Reykjavik Airport* (toliau – *Icelandair*) bei oro vežėju *Aer Lingus Limited* (toliau – *Aer Lingus*), jis šio sprendimo tikslais bus laikomas pigių skrydžių bendrove ⁽¹⁷⁾.
- (47) Su *Ryanair* ir *Germanwings* buvo sudarytos dvi paskesnės sutartys – 2003 m. ir 2004 m.
- (48) Sutartys su *Ryanair*, *Volare* ir *V-Bird* bei pirma sutartis su *Germanwings* sudarytos prieš priimant ir įsigaliojant 2004 m. mokesčių tvarkai (žr. 33 konstatuojamąją dalį). Šiose sutartyse apibūdinti maršrutai iš *Schönefeld* ir atitinkamas skrydžių skaičius. Sutartimis nustatytos finansinės paskatos, kaip atskiriems oro vežėjams mokamos išmokos, kurios buvo išsiderėtos siekiant šiuos oro vežėjus įtikinti pradėti ar išplėsti veiklą *Schönefeld*, nelaukiant, kol bus priimta nauja mokesčių tvarka su finansinėmis paskatomis. Šios išmokos buvo susietos su sąlyga, kad oro vežėjas įvykdys bent tam tikrą dalį skrydžių, kuriuos planavo įvykdyti vykdydamas sutartyje numatytą veiklą ⁽¹⁸⁾. Pirmoje sutartyje su *Ryanair* buvo numatyta [...] mln. EUR išmoka vieniems metams (sutarties trukmė), sutartyje su *V-Bird* ir *Volare* – atitinkamai [...] mln. EUR išmokos trejiems metams, mokėtinos metinėmis dalimis proporcingai mažėjančia tvarka. Pirmoje sutartyje su *Germanwings* nustatyta, kad išmokos forma bus proporcingai mažėjanti mokėtinų oro uosto mokesčių nuolaida, išdėstyta per trejus metus, ir sutarta, kad FBS padengs dalį rinkodaros išlaidų – [...] EUR per metus.
- (49) Kitos sutartys, sudarytos įsigaliojant ar įsigaliojus 2004 m. mokesčių tvarkai, iš esmės buvo grindžiamos tais pačiais principais. Jose taip pat buvo apibūdinti maršrutai iš *Schönefeld* ir atitinkamas skrydžių skaičius. Taip susiję oro vežėjai galėjo pasinaudoti įvairiomis finansinėmis paskatomis. Tačiau sutartyse buvo pateikta „dinamiška“ nuoroda į bendrąją oro uosto mokesčių tvarką. Tai reiškė, kad *Schönefeld* taikoma mokesčių tvarka bet kuriuo metu galiojo ir susijusiam oro vežėjui, net jei FBS ją pakeistų jau sudarius sutartį ⁽¹⁹⁾. Į sutartis buvo įtrauktos išlygos, kuriomis tam tikrų mokesčių tvarkoje numatytų paskatų taikymas susietas su sąlyga, kad oro vežėjas įvykdys bent tam tikrą dalį skrydžių, kuriuos planavo įvykdyti vykdydamas sutartyje numatytą veiklą. Kai kuriomis iš šių sutarčių taip pat buvo nustatyta, kad FBS mokėdama subsidijas proporcingai prisidės prie to oro vežėjo rinkodaros išlaidų finansavimo.

⁽¹⁷⁾ Atskiri susitarimai apžvelgti 6 lentelėje.

⁽¹⁸⁾ Pavyzdžiui, sutartimi nustatytos subsidijos mokėjimas *Germanwings* susietas su sąlyga, kad ji įvykdys bent [...] % skrydžių, kuriuos planavo įvykdyti vykdydama numatytą veiklą.

⁽¹⁹⁾ Tokio pat požiūrio buvo laikomasi 2007 m. keičiančiojoje sutartyje su *easyJet* (žr. 43 konstatuojamąją dalį).

Pavyzdžiui, sutartyje su *Norwegian Air Shuttle* nustatyta, kad FBS sumokės vienkartinę [...] EUR subsidiją įrodomoms oro vežėjo rinkodaros išlaidoms padengti. *Aer Lingus* ir *Icelandair* taip pat buvo siūlomos atitinkamai vienkartinės [...] EUR ir [...] EUR išmokos daliai rinkodaros išlaidų finansuoti.

(50) Toliau pateiktoje lentelėje nurodyta įvairių sutarčių trukmė.

6 lentelė

FBS ir įvairių pigių skrydžių bendrovių sutarčių trukmė

Oro vežėjas / sutartis	Sutarties sudarymo data	Numatyta sutarties trukmė ⁽¹⁾
Ryanair (pirma sutartis)	2003 m. kovo 31 d.	nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2004 m. balandžio 30 d.
Ryanair (antra sutartis)	2004 m. balandžio 28 d.	nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2008 m. balandžio 30 d.
Germanwings (pirma sutartis)	2003 m. spalio 14 d. ⁽²⁾	nuo 2003 m. spalio 26 d. iki 2006 m. spalio 31 d.
Germanwings (antra sutartis)	2004 m. gruodžio 23 d.	nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2008 m. balandžio 30 d.
Volare	2003 m. spalio 22 d. ⁽³⁾	nuo 2003 m. spalio 26 d. iki 2007 m. kovo 31 d. ⁽⁴⁾
V-Bird	2003 m. lapkričio 3 d. ⁽⁵⁾	nuo 2003 m. lapkričio 3 d. iki 2007 m. lapkričio 3 d. ⁽⁶⁾
Icelandair	2004 m. birželio 6 d.	nuo 2004 m. birželio 6 d. iki 2009 m. kovo 31 d.
Norwegian Air Shuttle	2004 m. gegužės 17 d.	nuo 2004 m. kovo 29 d. iki 2009 m. kovo 31 d.
Aer Lingus	2004 m. gegužės 13 d.	nuo 2004 m. kovo 30 d. iki 2009 m. kovo 31 d.

⁽¹⁾ Kai kurios sutartys įsigaliojo atgaline data, t. y. anksčiau negu sudarymo dieną, pavyzdžiui, antra sutartis su *Germanwings* – 2004 m. mokesčių tvarkos įsigaliojimo dieną, o pirmą sutartį su *Ryanair* pakeitusi antra sutartis su *Ryanair* – 2003 m. gegužės 1 d., t. y. dieną, kurią įsigaliojo pirma sutartis su *Ryanair*.

⁽²⁾ Prieš pat šią sutartį (2003 m. rugsėjo 29 d.) buvo sudaryta FBS ir *Germanwings* sutartis, ji turėjo įsigaliooti 2003 m. spalio 26 d., tačiau dar neįsigaliojusi buvo pakeista 2003 m. spalio 14 d. sutartimi. Todėl 2003 m. rugsėjo 29 d. sutartis niekada nebuvo taikoma.

⁽³⁾ 2003 m. spalio 22 d. FBS ir *Volare* sudarė dvi sutartis – „pagrindinę“ ir „šalutinę“. Šio sprendimo tikslais jos bus laikomos viena sutartimi.

⁽⁴⁾ 2004 m. *Volare* savo veiklą *Schönefeld* nutraukė.

⁽⁵⁾ 2003 m. lapkričio 3 d. FBS ir *V-Bird* sudarė dvi sutartis – „pagrindinę“ ir „šalutinę“. Šio sprendimo tikslais jos bus laikomos viena sutartimi.

⁽⁶⁾ 2004 m. *V-Bird* savo veiklą *Schönefeld* nutraukė.

Šaltinis. 2007 m. spalio 4 d. Vokietijos pastabų, pateiktų pradėjus oficialią tyrimo procedūrą, 16 ir 20 priedai.

(51) 7 lentelėje parodyta susijusių oro vežėjų transporto *Schönefeld* plėtra 2003–2010 m.

7 lentelė

Pigių skrydžių bendrovių, kurios 2003–2010 m. buvo tyrimo objektas, keleivių skaičiaus pokytis

Oro vežėjų, su kuriais buvo pasirašytos individualios sutartys, keleivių skaičiaus pokytis 2003–2010 m.								
	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Germanwings	71 925	341 980	826 842	1 249 903	1 393 362	1 284 424	1 255 248	1 197 054
Ryanair	190 635	239 025	227 168	358 340	444 956	756 731	1 193 959	1 386 332
Norwegian Airshuttle	—	35 381	59 035	102 682	169 376	191 742	204 508	221 237

Oro vežėjų, su kuriais buvo pasirašytos individualios sutartys, keleivių skaičiaus pokytis 2003–2010 m.								
	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Aer Lingus	—	31 992	96 991	119 750	133 014	142 728	133 670	123 269
Icelandair	—	7 000	12 937	15 395	20 027	21 582	9 655	8 609
Volare	19 240	138 828	—	—	—	—	—	—
V-Bird	10 978	95 925	—	—	—	—	—	—
Visa <i>Schönefeld</i> transporto apimties dalis, tekusi šiems oro vežėjams	17 %	26 %	24 %	30 %	34 %	36 %	41 %	40 %

- (52) Apskritai, įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją, transporto apimtis *Schönefeld* drastiškai padidėjo. Kaip matyti iš 1 lentelės, keleivių skaičius 2003–2004 m. išaugo beveik dvigubai (nuo 1,7 iki 3,3 mln.), vėlesniais metais taip pat didėjo ir 2005 m. pasiekė 5 mln., 2006 m. – 6 mln., o 2003–2009 m. išaugo keturis kartus.

3.4. B terminalas ir jo patalpų nuoma *easyJet*

- (53) *Schönefeld* A ir B terminalai yra konstrukciškai susieti ir kartu sudaro šiaurinį terminalą (*Nordterminal*). Pagal pajėgumus B terminalas yra vienas mažiausių *Schönefeld*. Dauguma keleivių ir oro vežėjų naudojami daug didesniu A terminalu. B terminale tik registruojami keleiviai bei bagažas ir atliekama keleivių saugos patikra. Visos kitos keleivių aptarnavimo prieš skrydį proceso dalys atliekamos gretimame A terminale. Tai – skrydžio laukimas, pasiruošimas keleivius įlaipinti į orlaivį ir įlaipinimas. Visi keleiviai ir bagažas atskraidinami taip pat į A terminalą.
- (54) Ruošdamasi didelei papildomai transporto apimčiai, kurios tikėtasi sudarius 2003 m. sutartį su *easyJet*, 2004 m. kovo mėn. FBS su *easyJet* sudarė dar vieną sutartį (toliau – 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet*), kuria jai suteikė išimtinę *Schönefeld* B terminalo registracijos langelių ir igulos patalpų naudojimo teisę. Sutartas nuomos mokesčiai turėjo būti mokamas atskirai nuo oro uosto mokesčių. Be to, šia sutartimi *easyJet* suteikta teisė vykdyti vadinamąją prekės ženklo kūrimo veiklą, t. y. tam tikras zonas įrengti pagal savo prekės ženklo stilių.
- (55) 2004–2007 m. laikotarpiu *easyJet* nuomojosi maždaug [...] m² plotą – biuro patalpas ir registracijos langelius, tai atitinka [...] % viso B terminalo ploto. 2008 m. vasario mėn. *easyJet* persikėlė į atskiras biuro patalpas, todėl jos B terminale naudojamas biurų plotas sumažėjo iki [...] m².
- (56) B terminalo atviromis zonomis, įskaitant sales ir praėjimus bei ten esančias kavines, gali naudotis ir kitų oro vežėjų keleiviai, nes A ir B terminalai nėra atskirti.
- (57) Keleivių aptarnavimo prieš skrydį procesas B terminale nuo šio proceso kituose terminaluose skiriasi vienu techniniu bagažo priėmimo sistemos saugos įrangos aspektu – B terminale naudojamoje sistemoje yra integruotas bagažo patikros rentgeno prietaisas, o A terminale rentgeno patikra atliekama tiesiogiai, kai keleivis įžengia į registracijos zoną. Vokietijos nuomone, bagažo priėmimo sistemos techninio veiksmingumo atžvilgiu B terminalo įrenginys atitinka A terminalo įrenginį.

3.5. Priemonės, kurios yra oficialios tyrimo procedūros dalys

- (58) Oficialios tyrimo procedūros dalys yra šios priemonės:
- valdymo ir pelno pervedimo sutartis (toliau – 1 priemonė); remiantis sprendimu pradėti procedūrą, galimas pagalbos gavėjas yra FBS,
  - 2003 m. sutartyje su *easyJet* nustatyta mokesčių schema (toliau – 2 priemonė); galima pagalbos gavėja yra *easyJet*,

- sąlygos, įskaitant oro uosto mokesčių nuolaidas ir įvairias finansines paskatas, kurios buvo siūlomos keletui kitų pigių skrydžių bendrovių pagal 6 lentelėje išvardytas sutartis (toliau – 3 priemonė); galimos pagalbos gavėjos yra *Ryanair*, *Volare*, *Germanwings*, *V-Bird*, *Norwegian Air Shuttle*, *Aer Lingus* ir *Icelandair*,
- 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet* (toliau – 4 priemonė); galima pagalbos gavėja yra *easyJet*.

4. OFICIALIOS TYRIMO PROCEDŪROS PRADĖJIMO PRIEŽASTYS

4.1. 1 priemonė. Valdymo ir pelno pervedimo sutartis

- (59) Sprendime pradėti procedūrą Komisija pažymėjo, kad *Schönefeld* tam tikrą laikotarpį ir sprendimo priėmimo metu veikė nuostolingai. Komisija taip pat konstatavo, kad viena iš svarbiausių priemonių padėti FBS išlikti buvo šių nuostolių kompensavimas iš BFG uždirbto pelno. Komisija padarė pirminę išvadą, kad dėl šio kryžminio subsidijavimo, kuris buvo grindžiamas valdymo ir pelno pervedimo sutartimi, FBS įgijo ekonominį pranašumą, kurio ji įprastomis rinkos sąlygomis galbūt nebūtų įgijusi. Komisija šį ekonominį pranašumą laikė atrankiniu, nes jis teko tik vienai įmonei. Be to, Komisijos nuomone, jis iškreipia konkurenciją ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (60) Komisija taip pat padarė pirminę išvadą, kad šis ekonominis pranašumas finansuojamas iš valstybės išteklių, todėl priskirtinas valstybei. Valstybės išteklių klausimu Komisija pabrėžė, kad FBS yra valstybinė įmonė, kurios akcininkės yra Vokietijos federalinė Vyriausybė ir dvi federacinės žemės, be to, aštuoni iš dvylikos stebėtojų tarybos narių yra Vokietijos viešojo sektoriaus institucijų atstovai. Todėl Komisija manė, kad FBS ištekliai laikytini valstybės ištekliais. 1 priemonės priskirtinumo valstybei klausimu Komisija pirmiausia pabrėžė FBS veiklos pobūdį ir pažymėjo, kad oro uostai įvairiose politinėse srityse yra labai svarbūs ir kad apskritai nėra taip, kad viešojo sektoriaus institucijos nedalyvautų, kuriam nors oro uosto operatoriui priimant sprendimus dėl atitinkamos infrastruktūros ilgalaikės plėtros.
- (61) Todėl Komisija manė, kad nagrinėjama priemonė gali būti valstybės pagalba. Jai kilo abejonų dėl šios galimos pagalbos suderinamumo su vidaus rinka, visų pirma atsižvelgiant į SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu įtvirtintą išimtį. Šiuo atžvilgiu Komisija konstatavo, kad nagrinėjama priemonė, jei ją galima laikyti valstybės pagalba, yra veiklos pagalba, kad ji neatrodo proporcinga ir būtina viešojo intereso tikslui pasiekti ir kad ji nėra restruktūrizavimo proceso dalis. Komisija taip pat abejojo, ar priemonę galima suderinti su SESV 106 straipsnio 2 dalies nuostatomis, ir pažymėjo, kad Vokietijos valdžios įstaigos neįrodė, jog FBS buvo patikėta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas. Komisija taip pat nurodė Bendrijos gairių dėl oro uostų finansavimo ir valstybės pagalbos oro transporto bendrovių veiklai iš regioninių oro uostų pradėti (toliau – Bendrijos gairės dėl oro uostų finansavimo)⁽²⁰⁾ 34 ir 35 punktus, kuriais nustatyta, kad apskritai oro uosto veikla visuotinės ekonominės svarbos paslauga gali būti laikoma tik išimtiniais atvejais.

4.2. 2 priemonė. 2003 m. sutartis su *easyJet*

- (62) Sprendime pradėti procedūrą Komisija nurodė, kad *easyJet* mokėjo gerokai mažesnius oro uosto mokesčius, negu buvo nustatyti galiojančia mokesčių tvarka. Komisija taip pat pabrėžė, kad kitoms *Schönefeld* veikusioms pigių skrydžių bendrovėms taikytos nuolaidos buvo grindžiamos tuo metu galiojusia mokesčių tvarka, o 2003 m. sutartyje su *easyJet* šios „dinamiškos“ nuorodos į mokesčių tvarką nebuvo. Todėl Komisija padarė pirminę išvadą, kad 2003 m. sutartis su *easyJet* yra šiai bendrovei suteiktas atrankinis pranašumas, kuris veikiausiai iškreipia konkurenciją ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (63) Komisija taip pat padarė pirminę išvadą, kad ši priemonė finansuojama iš valstybės išteklių ir priskirtina valstybei, be kita ko, remiantis dėl 1 priemonės išdėstytais argumentais, kurie tinka ir 2 priemonei. Be to, Komisija nurodė, kad sutartims, tokioms kaip su *easyJet* ir kitomis pigių skrydžių bendrovėmis, sudaryti tikriausiai buvo reikalingas stebėtojų tarybos pritarimas, o dauguma jos narių yra viešojo sektoriaus institucijų atstovai. Komisija taip pat pažymėjo, kad FBS paskelbtą tvarką turėjo patvirtinti Brandenburgo žemės miestų plėtros, būsto ir susisiekimo ministerija. Šie aspektai taip pat buvo laikomi požymiais, kad ir 2 priemonė (kaip ir 3 priemonė) priskirtina valstybei. Be to, Komisija atkreipė dėmesį, kad Brandenburgo žemės Ministras Pirmininkas buvo FBS stebėtojų tarybos narys ir jam buvo pavaldi Miestų plėtros, būsto ir susisiekimo ministerija.

⁽²⁰⁾ OL C 312, 2005 12 9, p. 1.

- (64) Komisijai taip pat kilo abejonių dėl priemonės, jei ją galima laikyti valstybės pagalba, suderinamumo su vidaus rinka, visų pirma atsižvelgiant į Bendrijos gairių dėl oro uostų finansavimo nuostatas.

4.3. 3 priemonė. Sutartys su įvairiomis kitomis pigių skrydžių bendrovėmis

- (65) Sprendime pradėti procedūrą Komisija aiškino, kad *Schönefeld* taikyta nuolaidų schema, kuria siekta padidinti transporto apimtį, buvo naudinga tik kai kuriems oro vežėjams, ir pabrėžė, kad ši nuolaidų schema buvo nepakankamai skaidri. Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad dėl kai kurių nagrinėjamų mokesčių schemų buvo susitarta tuo metu, kai galiojančioje mokesčių tvarkoje nebuvo numatyta jokių lengvatų schemų, ir kad 2004 m. mokesčių tvarka buvo sukurta specialiai tam, kad atgaline data būtų suformuluotas šių schemų teisinis pagrindas. Komisijos teigimu, 2004 m. mokesčių tvarkoje numatyta nuolaidų schema negalėjo įsigalioti teisėtai, nes kompetentinga įstaiga 2004 m. mokesčių tvarką patvirtino su sąlyga, kad apie atitinkamas nuolaidų schemas bus pranešta Europos Komisijai, o to nebuvo padaryta ⁽²¹⁾. Atsižvelgusi į šias aplinkybes Komisija padarė pirminę išvadą, kad nagrinėjamomis schemomis atitinkamiems oro vežėjams suteiktas atrankinis pranašumas. Komisija taip pat manė, kad šis ekonominis pranašumas veikiausiai iškreipia konkurenciją ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (66) Valstybės išteklių naudojimo 3 priemonei ir šios priemonės priskirtinumo valstybei klausimu Komisija pateikė tuos pačius argumentus kaip ir dėl 2003 m. sutarties su *easyJet*.
- (67) Galiausiai Komisija išsakė abejonę dėl nagrinėjamų schemų, jei jas galima laikyti valstybės pagalba, suderinamumo su vidaus rinka, visų pirma atsižvelgiant į Bendrijos gairių dėl oro uostų finansavimo nuostatas.

4.4. 4 priemonė. 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet*

- (68) FBS ir *easyJet* susitarimo dėl *Schönefeld* B terminalo naudojimo klausimu Komisija sprendime pradėti procedūrą nurodė Potsdamo žemės teismo (*Landgericht Potsdam*) sprendimą ⁽²²⁾. Žemės teismas konstatavo, kad *easyJet* buvo suteikta išimtinė teisė naudotis visu oro uosto B terminalu ir kad visi kiti šiame terminale pirmiau įsikūrę oro vežėjai turėjo pasitraukti. Šiame terminale esama įvairių pranašumų, kurių nėra kituose *Schönefeld* terminaluose. Pavyzdžiui, jame naudojamas kelių lygmenų bagažo transportavimo įrenginys, todėl bagažo priėmimas vyksta daug greičiau negu kituose terminaluose, kuriuose įdiegta tik vieno lygmens bagažo transportavimo sistema.
- (69) Komisijos teigimu, žemės teismas konstatavo, kad nebuvo jokio pagrindo *easyJet* suteikti išimtinę B terminalo naudojimo teisę. Esą kiti, taip pat oro uostu *Schönefeld* naudojęsi oro vežėjai iš jo taip pat skraidinę daug keleivių ir panašiai tiek maršrutų kaip *easyJet*. Nepaisant to, Komisija manė, kad mėnesinis [...] EUR nuomos mokesčio, kurį *easyJet* mokėjo FBS, buvo mažesnis už rinkoje įprastą.
- (70) Todėl Komisija padarė pirminę išvadą, kad 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet* yra *easyJet* suteiktas atrankinis pranašumas. Komisija taip pat manė, kad šis ekonominis pranašumas veikiausiai iškreipia konkurenciją ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (71) Valstybės išteklių naudojimo 4 priemonei ir šios priemonės priskirtinumo valstybei klausimu Komisija pateikė tuos pačius argumentus kaip ir dėl 2003 m. sutarties su *easyJet*.
- (72) Galiausiai Komisija išreiškė abejonę dėl priemonės, jei ją galima laikyti valstybės pagalba, suderinamumo su vidaus rinka, visų pirma atsižvelgiant į Bendrijos gairių dėl oro uostų finansavimo nuostatas.

5. SUINTERESUOTŪJŲ ŠALIŲ PASTABOS

5.1. Air France

- (73) Bendrovės *Air France* teigimu, mažesni *Schönefeld* oro uosto mokesčiai, kuriuos ėmė FBS, nėra bendra priemonė, nes ji nebuvo viešai paskelbta, kaip yra reikalaujama. Be to, 2003 m. sutarties su *easyJet* trukmė (20 metų) esą prieštarauja Komisijos sprendimų priėmimo praktikai. *Air France* nuomone, neįmanoma objektyviai pateisinti ilgalaikę finansinę paramą ir įrodyti jos skatinamąjį poveikį.

⁽²¹⁾ Siekdama pagrįsti šią pirminę išvadą, Komisija nurodė 2004 m. spalio 20 d. Potsdamo žemės teismo (*Landgericht Potsdam*) sprendimą (reg. Nr. 2 O 70/04, p. 5).

⁽²²⁾ 2004 m. spalio 20 d. Potsdamo žemės teismo sprendimas (reg. Nr. 2 O 70/04).

- (74) Dėl *easyJet* suteiktos išimtinės B terminalo naudojimo teisės *Air France* manė, kad tai yra vienintelis terminalas, numatytas naudoti išimtinai vienam oro vežėjui. Jos teigimu, 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet* buvo sudaryta neskelbiant konkurso, o *easyJet* vienintelė gali *Schönefeld* patogiai ir patikimai išduoti bagažą.

5.2. Lufthansa

- (75) *Deutsche Lufthansa AG* (toliau – *Lufthansa*) savo pastabose nurodė, kad visų trijų Berlyno oro uostų (*Tegel*, *Schönefeld* ir *Tempelhof*) verslo plėtra vyko labai teigiamai ir jų apyvartos pelningumas per pastaruosius trejus metus siekė maždaug [...] %. *Lufthansa* nuomone, *Schönefeld* subsidijavo iš *Tegel* skrydžius vykde oro vežėjai.

5.3. Germania

- (76) Bendrovė *Germania Fluggesellschaft mbH* (toliau – *Germania*) išsakė nuomonę, kad dėl FBS ir BFG valdymo ir pelno pervedimo sutarties *Schönefeld* teiktus pranašumus finansavo *Tegel* keleiviai. *Germania* teigimu, kryžminis subsidijavimas kilo iš mokesčių apskaičiavimo būdo bei iš *Schönefeld* ir *Tegel* operatorių ryšių, kurie, jos nuomone, vertintini kaip slaptas susitarimas. *Germania* mano, kad FBS į nuostolių kompensavimą žiūrėjo ne kaip rinkos ekonomikos investuotojas. Ji laiko neįtikima, kad *Schönefeld* nuostolius FBS būtų galėjęsi padengti iš jo veiklos pajamų.
- (77) *Germania* pareiškė, kad *Schönefeld* veikė oro vežėjai, su kuriais buvo sudarytos individualios sutartys dėl oro uosto mokesčių, gavo veiklos pagalbą. Be to, bendrovės teigimu, 2004 m. mokesčių tvarka nebuvo nei patvirtinta, nei paskelbta.
- (78) *Germania* nuomone, nuomos mokestis, kurį FBS ėmė iš *easyJet* už B terminalo naudojimą, neatitiko įprastos rinkos kainos. Tai esą prilygsta pirmenybės teikimui ir valstybės pagalbai. *Germania* tvirtinimu, turėdama išimtinę viso terminalo naudojimo teisę, *easyJet* savo paslaugas galėjo teikti veiksmingiau, o kiti oro vežėjai tokios galimybės neturėjo.

5.4. DBA

- (79) *DBA Luftfahrtgesellschaft* (toliau – *DBA*), pigių skrydžių bendrovė ir *Air Berlin* patronuojamoji bendrovė (2008 m. veiklą nutraukė), nurodė, kad kainų konkurencija Berlyno oro transporto rinkoje buvo ypač didelė. Jos teigimu, *Schönefeld* įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją, visų pirma išengus *Germanwings* ir *easyJet*, konkurencijos sąlygos tapo dar sunkesnės. Esą dėl to iš *Tegel* skrydžius vykde oro vežėjai, tarp jų pirmiausia kitos pigių skrydžių bendrovės, kaip antai *Air Berlin/DBA*, pateko į sunkią padėtį.
- (80) *DBA* teigimu, *easyJet* mokėtas terminalo nuomos mokestis neatitiko įprastos rinkos kainos. Be to, bendrovės nuomone, išimtinės teisės naudoti B terminalo bagažo transportavimo įrenginį suteikimas reiškia pirmenybės teikimą, o tai yra svarbu pagalbos teisės atžvilgiu.

5.5. Europos oro linijų asociacija

- (81) Europos oro linijų asociacija (angl. AEA), kuri atstovauja Europos oro vežėjų interesams, manė, kad kryžminis subsidijavimas tarp *Tegel* ir *Schönefeld* bei tarp šiai asociacijai priklausančių, daugiausia iš *Tegel* skrydžius vykdyusių oro vežėjų ir su jais konkuruojančių, *Schönefeld* įsikūrusių oro vežėjų, gavusių subsidijas, yra diskriminacinis. Asociacijos nuomone, iš *Schönefeld* skrydžius vykde oro vežėjai be šio konkurenciją iškreipiančio kryžminio subsidijavimo nebūtų išlikę ekonomiškai gyvybingi, o *Tegel* oro uosto mokesčiai būtų galėję būti gerokai mažesni. Esą dėl geografinio *Tegel* ir *Schönefeld* artumo viešuoju požiūriu subsidijos nebuvo būtinos.
- (82) Be to, asociacijos nuomone, sprendime pradėti procedūrą nurodytos priemonės objektyviai nėra pateisinamos, nuolaidos ir paskatos yra savavališkos ir diskriminacinės, todėl nesuderinamos su Bendrijos gairėmis dėl oro uostų finansavimo.

5.6. Germanwings

- (83) Bendrovės *Germanwings* teigimu, FBS su ja visada elgėsi kaip privatus investuotojas. Nepaisant laipsniško suteiktų nuolaidų mažinimo, *Germanwings* savo ruožų tinklą iš *Schönefeld* esą išplėtė. Ji teigia tikėjusi, kad su FBS sudaryti finansiniai susitarimai neprieštarauja teisės aktams, juo labiau kad visi trys Berlyno oro uostai sudarė vieną oro uostų sistemą.

- (84) *Germanwings* aiškino, kad Hamburgo, Dresdeno, Leipcigo ar Liubeko oro uostai⁽²³⁾ nebuvo laikomi tinkama konkurencinga *Schönefeld* alternatyva, nes ji skrydžius vykdo daugiausia Vokietijos vidaus ruožais. Dėl trumpos skrydžių trukmės vidaus ruožais minėti oro uostai esantys per toli nuo Berlyno, kad galėtų būti laikomi tinkama *Schönefeld* alternatyva.
- (85) *Germanwings* taip pat svarstė, kad išnuomojus B terminalą *easyJet* buvo pažeistos konkurencijos taisyklės bei valstybės pagalbos taisyklės, nes *easyJet* niekaip neprisidėjo prie B terminalo finansavimo ir jis buvo išnuomotas neskelbiant konkurso. Be to, atsižvelgiant į tai, kad B terminale, priešingai negu A ir C terminaluose, naudojamas modernus bagažo transportavimo įrenginys, nuomos mokesčiai esantys per mažas.

5.7. Liubeko oro uostas (*Flughafen Lübeck*)

- (86) Liubeko oro uostas nurodė, kad nepajuto jokio neigiamo FBS verslo strategijos poveikio rinkai.

5.8. Ryanair

- (87) Bendrovė *Ryanair* išsakė nuomonę, kad, kalbant apie skrydžius trumpo ir vidutinio nuotolio ruožais, tarp Dresdeno, Leipcigo ir Liubeko oro uostų bei *Schönefeld* nėra jokios konkurencijos. Atstumas tarp *Schönefeld* ir Dresdeno, Leipcigo ir Liubeko esantis per didelis, kad tokia konkurencija galėtų atsirasti. Todėl, bendrovės nuomone, sutartis su *Schönefeld* nedarė jokio poveikio minėtiems oro uostams.
- (88) *Ryanair* nurodė, kad jos *Schönefeld* mokėti mokesčiai atitiko mokesčių tvarka nustatytus duomenis, kurie niekuo nesiskyrė nuo įprastos sektoriaus praktikos. Esą sutartis su FBS buvo panaši į sutartis, sudarytas su daugybe privačių oro uostų, ir rinkos ekonomikos investuotojas ją būtų sudaręs lygiai taip pat. *Ryanair* pateikė verslo konsultacijų bendrovės [...] atliktą tyrimą, kuriame išnagrinėti *Ryanair* ir FBS sutartimi sudaryti susitarimai. Remdamasi *Schönefeld* bei Liverpulio ir Lutono oro uostų lyginamąja analize, verslo konsultacijų bendrovė priėjo prie išvados, kad FBS elgesys *Ryanair* atžvilgiu buvo toks, kokio būtų tikimasi iš privataus rinkos ekonomikos investuotojo.
- (89) *Ryanair* nuomone, Berlynas yra svarbus Europos ekonomikos ir administracinis centras, toks kaip Londonas ar Milanai, taigi ir svarbi skrydžių paskirties vieta Europoje. Todėl Berlyne įsisteigę oro vežėjai esą gali neabejoti, kad visada bus pakankamai keleivių į Berlyną.

5.9. easyJet

- (90) 2003 m. sutarties su *easyJet* klausimu bendrovė *easyJet* aiškino, kad rinkos ekonomikos investuotojas FBS vietoje taip pat būtų taikęs tokio pobūdžio strategiją. Ji nurodė, kad, FBS įgyvendinus šią priemonę, iš tikrųjų smarkiai išaugo keleivių skaičius ir pagerėjo metiniai veiklos rezultatai.
- (91) *easyJet* taip pat nurodė, kad individualaus FBS ir *easyJet* mokesčių susitarimo buvimas nebūtinai reiškia, kad buvo taikomos diskriminacinės nuolaidos. *easyJet* nuomone, jei kiti oro vežėjai būtų siekę panašių augimo tikslų, ir jiems būtų buvusi sudarytos lygiai tokios pat sąlygos kaip *easyJet*. Bet kokiu atveju nuolaidos esą pateisinamos *easyJet* pasiūlyta masto ekonomija. Bendrovės tvirtinimu, didesnioji *Schönefeld* keleivių dalis buvo *easyJet* klientai, taigi jos indėlis į FBS veiklos rezultatų pagerinimą yra labai didelis.
- (92) B terminalo naudojimo klausimu *easyJet* nurodė, kad kalbama ne apie uždara oro uosto terminalą. Ji esą iš tikrųjų nuomojusis atskirą registracijos zoną ir susijusias biuro patalpas *Schönefeld* šiauriniame terminale, tačiau didžioji to ploto dalis buvusi viešai prieinama, todėl ja naudojęsi ir kitų oro vežėjų keleiviai. Sutarties su *easyJet* pasirašymo metu B terminale buvę pakankamai laisvų pajėgumų, todėl kitiems oro vežėjams dėl to nekilę jokių nepatogumų. Bendrovė pabrėžė, kad, 2004 m. *Schönefeld* pradėjusi veiklą, pagal keleivių skaičių ji smarkiai lenkė kitus oro vežėjus. Tad išimtinė tam tikrų B terminalo zonų naudojimo teisė esanti objektyviai pateisinama.
- (93) *easyJet* teigimu, B terminale įdiegta bagažo priėmimo sistema atitinka tik įprastus techninius standartus, todėl ji neįgijo jokių pranašumų kitų oro vežėjų atžvilgiu.
- (94) B terminalo rinkos vertės klausimu *easyJet* nurodė, kad jos mokėtas nuomos mokesčiai viršijo B terminalo rinkos vertę, nes jos pajėgumų poreikiams patenkinti terminalas buvo nepakankamas. Todėl, *easyJet* nuomone, šią nuomą galima palyginti tik su panašių *Schönefeld* zonų arba, kalbant apie biurus, prie pat oro uosto esančių biuro patalpų nuoma.

⁽²³⁾ Šie oro uostai sprendime pradėti procedūrą paminėti kaip pavyzdžiai oro uostų, kuriems nagrinėjamos priemonės galėjo daryti neigiamą poveikį (plg. sprendimo pradėti procedūrą 151 konstatuojamąją dalį).

5.10. FBS

- (95) FBS atkreipė dėmesį į ypatingą Berlyno padėtį, būtent į oro uostų sistemą (iš pradžių sudarytą iš trijų oro uostų) ir planus statyti pagrindinį Berlyno Brandenburgo oro uostą (BER). 2003 m. buvo išnaudota tik maždaug pusė *Schönefeld* pajėgumų ir jo veiklos pajamos nedengė išlaidų. FBS teigimu, uždarius *Schönefeld*, be kita ko, būtų buvęs prarastas leidimas vykdyti oro susisiekimą, kuris buvo būtinas BER veiklai.
- (96) FBS nurodė, kad Komisijos sprendime pradėti procedūrą kaip tariami konkurentai nurodyti oro uostai iš tikrųjų su Berlyno oro uostais nekonkuravo, nes konkurencijai atsirasti tarp atskirų oro uostų buvo per didelis geografinis atstumas.
- (97) Valdymo ir pelno pervedimo sutarties klausimu FBS pateikė argumentą, kad tokios sutartys tarp vienos grupės įmonių verslo pasaulyje esančios įprastos. FBS išsakė nuomonę, kad pelno pervedimas tarp trijų Berlyno oro uostų yra vien įmonės vidaus reikalas. Jos nuomone, oro uostų sistema sudarė vieną įmonę, kuri siekė bendrų interesų ir viduje buvo susieta bendrovių teisės. Oro uostų sistema esą sudaranti atskirą geografinę ir produkto rinką, todėl tokia praktika rinkoje esanti įprasta, o šiuo atveju dar ir tikslinga ekonominiu požiūriu.
- (98) FBS paprieštaravo kai kurioms sprendime pradėti procedūrą padarytoms pirminėms išvadoms dėl valstybės išteklių naudojimo. Bendrovės nuomone, faktai, kad mokesčių tvarką turi patvirtinti valdžios institucija, negalima grįsti išvados, kad FBS išteklius kontroliavo valstybė. FBS teigimu, mokesčių tvarkos sistema vienodai galiojo valstybiniam ir privatiems oro uostų akcininkams ir ja, laikantis teisinių standartų, buvo atsižvelgiama į viešąjį interesą vykdamas vežimą oru. FBS tvirtinimu, Brandenburgo žemės Ministras Pirmininkas, kuris buvo ir FBS stebėtojų tarybos narys, neturėjo teisės duoti nurodymų už mokesčių tvarkos patvirtinimą atsakingai ministerijai. Be to, FBS teigimu, nustatant mokesčius oro uosto ir oro vežėjų teisiniai santykiai reglamentuojami tik privatinės teisės ir civilinės teisės požiūriu jie yra įpareigojantys, neatsižvelgiant į tai, ar juos patvirtino kompetentinga institucija.
- (99) FBS taip pat aiškino, kad mokesčių tvarkos poveikis toks pat kaip bendrųjų verslo sąlygų ir kad mokesčių tvarka yra viena iš pagrindinių oro uosto ir oro vežėjo sutarties dalių, neatsižvelgiant į tai, ar ji oficialiai patvirtinta. Bendrovės teigimu, mokesčių tvarka, įskaitant joje numatytas nuolaidų sistemas, nuo 2004 m. gegužės 1 d. be jokių išimčių buvo taikoma visiems oro vežėjams. Individualiomis sutartimis nustatytomis schemomis esą tik susitarta dėl dvišalių vykdymo sąlygų ir nustatyti išsamūs tikslai. Šiomis sutartimis esą nesuteikta jokių atrankinių pranašumų.
- (100) FBS pateikė argumentą, kad 2003 m., žlugus privatizavimui, dėl skirtingo abiejų svarbiausių Berlyno oro uostų pajėgumų išnaudojimo – *Tegel* pajėgumai buvo beveik išnaudoti, dėmesio vertų plėtros galimybių nebuvo, *Schönefeld*, būsimoje BER vietoje, priešingai, buvo daug laisvų pajėgumų – ji turėjo imtis priemonių tvariam ir ekonomiškam oro transportui tankiai gyvenamame Berlyno regione užtikrinti.
- (101) FBS taip pat aiškino, kad tęsti *Schönefeld* veiklą buvo būtina dėl FBS grupės intereso – dėl būsimos BER veiklos. FBS teigimu, net laikinai uždarius *Schönefeld*, pasiekti ilgalaikį strateginį tikslą – kad *Schönefeld* vietoje veiktų pagrindinis Berlyno oro uostas – *de facto* būtų tapę neįmanoma.
- (102) Todėl, kaip nurodė FBS, nuo 2003 m. iki BER atidarymo *Schönefeld* veikla turėjo būti organizuojama kuo ekonomiškiau. FBS papildė, kad, siekiant geriau išnaudoti turimus *Schönefeld* pajėgumus, žymios verslo konsultacijų bendrovės siūlymu nuspręsta įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją. FBS teigimu, ši strategija laikyta ekonomiškai naudingiausiu sprendimu FBS, nes, remiantis vertinimais, tikėtasi, kad, pritaikius naują mokesčių tvarką ir joje numatytą tikslingų ir proporcingai mažėjančių finansinių paskatų sistemą, *Schönefeld* transporto apimtis trumpuoju laikotarpiu padidės.
- (103) FBS teigimu, pigių skrydžių bendrovių strategija buvo labai sėkminga. Keleivių skaičius *Schönefeld* staigiai išaugo, o kituose Berlyno oro uostuose nesumažėjo. FBS pabrėžė, kad dėl didesnės transporto apimties buvo gautos didesnės pajamos ir greitai įveikti ekonominiai sunkumai, tad jau 2006 m. FBS veiklos rezultatas (EBIT) pirmą kartą buvo teigiamas. FBS teigimu, buvo galima remtis prielaida, kad tokia teigiama tendencija tęsis, o tai visų pirma buvo svarbu kalbant apie naujojo oro uosto finansavimo galimybes.

- (104) FBS tvirtino, kad 2003 m. įvykdyta strateginė pertvarka dėl ekonominių priežasčių buvo būtina, o FBS elgėsi kaip apdairus rinkos ekonomikos investuotojas. Remdamasi verslo planu, kuriuo buvo grindžiama pigių skrydžių bendrovių strategija, FBS esą galėjo prognozuoti, kad oro uostas taps ekonomiškai gyvybingas. FBS nurodė audito bendrovei [...] atlikti užsąkytą tyrimą (toliau – pirmojo eksperto tyrimas). Šis 2007 m. baigtas tyrimas esą patvirtino, kad pigių skrydžių bendrovių strategijos įgyvendinimas ir atitinkamos mokesčių tvarkos priėmimas rinkos ekonomikos investuotojo požiūriu buvo tikslingi.
- (105) FBS aiškino, kad, siekiant įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją, sudaryti individualias sutartis su kai kuriomis pigių skrydžių bendrovėmis dar prieš įsigaliojant 2004 m. mokesčių tvarkai reikėjo tam, kad oro vežėjams būtų suteikiama paskata pradėti veiklą *Schönefeld*. FBS nurodė antrą audito bendrovei [...] atlikti užsąkytą tyrimą, kuris buvo baigtas taip pat 2007 m. Šiame tyrime [...] analizavo įvairių sutarčių (3 priemonė) ekonominį gyvybingumą ir konstatavo, kad FBS, sudarydama šias sutartis, elgėsi kaip apdairus rinkos ekonomikos investuotojas. Esą visos individualios sutartys su įvairiais oro vežėjais buvo sudarytos remiantis vien ekonomiais svaramais, siekiant trumpuoju laikotarpiu pagerinti ekonominę FBS padėtį.
- (106) 2003 m. sutarties su *easyJet* klausimu FBS išsakė nuomonę, kad ši sutartis buvo esminė pigių skrydžių bendrovių strategijos įgyvendinimo dalis, todėl ji nėra valstybės pagalba. FBS teigimu, įgyvendinant pigių skrydžių bendrovių strategiją *easyJet*, vienai iš pirmaujančių Europoje pigių skrydžių bendrovių, buvo suteikta paskata pradėti veiklą *Schönefeld*.
- (107) FBS tvirtinimu, ji, remdamasi sėkminga sutartimi su *easyJet* (kaip pagrindine naudotoja), sugebėjo įtikinti ir kitus oro vežėjus pradėti veiklą *Schönefeld*. Sutartiniai santykiai su *easyJet* (įskaitant šios bendrovės išipareigojimą *Schönefeld* dislokuoti tam tikrą mažiausią skaičių orlaivių) abiem šalims suteikė daug planavimo tikrumo ir labai prisidėjo prie *Schönefeld* ekonominio gyvybingumo padidinimo.
- (108) FBS pateikė argumentą, kad 2003 m. sutarties su *easyJet* ir 2004 m. mokesčių tvarkos skirtumai nebuvo esminiai ir šia sutartimi nebuvo suteikta jokių neleistinų pranašumų. FBS taip pat atkreipė dėmesį, kad 2007 m. keičiančiojoje sutartyje su *easyJet* pateikta aiški nuoroda į tuo metu galiojusią 2006 m. mokesčių tvarką.
- (109) FBS taip pat pabrėžė, kad individualios sutartys su pigių skrydžių bendrovėmis buvo sudarytos prieš priimant 2005 m. Bendrijos gaires dėl oro uostų finansavimo, o kai kurios sutartys – dar prieš Komisijai priimant sprendimą byloje *Charleroi* ⁽²⁴⁾.
- (110) Nepaisant to, FBS nuomone, B terminalo patalpų išnuomojimas *easyJet* nebuvo joks atrankinis pranašumas. FBS tvirtinimu, visas terminalas *easyJet* buvo priskirtas dėl ekonominių ir praktinių priežasčių, atsižvelgiant į didelį keleivių, jos pritraukiamų į *Schönefeld*, skaičių, ir ji mokėjo įprastą rinkos kainą, kuri buvo apskaičiuota pagal kitus *Schönefeld* nuomos mokesčius. FBS teigimu, suteikti terminalo zonas tam tikriems oro vežėjams Vokietijos ir tarptautiniuose oro uostuose yra įprasta. Be to, kaip teigia FBS, *easyJet* neturėjo teisių reklamotis, dėl kurių ji būtų įgijusi pranašumą kitų oro vežėjų atžvilgiu, nes jai, kaip ir visiems kitiems oro vežėjams, buvo suteiktos tik prekės ženklų kūrimo savo registracijos zonoje teisės.

6. VOKIETIJOS PASTABOS

6.1. Valstybės įtaka

- (111) Vokietija teigė, kad nei valstybė kontroliavo FBS išteklius, nei jų naudojimas priskirtinas valstybei. Vokietijos teigimu, nagrinėjamos paskatos ir nuolaidos nebuvo finansuojamos iš valstybinių išteklių, o buvo pagal privatinę teisę veikiančios įmonės komercinės veiklos rezultatas.
- (112) Šiuo klausimu Vokietija aiškino, kad FBS ir jos patronuojamosios bendrovės, nepaisant jų valstybinių akcininkų, nebuvo įtrauktos į viešojo administravimo struktūrą, o joms sąmoningai buvo taikomi konkurencijos ir laisvosios rinkos principai. Vokietija papildė, kad valstybinės savininkės iš FBS tikėjosi pelno.

⁽²⁴⁾ 2004 m. vasario 12 d. Komisijos sprendimas C(2004) 516 dėl Valonijos regiono ir oro uosto operatoriaus *Brussels South Charleroi Airport* oro transporto bendrovei *Ryanair* suteiktų lengvatų, susijusių su jos įsikūrimu *Charleroi* (OL L 137, 2004 4 30, p. 1).

6.2. Valdymo ir pelno pervedimo sutartis (1 priemonė)

- (113) Vokietija išsakė nuomonę, kad valdymo ir pelno pervedimo sutartyje nėra kryžminio subsidijavimo elemento, kuris galėtų būti valstybės pagalba.
- (114) Vokietija pabrėžė, kad, atsižvelgiant į viešąją teisę ir remiantis Sąjungos teisės aktais⁽²⁵⁾, Berlyno oro uostai buvo susieti taip, kad sudarė vieną „oro uostų sistemą“. Taip siekta įvairius oro uostus traktuoti kaip vieną oro uostą su keliais kilimo ir tūpimo takais, tad FBS ir BFG taip pat esą reikia traktuoti kaip vieną įmonę. Vokietija nurodė, kad valdymo ir pelno pervedimo sutartį, bendrą IT struktūrą, centralizuotas pagrindines funkcijas ir vienodus verslo planus pati Komisija įvardijo kaip kriterijus, pagal kuriuos atskiros vienos grupės įmonės nelaikomos savarankiškomis⁽²⁶⁾.
- (115) Vokietijos teigimu, pelno pervedimas nereiškė išlaidų perkėlimo iš *Schönefeld* į *Tegel* ir *Tempelhof* ir tai neturėjo jokio poveikio *Tegel* oro uosto mokesčiams. Visų trijų oro uostų mokesčiai buvę apskaičiuojami pagal tame oro uoste atsirandančias išlaidas.
- (116) Vokietija taip pat aiškino, kad FBS, kaip ir bet kuri kita privati įmonė, siekdama ilguoju laikotarpiu pelno, vykde strateginį planą, kurio pagrindinis elementas buvo vieno oro uosto Berlyne *Schönefeld* vietoje įkūrimas.

6.3. 2004 m. mokesčių tvarkos teisėtumas

- (117) Vokietija teigė, kad sprendime pradėti procedūrą Komisijos padaryta pirminė išvada, kad mokesčių tvarka, kurią kompetentinga žemės įstaiga patvirtino su tam tikromis išlygomis, yra neteisėta⁽²⁷⁾, netiksliai atspindi Vokietijoje vyraujančią teisinę padėtį. Vokietijos tvirtinimu, tai, kad remiantis Leidimų vykdyti oro susisiekimą suteikimo tvarkos (*Luftverkehrszulassungsordnung*) 43a straipsniu⁽²⁸⁾, mokesčių tvarką patvirtina kompetentinga žemės įstaiga, nėra tos mokesčių tvarkos teisėtumo sąlyga. Remiantis nusistovėjusia Vokietijos aukščiausiojo teismo (*Bundesgerichtshof*, toliau – BGH) ir pirmosios instancijos teismų praktika, bet kuri paskelbta oro uosto mokesčių tvarka Vokietijoje esą laikoma „bendrosiomis verslo sąlygomis“, kaip apibrėžta Vokietijos civilinėje teisėje⁽²⁹⁾. Tai reiškia, kad bet kokia mokesčių tvarka, patvirtinta ar nepatvirtinta kompetentingos įstaigos, atlieka sutartinių sąlygų, kurios standartiškai siūlomos oro uostu besinaudojantiems oro vežėjams, funkciją⁽³⁰⁾.
- (118) Vokietijos nuomone, 2004 m. spalio 20 d. Potsdamo žemės teismo sprendime, kuriuo Komisija rėmėsi sprendimo pradėti procedūrą 22 konstatuojamojoje dalyje⁽³¹⁾, nebuvo atsižvelgta į sąsajas. Be to, Vokietijos teigimu, šis sprendimas buvo apskūstas ir Brandenburgo aukščiausiasis žemės teismas (*Brandenburgisches Oberlandesgericht*) nutarė, kad Potsdamo žemės teismo sprendimas turi būti pakeistas. Tačiau vėliau, ginčo šalims pagrindiniame procese susitarus, ieškinys buvo atsiimtas. Taigi, Vokietijos teigimu, Potsdamo žemės teismo sprendimas niekada neįsiteisėjo ir, atsiėmus ieškinį, neteko galios, nors ir nebuvo aiškiai panaikintas. Vokietija nurodė, kad Potsdamo žemės teismas vėliau savo teisinį požiūrį pakeitė ir vėlesnėje beveik identiškoje byloje ieškinį dėl *Schönefeld* mokesčių tvarkos atmetė.

6.4. FBS ir kai kurių oro vežėjų sudarytos individualios sutartys (2 ir 3 priemonės)

- (119) Vokietija aiškino, kad mokesčių sistemą ir individualiomis sutartimis sudarytus susitarimus su įvairiais *Schönefeld* veikusiais oro vežėjais reikia vertinti atsižvelgiant į pigių skrydžių bendrovių strategijos įgyvendinimą.

⁽²⁵⁾ Žr. 1993 m. sausio 18 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 95/93 dėl laiko tarpinių paskirstymo Bendrijos oro uostuose bendrųjų taisyklių 2 straipsnio h punktą (OL L 14, 1993 1 22, p. 1).

⁽²⁶⁾ 2001 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimas 2002/346/EB dėl valstybės pagalbos Nr. C 27/2000, kurią Vokietija suteikė *Deckel Maho Seebach GmbH*, 16 konstatuojamoji dalis (OL L 126, 2002 5 13, p. 14); 2002 m. sausio 15 d. Komisijos sprendimas 2002/468/EB dėl valstybės pagalbos Nr. C 41/2001, kurią Vokietija suteikė *Klausner Nordic Timber GmbH & Co. KG*, Vismaras, Meklenburgas-Pomeranija, 67 konstatuojamoji dalis (OL L 165, 2002 6 24, p. 15).

⁽²⁷⁾ Žr. 65 konstatuojamąją dalį.

⁽²⁸⁾ Leidimų vykdyti oro susisiekimą suteikimo tvarkos (*Luftverkehrszulassungsordnung*) senos redakcijos 43 straipsnis.

⁽²⁹⁾ Žr. 1977 m. lapkričio 24 d. BGH sprendimą, reg. Nr. III ZR 27/76, *Zeitschrift für Luft- und Weltraumrecht* (ZLW) (Aviacijos ir kosmoso teisės leidinys) (1979), 140 (143); 2000 m. rugpjūčio 25 d. Berlyno žemės teismo (*Landgericht Berlin*) sprendimą, reg. Nr. 96 O 197/99, *Zeitschrift für Luft- und Weltraumrecht* (2001), 475 (479); 1997 m. sausio 23 d. BGH sprendimą, reg. Nr. III ZR 27/96, *Zeitschrift für Luft- und Weltraumrecht* (1997), 510.

⁽³⁰⁾ Žr. 1977 m. lapkričio 24 d. BGH sprendimą, reg. Nr. ZR III 27/76, *Zeitschrift für Luft- und Weltraumrecht* (1979), 140 (148); 1977 m. liepos 8 d. Vokietijos administracinio teismo (*Bundesverwaltungsgericht*) sprendimą, reg. Nr. VII C 72/74, *Zeitschrift für Luft- und Weltraumrecht* (1977), (49); Giemulla, leidinyje: Giemulla/Schmid (leidėjas), *Frankfurter Kommentar zum Luftverkehrsrecht* (Aviacijos teisės komentaras, Frankfurtas, Kelnas (2007), § 43 *Luftverkehrszulassungsordnung* (Leidimų vykdyti oro susisiekimą suteikimo tvarkos 43 straipsnis), 16 punktas.

⁽³¹⁾ Žr. 20 išnašą.

- (120) Vokietijos teigimu, esant tokioms aplinkybėms, sudarydami vieną „oro uostų sistemą“, Berlyno oro uostai tarpusavyje esą nekonkuravę. *Schönefeld* atlikęs papildomąją funkciją, siekiant sumažinti savo pajėgumų ribas pasiekusio *Tegel* apkrovą. Pigių skrydžių bendrovių strategija buvusi teisėtas būdas netiesiogiai kontroliuoti transporto apkrovą. Dėl šios strategijos keleivių skaičius *Tegel* nesumažėjęs, o priešingai, per kelerius metus prieš pradėdant oficialią tyrimo procedūrą keleivių skaičius abiejuose oro uostuose gerokai išaugęs. Be to, dėl geografinio atstumo Berlyno oro uostai niekaip nekonkuravę su Leipcigo, Dresdeno, Hamburgo ar Liubeko oro uostais, ypač kalbant apie pigių skrydžių bendrovių keleivius, kuriems svarbus veiksnys yra kaina.
- (121) Vokietijos teigimu, pigių skrydžių bendrovių strategijai įgyvendinti buvo svarbu į *Schönefeld* pritraukti pagrindinį naudotoją, t. y. oro vežėją, kuris juo naudotųsi kaip savo baze. Tai buvęs pirmas žingsnis didinant *Schönefeld* transporto apimtį, o kartu jo patrauklumą kitiems oro vežėjams. Jei *Schönefeld* būtų buvusios taikomos tokios pat sąlygos kaip *Tegel*, pritraukti tokį pagrindinį naudotoją būtų buvę neįmanoma, tai rodo ir nesėkmingi bandymai praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje įtikinti oro vežėjus iš *Tegel* persikelti į *Schönefeld*. Siekiant nukreipti transporto srautą ir veiksmingai išnaudoti *Schönefeld* pajėgumus, buvę būtina sukurti paskatas oro transportui *Schönefeld*. Įgyvendinant pigių skrydžių bendrovių strategiją sukurtos atitinkamos skatinamosios priemonės oro vežėjams, tarp jų mokesčių tvarka, pagal kurią suteiktos kiekio nuolaidos ir kitos finansinės paskatos.
- (122) Vokietija teigė, kad įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją sudarant individualias sutartis su keletu oro vežėjų prieš įsigaliojant 2004 m. mokesčių tvarkai buvę būtina, siekiant kuo labiau sumažinti *Schönefeld* patiriamus nuostolius ir užsitikrinti palankią padėtį tuo metu greitai augusioje pigių skrydžių bendrovių rinkoje. Vokietijos aiškinimu, oficialaus oro uosto mokesčių tvarkos keitimo procesas būtų buvęs susijęs su didele administracine našta ir nebūtų buvęs baigtas taip greitai, kad būtų buvę galima kuo greičiau, t. y. 2003 m. pabaigoje, pradėti įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją.
- (123) Vokietija pateikė argumentą, kad imdamasi nagrinėjamų priemonių FBS elgėsi kaip rinkos ekonomikos investuotojas, nes verslo sprendimus grindė pigių skrydžių bendrovių strategija, o individualias sutartis – patikimu verslo planu, kurį parengė verslo konsultacijų bendrovė. Vokietija taip pat nurodė dviejų audito bendrovių [...] ir [...] atliktus vertinimus, kuriuos užsakė FBS, norėdama patikrinti, ar pigių skrydžių bendrovių strategija ir individualios sutartys suderinamos su rinkos ekonomikos investuotojo principu; šie vertinimai parodė, kad taip ir yra.
- (124) Vokietijos teigimu, auditoriai priėjo prie išvados, kad tiek dėl strateginio reorganizavimo sprendimo, tiek dėl finansinių paskatų sistemos įdiegimo galima įrodyti, kad rinkos ekonomikos investuotojas panašioje padėtyje būtų priėmęs tokius pat sprendimus. 2003 m. sutarties su *easyJet* ir 6 lentelėje išvardytų individualių sutarčių (išskyrus sutartį su *V-Bird*) klausimu [...] apskaičiavo atitinkamas grynąsias dabartines vertes (angl. *net present value*, NPV), jos buvo visos teigiamos. Tuo remdamasi, [...] padarė išvadą, kad rinkos ekonomikos investuotojas būtų elgęsis lygiai taip kaip FBS. Vokietija vis dėlto pripažino, kad [...] suabejojo dėl susitariančiųjų šalių iš pradžių sutartos 2003 m. sutarties su *easyJet* trukmės. [...] esą atkreipė dėmesį į tai, kad apdairus investuotojas, atsižvelgdamas į tokią sutarties trukmę (dešimt metų su galimybe pratęsti dar dešimčiai metų), sudarydamas šią sutartį tikriausiai atsižvelgtų į jos poveikį būsimai oro uosto BER, kuris turėjo būti atidarytas prieš baigiant galioti 2003 m. sutarčiai su *easyJet*, veiklai⁽³²⁾. [...] esą teigė, kad, esant tam tikroms aplinkybėms, 2003 m. sutarties su *easyJet* buvimas neigiamai paveiktų mokesčius, kuriuos FBS galėtų išsiderėti iš kitų oro vežėjų už BER naudojimą, o tai neigiamai paveiktų būsimą oro uosto ekonominį gyvybingumą. Tačiau Vokietija paaiškino, kad šios abejonės dėl iš pradžių numatytos 2003 m. sutarties su *easyJet* trukmės nebėra svarbios, nes ši sutartis buvo pakeista 2007 m. keičiančiąja sutartimi su *easyJet*, į kurią įtraukta nuostata, kad ji nustos galioti atidarius BER, tuo metu planuota, kad 2011 m.
- (125) Toliau Vokietija savo svarstymuose dėl kitų suinteresuotųjų šalių pastabų išsakė nuomonę, kad kai kurių jų pastabos dėl 2004 m. mokesčių tvarkos ir individualių sutarčių su pigių skrydžių bendrovėmis iš dalies neteisingos ir neatitinka konteksto. Vokietija pabrėžė, kad *Schönefeld* mokesčių tvarka buvo siekiama paskatinti oro vežėjus

⁽³²⁾ Skaičiavime, pagal kurį per iš pradžių numatytą 2003 m. sutarties su *easyJet* trukmę (10 arba 20 metų, atsižvelgiant į tai, ar po pirmųjų dešimties metų *easyJet* būtų pasinaudojusi galimybe pratęsti sutartį dar dešimčiai metų) gauta teigiama grynoji dabartinė vertė, į šį poveikį neatsižvelgta.

vykdyti skrydžius į naujas paskirties vietas ir ji buvo nediskriminacinė, nes nuolaidomis pasinaudojo kiekvienas oro vežėjas, kuriam pavyko pritraukti pakankamą skaičių keleivių arba kuris iš *Schönefeld* pradėjo vykdyti skrydžius naujais maršrutais ar padidino skrydžių skaičių.

6.5. 2004 m. nuomos sutartis su *easyJet* (4 priemonė)

- (126) Dėl *easyJet* suteiktos teisės naudotis B terminalu Vokietija nurodė, kad *easyJet* nuomojosi tik dalį (24 %) B terminalo naudingo ploto. Tai, kad tam tikram oro vežėjui suteikiama teisė naudotis biuro patalpomis ir registracijos langeliais tam tikroje terminalo zonoje, Vokietijos teigimu, tarptautiniuose oro uostuose yra įprasta praktika ir nėra joks pirmenybės teikimas.
- (127) Išimtinės teisės suteikimą *easyJet* Vokietija grindė tuo, kad naudotis B terminalu kiti oro vežėjai nebūtų galėję vien dėl praktinių priežasčių, nes *easyJet* keleivių skaičius buvo didelis ir jau viršijo terminalo pajėgumą.
- (128) Vokietija taip pat nurodė, kad išimtinę kai kurių *Schönefeld* terminalų zonų naudojimo teisę yra turėję ir kiti oro vežėjai, visų pirma *Lufthansa* grupė (*Condor*, *SunExpress* ir *Germanwings*), kuri, 2004–2005 m. įrengiant D terminalą, juo naudojo išimtinę teisę.
- (129) Vokietija taip pat suabejojo kai kurių suinteresuotųjų šalių pastabomis dėl 4 priemonės tvirtindama, kad kai kurių jų nurodyti nuomos duomenys yra klaidingi ir nepagrįsti. Vokietijos teigimu, *easyJet* mokėtas nuomos mokesčiai buvo apskaičiuotas pagal rinkoje įprastus *Schönefeld* nuomos mokesčius. Vokietija išsakė nuomonę, kad, priešingai, negu tvirtina kai kurios suinteresuotosios šalys, *Schönefeld* ir *Tegel* nuomos mokesčių negalima lyginti.
- (130) Kalbėdama apie pranašumus, kuriuos *easyJet* galbūt įgijo dėl ypatingo B terminalo bagažo transportavimo įrenginio, Vokietija paaiškino, kad A ir B terminalų bagažo transportavimo įrenginius pagamino ta pati įmonė pagal tuos pačius techninius standartus. Skirtumas tas, kad į B terminalo įrenginį integruotas rentgeno prietaisas, dėl to jis sudėtingesnis, jo techninis pajėgumas mažesnis, bagažo transportavimo laikas ilgesnis, gedimų tikimybė didesnė. Todėl, Vokietijos teigimu, B terminalo bagažo transportavimo įrenginys iš tikrųjų *easyJet* yra trūkumas, kurio nepatiria A terminale bagažą priimančios oro vežėjai. Be to, dėl pastatų išdėstymo bagažas iš A terminalo į laukiantį orlaivį nuvežamas daug greičiau negu iš B terminalo. O tai *easyJet* reiškia dar vieną trūkumą, kurio išvengia A terminale įsikūrę oro vežėjai.
- (131) Vokietija nurodė, kad, priešingai negu savo pastabose teigė kai kurios suinteresuotosios šalys, bagažo transportavimo įrenginys specialiai *easyJet* nebuvo atnaujintas, o tik dėl saugumo priežasčių 2003 m. į esamą bagažo transportavimo sistemą įmontuotas rentgeno prietaisas.
- (132) Galiausiai Vokietija konstatavo, kad *easyJet* keleivių skaičius su B terminalu susietas pagal nediskriminacinius ir objektyvius kriterijus, nors ir neskelbiant konkurso, kurio nei pagal Vokietijos, nei pagal Sąjungos teisę tokiais atvejais ir nebūtina skelbti. Kai 2004 m. *easyJet* nusprendė pradėti veiklą *Schönefeld*, Vokietijai tapo aišku, kad šiai bendrovei iš pat pradžių teks reikšminga visos oro uosto transporto apimties dalis. Ir iš tikrųjų jau 2004 m. *easyJet* skrydžiai sudarė 30 % visos *Schönefeld* transporto apimties. Vokietijos nuomone, sutelkti *easyJet* skrydžius į vieną terminalą buvo tinkama ir tikslinga, o tam tinkamiausiu dėl laisvų pajėgumų laikytas B terminalas. Vokietija teigia, kad kitų oro vežėjų galimybės veikti *Schönefeld* nebuvo nei panaikintos, nei apribotos, nes jo pajėgumų užteko visiems jame veikti norintiems oro vežėjams.

7. PRIEMONIŲ VERTINIMAS PAGALBOS TEISĖS POŽIŪRIU

- (133) Pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (134) 107 straipsnio 1 dalyje nustatyti kriterijai taikomi kartu. Todėl siekiant nustatyti, ar priemonė yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, turi būti tenkinamos visos keturios toliau išvardytos sąlygos. Finansinė pagalba turėtų:

— būti suteikta valstybės arba iš jos valstybinių išteklių,

- būti skirta palaikyti tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai,
- iškreipti konkurenciją arba galėti ją iškreipti,
- daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

(135) Šioje byloje Vokietija pateikė argumentą, kad FBS visada elgėsi taip, kaip panašiomis aplinkybėmis būtų elgęsis apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, taigi nagrinėjamosiomis priemonėmis nebuvo suteiktas joks ekonominis pranašumas, kurio įmonė nebūtų įgijusi įprastomis rinkos sąlygomis. Jei šie argumentai iš tikrųjų pagrįsti, FBS įgyvendintos priemonės nėra valstybės pagalba.

7.1. Rinkos ekonomikos investuotojo principas. Bendrieji svarstymai

- (136) Siekdama įvertinti, ar kuria nors valstybinės įmonės ir trečiosios šalies sudaryta prekių arba paslaugų tiekimo sutartimi trečiajai šaliai suteikiamas ekonominis pranašumas, Komisija tiria, ar apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, panašiomis aplinkybėmis būtų ėmęsis panašių priemonių. Valstybinės įmonės, šiuo atveju – FBS, veiksmus reikia palyginti su hipotetinio apdairaus rinkos ekonomikos investuotojo veiksmais tuo aspektu, kaip šis rinkos ekonomikos investuotojas būtų elgęsis sudarydamas nagrinėjamą sandorį, atsižvelgiant į tuo metu turėtą informaciją bei numatytas tendencijas ir neatsižvelgiant į vėlesnius įvykius.
- (137) Todėl pagrindinis kriterijus yra ekonominis gyvybingumas, kurio tikisi ta valstybinė įmonė. Tai nebūtinai reiškia, kad tam, kad sandoris neturėtų valstybės pagalbos elemento, investuotojas jį turi sudaryti tik trumpalaikio ekonominio gyvybingumo tikslais. Remiantis Teisingumo Teismo sprendimu, valstybinio investuotojo veiksmus galima palyginti su privataus investuotojo, kuris siekia ilgalaikio ekonominio gyvybingumo tikslų, veiksmais⁽³³⁾.
- (138) Šioje byloje Komisija pirmiausia tyrė, ar FBS nuo 2003 m. vykdyta pigių skrydžių bendrovių strategija vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu galėjo duoti teigiamų rezultatų ir ar dėl ekonominio gyvybingumo priežasčių būtų buvę tikslinga *Schönefeld* uždaryti. Tada Komisija, taikydama rinkos ekonomikos investuotojo principą, išnagrinėjo kiekvieną priemonę, kuri buvo oficialios tyrimo procedūros dalykas. Tyrimas atskleidė, kad nagrinėtos priemonės nėra valstybės pagalba.

7.2. Pirminė analizė. FBS strateginių galimybių vertinimas rinkos ekonomikos investuotojo požiūriu

- (139) 2, 3.1 ir 3.2 skirsniuose apibūdintos praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pradžios ir 2003 m. ekonominės aplinkybės, kurioms esant FBS valdė *Schönefeld*.
- (140) Kaip paaiškinta šiuose skirsniuose, FBS valdė ir kitus Berlyno oro uostus – *Tempelhof* ir *Tegel*. *Tempelhof* dėl kai kurių savo ypatybių ir padėties (mieste) iš pat pradžių nebuvo laikomas plėsti tinkama infrastruktūra. *Tegel* buvo modernus oro uostas, oro vežėjams ir keleiviams apskritai patrauklesnis negu *Schönefeld*, nes turėjo modernesnę infrastruktūrą ir buvo arčiau miesto centro. Tačiau praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje *Tegel* pajėgumai buvo beveik išnaudoti ir, siekiant išspręsti ilgalaikę ribotų pajėgumų problemą, daug galimybių jį plėsti nebuvo. O *Schönefeld* pajėgumai toli gražu nebuvo išnaudoti ir prireikus jį dar buvo galima plėsti.
- (141) Tokiomis aplinkybėmis antras svarbus elementas buvo perspektyva Berlyne *Schönefeld* vietoje įkurti vieną oro uostą, kuris pakeistų visus esamus Berlyno oro uostus. Kaip paaiškinta 14 konstatuojamojoje dalyje, sprendimas įgyvendinti šį projektą buvo įformintas 1996 m. gegužės mėn. Vokietijos federalinės Vyriausybės bei Berlyno ir Brandenburgo žemių sutikimu priimtu nutarimu.
- (142) Trečias svarbus elementas buvo nepavykęs bandymas praėjusio amžiaus paskutiniajame dešimtmetyje dalį oro transporto iš *Tegel* perkelti į *Schönefeld* bei faktas, kad po praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio antrąją pusę trukusio sąstingio 2000–2003 m. oro transporto apimtis *Schönefeld* nuolat mažėjo. 2003 m. valstybinės institucijos turėjo pripažinti, kad privatizuoti Berlyno oro uostus nepavyko.

⁽³³⁾ 1991 m. kovo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Italija prieš Komisiją* C-305/89 (*ALFA Romeo*) (1991), Rink. p. I-1603, 20 punktas; taip pat žr. 2003 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimą T-228/99 *Westdeutsche Landesbank Girozentrale prieš Komisiją* (2003), Rink. p. II-435, 250–270 punktai.

- (143) Dėl to 2003 m. valdžios įstaigos ir FBS pradėjo svarstyti įvairias strategines galimybes, kuriomis galėtų pasinaudoti FBS. Kaip paaiškinta pirmiau, tuo metu dėl tikslo Berlyne *Schönefeld* vietoje įkurti vieną oro uostą, panaudojant dalį esamos *Schönefeld* infrastruktūros, abejonių nebekilo ⁽³⁴⁾. Tad FBS ir valstybinių institucijų tikslas buvo laikotarpiui nuo 2003 m. iki BER atidarymo (planuota 2011 m.) surasti optimalią *Schönefeld* veiklos strategiją. Dėl to, kaip minėta 28 konstatuojamojoje dalyje, verslo konsultacijų bendrovei užsakyta atlikti tyrimą (toliau – verslo konsultacijų bendrovės tyrimas), ir jame rekomenduota įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių pritraukimo strategiją (pigų skrydžių bendrovių strategija).
- (144) Be pigių skrydžių bendrovių strategijos (1 galimybė), FBS turėjo dar dvi galimybes – tęsti iki tol *Schönefeld* įgyvendintą strategiją (2 galimybė) arba iki naujo oro uosto BER atidarymo *Schönefeld* laikinai uždaryti (3 galimybė).

7.2.1. 1 ir 2 galimybių palyginimas

- (145) Kaip paaiškinta toliau, apdairiam rinkos ekonomikos investuotojui, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais siekiančiam ekonominio gyvybingumo tikslų, FBS vietoje būtų buvę tikslinga rinktis 1, o ne 2 galimybę.

Verslo konsultacijų bendrovės tyrimas

- (146) Kaip paaiškinta 29 ir 30 konstatuojamosiose dalyse, verslo konsultacijų bendrovė atskleidė, kad Berlyne dėl įvairių struktūrinių priežasčių buvo didelis oro transporto plėtros potencialas ir 2003 m., palyginti su kitų sostinių oro uostais, dar buvo didelis pigių skrydžių bendrovių išivirtinimo ir jų paslaugų augimo potencialas.
- (147) Verslo konsultacijų bendrovė palygino pigių skrydžių bendrovių veiklą Berlyne ir kituose didmiesčiuose. Paaiškėjo, kad jų skrydžių skaičius vienam gyventojui Berlyne buvo kur kas mažesnis (0,011) negu kituose didmiesčiuose, kaip antai Londone (0,029), Briuselyje (0,040), Kelne (0,030) ir Dubline (0,051). Iš palyginimo taip pat matyti, kad procentinė viso skrydžių skaičiaus dalis, tenkanti pigių skrydžių bendrovėms, Berlyne buvo kur kas mažesnė negu kituose svarbiuose Europos miestuose. Remiantis šiais duomenimis apytikriai skaičiuota, kad šią procentinę dalį galima padidinti nuo [...] bent iki [...], o galbūt net iki [...].
- (148) Remdamasi patirtimi kituose svarbiuose miestuose, verslo konsultacijų bendrovė apytikriai skaičiavo, kad, įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių veiklos plėtros priemones, du trečdaliai papildomos jos apimties būtų „nauji keleiviai“, t. y. keleiviai, kurie, jei nagrinėjamosiomis priemonėmis nebūtų sukurta papildoma pigių skrydžių bendrovių pasiūla, iš Berlyno apskritai neskristų ⁽³⁵⁾. Verslo konsultacijų bendrovės teigimu, tikėtina, kad dalis šių „naujų keleivių“ būtų „nuvilota“ nuo kitų rūšių transporto, kaip antai geležinkelio ar autobusų.
- (149) Verslo konsultacijų bendrovė prognozavo, kad, remiantis šiomis analizėmis, papildomos pigių skrydžių bendrovių veiklos potencialas *Schönefeld* trumpuoju laikotarpiu, t. y. 2003–2005 m., sieks 600 000–900 000 papildomų keleivių per metus, o vidutiniu laikotarpiu, t. y. 2005–2010 m., –300 000 papildomų keleivių per metus. Buvo galima tikėtis, kad dėl tokio smarkaus augimo keleivių skaičius *Schönefeld*, palyginti su 2003 m., padidės 3–4,2 mln. Tai reiškė, kad FBS galėjo tikėtis, jog 2010 m. bendras keleivių skaičius *Schönefeld* sieks 4,7–5,9 mln. ⁽³⁶⁾
- (150) Verslo konsultacijų bendrovės tyrime toliau buvo išsamiai įvertintos į pigių skrydžių bendroves nukreiptos strategijos įgyvendinimo *Schönefeld* galimybės ir nustatytos galimos kliūtys bei veiksniai, galintys sumažinti jos sėkmingumą.
- (151) Pirmiausia buvo išsamiai išanalizuoti pigių skrydžių bendrovių keliami su veikla susiję reikalavimai, kurie nuo tradicinių oro vežėjų reikalavimų skiriasi įvairiais aspektais. Analizės pagrindas buvo padėtis keliuose Europos oro uostuose, kuriais naudojasi pigių skrydžių bendrovės. Analizėje nurodyti tokie pagrindiniai reikalavimai, kuriuos kelia pigių skrydžių bendrovės:

— trumpas orlaivių stovėjimo laikas (25–30 minučių ⁽³⁷⁾) – tai svarbiausias reikalavimas,

⁽³⁴⁾ Žr. 8 išnašą.

⁽³⁵⁾ Verslo konsultacijų bendrovė teigė, kad, remiantis esamomis Europos ir Amerikos rinkų analizėmis, 50–80 % veiklą pradėjusios pigių skrydžių bendrovės keleivių būna „nauji keleiviai“, tačiau tikslus santykis priklauso nuo ruožo.

⁽³⁶⁾ Iš tikrųjų FBS pasiekė dar didesnę skaičių (7,3 mln. keleivių).

⁽³⁷⁾ 2003 m., t. y. prieš įgyvendinant pigių skrydžių bendrovių strategiją, 26 iš 32 oro vežėjų orlaivių stovėjimo *Schönefeld* laikas buvo 45–90 minučių.

- iki minimumo apribotos paslaugos oro uoste aptarnaujant keleivius prieš skrydį ir priimant bagažą, tačiau teikiamos paslaugos – aukštos kokybės,
  - vadinamasis ėjimas įlaipinti⁽³⁸⁾ vietoj brangiau kainuojančio keleivių įlaipinimo trapo naudojimo, trumpas atstumas tarp terminalo ir perono,
  - paprasta ir funkcionali infrastruktūra be brangių IT sistemų, intuityvus ir paprastas kelių žymėjimas oro uoste,
  - pakankamos transporto jungtys su oro uostu,
  - išimtinis peronų, pardavimo ir registracijos langelių priskyrimas bei pakankamų biuro patalpų priskyrimas atitinkamai pigių skrydžių bendrovei.
- (152) Verslo konsultacijų bendrovės teigimu, *Schönefeld* šiuos reikalavimus daugiau ar mažiau galėjo tenkinti, pirmiausia galėjo užtikrinti trumpą orlaivių stovėjimo laiką. Verslo konsultacijų bendrovė taip pat pabrėžė optimalias autobusu, geležinkelių ir kelių transporto jungtis su oro uostu. Vis dėlto tyrime nustatytos ir kai kurios sąlyginai nereikšmingos spragos ir trūkumai, susiję su ėjimu įlaipinti, išimtinio terminalo zonų ir biurų ploto priskyrimu, intuityviu kelių žymėjimu oro uoste ir atstumais tarp terminalų ir peronų. Iš dalies atsižvelgdama į sprendimus, kurie buvo pritaikyti kituose oro uostuose, kuriais naudojosi pigių skrydžių bendrovės, verslo konsultacijų bendrovė pasiūlė keletą galimų sąlyginai nedidelių pakoregavimų, siekiant visiškai patenkinti pigių skrydžių bendrovių, norinčių pradėti veiklą *Schönefeld*, reikalavimus. Manyta, kad didelės investicijos į infrastruktūrą arba esminiai esamos infrastruktūros pakeitimai nebus reikalingi. Visų pirma atrodė, kad esamos infrastruktūros ėjimo įlaipinti zonoje bus galima per kelis mėnesius ir nedidelėmis išlaidomis įrengti papildomus ėjimo įlaipinti vartus.
- (153) Verslo konsultacijų bendrovė taip pat įvertino konkurencinį spaudimą, kurį patirtų pigių skrydžių bendrovės veikdamos *Schönefeld*, jei FBS nuspręstų plėsti jų veiklą. Verslo konsultacijų bendrovė priėjo prie išvados, kad konkurencinis spaudimas būtų nedidelis, pirmiausia dėl to, kad artimiausi tarptautiniai oro uostai, kuriuose galėtų būti vykdoma reikšminga pigių skrydžių bendrovių veikla, kaip antai Dresdenas, Leipzigas arba Hanoveris, yra per toli, kad keltų dėmesio vertą grėsmę. Verslo konsultacijų bendrovės teigimu, tai patvirtina, kad *Schönefeld* iš tikrųjų galima realizuoti didelį pigių skrydžių bendrovių veiklos Berlyno regione potencialą.
- (154) Be to, verslo konsultacijų bendrovė nustatė ir išanalizavo įvairias FBS turėtas galimybes pigių skrydžių bendrovėms pasiūlyti patrauklius oro uosto mokesčius. Šis aspektas buvo laikomas lemiamu galimos pigių skrydžių bendrovių strategijos elementu. Iš tikrųjų negalima ginčyti dėl to, kad pigių skrydžių bendrovės dėl savo pačių keleivių atžvilgiu vykdomos kainų politikos, kuri grindžiama į didelę apimtį ir patrauklias kainas nukreipta strategija, mažų oro uosto mokesčių reikalauja ir iš oro uostų operatorių. Be to, kadangi pigių skrydžių bendrovės dažnai būna tie oro vežėjai, kurie vykdo vadinamuosius skrydžius iš taško į tašką, o ne tarp skrydžių centrų (angl. *hub-and-spoke*), jos gali labai lanksčiai ir dinamiškai pradėti vykdyti skrydžius naujais arba nutraukti skrydžius esamais maršrutais, padidinti arba sumažinti skrydžių skaičių. Dėl to jos gali daryti didesnę spaudimą oro uostų operatoriams, kad išsiderėtų kuo mažesnius oro uosto mokesčius. Taigi buvo aišku, kad pigių skrydžių bendrovių strategija be patrauklesnių oro uosto mokesčių sistemos *Schönefeld* būtų pasmerkta žlugti.
- (155) Verslo konsultacijų bendrovės išnagrinėtos ir įvertintos galimybės buvo šios: i) apskritai sumažinti oro uosto mokesčius, ii) taikyti kiekio nuolaidas, iii) nuolaidas diferencijuoti pagal veiklos rezultatus ir iv) derinti pirmiau išvardytas pagrindines galimybes. Remiantis šių galimybių teisiniu tyrimu ir mikroekonominu vertinimu, rekomenduota derinti šias priemones: apskritai sumažinti oro uosto mokesčius, taikyti keleivių mokesčių kiekio nuolaidas ir diferencijuoti mokesčius pagal teikiamas paslaugas, pirmiausia atleidžiant nuo stovėjimo mokesčių, jei orlaivis stovi trumpiau kaip 30 minučių. Šiomis priemonėmis, išskyrus oro uosto mokesčių sumažinimą apskritai, siekta paskatinti tik tas pigių skrydžių bendroves, kurios perkeltų savo veiklą į *Schönefeld*, bet ne tas, kurios juo jau naudojosi. Šios strategijos esmė buvo pritraukti naujų oro vežėjų nesukeliant neigiamų pasekmių pajamoms, kurias jau generavo *Schönefeld* veikiantys oro vežėjai.

⁽³⁸⁾ Ėjimas įlaipinti reiškia, kad keleiviai tam, kad įliptų į orlaivį, turi išeiti iš terminalo ir eiti peronu.

- (156) Galiausiai verslo konsultacijų bendrovė nustatė ir išanalizavo įvairias kitas galimybes, kuriomis galima padidinti su aviacija nesusijusias pajamas, visų pirma iš restoranų ir maisto parduotuvių tinklų, automobilių stovėjimo aikštelių, šaudyklinių maršrutų, reklamos ploto ir pan. Teikiant šias rekomendacijas atsižvelgta į papildomą transporto apimtį, kurios tikėtasi įgyvendinus pasiūlytą pigių skrydžių bendrovių strategiją, ir į jos pobūdį⁽³⁹⁾.
- (157) Verslo konsultacijų bendrovė savo tyrime taikė patikimus metodus ir atliko išsamų vertinimą, kuriame atsižvelgė į visus susijusius veiksnius. Ypač atidžiai buvo atlikta papildomos pigių skrydžių bendrovių veiklos potencialo kiekybinė analizė, atsižvelgiant į konkrečius Berlyno regiono požymius ir remiantis didelių „palygintinų oro uostų“ patirtimi. Tyrimas, kiek įgyvendinant pigių skrydžių bendrovių strategiją galėtų sukliudyti konkuruojantys oro uostai, taip pat buvo tikslingas, o jo išvados įtikinamos. Pigių skrydžių bendrovių, kurios galbūt norėtų pradėti veiklą *Schönefeld*, reikalavimai išnagrinėti ir priemonės, kuriomis *Schönefeld* galėtų visiškai patenkinti šiuos reikalavimus, nustatytos taip pat patikimai. Ši analizė iš tikrųjų yra sisteminga ir labai išsami. Tas pat pasakytina apie įvairių kitų oro uosto mokesčių sistemų, kuriomis būtų galima pritraukti pigių skrydžių bendrovių, analizę.
- (158) Reikia atkreipti dėmesį ir į tai, kad, atlikdama tyrimą, verslo konsultacijų bendrovė bendrovei FBS parengė nemažai dokumentų, kurie kartu su pačios FBS parengtais dokumentais (įskaitant 2003 m. rugsėjo 5 d. *ex ante* finansavimo planą su ekonominio gyvybingumo prognozėmis) buvo FBS sprendimo pagrindas. 8 lentelėje apžvelgti finansiniai rezultatai, kurių buvo galima tikėtis 2003 m. įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją ir laikantis strategijos, pagal kurią FBS ir toliau didžiausią dėmesį skirtų tradiciniam transportui (antrojo eksperto tyrime vadinama 1 galimybe). Pigių skrydžių bendrovių strategija buvo analizuojama pagal du scenarijus – „pesimistinį“ ir „realistinį“, kurie skyrėsi tikėtinos papildomos pigių skrydžių bendrovių veiklos dydžiu.

8 lentelė

1 ir 2 galimybių finansinės pasekmės, atsižvelgiant į tikėtiną *Schönefeld* pelno maržą 2003–2012 m. (mln. EUR)

	2003 m.	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Pelno marža be pigių skrydžių bendrovių (1 galimybė)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Pelno marža su pigių skrydžių bendrovėmis (2 galimybė – „pesimistinis scenarijus“)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Pelno marža su pigių skrydžių bendrovėmis (3 galimybė – „realistinis scenarijus“)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Šaltinis. FBS finansavimo planas

- (159) Ir pagal „pesimistinį“, ir pagal „realistinį“ scenarijus pirmiau pateikti vertinimai išvesti iš papildomos pigių skrydžių bendrovių veiklos prognozių, kurias parengė verslo konsultacijų bendrovė. Šie vertinimai tendencingai patvirtina, kad, įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją, finansinė padėtis pagerėtų labiau, negu priešingu atveju, jei FBS ir toliau didžiausią dėmesį skirtų tradiciniams oro vežėjams. Pasirinkusi 1 galimybę, FBS iš tikrųjų būtų turėjusi

⁽³⁹⁾ Pavyzdžiui, verslo konsultacijų bendrovė pasiūlė į oro uostą pritraukti greito maisto tinklą, siekiant patenkinti reikšmingo skaičiaus keleivių, keliaujančių su pigių skrydžių bendrovėmis, poreikius.

tikėtis, kad iki 2012 m. ir toliau patirs reikšmingų nuostolių ir negalės jų iš esmės sumažinti. Įgyvendinusi pigių skrydžių bendrovių strategiją, priešingai, galėjo tikėtis aiškaus ir pastovaus nuostolių mažėjimo, o pagal „realistinį scenarijų“ – nuo 2009 m. netgi ekonominio gyvybingumo sugrįžimo.

- (160) Verslo konsultacijų bendrovės tyrimo išvadas, susiejant su pačios FBS prognozėmis, apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, būtų laikęs patikimu strateginio sprendimo pagrindu. Taigi tokiam apdairiam rinkos ekonomikos investuotojui būtų buvę tikslinga pasirinkti 1, o ne 2 galimybę.

Pirmojo eksperto tyrimas

- (161) Kaip minėta, FBS audito bendrovės [...] (toliau – pirmasis ekspertas) užsakė atlikti tyrimą, siekiant atlikti medžiagos, kuria remdamasi FBS priėmė sprendimą dėl pigių skrydžių bendrovių strategijos, testavimą nepalankiausiomis sąlygomis (toliau – pirmojo eksperto tyrimas). 2007 m. baigtame tyrime padaryta išvada, kad rinkos ekonomikos investuotojo požiūriu buvo tikslinga įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją kartu nustatant atitinkamą mokesčių tvarką, t. y. 2004 m. mokesčių tvarką. Pirmasis ekspertas analizę atliko remdamasis keletu 2003 m. dokumentų, visų pirma FBS parengtu 2004–2012 m. laikotarpio finansavimo planu, bei dokumentais, kuriuos, atlikdama tyrimą, verslo konsultacijų bendrovė parengė FBS.
- (162) Pirmojo eksperto išvados sutampa su verslo konsultacijų bendrovės tyrimo išvadomis. Nors pirmojo eksperto tyrimas Komisijos atliekamam vertinimui nėra esminis, jis vis tiek yra dar vienas elementas, patvirtinantis, kad rinkos ekonomikos investuotojui buvo tikslinga pasirinkti 1, o ne 2 galimybę.

Išvada

- (163) Remiantis pirmesniais svarstymais daroma išvada, kad apdairiam rinkos ekonomikos investuotojui, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais siekiančiam ekonominio gyvybingumo tikslų, 2003 m. FBS vietoje būtų buvę tikslinga rinktis 1, o ne 2 galimybę.

7.2.2. 3 galimybė, palyginti su 1 ir 2 galimybėmis

- (164) Kaip minėta, dar viena FBS turėta galimybė buvo, bent iki BER atidarymo, *Schönefeld* uždaryti (3 galimybė). FBS būtų galėjusi tokį sprendimą priimti ne tik 2003 m. (t. y. kai nusprendė įgyvendinti pigių skrydžių bendrovių strategiją), bet taip pat anksčiau ar vėliau. Iš turimų dokumentų matyti, kad FBS, atrodo, šios galimybės niekada rimtai nesvarstė, bent nuo tada, kai 1992 m. buvo pasirašyta valdymo ir pelno pervedimo sutartis. Tokios galimybės pranašumai nebuvo svarstyti ir verslo konsultacijų bendrovės tyrime.
- (165) Siekiant įvertinti, ar apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, šią galimybę būtų laikęs naudingesne negu 1 ir 2 galimybes, būtina atsižvelgti į BER projektą. Kaip nurodyta 14 konstatuojamojoje dalyje, Berlyne įkurti vieną oro uostą pradėta planuoti 1992 m. sausio mėn., o 1993 m. birželio 20 d. paskelbta, kad tarp galimų naujojo oro uosto BER infrastruktūros vietų yra pietinė Šenefeldo dalis, greta esamo oro uosto. Taigi jau 1992–1993 m. faktas, kad *Schönefeld* vietoje būtų galima įkurti vieną naują Berlyno oro uostą, buvo daugiau negu tik miglota galimybė. Ji buvo įtvirtinta 1996 m. gegužės 28 d. federalinės Vyriausybės bei Berlyno ir Brandenburgo žemių sutikimu priimtu nutarimu ir nuo to laiko abejonių dėl jos nebekilo.
- (166) Esant tokioms aplinkybėms, dėl *Schönefeld* uždarymo apdairiam rinkos ekonomikos investuotojui būtų atsiradę daug ir didelių trūkumų. Pirmiausia reikia priminti, kad tuo metu, kai *Tempelhof* veiklą pamažu nutraukė, *Tegel* nuo praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio vis labiau artėjo prie savo pajėgumų ribos, o transporto apimtis *Tegel*, kaip matyti iš 1 lentelės, per šį laikotarpį gerokai padidėjo⁽⁴⁰⁾. Visiems transporto poreikiams Berlyno regione patenkinti vien *Tegel* jokia būdu neužteko. Siekiant užtikrinti pakankamus oro uostų pajėgumus Berlyne, *Schönefeld* buvo būtinas, jį uždarius būtų kilusi didelė ribotų pajėgumų problema. Iš tikrųjų 1991–2003 m. *Schönefeld* teko 13–20 % viso Berlyno keleivinio oro transporto. Ypač jis buvo reikalingas didelės apkrovos metu, kai iš Berlyno buvo vykdoma daug užsakomųjų skrydžių, taip pat jis buvo nepakeičiamas kroviniams skrydžiams, nes, priešingai negu *Tegel*, turi 24 valandų leidimą ir iš jo gali būti vykdomi naktiniai skrydžiai. Be to, *Tegel* ir *Tempelhof* išplėsti tiek, kad ilguoju laikotarpiu būtų išspręsta ribotų pajėgumų problema, buvo neįmanoma⁽⁴¹⁾.

⁽⁴⁰⁾ Tuo metu transporto apimtis *Tempelhof* buvo labai nuosaiki, palyginti su kitais dviem Berlyno oro uostais.

⁽⁴¹⁾ Žr. 9 ir 14 konstatuojamąsias dalis.

- (167) Dar viena svarbi aplinkybė ta, kad daug *Schönefeld* pajėgumų buvo neišnaudoti, todėl jame buvo galima didinti transporto apimtį. Kaip matyti iš 1 lentelės, *Schönefeld* buvimas buvo galimybė laikui bėgant gerokai padidinti oro transporto apimtį Berlyne, ypač 2003 m. įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją. Ir iš tikrųjų 2003–2006 m. transporto apimtis Berlyne išaugo nuo 13,3 iki 18,4 mln. keleivių ir daugiau kaip 80 % šio padidėjimo teko *Schönefeld*. Todėl, uždarius *Schönefeld*, Berlynas būtų netekęs ne tik didelės esamo transporto dalies, bet ir didelio augimo potencialo.
- (168) Tikimybė, kad uždarius oro uostą tame regione gali kilti ribotų pajėgumų problema ir sumažėti oro transporto augimo galimybės, pati savaime nėra priežastis, dėl kurios apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis veikiau ekonominio gyvybingumo, o ne viešųjų politinių, tikslų, oro uosto tikrai neuždarytų. Tačiau šiuo atveju *Schönefeld* uždarymas ir to pasekmės visiems Berlyno regiono oro uostų infrastruktūros pajėgumams, o kartu – visam šio regiono oro transportui, veiklos pradžioje reikšmingai paveiktų transportą BER, kuris visame Berlyno regione bus vienintelis oro uostas. Jei *Schönefeld* būtų uždarytas, BER turėtų pradėti veikti daug blogesnėmis verslo sąlygomis, t. y. turėdamas daug mažesnę transporto apimtį, negu *Schönefeld* tęsiant veiklą. Šis faktas FBS vietoje veikiančių apdairių rinkos ekonomikos investuotoją atgrasytų nuo *Schönefeld* uždarymo, nes uždarymas neigiamai paveiktų įmonės ekonominį gyvybingumą.
- (169) Jei *Schönefeld* būtų buvęs uždarytas prieš atidarant BER, FBS būtų turėjusi iš naujo sukurti visą pradinę transporto apimtį. Šiuo tikslu ji būtų turėjusi įtikinti *Tegel* veikiančius oro vežėjus veiklą (užuot ją paprasčiausiai nutraukus) perkelti į naująjį oro uostą, taip pat pritraukti iš Berlyno skrydžių dar nevykdžiusių oro vežėjų. Tokia padėtis būtų buvusi kur kas nepalankesnė negu ta, jei atidarant BER *Schönefeld* veiktų. Pastaruoju atveju didelė dalis naujojo oro uosto pradinės transporto apimties atsirastų „natūraliai“, tai būtų *Schönefeld* jau veikiantys oro vežėjai, kita dalis būtų oro vežėjai, kuriuos būtų pavykę pritraukti 2003 m. įgyvendinus pigių skrydžių bendrovių strategiją.
- (170) Be to, *Schönefeld* uždarymas būtų turėjęs didelių administracinių pasekmių BER projektui. Uždarius *Schönefeld*, būtų buvęs panaikintas jo leidimas vykdyti oro susisiekimą. Tokiu atveju būtų reikėję atlikti visiškai naują planavimo procedūrą ir gauti visiškai naują leidimą vykdyti oro susisiekimą naujajame oro uoste. *Schönefeld* tęsiant veiklą, tam, kad BER būtų galima atidaryti, reikia tik išplėsti turimą *Schönefeld* leidimą vykdyti oro susisiekimą, o tai – daug paprastesnis administravimo procesas, gerokai mažesnės išlaidos ir laiko sąnaudos, daug mažiau netikrumo dėl proceso baigties. Visiškai naujos planavimo procedūros ir visiškai naujo leidimo vykdyti susisiekimą oru atveju didelis netikrumo veiksnys visų pirma būtų neiški projekto keliamos rizikos aplinkai vertinimo baigtis. Be to, suprantama, kad visuomenės pritarimą lengviau pasiekti dėl jau naudojamos oro uosto infrastruktūros išplėtimo negu dėl visiškai naujo oro uosto projekto.
- (171) *Schönefeld* veiklos nutraukimo pasekmė būtų buvusi ir darbuotojų atleidimo bei vėliau, atidarius BER, naujų darbuotojų paieškos, įdarbinimo ir mokymo išlaidos. Dėl to atsirastų papildomų išlaidų ir kultų veiklos sunkumų, palyginti su tuo atveju, jei naujajame oro uoste būtų iš karto įdarbinamas *Schönefeld* personalas.
- (172) Įvertinti pirmiau nurodytus aspektus kiekybės atžvilgiu sunku visų pirma dėl to, kad jie susiję su ekonomine būsimu oro uosto padėtimi trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Tačiau šie aspektai neabejotinai turėtų įtakos ekonominėms BER atidarymo ir veiklos sąlygoms bei projekto, kuris FBS turi didelę strateginę reikšmę, įvykdymui. Todėl šios neigiamos aplinkybės, net ir vertinant tik kokybės aspektu, laikytinos pakankamai rimtomis ir nusveriančiomis galimą naudą, kurios, uždarius *Schönefeld*, būtų galima tikėtis sutauptų fiksuotųjų išlaidų forma. Tai pasakytina visų pirma tuo atveju, jei būtų galima tikėtis, kad į pigių skrydžių bendrovių veiklą nukreipta strategija duos teigiamų veiklos rezultatų.

7.2.3. Pirminės analizės išvada

- (173) Atsižvelgiant į pirmesnius svarstymus daroma išvada, kad apdairaus rinkos ekonomikos investuotojo požiūriu nebūtų buvę tikslinga laikotarpiu nuo 1992 m. iki BER atidarymo *Schönefeld* uždaryti. Be to, apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, iš 2003 m. turėtų strateginių galimybių būtų pasirinkęs 1 galimybę, t. y. pigių skrydžių bendrovių strategiją, o ne 2 ar 3 galimybę. Kaip šios strategijos dalį jis būtų pigių skrydžių bendrovėms pasiūlęs patrauklius oro uosto mokesčius (ir (arba) finansines paskatas sumažinti oro uosto mokesčiams tenkančias išlaidas), siekdamas jas pritraukti į *Schönefeld*.

7.3. Valdymo ir pelno pervedimo sutarties (1 priemonė) vertinimas

- (174) Sprendime pradėti procedūrą Komisija kėlė klausimą, ar, atsižvelgiant į *Schönefeld* nuolat patiriamus nuostolius, FBS elgėsi kaip rinkos ekonomikos investuotojas, kai FBS grupėje *Schönefeld* nuostolius kompensavo iš *Tegel* ir *Tempelhof* veiklos pelno ⁽⁴²⁾.
- (175) Valdymo ir pelno pervedimo sutartis buvo pasirašyta 1992 m. rugpjūčio 6 d., t. y. gerokai prieš tai, kai buvo priimtas 2000 m. gruodžio 12 d. sprendimas byloje *Aéroports de Paris* ⁽⁴³⁾. Todėl Vokietija pagrįstai galėjo daryti prielaidą, kad oro uosto infrastruktūros finansavimas nėra valstybės pagalba; atitinkamai apie šias priemones nereikėjo pranešti Komisijai. Tai reiškia, kad Komisija dabar, remdamasi taisyklėmis dėl valstybės pagalbos, negali kelti klausimo dėl finansavimo priemonių, kurios buvo suteiktos prieš priimant sprendimą byloje *Aéroports de Paris* ⁽⁴⁴⁾, t. y. prieš 2000 m. gruodžio 12 d. ⁽⁴⁵⁾, teisėtumo. Todėl valdymo ir pelno pervedimo sutartis valstybės pagalba galėtų būti laikoma tik nuo pirmiau nurodytos datos. Taigi Komisijos atliekamas šios priemonės tyrimas apima tik laikotarpį nuo 2000 m. gruodžio 12 d. iki oficialios tyrimo procedūros pradžios dienos.
- (176) Kaip aiškino Vokietija, valdymo ir pelno pervedimo sutarčių sudarymas įmonių grupėje yra įprasta verslo praktika, visų pirma dėl verslo mokesčių priežasčių. Vienos grupės atskirų įmonių nuostolių ir pelno „kompensavimas“ taip pat yra įprastas dalykas. Tai gali būti daroma pelno pervedimo sutarties arba dividendų, kuriuos patronuojamosios bendrovės išmoka savo patronuojančiajai bendrovei, forma. Taigi vien fakto, kad 1992 m. FBS grupė sudarė valdymo ir pelno pervedimo sutartį ir ji nuo to laiko galiojo, negalima laikyti valstybės pagalba.
- (177) Komisija rinkos ekonomikos investuotojo principo klausimu yra išsakiusi tokią nuomonę: „[...] sprendimams dėl investicijų priimti įmonėms reikalinga didelė veiksmų laisvė. Tačiau rinkos ekonomikos investuotojo principas turi būti taikomas tada, kai visiškai aišku, kad viešųjų išteklių teikimo kitaip, negu kad laikyti valstybės pagalbos teikimu, pagrįstai paaiškinti negalima. Šis principas taikomas ir tada, kai valstybinėje kontroliuojančiojoje bendrovėje ekonomiškai nevykybingos įmonės dalys subsidijuojamos iš ekonomiškai gyvybingų įmonės dalių. Privačiose įmonėse tai daroma, kai susijusi įmonė įgyvendina strateginį planą, kuris suteikia perspektyvą ilguoju laikotarpiu uždirbti pelno, arba kai kryžminis subsidijavimas visai įmonių grupei apskritai yra naudingas. Į panašius strateginius tikslus Komisija atsižvelgs ir tirdama kryžminio subsidijavimo atvejus valstybinėse kontroliuojančiose bendrovėse.“ ⁽⁴⁶⁾
- (178) Tai reiškia, kad šiuo atveju kryžminio subsidijavimo negalima laikyti pranašumo suteikimu *Schönefeld*, jei jis yra strateginio plano, kuris suteikia perspektyvą ilguoju laikotarpiu uždirbti pelno, dalis arba jei jis yra naudingas visai FBS grupei.
- (179) Atsižvelgiant į visas 7.2.2 skirsnyje nurodytas priežastis, bent nuo 1992 m., vadinasi, gerokai prieš priimant sprendimą byloje *Aéroports de Paris* ⁽⁴⁷⁾, buvo aišku, kad tikslinga tęsti *Schönefeld* veiklą, o ne ją uždaryti, net jei jis daug metų veiktų nuostolingai. Dėl *Schönefeld* uždarymo BER (kuris kaip būsimas vienintelis Berlyno oro uostas bent ilguoju laikotarpiu turėjo veikti pelningai) būtų patyręs rimtų ekonominių sunkumų ir netgi būtų kilęs klausimas dėl šio svarbaus strateginio projekto įvykdymo. Sprendimas Berlyne įkurti vieną oro uostą grįstas ne vien su žemės naudojimu ir aplinka susijusiais svarstymais, bet ir tikėtina transporto apimtys ir pajamų padidėjimu. Kaip sakoma Komisijos sprendime dėl pagalbos BER patvirtinimo, sėkmė priklausė nuo tikėtino keleivių skaičiaus Berlyne padidėjimo ⁽⁴⁸⁾ vieninteliame oro uoste ⁽⁴⁹⁾. Siekiant tęsti *Schönefeld* veiklą ir galbūt įgyvendinti tikslą ją paversti ekonomiškai gyvybingu (pirmiausia įtikinus oro vežėjus perkelti veiklą į *Schönefeld* ir tada įgyvendinus

⁽⁴²⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 69–71 konstatuojamosios dalys.

⁽⁴³⁾ 2000 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimas T-128/98 *Aéroports de Paris prieš Komisiją* (2000), Rink. p. II-3929, patvirtintas 2002 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimu C-82/01 (2002), Rink. p. I-9297, 75–79 punktai.

⁽⁴⁴⁾ 2012 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimas byloje dėl pagalbos C 38/2008 – Miuncheno oro uosto 2 terminalo finansavimas (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 74–81 konstatuojamosios dalys.

⁽⁴⁵⁾ Lemiamas kriterijus nustatant dieną, kurią valstybės pagalba laikoma suteikta, yra privalomo teisės akto, kuriuo grindžiamas pagalbos suteikimas ir kuriuo valdžios įstaigos išipareigoja pagalbą gavėjui suteikti nagrinėjamą priemonę, data. Šiuo klausimu žr. 1996 m. gruodžio 12 d. Bendrojo Teismo sprendimą T-358/94 *Compagnie nationale Air France prieš Komisiją* (1996), Rink. p. II-02109, 79 punktas; 2004 m. sausio 14 d. Bendrojo Teismo sprendimą T-109/01 *Fleuren Compost BV prieš Komisiją* (2004), Rink. p. II-127, 74 punktas, ir susijusias bylas T-427/04 ir T-17/05 Prancūzijos Respublika (T-427/04) ir *France Télécom SA* (T-17/05) prieš Komisiją (2009), Rink. p. II-4315, 321 punktas.

⁽⁴⁶⁾ Komisijos komunikatas valstybėms narėms (OL C 307, 1993 11 13, p. 3) – EEB sutarties 92 ir 93 straipsnių bei 1980 m. birželio 25 d. Komisijos direktyvos 80/723/EEB (OL L 195, 1980 7 29, p. 35) 5 straipsnio taikymas gamybos sektoriaus valstybinėms įmonėms, 29 konstatuojamoji dalis.

⁽⁴⁷⁾ Žr. 42 išnašą.

⁽⁴⁸⁾ Žr. visų pirma Sprendimo byloje dėl pagalbos Nr. NN 25/09 (ex N 167/09) 82 konstatuojamąją dalį.

⁽⁴⁹⁾ Žr. visų pirma Sprendimo byloje dėl pagalbos Nr. NN 25/09 (ex N 167/09) 78 konstatuojamąją dalį.

pigių skrydžių bendrovių strategiją), reikėjo užtikrinti jo ekonominį gyvybingumą ir tam dalis *Tegel* ir *Tempelhof* uždirtbo pelno buvo skiriama *Schönefeld* finansuoti. Taigi kryžminis subsidijavimas šiuo atveju yra „[strateginio plano,] kuris suteikia perspektyvą ilguoju laikotarpiu uždirtbti pelno“ („einen strategischen Plan mit Aussicht auf längerfristig realisierbare Gewinne“) dalis ir bet koku atveju visai FBS grupei ilguoju laikotarpiu yra naudingas, palyginti su priešingu atveju, jei *Schönefeld* būtų buvęs uždarytas. FBS galėjo tikėtis, kad ši ilgalaikė nauda – visame Berlyno regione vieno naujo oro uosto sėkmingas atidarymas ir pelninga veikla (bei tikėtinas *Schönefeld* veiklos pelnas po pigių skrydžių bendrovių strategijos kelerių metų praktinio taikymo) – nusvers prieš BER atidarymą *Schönefeld* patirtus nuostolius.

- (180) Taigi FBS grupė sudarydama ir tęsdama valdymo ir pelno pervedimo sutartį bei tęsdama *Schönefeld* veiklą jam nesuteikė jokio ekonominio pranašumo⁽⁵⁰⁾. Tad valdymo ir pelno pervedimo sutarties sudarymas ir jos vykdymas nuo 2000 m. gruodžio 12 d. nėra valstybės pagalba.

7.4. FBS ir įvairių oro vežėjų sutartys. Pirminės pastabos

- (181) Prieš vertinant FBS ir įvairių oro vežėjų sudarytas sutartis tikslinga pateikti keletą pirminių pastabų, visų pirma atsižvelgiant į Bendrojo Teismo sprendimą byloje *Charleroi* (toliau – sprendimas *Charleroi*)⁽⁵¹⁾, kuris buvo priimtas jau pradėjus oficialią tyrimo procedūrą šioje byloje.

7.4.1. Rinkos ekonomikos investuotojo principo taikymas FBS ir įvairių oro vežėjų sudarytoms sutartims

- (182) Kai kurios suinteresuotosios šalys iš esmės tvirtino, kad nagrinėjamos sutartimis susijusiems oro vežėjams buvo suteiktas ekonominis pranašumas, nes jomis nustatytos sąlygos skyrėsi nuo *Schönefeld* taikomos bendros oro uosto mokesčių schemos, kitaip tariant, oro vežėjams buvo taikomos nevienodos sąlygos.
- (183) Šiais argumentais keliamas esminis klausimas yra toks: jei valstybinės įmonės valdomame oro uoste yra taikoma vieša mokesčių sistema ir jei oro uosto operatorius taiko šių mokesčių nuolaidas arba tokio pat poveikio kaip šios nuolaidos finansines paskatas⁽⁵²⁾, ar suteikia šios nuolaidos ir paskatos⁽⁵³⁾ pačios savaime ir atsižvelgiant į visas aplinkybes susijusiems oro vežėjams ekonominį pranašumą?
- (184) Į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai. Sprendime *Charleroi*, kurio esmė buvo tai, kad Valonijos regionas viename oro uoste, turėdamas teisę nustatyti jo mokesčius, vienam oro vežėjui suteikė nuolaidą, Bendrasis Teismas konstatavo: „Vien tai, kad Valonijos regionas šiuo atveju disponuoja reglamentavimo įgaliojimais nustatant oro uosto mokesčius, nepaneigia, kad šių mokesčių sumažinimo sistemos nagrinėjimas turi būti atliekamas taikant privataus investuotojo rinkos ekonomikoje principą, nes tokią sistemą gali įgyvendinti ir privatus ūkio subjektas.“⁽⁵⁴⁾ Iš to galima daryti išvadą, kad oro uosto mokesčių nuolaidos (arba finansinės paskatos, kuriomis sumažinamas grynasis pinigų srautas iš oro vežėjų oro uosto operatoriumi) savaime nėra ekonominis pranašumas. Siekiant įvertinti, ar taip yra šiuo atveju, reikia iširti, ar apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, susijusiems oro vežėjams būtų suteikęs panašią nuolaidą ir paskatą⁽⁵⁵⁾.
- (185) Apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, valdantis oro uostą, gali turėti daugybę priežasčių ne visiems oro vežėjams siūlyti vienodas sąlygas. Visų pirma jis gali laikyti tikslinga oro vežėjams, kurie į oro uostą pritraukia daug keleivių, taikyti tam tikras finansines paskatas (taip pat rinkodaros subsidijų forma) ir specialias paskelbtų oro

⁽⁵⁰⁾ Tariant, kad *Schönefeld* gali būti laikomas FBS grupės įmone, nors ir nėra atskiras teisinis subjektas, ir kad galėtų gauti valstybės pagalbą „iš“ FBS.

⁽⁵¹⁾ 2008 m. gruodžio 17 d. Bendrojo Teismo sprendimas T-196/04 *Ryanair Ltd prieš Komisiją* (2008), Rink. p. II-3643).

⁽⁵²⁾ Pavyzdžiui, išmokos arba mokesčių sumažinimas, kai oro vežėjas pradeda vykdyti skrydžius nauju maršrutu arba padidina skrydžių skaičių, arba rinkodaros subsidijos, skirtos oro vežėjo patiriamoms rinkodaros išlaidoms iš dalies padengti, pavyzdžiui, pradėjus vykdyti skrydžius nauju maršrutu.

⁽⁵³⁾ Šios paskatos suteikiamos dvišalėmis sutartimis arba pagal finansinių paskatų sistemą, kuri grindžiama įvairiais parametrais, pavyzdžiui, keleivių skaičiumi, ir nustatyta paskelbtame teisės akte, pavyzdžiui, mokesčių tvarkoje.

⁽⁵⁴⁾ Sprendimas *Charleroi*, 101 punktas.

⁽⁵⁵⁾ Panašaus požiūrio Komisija laikėsi savo 2011 m. gegužės 24 d. sprendime C(2011) 3497 *final* dėl oficialios tyrimo procedūros pradėjimo byloje dėl valstybės pagalbos Nr. SA.31662 – C/2011 (ex NN/2011) – Rumunija – Timišoaros tarptautinis oro uostas – Wizz Air (OL C 270, 2011 11 13, p. 11). Žr. taip pat 129 konstatuojamąją dalį, kurioje Komisija išsakė tokią nuomonę: „Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, reikia iširti, ar panašiomis aplinkybėmis privatus oro uosto operatorius būtų sutikęs su tokiomis arba panašiomis verslo sąlygomis kaip Timišoaros tarptautinis oro uostas (Flughafen Temeswar), visų pirma atsižvelgiant į atliekant šias įmokas turėtą informaciją ir tikėtinas tendencijas.“ („Nach einschlägiger Rechtsprechung muss geprüft werden, ob unter ähnlichen Umständen ein privater Flughafenbetreiber dieselben oder ähnliche Geschäftsbedingungen akzeptiert hätte wie der Flughafen Temeswar; dabei sind insbesondere die verfügbaren Informationen und die zu erwartenden Entwicklungen zum Zeitpunkt dieser Beiträge zu berücksichtigen.“)

uosto mokesčių nuolaidas. Tokios palankios sąlygos gali būti objektyviai pateisinamos tikėtinu transporto apimties padidėjimu, o kartu, padidėjus keleivių skaičiui, papildomomis pajamomis iš veiklos, su aviacija nesusijusios⁽⁵⁶⁾. Dar vienas pateisinimas yra tai, kad oro vežėjo sumokėtų oro uosto mokesčių marža vienam keleiviui absoliučiaisiais skaičiais, palyginti su atitinkamu keleivių skaičiumi, gali būti didelė, net jei sumažėjo dėl nuolaidų ir finansinių paskatų taikymo.

- (186) Apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, valdantis oro uostą, nustatydamas oro vežėjams taikytinas sąlygas, gali atsižvelgti į daugybę veiksnių. Tai – ne tik tikėtinas transporto apimties padidėjimas, bet ir laikas, kuriuo deramasi dėl sutarties su oro vežėju (bei padėtis, kurioje tuo metu yra oro uostas, ypač kalbant apie jo pajėgumų išnaudojimą), maršrutai, kuriais oro vežėjas ketina vykdyti skrydžius⁽⁵⁷⁾, su veikla susiję oro vežėjo reikalavimai oro uostui, oro uoste teiktinų paslaugų pobūdis ir požymiai, oro vežėjo per derybas darytas spaudimas⁽⁵⁸⁾ ir t. t.
- (187) Taigi apdairaus rinkos ekonomikos investuotojo, valdančio oro uostą, požiūriu gali būti pateisinama įvairiems oro vežėjams suteikti skirtingas oro uosto mokesčių ir finansinių paskatų sąlygas, nesvarbu, ar dvišalėmis sutartimis, ar mokesčius nustatančiuose teisės aktuose numatytais nuolaidų ir paskatų sistemomis⁽⁵⁹⁾. Siekiant įvertinti, ar tokiais nuolaidomis ir finansinėmis paskatomis suteikiamas ekonominis pranašumas, reikia nustatyti, ar oro uosto operatorius tuo metu, kai nusprendė jas teikti, pagrįstai galėjo manyti, kad toks sprendimas bus naudingas, arba, kitaip tariant, kad dėl tokio sprendimo uždirbs daugiau pelno (arba patirs mažiau nuostolių) negu priešingu atveju.
- (188) Be to, priešingai, negu teigia kai kurios suinteresuotosios šalys, kalbant apie sąlygas, kurias oro uosto operatorius taiko oro vežėjams dvišalėmis sutartimis (pavyzdžiui, moka specialias subsidijas, jei oro vežėjas pradeda vykdyti skrydžius naujais maršrutais) ir ne pagal paskelbta mokesčių tvarka nustatytas bendras nuolaidų ar paskatų sistemas, apdairus rinkos ekonomikos investuotojas neturi jokių priežasčių užtikrinti, kad šios sąlygos būtų grindžiamos bendrais ir skaidriais kriterijais, taikomais visiems oro vežėjams. Derybose dėl dvišalio susitarimo oro vežėjas iš apdairaus rinkos ekonomikos investuotojo tikisi, kad jis remsis ne kokiais nors pirmiau nustatytais skaidriais kriterijais, kurie apriboja jo veiksmų laisvę derantis, o priešingai, kad apsvarstys visus svarbius jo siūlomų paslaugų aspektus. Todėl kai kurių suinteresuotųjų šalių išsakytos pastabos dėl FBS teikiamų nuolaidų ir finansinių paskatų neskaidrumo šioje byloje, remiantis rinkos ekonomikos investuotojo principu, yra nesvarbios.

7.4.2. 2004 m. mokesčių tvarkos ir dvišalių FBS ir įvairių oro vežėjų sutarčių teisėtumas pagal nacionalinę teisę

- (189) Klausimas, ar 2004 m. mokesčių tvarka pagal nacionalinę teisę buvo galiojanti, taikant rinkos ekonomikos investuotojo principą, nėra svarbus, nors yra svarbus pagal Vokietijos teisę. Faktas, kad bendrų oro uosto mokesčių nuolaida arba panašaus poveikio finansinė paskata buvo suteikta dvišale sutartimi, o ne pagal paskelbta mokesčių tvarka nustatytą bendrą sistemą, nesvarbus. Svarbu tai, kad apdairus rinkos ekonomikos investuotojas gali nuspręsti nuolaidas arba paskatas teikti viena iš šių dviejų priemonių ir tokio sprendimo ekonominis gyvybingumas nepriklauso nuo pasirinktos priemonės. Taigi klausimas, ar FBS tam tikriems oro vežėjams taikytos sąlygos yra tik galiojančios mokesčių tvarkos taikymo ar dvišalių susitarimų rezultatas, nėra svarbus.

⁽⁵⁶⁾ Tai – oro uosto operatoriaus pajamos, gaunamos padidėjus keleivių skaičiui iš papildomos komercinės veiklos – automobilių stovėjimo aikštelių, parduotuvių, restoranų ir pan.

⁽⁵⁷⁾ Skirtingi maršrutai gali pritraukti skirtingo profilio keleivius, visų pirma kalbant apie jų pirkimo oro uostuose įgūdžius, ir suteikti oro uostui atitinkamą su aviacija nesusijusių pajamų generavimo potencialą. Taigi dvi skirtingos maršrutų grupės gali daryti skirtingą poveikį oro uosto operatoriaus pajamoms.

⁽⁵⁸⁾ Kadangi pigių skrydžių bendrovės siekia savo klientams pasiūlyti kuo mažesnes kainas, jos įprastai oro uostų operatoriams daro didesnę spaudimą negu tradiciniai oro vežėjai, kad išsiderėtų mažus oro uosto mokesčius.

⁽⁵⁹⁾ Kaip 2004 m. mokesčių tvarka nustatytos keleivių skaičiaus nuolaidų bei skrydžių skaičiaus ir paskirties vietos paskatų sistemos.

- (190) Klausimas, ar FBS pagal nacionalinę teisę galėjo sudaryti dvišales sutartis, kuriomis nustatė nuo galiojančios mokesčių tvarkos nukrypstančias sąlygas⁽⁶⁰⁾, taip pat neturi reikšmės. Šiuo klausimu Bendrasis Teismas sprendime *Charleroi* konstatavo: „[...] pagalbą suteikiančio subjekto elgesio atitiktis nacionalinei teisei nėra aplinkybė, į kurią reikia atsižvelgti atsakant į klausimą, ar pastarasis veikia vadovaudamasis privataus investuotojo rinkos ekonomikoje principu arba suteikė EB 87 straipsnio 1 daliai prieštaraujančią ekonominę pagalbą.“⁽⁶¹⁾

7.4.3. Tegel veikiantiems oro vežėjams taikytų sąlygų poveikis

- (191) Kai kurios suinteresuotosios šalys savo pastabose pateikė argumentą, kad *Schönefeld* veikiantys oro vežėjai dėl mažų oro uosto mokesčių ir kitų palankių sąlygų buvo subsidijuojami *Tegel* veikiančių oro vežėjų. Šis tariamas kryžminis subsidijavimas esantis rezultatas to, kad FBS imamų mažų *Schönefeld* mokesčių poveikį kompensuoja dideliais *Tegel* mokesčiais.
- (192) Šiose pastabose manoma, kad *Schönefeld* taikomos sąlygos neturėtų valstybės pagalbos elemento tik tuo atveju, jei jos būtų tapačios *Tegel* taikomoms sąlygoms.
- (193) Tačiau taip nėra. Visų pirma *Tegel* ir *Schönefeld* skiriasi net tik oro uosto mokesčiais, bet ir daugybe kitų aspektų, pirmiausia infrastruktūros pobūdžiu ir atstumu iki miesto centro. Todėl šių oro uostų negalima laikyti visiškai tarpusavyje pakeičiamais. Tai rodo žlugęs bandymas prieš įgyvendinant pigių skrydžių bendrovių strategiją oro vežėjus įtikinti veiklą iš *Tegel* perkelti į *Schönefeld*.
- (194) Be to, oro vežėjai nėra „verčiami“ skrydžius vykdyti iš *Tegel* arba iš *Schönefeld*. Jie turi dar dvi galimybes – nevykdyti skrydžių nei iš *Tegel*, nei iš *Schönefeld* arba naudotis šiais oro uostais mažesniu pajėgumu (ir savo orlaivius ir igulą naudoti kitiems maršrutams, ne iš Berlyno, nes pigių skrydžių bendrovės, kaip yra pagrįsta įrodymais, savo pajėgumus gali labai greitai pritaikyti prie naujų rinkos sąlygų). Tad bet koks FBS bandymas oro vežėjui, kuris svarsto galimybę pradėti veiklą *Schönefeld*, taikyti tokias pat sąlygas kaip *Tegel*, gali baigtis tuo, kad tas oro vežėjas savo planų atsisakyti ir nuspręstų nevykdyti skrydžių nei iš *Schönefeld*, nei iš *Tegel* arba iš Berlyno vykdyti mažiau skrydžių.
- (195) Taigi apdairus rinkos ekonomikos investuotojas neturėtų jokių priežasčių, nustatydamas *Schönefeld* mokesčius, atsižvelgti į *Tegel* taikomas sąlygas. Remiantis tais pačiais svarstymais ir atsižvelgiant į *Tempelhof* ribotą ekonominę reikšmę bei veiklos sumažinimą ir nutraukimą, apdairus rinkos ekonomikos investuotojas taip pat neturėtų priežasčių, nustatydamas *Schönefeld* mokesčius, atsižvelgti į *Tempelhof* taikomas sąlygas.

7.4.4. Rinkos ekonomikos investuotojo principo taikymas oro uosto ir oro vežėjų sutartims

- (196) Komisija konstatuoja, kad nagrinėjamos sutartys laikytinos pigių skrydžių bendrovių strategijos, kuria siekta teigiamų *Schönefeld* veiklos rezultatų vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, įgyvendinimo dalimi.
- (197) Siekiant įvertinti, ar kuria nors iš nagrinėjamų sutarčių suteikiamas ekonominis pranašumas, reikia iširti, ar sudarydamas sutartį apdairus rinkos ekonomikos investuotojas būtų rėmėsis prielaida, kad sudaręs sutartį uždirbs didesnę pelną, negu nesudaręs. Šis didesnis pelnas apibrėžiamas kaip dėl sutarties tikėtinų papildomų pajamų (t. y. pajamų, kurios būtų gaunamos sudarius sutartį, ir pajamų, kurios būtų gaunamos nesudarius sutarties, skirtumas) ir dėl sutarties tikėtinų papildomų išlaidų (t. y. išlaidų, kurios būtų patiriamos sudarius sutartį, ir pajamų, kurios būtų patiriamos nesudarius sutarties, skirtumas) skirtumas; gautą grynąjį pinigų srautą reikia sumažinti atitinkama diskonto palūkanų norma.
- (198) Be to, atliekant šį tyrimą visas susijusias papildomas pajamas ir išlaidas reikia vertinti susiejant su komerciniu sandoriu. Įvairių elementų (oro uosto mokesčių nuolaidų, rinkodaros subsidijų, kitų finansinių paskatų) negalima vertinti pavieniui. Šiuo klausimu reikėtų pacituoti sprendimą *Charleroi*: „[...] taikant privataus investuotojo kriterijų

⁽⁶⁰⁾ Šis klausimas pirmiausia kyla dėl 2003 m. sutarties su *easyJet*, kuri buvo sudaryta galiojant 2003 m. mokesčių tvarkai ir kuri gerokai nukrypo nuo šia tvarka nustatytų sąlygų (žr. 42 konstatuojamąją dalį). Pirmą sutartį su *Ryanair*, pirmą sutartį su *Germanwings* ir sutartį su *Volare* ir *V-Bird* taip pat buvo sudarytos galiojant 2003 m. mokesčių tvarkai. Pagal šias sutartis turėjo būti mokamos subsidijos, kurios 2003 m. mokesčių tvarka nebuvo nustatytos (žr. 48 konstatuojamąją dalį). Sutartys su *Aer Lingus*, *Icelandair* ir *Norwegian Air Shuttle* taip pat buvo sudarytos galiojant 2004 m. mokesčių tvarkai. Pagal šias sutartis FBS turėjo mokėti subsidijas ir taip proporcingai prisidėti prie šių oro vežėjų rinkodaros išlaidų finansavimo; to mokesčių tvarkoje nebuvo numatyta (žr. 49 konstatuojamąją dalį).

⁽⁶¹⁾ Sprendimas *Charleroi*, 98 punktas.

svarbu įvertinti visą komercinį sandorį, siekiant patikrinti, ar valstybės subjektas ir jo kontroliuojamas subjektas kartu veiks kaip protingi rinkos ekonomikos subjektai. Komisija, vertindama ginčijamas priemones, privalo atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes ir jų kontekstą [...]“⁽⁶²⁾

- (199) Tikėtinos papildomos pajamos turi apimti visų pirma pajamas iš oro uosto mokesčių, atsižvelgiant į nuolaidas ir dėl sutarties tikėtiną papildomą transporto apimtį, bei, padidėjus keleivių skaičiui, tikėtinas su aviacija nesusijusias pajamas. Tikėtinos papildomos išlaidos turi apimti visų pirma visas papildomas veiklos išlaidas ir investicines sąnaudas, kurių, nesudarius sutarties, nebūtų atsiradę; į papildomas išlaidas taip pat reikia įtraukti rinkodaros subsidijų ir kitų finansinių paskatų išlaidas.

7.5. 2003 m. sutarties su *easyJet* (2 priemonė) vertinimas

- (200) 2003 m. sutartis su *easyJet* buvo pasirašyta prieš įsigaliojant 2004 m. mokesčių tvarkai dešimčiai metų su galimybe ją pratęsti dar dešimčiai metų.
- (201) Vokietija pateikė dokumentus, iš kurių matyti iš pradžių parengtos finansinės projekto prognozės, grįstos pirmiausia FBS prognozėmis, parengtomis 2003 m. gruodžio 17 d., t. y. prieš 2003 m. gruodžio 19 d. FBS ir *easyJet* sudarant sutartį (šiuo klausimu žr. 38 konstatuojamąją dalį). FBS rėmėsi prielaida, kad, sudarius sutartį, per laikotarpį nuo 2004 m. iki 2012 m. pagerės metiniai veiklos rezultatai, o 2010 m. bus pasiektas pelno ir nuostolių balansas.

9 lentelė

FBS parengtos veiklos rezultatų pagerėjimo sudarius 2003 m. sutartį su *easyJet* prognozės (mln. EUR)

	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Veiklos rezultatai be <i>easyJet</i>	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Veiklos rezultatų pagerėjimas su <i>easyJet</i>	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Veiklos rezultatai iš viso	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

- (202) Komisija šias prognozes ir prielaidas, kuriomis jos pagrįstos, laiko patikimu 2003 m. sutarties su *easyJet* pasirašymo pagrindu.
- (203) Transporto prognozės remiantis tuo, kad 2003 m. turėtų būti sudaryta sutartis su *easyJet*, parengtos atsižvelgiant į orlaivių, kuriuos *easyJet* pagal sutartį laikui bėgant turėtų dislokuoti *Schönefeld*, skaičių ir į [...] pajėgumų išnaudojimo veiksnį, kuris, palyginti su įprastais pigių skrydžių bendrovių pajėgumų išnaudojimo veiksniais, atrodo pagrįstas.
- (204) Verslo plane atsižvelgta į visų susijusių papildomų išlaidų ir pajamų, įskaitant su aviacija susijusių ir nesusijusių kategorijų pajamas, bei *easyJet* suteiktų finansinių paskatų išlaidų prognozes. Šiose prognozėse pirmiausia atsižvelgta į papildomą transporto apimtį ir papildomus skrydžius, kurių tikėtasi sudarius sutartį ir vykdam sutarties sąlygas.
- (205) Galiausiai, siekdama atlikti šio strateginio sprendimo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, FBS audito bendrovės [...] (toliau – antrasis ekspertas) užsakė atlikti tyrimą, ar apdairus rinkos ekonomikos investuotojas, siekiantis ekonominio gyvybingumo tikslų, 2003 m. būtų pasirašęs šią sutartį. Šiame tyrime (toliau – antrojo eksperto tyrimas), kuris buvo baigtas 2007 m., išnagrinėtos ir sutartys su kitais oro vežėjais.
- (206) Antrasis ekspertas savo 2003 m. sutarties su *easyJet* analizę grindė 158 konstatuojamojoje dalyje minėtomis FBS prognozėmis.
- (207) Jis išsamiai išnagrinėjo FBS parengtų išlaidų ir pajamų prognozių patikimumą ir, jei manė, kad FBS prielaidos netinkamos, jas pakoregavo remdamasis sudarant sutartį turėta informacija.

⁽⁶²⁾ Sprendimas *Charleroi*, 59 punktas.

- (208) Pavyzdžiui, antrasis ekspertas verslo planą pakoregavo įtraukdamas [...] mln. EUR dydžio papildomų *easyJet* skirtų peronų įrengimo B terminale investicines sąnaudas, taip pat padarė pataisymų, siekdamas atsižvelgti į faktą, kad FBS prognozės buvo grindžiamos sutarties su *easyJet* projektu, kuris šiek tiek skyrėsi nuo galiausiai pasirašytos sutarties. Taigi antrasis ekspertas verslo planą pakoregavo taip, kad jis visiškai atitiktų pasirašytos sutarties sąlygas.
- (209) Be to, antrasis ekspertas, remdamasis FBS prognozėmis (su pirmiau minėtais pataisymais), apskaičiavo 2003 m. sutarties su *easyJet* grynąją dabartinę vertę 2004–2007 m. laikotarpiu pagal 2003 m. gruodžio 30 d. vertę. Tikėtinų grynųjų pinigų srautų (įmokų ir išmokų) laiko eilutės grynoji dabartinė vertė apibrėžta kaip susijusio laikotarpio atskirų tikėtinų grynųjų pinigų srautų diskontuota suma. Grynoji dabartinė vertė yra mikroekonominis rodiklis, kuriuo įmonės naudojasi norėdamos įvertinti kurio nors projekto ekonominį gyvybingumą. Antrasis ekspertas apskaičiavo 2003 m. sutarties su *easyJet* suvestinę grynąją dabartinę vertę, kuri būtų kiekvienų metų pabaigoje iki sutarties pabaigos. Šiuo tikslu antrasis ekspertas apskaičiavo grynųjų pinigų srautams taikytiną diskonto palūkanų normą, taikydamas klasikinį metodą – kapitalo įkainojimo modelį (angl. *capital asset pricing model*, CAPM) ⁽⁶³⁾, taigi diskonto palūkanų norma patikimai atspindėjo 2003 m. FBS kapitalo sąnaudas.
- (210) Gautos grynosios dabartinės vertės nurodytos 10 lentelėje:

10 lentelė

Dėl 2003 m. sutarties su *easyJet* tikėtinų grynųjų pinigų srautų grynosios dabartinės vertės

Suvestinės grynosios dabartinės vertės metų pabaigoje (2003 m. gruodžio 30 d. vertė)	2004 m.	2005 m.	2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Grynoji dabartinė vertė (mln. EUR)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

Šaltinis. Antrojo eksperto tyrimas

- (211) Šios grynosios dabartinės vertės yra visos teigiamos ir patvirtina, kad pasirašyti 2003 m. sutartį su *easyJet* buvo tikslinga.
- (212) Antrasis ekspertas savo ataskaitoje atkreipė dėmesį į tai, kad 2003 m., kai buvo svarstomas sutarties sudarymas, FBS neatsižvelgė į jos pirminės redakcijos, kurioje sutarties trukmė buvo numatyta dešimčiai metų su galimybe pratęsti dar dešimčiai metų, poveikį BER. Antrojo eksperto nuomone, pagal pirmines 2003 m. sutarties su *easyJet* sąlygas ji turėjo galioti dar nemažai metų po BER atidarymo, kuris planuotas 2011 m. Be to, šia sutartimi nustatytos sąlygos buvo akivaizdžiai palankesnės, negu bendra mokesčių tvarka, kuri turėjo būti taikoma BER, nustatytos sąlygos. Todėl antrasis ekspertas išvelgė riziką, kad 2003 m. sutarties su *easyJet* poveikis galėjo būti tas, kad kiti oro vežėjai FBS darys didelį spaudimą, siekdami sumažinti skirtumą tarp BER taikomų bendrų mokesčių ir su *easyJet* sutartų mokesčių. Tačiau 2003 m. ši rizika buvo labai maža ir dėl greitai kintančios pigių skrydžių bendrovių rinkos ją buvo sunku numatyti, o tuo labiau įvertinti kiekybės aspektu. Iš tikrųjų ši rizika niekada ir netapo tikrove. Vietoj 2003 m. sutarties su *easyJet* išsigaliojo 2007 m. keičiančioji sutartis su *easyJet*, kuri turėjo nustoti galioti atidarant BER.
- (213) Taigi antrasis tyrimas patvirtina, kad apdairus rinkos ekonomikos investuotojas 2003 m. sutartį su *easyJet* būtų sudaręs.
- (214) Baigiant reikia konstatuoti, kad 2003 m. sutartis su *easyJet* neturi jokio valstybės pagalbos elemento.

⁽⁶³⁾ Pagal šį metodą diskonto palūkanų normai „ra“ apskaičiuoti taikoma ši formulė:

$$ra = rrf + Ba (rm - rrf),$$

čia:

rrf – nerizikingo vertybinio popieriaus pelningumas,

rm – bendroje rinkoje tikėtinas pelningumas,

Ba – turto beta.

7.6. Sutarčių su kitais oro vežėjais vertinimas (3 priemonė)

- (215) Sprendimus sudaryti sutartis su *Ryanair*, *Germanwings*, *Volare*, *Icelandair*, *Norwegian Air Shuttle* ir *Aer Lingus* FBS taip pat grindė papildomos transporto apimties bei papildomų pajamų ir išlaidų *ex ante* prognozėmis, iš jų matyti, kad sudaryti šias sutartis buvo naudinga.
- (216) Sudarant kiekvieną iš šių sutarčių, tikėtinos transporto apimties prognozės buvo rengiamos atsižvelgiant į tikėtiną skrydžių, kuriuos oro vežėjai planavo įvykdyti vykdydami numatytą veiklą, skaičių bei remiantis priimtinomis prielaidomis dėl jų pajėgumų išnaudojimo veiksnio. Šiose prognozėse atsižvelgta į visų susijusių papildomų išlaidų ir pajamų, įskaitant su aviacija susijusių ir nesusijusių kategorijų pajamas, bei FBS oro vežėjams teikiamų finansinių paskatų išlaidų prognozes.
- (217) Kaip ir 2003 m. sutarties su *easyJet* atveju, antrasis ekspertas atliko FBS *ex ante* prognozių testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Paaiškėjo, kad pagal kiekvieną sutartį su atitinkamu oro vežėju kiekvienais galiojimo metais bus gaunamos papildomos pajamos, viršijančios papildomas išlaidas (nepaisant kitų, veikiau atsargių išvadų). Ši išvada yra analizės, kurią antrasis ekspertas kiekvienos sutarties atveju atliko remdamasis šiomis pakoreguotomis prognozėmis, kurios visiškai atitiko 7.4.4 ir 7.5 skirsniuose apibūdintus metodus, rezultatas. Antrasis ekspertas savo tyrimą ir koregavimus grindė tik svarstant sutarties sudarymą FBS turėtais duomenimis ir prognozėmis.
- (218) 11 lentelėje pateiktos aštuonių iš devynių susijusių sutarčių *ex ante* grynosios dabartinės vertės, kurias antrasis ekspertas apskaičiavo atitinkamos sutarties numatytos trukmės laikotarpiui pagal sudarant sutartį buvusią vertę.

11 lentelė

FBS ir įvairių pigių skrydžių bendrovių sutarčių grynosios dabartinės vertės

Oro vežėjas/sutartis	Numatyta sutarties trukmė	Grynoji dabartinė vertė per sutarties trukmę (EUR)
<i>Ryanair</i> (pirma sutartis)	nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2004 m. balandžio 30 d.	(...)
<i>Ryanair</i> (antra sutartis)	nuo 2003 m. gegužės 1 d. iki 2008 m. balandžio 30 d.	(...)
<i>Germanwings</i> (pirma sutartis)	nuo 2003 m. spalio 26 d. iki 2006 m. spalio 31 d.	(...)
<i>Germanwings</i> (antra sutartis)	nuo 2004 m. gegužės 1 d. iki 2008 m. balandžio 30 d.	(...)
<i>Volare</i>	nuo 2003 m. spalio 26 d. iki 2007 m. kovo 31 d.	(...)
<i>Icelandair</i>	nuo 2004 m. birželio 6 d. iki 2009 m. kovo 31 d.	(...)
<i>Norwegian Air Shuttle</i>	nuo 2004 m. kovo 29 d. iki 2009 m. kovo 31 d.	(...)
<i>Aer Lingus</i>	nuo 2004 m. kovo 30 d. iki 2009 m. kovo 31 d.	(...)

Šaltinis. Antrojo eksperto tyrimas

- (219) Kaip matyti iš šios lentelės, visos grynosios dabartinės vertės yra teigiamos. Todėl apdairiam rinkos ekonomikos investuotojui, siekiančiam ekonominio gyvybingumo tikslų, pasirašant šias sutartis būtų buvę tikslinga sutikti su tokiomis sąlygomis.
- (220) Sutarties su *V-Bird* ⁽⁶⁴⁾ grynoji dabartinė vertė nebuvo skaičiuojama. Antrojo eksperto teigimu, dėl šios sutarties nebuvo iš anksto parengtas verslo planas, tačiau jos sąlygos labai panašios į sutarties, sudarytos su *Volare*, sąlygas. Abi sutartys sudarytos beveik vienu metu ir beveik tokiai pat trukmei (atitinkamai trejiems su puse ir ketveriems metams). Sutartyse numatyta *Volare* ir *V-Bird* oro uosto mokesčiams apskaičiuoti taikyti 2003 m. mokesčių tvarką ir abiem suteikti vienodą paskatą – po [...] EUR subsidiją. Abiem sutartimis nustatytose veiklos sąlygose numatytas labai panašus skrydžių skaičius ir tokio pat tipo orlaiviai. Be to, sudarant šias sutartis buvo remiamasi prielaida, kad

⁽⁶⁴⁾ Tai yra vienintelė sutartis su pigių skrydžių bendrove, kuri yra įtraukta į oficialią tyrimo procedūrą, tačiau nenurodyta 11 lentelėje.

abiejų šių oro vežėjų pajėgumų išnaudojimo veiksnys bus panašus. Tad ir dėl šių sutarčių tikėtina papildoma transporto apimtis panaši. Galiausiai abiejų sutarčių atveju buvo galima daryti prielaidą, kad papildomos jų veiklos išlaidos, kurių patirs FBS, bus panašios. Atsižvelgiant į abiejų šių sutarčių panašumus, išvada, kad sutartis su *V-Bird* „išlaikytą“ rinkos ekonomikos investuotojo testą, yra pagrįsta.

(221) 2004 m. spalio 8 d. bendrovė *V-Bird* nutraukė veiklą ir pateikė bankroto prašymą, jis 2004 m. spalio 18 d. buvo patenkintas. 2005 m. sausio pradžioje *V-Bird* buvo likviduota. Taigi įmonės, kuri dėl sutarties su *V-Bird* tiesiogiai ar netiesiogiai būtų naudojusi galima valstybės pagalba, nebėra.

(222) Atsižvelgiant į pirmesnius svarstymus, nė viena iš 6 lentelėje nurodytų sutarčių neturi valstybės pagalbos elemento.

7.7. 2004 m. nuomos sutarties su *easyJet* (4 priemonė) vertinimas

(223) Kai kurios suinteresuotosios šalys manė, kad, sudarius 2004 m. nuomos sutartį su *easyJet*, ši bendrovė įgijo išimtinę *Schönefeld* B terminalo naudojimo teisę, o kiti oro vežėjai galimybes naudotis šiuo terminalu prarado.

(224) Kaip nurodyta 55 konstatuojamojoje dalyje, 2004–2007 m. *easyJet* nuomojosi maždaug [...] m² plotą – biuro patalpas ir registracijos langelius, o tai sudaro 24 % viso B terminalo ploto. Atviromis B terminalo zonomis (praėjimais, salėmis ir kavinėmis) galėjo naudotis ir kitų oro vežėjų keleiviai, nes A ir B terminalai nėra atskirti.

(225) Registracijos zonų priskyrimas bei prekės ženklo kūrimo ir reklamavimosi teisių besiribojančiose zonose suteikimas tam tikriems oro vežėjams Europos ir tarptautiniuose oro uostuose yra įprasta praktika ir tokie susitarimai plačiai paplitę.

(226) Visų pirma, kai oro vežėjas arba oro vežėjų aljansas iš tam tikro oro uosto arba į jį skraidina didelį skaičių keleivių, tikslinga jo veiklą sutelkti viename terminale, nes taip optimizuojami ir oro uosto, ir oro vežėjo veiklos (o kartu ir verslo) procesai.

(227) Taigi oro uosto operatorius, oro vežėjui suteikdamas išimtinę vieno terminalo visų registracijos langelių ir biuro patalpų naudojimo teisę, nebūtinai suteikia jam ekonominį pranašumą. Taip būtų tik tam tikromis aplinkybėmis – jei oro uosto operatorius suteiktų išimtinę teisę naudotis zonomis, kurios viršytų to oro vežėjo poreikius (o kiti oro vežėjai dėl to negalėtų išnaudoti savo realiai turimų pajėgumų) arba jei tam oro vežėjui apskaičiuotas nuomos mokėstis būtų neproporcingai mažas. Kaip paaiškinta toliau, 2004 m. nuomos sutarčiai su *easyJet* netaikytina nė viena iš šių aplinkybių.

(228) Nuo veiklos *Schönefeld* pradžios *easyJet* aiškiai pirmavo tarp kitų oro vežėjų. 2004–2007 m. *easyJet* skraidinti keleiviai sudarė [...]–[...] % visų *Schönefeld* keleivių. Jau 2003 m. buvo prognozuojama, kad pagal transporto apimtį *easyJet* gerokai lenks kitus oro vežėjus. Remdamasi sutartyje nustatytu *easyJet* įsipareigojimu *Schönefeld* dislokuoti tam tikrą skaičių orlaivių, FBS galėjo daryti prielaidą, kad keleivių skaičius atitinkamai pradės augti nuo to momento, kai *easyJet* pradės savo veiklą.

(229) Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos duomenimis, B terminalo pajėgumai buvo 600 000 keleivių per metus, tai yra gerokai mažiau, negu, kaip tikėtasi, *easyJet* turėjo skraidinti iš ir į *Schönefeld* nuo 2004 m. ([...] mln. ⁽⁶⁵⁾). Taigi aišku, kad FBS, sudarydama 2004 m. nuomos sutartį su *easyJet*, jokių būdu nevykdė vadinamosios pajėgumų kaupimo strategijos, kuria būtų siekusi kitus oro vežėjus atgrasyti nuo konkurencijos su *easyJet* oro uoste *Schönefeld*. Netgi be didesnių techninių pakeitimų 2006 m. keleivių skaičius B terminale siekė [...] mln., tai yra du kartus viršijo teorinius pajėgumus. Pasiekti tokį didelį keleivių skaičių padėjo pirmiausia tai, kad terminalo įrangą naudojo vienas oro vežėjas, dėl to buvo galima optimizuoti keleivių srautus.

(230) Kalbant apie nuomos mokėstį, nėra tikslinga lyginti įvairių oro uostų nuomos mokesčius, nes skiriasi jų pajėgumai, rinkos sąlygos ir įrangos kokybė. *easyJet* mokėtas nuomos mokėstis iš tikrųjų atitiko FBS nuomos mokesčių schemą be nuolaidų.

(231) B terminale *easyJet* mokėjo [...] EUR už m² registracijos langelių ploto ir [...] EUR už m² biurų ploto. Kiti oro vežėjai kituose terminaluose už panašią įrangą mokėjo panašiai. Pavyzdžiui, A terminale *Germanwings* taip pat mokėjo [...] EUR už m² registracijos langelių ploto, *Aeroflot* – [...] EUR už m² biurų ploto. B terminale prieš *easyJet* biurų plotą nuomojosi *Condor* ir mokėjo mažesnę nuomą negu už kitą tokio pat pobūdžio įrangą B terminale. *easyJet* mokėjo [...] EUR už m² biurų ploto, o *Condor* – tik [...] EUR už m².

⁽⁶⁵⁾ Antrojo eksperto tyrimas, 2 lentelė, p. 22.

- (232) Toks lyginimas tinkamas siekiant įvertinti, ar 2004 m. nuomos sutartimi su *easyJet* šiai bendrovei suteiktas ekonominis pranašumas. Priešingai negu sutartis, kuria reguliuojama visa tam tikro oro vežėjo veikla tam tikrame oro uoste bei to oro vežėjo ir to oro uosto finansiniai ryšiai ⁽⁶⁶⁾, registracijos langelių ploto ir biurų ploto nuomos sutartis susijusi su prieiga prie įrangos, kuri, bent tame pačiame oro uoste, įprastai laikoma standartine. Be to, tokiomis sutartimis nustatyti nuomos mokesčiai yra mažesni negu oro uosto mokesčiai, rinkodaros subsidijos ir kitos finansinės paskatos. Todėl oro uosto operatorius nėra labai suinteresuotas nustatyti konkrečiam oro vežėjui skirtus arba iš jo išsiderėti kuo didesnius nuomos mokesčius. Priešingai, ekonominis oro uosto operatoriaus interesas yra tam tikro oro vežėjo veiklą sutelkti vienoje vietoje, siekiant užtikrinti jos veiksmingumą kliento naudai. Tai ypač svarbu tuo atveju, kai oro uosto operatorius, kaip šiuo atveju FBS, bando pritraukti naujų oro vežėjų ir padidinti transporto apimtį.
- (233) Taigi, priešingai negu argumentuoja kai kurios suinteresuotosios šalys, nebūtinai būtų tikslinga tam tikras terminalo zonas tam tikriems oro vežėjams priskirti skelbiant konkursą. Panašu, kad tokia praktika Europos oro uostuose iš tikrųjų labai neįprasta. Tikėtina, kad apdairus, ekonominio gyvybingumo tikslų siekiantis oro uosto operatorius stengtųsi rasti kiekvienam oro uoste veikiančiam svarbiam oro vežėjui pagal jo pajėgumus ir kitus požymius tinkamas zonas ir, remdamasis tame oro uoste įprasta praktika, apskaičiuoti tinkamą nuomos mokesčių.
- (234) Todėl nuomos mokesčio dydis nėra ekonominis pranašumas, jei jis iš esmės atitinka nuomos mokesčius, kuriuos moka kiti oro uostu besinaudojantys oro vežėjai, o 2004 m. nuomos sutarties su *easyJet* atveju taip ir yra.
- (235) Be to, oro uosto operatoriui yra tikslinga tokias sutartis sudaryti tokios trukmės, kuri atitiktų „pagrindinės“ sutarties, kuria reguliuojama to oro vežėjo veikla tame oro uoste, trukmę, o 2004 m. nuomos sutarties su *easyJet* atveju taip ir yra.
- (236) Kalbant apie bagažo transportavimo įrenginį, A ir B terminaluose naudojamos sistemos techniniu atžvilgiu yra tapачios, išskyrus vieną aspektą: B terminalo bagažo transportavimo įrenginyje yra integruotas rentgeno prietaisas. Tai buvo padaryta federalinės policijos reikalavimu, nes kitaip būtų buvęs panaikintas leidimas vykdyti oro susisiekimą B terminale. Techniniu atžvilgiu B terminalo bagažo transportavimo įrenginys *easyJet* nesuteikia jokio veiklos pranašumo, kaip antai greitesnio ar sklandesnio bagažo pakrovimo ir iškrovimo. Juo atliekama integruota rentgeno patikra, tačiau tai neturi jokio poveikio bendrovės atliekamoms registracijos procedūroms.
- (237) Priešingai, integruota saugos sistema iš tikrųjų *easyJet* kelia sunkumų. Jei kuris nors bagažo vienetas sukelia įtarimų ir jį turi patikrinti darbuotojas, keleivis vėl turi būti pašauktas į patikros patalpą B terminale. Tačiau keleivis tuo metu jau būna nuėjęs į skrydžio laukimo patalpą, tad turi būti informuojamas ir grąžinamas atgal. Tai gaišinanti procedūra, dėl kurios *Schönefeld* yra nustatęs, kad B terminale vėliausios registracijos laikas turi būti 30 minučių iki skrydžio. *easyJet* šiuo metu laikosi 40 minučių praktikos, nes kitaip negalima užtikrinti, kad procesas būtų laiku baigtas. A terminale tokios būtinybės nėra. 20 minučių prieš skrydį čia įprasta praktika ir techniniu atžvilgiu nekelia jokių problemų.
- (238) Dar viena problema susijusi su tuo, kad A ir B terminalų bagažo transportavimo įrenginių gedimo tikimybė yra skirtinga. Kadangi B terminalo bagažo transportavimo įrenginys dėl integruoto saugos prietaiso sudėtingesnis, per laikotarpį nuo 2004 m. gegužės iki gruodžio mėn. jo faktinė eksploatacija sudarė [...] % viso eksploatacijos laiko, o A terminalo įrenginio – [...] %.
- (239) Remiantis išdėstytais argumentais darytina išlaida, kad nė viena iš 2004 m. nuomos sutarties su *easyJet* nuostatų šiai bendrovei nesuteikiamas ekonominis pranašumas. Taigi ši sutartis nėra valstybės pagalba,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Toliau išvardytos priemonės, kurias Vokietija taikė a–l punktuose nurodytoms įmonėms, nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje:

- a) 1992 m. rugpjūčio 6 d. *Berlin Brandenburg Flughafen Holding GmbH* ir *Berliner Flughafen-Gesellschaft mbH* sudaryta valdymo ir pelno pervedimo sutartis;
- b) 2003 m. gruodžio 19 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *easyJet Airline Company Ltd.* sudaryta sutartis;

⁽⁶⁶⁾ Kaip 2003 m. sutartis su *easyJet*.

- c) 2003 m. kovo 31 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Ryanair Limited* sudaryta sutartis;
- d) 2004 m. balandžio 28 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Ryanair Limited* sudaryta sutartis;
- e) 2003 m. spalio 14 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Germanwings GmbH* sudaryta sutartis;
- f) 2004 m. gruodžio 23 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Germanwings GmbH* sudaryta sutartis;
- g) 2003 m. spalio 22 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Volare Airlines S.p.A.* sudaryta sutartis;
- h) 2003 m. lapkričio 3 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *V-Bird Airlines B.V.* sudaryta sutartis;
- i) 2004 m. birželio 6 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Icelandair Reykjavik Airport* sudaryta sutartis;
- j) 2004 m. gegužės 17 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Norwegian Air Shuttle AS* sudaryta sutartis;
- k) 2004 m. gegužės 13 d. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *Aer Lingus Limited* sudaryta sutartis;
- l) 2004 m. kovo mėn. *Flughafen Berlin-Schönefeld GmbH* ir *easyJet Airline Company Ltd.* sudaryta nuomos sutartis dėl oro uosto *Schönefeld B* terminalo tam tikro ploto ir įrangos naudojimo.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Vokietijos Federacinei Respublikai.

Priimta Briuselyje 2014 m. vasario 20 d.

Komisijos vardu
Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2015/507

2014 m. rugsėjo 16 d.

dėl priemonės SA.23129 (12/C) (ex 12/NN) (ex CP 141/2007), kurią įgyvendino Vokietija

(pranešta dokumentu Nr. C(2014) 6411)

(Tekstas autentiškas tik vokiečių kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtą straipsnį ⁽¹⁾ ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2007 m. kovo 30 d. įmonė *Neubrandenburger Wohnungsgesellschaft mbH* (toliau – NEUWOGES), remdamasi Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999 20 straipsnio 2 dalimi, pateikė Komisijai skundą ⁽²⁾, kuriame nurodė, kad įmonėms *Bavaria Immobilien Trading GmbH & Co*, *Immobilien Leasing Objekt Neubrandenburg KG* ir *Bavaria Immobilien Beteiligungsgesellschaft mbH & Co*. Objekte *Neubrandenburg KG* (toliau – BAVARIA 1 ir BAVARIA 2, kartu – BAVARIA) užstatymo teisės sutartimi (vok. *Erbbaurechtsvertrag*, toliau – EBV) ir generalinio administratoriaus sutartimi (vok. *Generalverwaltervertrag*, toliau – GVV) suteikta neteisėta valstybės pagalba. NEUWOGES paprašė pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį.
- (2) 2007 m. rugpjūčio 6 d., 2008 m. gegužės 14 d., 2009 m. balandžio 6 d. ir 2012 m. vasario 3 d. Komisija paprašė Vokietijos suteikti papildomos informacijos. Vokietija atsakė 2007 m. rugsėjo 4 d., 2007 m. spalio 12 d., 2007 m. spalio 17 d., 2008 m. liepos 11 d., 2008 m. liepos 14 d., 2008 m. gruodžio 12 d., 2009 m. birželio 30 d. ir 2012 m. vasario 28 d. NEUWOGES pateikė pastabas 2007 m. gegužės 30 d., 2007 m. lapkričio 5 d., 2008 m. vasario 26 d., 2008 m. liepos 15 d., 2008 m. rugsėjo 30 d., 2008 m. gruodžio 18 d., 2009 m. kovo 6 d., 2009 m. birželio 4 d., 2009 m. liepos 15 d., 2009 m. rugpjūčio 26 d., 2009 m. rugsėjo 22 d. 2012 m. sausio 19 d. BAVARIA pateikė pastabas 2008 m. gegužės 13 d.
- (3) 2008 m. lapkričio 28 d. Rostoko žemesnysis federalinės žemės teismas (vok. *Landgericht Rostock*, toliau – LG Rostock) paskelbė sprendimą byloje BAVARIA prieš NEUWOGES. BAVARIA kaltino NEUWOGES jų abiejų sudarytos sutarties nevykdymu. NEUWOGES tvirtino, kad į sutartį įtraukta neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba ir todėl sutartis yra niekinė. LG Rostock priėjo prie išvados, kad pranašumas BAVARIA nesuteiktas, todėl ir valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, nesuteikta. NEUWOGES šį sprendimą apskundė. Byla Rostoko aukštesniajame federalinės žemės teisme (vok. *Oberlandesgericht Rostock*, toliau – OLG Rostock) dar nagrinėjama. Be to, BAVARIA iškėlė bylą Greifswaldo administraciniame teisme (vok. *Verwaltungsgericht Greifswald*, toliau – VG Greifswald), siekdama teismine tvarka susipažinti su visais su sutartimi susijusiais NEUWOGES arba Noibrandenburgro miesto dokumentais. Ši byla dar nagrinėjama.
- (4) 2009 m. birželio 4 d. raštu NEUWOGES pagal SESV 265 straipsnio antrą pastraipą paragino Komisiją per du mėnesius pradėti oficialią tyrimo procedūrą.
- (5) 2009 m. liepos 29 d. raštu Komisija pateikė įmonei NEUWOGES preliminarų įvertinimą, kad nei į EBV, nei į GVV neįtraukta valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.
- (6) 2009 m. rugpjūčio 26 d. raštu skundo pateikėja šį preliminarų įvertinimą atmetė ir paragino Komisiją per dvi savaites pradėti oficialią tyrimo procedūrą.
- (7) Komisijos tarnybos 2009 m. rugsėjo 15 d. raštu įmonei NEUWOGES pranešė, kad atsiųs jai dar vieną raštą, kuriame bus pateiktas paskiausių NEUWOGES pastabų įvertinimas. 2009 m. rugsėjo 22 d. raštu NEUWOGES Komisijai pranešė su Komisijos pasiūlymu nesutinkanti.

⁽¹⁾ OL C 141, 2012 5 17, p. 28.

⁽²⁾ 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 659/1999, nustatantis išsamias sutarties dėl Europos sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL C 83, 1999 3 27, p. 1).

- (8) 2009 m. spalio 9 d. NEUWOGES pateikė ieškinį Europos Sąjungos Bendrajam Teismui ir paprašė 2009 m. liepos 29 d. Komisijos rašte tariamai išdėstyta sprendimą pripažinti niekiniu arba, šio prašymo nepatenkinus, konstatuoti, kad Komisija nesiėmė veiksmų, nes atsisakė pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį. 2012 m. sausio 9 d. Bendrasis Teismas ieškinį dėl pripažinimo niekiniu atmetė kaip nepriimtina, o ieškinį dėl neveikimo – kaip nepagrįstą. ⁽³⁾
- (9) 2012 m. sausio 19 d. raštu NEUWOGES dar kartą paragino Komisiją pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį.
- (10) 2012 m. kovo 21 d. raštu Komisija informavo Vokietiją apie sprendimą pradėti oficialią tyrimo procedūrą. Komisijos sprendimas pradėti procedūrą (toliau – sprendimas pradėti procedūrą) paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽⁴⁾. Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas dėl priemonės. 2012 m. kovo 22 d. NEUWOGES apskundė 2012 m. sausio 9 d. Bendrojo Teismo nutartį. 2012 m. lapkričio 15 d. Teisingumo Teismas šį skundą atmetė kaip praradusį dalyką. ⁽⁵⁾
- (11) 2012 m. liepos 17 d., 2012 m. spalio 2 d., 2013 m. balandžio 4 d. ir 2014 m. balandžio 15 d. Komisija gavo NEUWOGES pastabas, o 2012 m. birželio 18 d. ir 2013 m. balandžio 22 d. – BAVARIA pastabas. Šios pastabas perduotos Vokietijai 2012 m. rugpjūčio 7 d. ir 2013 m. rugsėjo 16 d. Noibrandenburgo miestas Federalinės Vyriausybės pavedimu pateikė pastabas 2012 m. liepos 23 d. ir 2012 m. rugsėjo 28 d.; Berlyno žemė pastabas pateikė 2012 m. gegužės 16 d., 2012 m. rugsėjo 28 d. ir 2013 m. rugsėjo 30 d.

2. PRIEMONIŲ APIBŪDINIMAS

- (12) NEUWOGES pagal Vokietijos teisę yra ribotos atsakomybės akcinė bendrovė. 100 % šios bendrovės akcijų priklauso Noibrandenburgo miestui. NEUWOGES tikslas – didelę Noibrandenburgo miesto ir aplinkinių vietovių gyventojų dalį aprūpinti butais už prieinamą kainą. Šiuo metu akcinei bendrovei priklauso 33 % visų Noibrandenburgo miesto butų. BAVARIA 1 ir BAVARIA 2 yra objektų bendrovės, specialiai įsteigtos sudarant sandorį su NEUWOGES; dauguma jų akcijų priklauso uždariesiems nekilnojamojo turto fondams. BAVARIA 1 akcijos priklauso BAVARIA Immobilien-Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. Erste Leasing Fonds KG (94 %) ir BAVARIA Immobilien-Management GmbH i.I (6 %), o visos BAVARIA 2 akcijos priklauso Perseus Immobilien-Verwaltungs GmbH & Co. KG – LBB Fonds Dreizehn. Bendrovių BAVARIA Immobilien Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. Erste Leasing Fonds KG ir Perseus Immobilien Verwaltungs GmbH & Co. KG – LBB Fonds Dreizehn akcijos priklauso privatiems akcininkams. Abu šiuos fondus įsteigė ir skirstė įmonė Berliner Immobilien-Holding GmbH; iki 2006 m. sausio 1 d. ji priklausė įmonei Bankgesellschaft Berlin, o nuo šios datos visa tiesiogiai priklauso Berlyno žemei.
- (13) NEUWOGES yra, be kita ko, kelių žemės sklypų, esančių Noibrandeburge, savininkė; juose stovi dvylika gyvenamųjų pastatų, kuriuose iš viso yra 557 gyvenamieji ir keli komerciniai vienetai. 1998 m. sausio 21 d. NEUWOGES ir BAVARIA sudarė EBV ir GVV (toliau – svarstomos sutartys arba kartu – atgalinės nuomos sandoris).

2.1. UŽSTATYMO TEISĖS SUTARTIS

- (14) 1998 m. sausio 21 d. NEUWOGES ir BAVARIA sudarė žemės sklypų finansinės nuomos ir pastatų pirkimo–pardavimo sutartį dėl dvylikos pastatų, kuriuose iš viso yra 557 gyvenamieji vienetai. Pagal šią sutartį BAVARIA įgijo žemės sklypų užstatymo teises 75 metų laikotarpiui ir įsigijo pastatus.
- (15) Užstatymo teisės sutartį sudaro dvi pagrindinės dalys:
- pirma, BAVARIA įsipareigojo sumokėti NEUWOGES iš viso [...] (*) EUR ⁽⁶⁾: [...] EUR kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę už laikotarpį iki 2028 m. gruodžio 31 d. ir [...] EUR pastatų pirkimo–pardavimo kainą;
  - antra, nuo 2029 m. sausio 1 d. BAVARIA dešimt metų kasmet turės mokėti atlygį už užstatymo teisę, siekiantį [...] proc. dabartinės žemės sklypų vertės, t. y. [...] EUR/m² arba [...] EUR per metus. Tolesnį likusį EBV galiojimo laikotarpį atlygį už užstatymo teisę numatyta pakoreguoti atsižvelgiant į bendrųjų pragyvenimo išlaidų indeksą, jei jis pakistų daugiau kaip [...] proc.

⁽³⁾ 2012 m. sausio 9 d. Bendrojo Teismo nutartis *Neubrandenburger Wohnungsgesellschaft prieš Komisiją* (T-407/09, ECLI:ES:T:2012:1).

⁽⁴⁾ Žr. 1 išnašą.

⁽⁵⁾ 2012 m. lapkričio 15 d. Bendrojo Teismo nutartis *Neubrandenburger Wohnungsgesellschaft prieš Komisiją* (C-145/12 P, ECLI:ES:C:2012:724).

(*) Tekstas iš dalies pakeistas, kad nebūtų paskelbta konfidenciali informacija; vietoj pakeistų dalių toliau vartojami kampiniai skliaustai.

⁽⁶⁾ Visas iš pradžių Vokietijos markėmis nurodytas sumas Komisija šiame sprendime pakeitė eurais pagal oficialų valiutos kursą 1 EUR = 1,95583 DM. Apvalinant galėjo atsirasti nedidelių netikslumų. Į skaitmenis po kablelio šiame sprendime neatsižvelgta.

- (16) 1997 m., prieš sudarydama EBV su BAVARIA, NEUWOGES savo ekspertams pavedė nustatyti objektų (pastatų ir žemės sklypų) vertę. Šiame įvertinime nurodyta objektų vertė sudarė [...] EUR. 2007 m. NEUWOGES išorės ekspertams pavedė dar kartą įvertinti objektų rinkos vertę 1997 m. (atgaline data). 2007 m. įvertinime nurodyta apskaičiuota 1997 m. objektų vertė sudarė [...] EUR.

Paramos ankstesnėms skoloms mažinti įstatymas

- (17) EBV sudaryta atsižvelgiant į Paramos ankstesnėms skoloms mažinti įstatymą ⁽⁷⁾ (vok. *Altschuldenhilfegesetz*, toliau – AHG). 1990 m. susivienijus Vokietijai, ankstesnės Rytų Vokietijos valstybinės butų ūkių įmonės tapo teisiškai savarankiškoms vietos savivaldos butų ūkių įmonėms. Jų pirmtakų turtas ir išsipareigojimai buvo perduoti šioms naujoms įmonėms ir tapo joms didele našta. Siekdama užtikrinti ilgalaikį butų ūkių įmonių gyvybingumą, federalinė įstatymų leidimo institucija priėmė Paramos ankstesnėms skoloms mažinti įstatymą (AHG); jis įsigaliojo 1993 m. birželio 27 d.
- (18) Pateikusias prašymą pagal AHG Rytų Vokietijos vietos savivaldos butų ūkių įmonės galėjo būti atleistos nuo ankstesnių išsipareigojimų. Pagal AHG 4 paragrafo 1 ir 2 dalis nuo ankstesnių išsipareigojimų, viršijančių 76,69 EUR/m² sumą, galėjo būti iš dalies atleista, tačiau galėjo būti atsižvelgiama į daugiausia 434,60 EUR/m² sumą. Už tai butų ūkio įmonė turėjo prisiimti tam tikrus išsipareigojimus. Pavyzdžiui, ji turėjo aktyviai rūpintis tuo, kad būtų privatizuota 15 % butų (4 paragrafo 5 dalies pirmas sakiny su 5 paragrafu), būti parengusi spartaus turimų butų privatizavimo, modernizavimo ir priežiūros veiklos planą (4 paragrafo 5 dalies antras sakiny) ir pateikti savo investicijų programos būsenos ir privatizavimo rezultatų ataskaitą (4 paragrafo 5–7 dalys). Pagal susijusiu laikotarpiu (1997–1998) galiojusios redakcijos įstatymą butų ūkių įmonės privatizavimo prievolė galėjo įvykdyti iki 2003 m. gruodžio 31 d. Privatizavimo prievolės neįvykdžiusi (t. y. privatizavimu aktyviai nesirūpinusi) butų ūkio įmonė turėjo grąžinti išsipareigojimų, nuo kurių ji jau buvo atleista, sumą.
- (19) Tam tikrą procentinę su didesne kaip 76,69 EUR/m² verte susijusių privatizavimo pajamų dalį butų ūkių įmonės turėjo sumokėti Paveldėtų išsipareigojimų mažinimo fondui (vok. *Erbblastentilgungsfonds*). Tuometiniu laikotarpiu (1997–1998) AHG 5 paragrafo 2 dalyje buvo nustatyta sumokėti 45 % visų iki 1998 m. gruodžio 31 d. privatizuotų objektų pardavimo pajamų. Iki 2000 m. gruodžio 31 d. arba iki 2003 m. gruodžio 31 d. privatizuotiems objektams taikyta atitinkamai 50 % arba 55 % pajamų dalis. Jei objektai privatizuoti nustatant užstatymo teisę (t. y. užuot tiesiogiai pardavus pastatus ir žemės sklypus, perduoti tik pastatai, o dėl žemės sklypų nustatytos užstatymo teisės), pardavimo pajamos, kuriomis remiantis nustatyti mokėtini išsipareigojimai, apskaičiuotos atsižvelgiant į pastatų kainą ir dabartinę sutarto atlygio už užstatymo teisę vertę (5 paragrafo 2 dalis).
- (20) 1995 m. paaiškėjo, kad pirmiau numatytu privatizavimo būdu – t. y. parduodant objektus nuomininkams – tikriausiai nepavyks pasiekti reikalaujamos 15 % privatizavimo dalies. Todėl Vokietijos atkūrimo bankas (vok. *Kreditanstalt für Wiederaufbau*, toliau – KfW), kuriam pavesta valdyti paramą ankstesnėms skoloms mažinti, ėmė pripažinti ir vadinamąjį privatizavimą netiesioginio išsigijimo būdu. ⁽⁸⁾ Pagal šį modelį, kurį buvo galima taikyti tik jei tiesioginio privatizavimo būdu tikriausiai nebūtų buvusi pasiekta 15 % dalis, butų ūkio įmonė pastatus *en bloc* galėjo parduoti komerciniam pirkėjui. Kad būtų galima užskaityti 15 % butų ūkio įmonės privatizavimo dalį, komercinis pirkėjas turėjo išsipareigoti renovuoti pastatus ir kuo daugiau butų (mažiausiai trečdali) perparduoti nuomininkams. ⁽⁹⁾ Jei pateikus konkrečius pardavimo pasiūlymus pirkimu buvo suinteresuoti gerokai mažiau nei trečdalis nuomininkų, komercinis pirkėjas galėjo netaikyti privatizavimo prievolės 60 % butų ir taikyti ją likusiems 40 % butų, iš kurių trečdalis turėjo būti privatizuojama. ⁽¹⁰⁾

NEUWOGES ir AHG

- (21) Galiausiai KfW pripažino EBV atitinkamu netiesioginiu išsigijimu ir pardavimu pagal AHG. Taigi sudarius atgalinės nuomos sandorį, NEUWOGES atleista nuo privatizavimo prievolės pagal AHG. Vis dėlto neaišku ir ginčytina, kokį

⁽⁷⁾ 1993 m. birželio 23 d. Paramos ankstesniems išsipareigojimams mažinti įstatymas (Federalinių įstatymų leidinio (vok. *Bundesgesetzblatt*) I dalis, p. 944 ir 986) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. spalio 31 d. (Federalinių įstatymų leidinio I dalis, p. 2407).

⁽⁸⁾ Žr. 1995 m. gegužės 18 d. Federalinės regioninio planavimo ministerijos raštą *Anerkennung mieternaher Privatisierungsformen* ir 1995 m. gruodžio 22 d. KfW atmintinę *Merkblatt zu Mieterprivatisierung, mieternahen Privatisierungsformen und subsidiärem Drittverkauf*.

⁽⁹⁾ 1995 m. gegužės 18 d. Federalinės regioninio planavimo ministerijos raštas *Anerkennung mieternaher Privatisierungsformen*, p. 183.

⁽¹⁰⁾ 1995 m. gruodžio 22 d. KfW atmintinė *Merkblatt zu Mieterprivatisierung, mieternahen Privatisierungsformen und subsidiärem Drittverkauf*, p. 5 ir 6.

poveikį AHG turėjo ekonominiams sumetimams, kuriais buvo grindžiamas NEUWOGES sprendimas sudaryti sutartis, ir ar į NEUWOGES atleidimą nuo išpareigojimų pagal AHG reikia atsižvelgti tikrinant, ar atgalinės nuomos sandoris yra įmonei BAVARIA suteikta pagalba.

- (22) NEUWOGES duomenimis, išpareigojimai, nuo kurių ji atleista, iš viso sumažinti [...] EUR.⁽¹¹⁾ NEUWOGES nurodė, kad priskirti dalį visos išpareigojimų, nuo kurių ji atleista, sumos atgalinės nuomos sandoriui sudėtinga, nes atleisti nuo išpareigojimų pagal AHG galima tik būtų ūkio įmonei visiškai įvykdžius privatizavimo prievolę. Vis dėlto, jei dalis visos išpareigojimų, nuo kurių atleista, sumos priskirtina konkrečiai privatizavimo priemonei atsižvelgiant į tai, kokią visos NEUWOGES privatizavimo prievolės dalį sudaro šis privatizavimas, atgalinės nuomos sandoriui būtų galima matematiškai priskirti iš viso bendrąją [...] EUR išpareigojimų, nuo kurių ji atleista, sumą. [...] EUR BAVARIA sandorio pajamų reikėjo sumokėti Paveldėtų išpareigojimų mažinimo fondui, taigi apskaičiuota grynoji išpareigojimų, nuo kurių NEUWOGES atleista, suma sudarė [...] EUR.⁽¹²⁾

2.2. GENERALINIO ADMINISTRATORIAUS SUTARTIS

- (23) 1998 m. sausio 21 d. BAVARIA ir NEUWOGES pasirašė GVV, pagal kurią pastatai išnuomoti įmonei NEUWOGES. Pagal GVV NEUWOGES 30 metų lieka atsakinga už susijusių pastatų administravimą ir komercinį naudojimą. Visos pastatų nuomos pajamos tenka NEUWOGES. Už šias naudojimosi teises NEUWOGES, kol bus baigti renovavimo darbai, išpareigojo mokėti sutartą mėnesinį [...] EUR finansinės nuomos mokėjimą ([...] EUR per metus), o vėliau – mėnesinį [...] EUR mokėjimą ([...] EUR per metus). Nuo 2000 m. sausio 1 d. ši finansinės nuomos įmoka padidėjo [...] proc. per metus.

2.3. VISUOTINĖ FIKSUOTOS KAINOS PASLAUGŲ SUTARTIS

- (24) BAVARIA išpareigojo renovuoti aptariamus pastatus ir šiuo tikslu su įmone *BRG Bau-Regie GmbH* (toliau – BRG) – NEUWOGES visiškai priklausančia patronuojamąja įmone – sudarė visuotinę fiksuotos kainos paslaugų sutartį (vok. *Globalpauschalvertrag*, toliau – GVP). Pagal GPV BAVARIA už sutartus renovavimo darbus įmonei BRG sumokėjo fiksuotą [...] EUR sumą.

3. VOKIETIJOS PASTABOS

- (25) Atsakydama į sprendimą pradėti procedūrą, Vokietija tik paaiškino šioje byloje pastabų dėl šio sprendimo nepateikianti ir šią teisę perleidžianti susijusioms teritorinėms – Noibrandenburgo miesto ir Berlyno žemės – valdžios institucijoms.

4. SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

4.1. NEUWOGES

- (26) NEUWOGES tvirtina, kad, sudarydama svarstomas sutartis, ji neveikė kaip rinkoje veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas ir todėl suteikė įmonei BAVARIA ekonominę pranašumą, kuris yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje. NEUWOGES skaičiavimu, dėl svarstomų sutarčių susidaro [...] EUR (nominalieji) arba [...] EUR (diskontuoti) nuostoliai. Šiuos nuostolius NEUWOGES laiko su vidaus rinka nesuderinama įmonei BAVARIA suteikta valstybės pagalba.
- (27) Vertindama svarstomų sutarčių atitiktį rinkos sąlygoms NEUWOGES tvirtina, kad EBV ir GVV turi būti nagrinėjamos atskirai (4.1.1 dalis). Dėl pavienių sutarčių NEUWOGES tvirtina, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų sudaręs nei EBV (4.1.2 dalis), nei GVV (4.1.3 dalis). NEUWOGES taip pat nurodo, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas būtų pasirinkęs alternatyvų metodą (4.1.4 dalis). Galiausiai NEUWOGES nurodo, kad pranašumas BAVARIA suteiktas skyrus valstybinius išteklius, priskirtinus Noibrandenburgo miestui (4.1.5 dalis).

⁽¹¹⁾ Iš pradžių NEUWOGES tvirtino, kad visa išpareigojimų, nuo kurių ji atleista, suma sudarė [...] EUR, o priskirtina dalis – [...] EUR. Tačiau vėliau NEUWOGES patikslino, kad priskirtina dalis sudarė [...] EUR. Darant prielaidą, kad šis patikslinimas atliktas atsižvelgiant į visos išpareigojimų, nuo kurių ji atleista, sumos patikslinimą, ši suma atitinkamai patikslinta.

⁽¹²⁾ Žr. 2008 m. lapkričio 28 d. *LG Rostock* sprendimą (toliau – *LG Rostock* sprendimas), p. 24.

4.1.1. Svarstomų sutarčių nagrinėjimas kartu arba atskirai

- (28) NEUWOGES tvirtina, kad sprendžiant, ar svarstomos sutartys sudarytos rinkos ekonomikos sąlygomis, nagrinėjamas EBV ir GVV reikia griežtai atskirti. NEUWOGES teigimu, EBV ir GVV yra teisiškai savarankiškos sutartys, kurios turėtų galioti atskirai. NEUWOGES tvirtina, kad jei abi sutartys iš tikrųjų būtų buvusios rengtos kaip vienetasis, abi jos turėjo būti tvirtinamos notariškai, bet taip patvirtinta tik EBV.
- (29) Todėl tikrindama, ar sutartys atitiko rinkos sąlygas, NEUWOGES kiekvieną sutartį vertina atskirai.

4.1.2. Užstatymo teisės sutartis (EBV)

- (30) NEUWOGES mano, kad, atsižvelgiant į 1997 ir 2007 m. parengtus su svarstomais objektais (pastatais ir žemės sklypais) susijusius įvertinimus, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas sutartos kainos EBV su BAVARIA sudaręs nebūtų. Šios išvados negalėtų keisti nei atlygio už užstatymo teisę mokėjimas, nei atleidimas nuo išsipareigojimų pagal Paramos ankstesnėms skoloms mažinti įstatymą remiantis EBV, nei renovavimo išsipareigojimas arba ribotas kainos siūlymas aukcione.

4.1.2.1. Pirkimo–pardavimo kaina

- (31) NEUWOGES primena, kad BAVARIA sumokėjo [...] EUR grynaisiais pinigais už pastatus ir [...] EUR kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę. Ji nurodo, kad abiejuose 1997 ir 2007 m. rinkos vertės įvertinimuose nustatyta objektų (žemės sklypų ir pastatų) vertė sudarė iš viso atitinkamai [...] EUR arba [...] EUR. Be to, abiejuose įvertinimuose ne tik visa objektų vertė, bet ir žemės sklypų vertė (1997 m. įvertinime [...] EUR, 2007 m. įvertinime [...] EUR) ir pastatų vertė (1997 m. įvertinime [...] EUR, 2007 m. įvertinime [...] EUR) nustatytos atskirai.
- (32) NEUWOGES mano, kad 1997 m. rinkos vertės įvertinime nustatyta tikroviška tuometinio laikotarpio (1997–1998) objektų vertė ir kad palyginimo tikslais reikia atsižvelgti tik į kainą, kurią BAVARIA iš tikrųjų sumokėjo už pastatus (o ne į kainą už pastatus ir kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę). Todėl NEUWOGES mano gavusi už atitinkamo laikotarpio (1997–1998) rinkos kainą [...] EUR mažesnę sumą. NET atsižvelgiant į atleidimą nuo išsipareigojimų pagal AHG, kainą, kurią sumokėjo BAVARIA, būtų 16 % mažesnė už mažesniąją 2007 m. įvertinime nustatytą vertę. NEUWOGES teigimu, BAVARIA sumokėta kaina buvo gerokai mažesnė už rinkos kainą, todėl joks rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų sutikęs parduoti objektų už tokią kainą.
- (33) Šiuo atžvilgiu NEUWOGES primena, kad, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus⁽¹³⁾, tam tikromis aplinkybėmis iki 5 % už nepriklausomame įvertinime nurodytą rinkos kainą mažesnę pirkimo–pardavimo kaina gali būti pripažįstama rinkos kaina. Darant atvirkštinę išvadą, kainos, kuri ir darant palankiausių prielaidą yra bent 16 % mažesnė už mažiausią įvertintą kainą, negalima pripažinti rinkos kaina.

4.1.2.2. Kapitalizuotas atlygis už žemės užstatymo teisę

- (34) NEUWOGES tvirtina, kad įmonės BAVARIA sumokėtą kainą lyginant su abiejuose 1997 ir 2007 m. rinkos vertės įvertinimuose (juose nustatyta visos pastatų ir žemės sklypų nuosavybės vertė) nustatytais kainomis negali būti atsižvelgiama į kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę už pirmuosius 30 metų. Atlygis už užstatymo teisių nustatymą ir perdavimą mokamas ne už žemės sklypų nuosavybės teisės perdavimą, bet už 75 metų laikotarpį, todėl į jį negalima atsižvelgti lyginant įmonės BAVARIA už pastatus sumokėtą kainą ir abiejuose įvertinimuose nustatytą kainą.

4.1.2.3. Atleidimas nuo išsipareigojimų pagal AHG

- (35) Be to, NEUWOGES tvirtina, kad lyginant įmonės BAVARIA sumokėtą kainą su abiejuose rinkos vertės įvertinimuose nustatyta kaina, negalima atsižvelgti į remiantis svarstomomis sutartimis apskaičiuotą [...] EUR išsipareigojimų, nuo kurių atleista pagal AHG, sumą. Šiuo atžvilgiu nurodomos šios priežastys:

— atleidimas nuo išsipareigojimų pagal AHG yra pranašumas, kurį įmonei NEUWOGES suteikė su pirkėju visiškai nesusijusi trečioji šalis (KfW). Nėra priežasčių, dėl kurių pardavėjas turėtų sutikti su žemesne nei rinkos kaina vien dėl to, kad sudaręs sandorį jis įgytų kelis papildomus pranašumus iš trečiosios šalies;

⁽¹³⁾ OL C 209, 1997 7 10, p. 3.

- BAVARIA neprisiėmė jokių AHG išsipareigojimų, kuriuos pirmiau privalėjo vykdyti NEUWOGES ir dėl kurių turėtų būti skiriama kompensacija mažinant pirkimo–pardavimo kainą. BAVARIA formaliai išsipareigojo stengtis parduoti keletą butų nuomininkams, bet konkrečiai privatizuoti butus ji pavedė įmonei NEUWOGES savo lėšomis; taigi BAVARIA neprisiėmė jokios faktinės atsakomybės ir nepatyrė atsakomybės rizikos dėl privatizavimo pastangų neveiksmingumo;
- atleidimas nuo išsipareigojimų buvo susietas su NEUWOGES išsipareigojimu privatizuoti 15 % jos butų, o į sandorio su BAVARIA taikymo sritį pateko tik 20 % visų privatizavimo išsipareigojimų, todėl faktiškai (ne matematiškai) nustatyti išsipareigojimų, nuo kurių dėl BAVARIA sandorio atleista pagal AHG, dalies neįmanoma. Kitaip tariant, neįvykdžiusi visų privatizavimo išsipareigojimų NEUWOGES pagal AHG dėl sandorio su BAVARIA pranašumo įgijusi nebūtų;
- geriausiu atveju dėl atgalinės nuomos sandorio NEUWOGES Paveldėtų išsipareigojimų mažinimo fondui būtų turėjusi sumokėti tik palyginti nedidelę procentinę pajamų dalį (45 % vietoj 50 % arba 55 %), o nesudarius sutarties ir ieškant kito pirkėjo būtų kilusi rizika, kad fondui būtų reikėję mokėti didesnę pardavimo pajamų dalį;
- kaip bebūtų, NEUWOGES tvirtina, kad ji galiausiai įvykdė 165 % privatizavimo išsipareigojimų ir kad nuo išsipareigojimų, nuo kurių ji jau buvo atleista, ji būtų buvusi atleista ir tuo atveju, jei nebūtų sudariusi sandorio su BAVARIA.

4.1.2.4. Renovavimas

- (36) Be to, NEUWOGES nurodo, kad ji iš BAVARIA atlikto renovavimo pelno negavo, nes BAVARIA yra pastatų savininkė, taigi ir vienintelė naudos iš renovavimo gavėja.

4.1.2.5. Kainos siūlymas aukcione

- (37) NEUWOGES tvirtina, kad 1997 m. surengtas ribotas kainos siūlymas aukcione negali būti laikomas rodikliu, jog BAVARIA sumokėta kaina iš tikrųjų buvo rinkos kaina. Jos teigimu, kainos siūlymas aukcione nebuvo atviras, skaidrus, besąlygiškas ir nediskriminacinis, todėl jo nepakanka rinkos vertei nustatyti.

4.1.3. Generalinio administratoriaus sutartis (GVV)

- (38) NEUWOGES nurodo, kad panašioje padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis panašaus dydžio ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų sudaręs GVV, nes nuo pat pradžių buvo aišku, kad sutartis bus labai nuostolinga. Pirmiausia NEUWOGES argumentuoja, kad nuostolius buvo galima numatyti nuo pat pradžių, nes skaičiavimai, kuriais buvo grindžiama sutartis, atlikti darant akivaizdžiai pernelyg optimistines būsinių butų nuomos rinkos pokyčių Noibrandenburge prielaidas. Be to, NEUWOGES tvirtina, kad įvairiomis tariamai panašiomis sutartimis, kurias BAVARIA pateikė palyginimo tikslais, negalima patvirtinti GVV atitikties rinkos sąlygoms ir kad NEUWOGES su šia akivaizdžiai nepalankia sutartimi sutiko tik dėl politinių priežasčių, kurios, taikant rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijų, nėra svarbios.

4.1.3.1. GVV atsižvelgiant į rinkos lūkesčius

- (39) NEUWOGES tvirtina, kad pagrindinės GVV nuostatos – sutarta mėnesinė finansinė nuomos įmoka, kasmet didinama [...] proc., neindeksuotas išlaidų atskaitymas, iš pradžių siekęs apie [...] proc. (įskaitant [...] proc. nuomos mokesčių negavimo riziką) ir 30 metų sutarties galiojimo trukmė – neatitinka sąlygų, su kuriomis būtų sutikęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas. Šiuo atžvilgiu NEUWOGES pateikia šiuos argumentus:

- dėl nustatytos per mažos [...] proc. grynąjų nuomos pajamų atitinkančios nuomos mokesčių negavimo rizikos NEUWOGES patiria finansinę riziką, susijusią su bent [...] proc. pajėgumų išnaudojimo užtikrinimu;
- dėl sutartos finansinės nuomos įmokos indeksavimo [...] proc. per metus NEUWOGES patiria finansinę riziką, susijusią su tuo, kad jai gali nepavykti kasmet padidinti nuomos mokesčių bent šią dalį atitinkancia suma;
- kadangi išlaidos neindeksuojamos, NEUWOGES patiria finansinę administracinių ir priežiūros išlaidų padidėjimo riziką; galimą išlaidų padidėjimą būtų galima kompensuoti tik didinant nuomos mokesčių daugiau kaip [...] proc. per metus;
- dėl ilgos 30 metų sutarties galiojimo trukmės ši finansinė rizika yra didelė.

- (40) NEUWOGES teigimu, nuo pat pradžių buvo aišku, kad ši rizika kyla ir kad dėl jos susidarytų didelių nuostolių, todėl joks rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas šios sutarties sudaręs nebūtų.

Rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios ekonominės veiklos vykdytojas sudarytų tik pelningą arba bent nenuostolingą sutartį. NEUWOGES aiškina, kad GVV būtų buvusi pelninga tik jei būtų buvę galima daryti pagrįstą prielaidą, kad iš tikrųjų būtų galima pasiekti didelį pajėgumų išnaudojimą, metinį nuomos mokesčio didinimą [...] proc. ir išlaidų stabilumą. Tačiau, jau sudarant sutartį buvo galima numatyti, kad vidutinis [...] proc. pajėgumų išnaudojimas yra nepasiekiamas, nuomos mokesčio padidinimas bent [...] proc. per metus būtų neįmanomas, o administracinės ir priežiūros išlaidos sutarties galiojimo laikotarpiu laikui bėgant neišvengiamai padidėtų. Grįsdama šiuos teiginius, NEUWOGES nurodo ne tik prognozuojamą gyventojų skaičiaus mažėjimą, bet ir Noibrandenburgo nekilnojamojo turto rinką, ir tvirtina, kad remiantis šia informacija buvo galima tikėtis nuostolių. Noibrandenburgo gyventojų skaičius jau prieš sudarant svarstomas sutartis mažėjo, todėl bent jau nuo 1995 m. būtų pasiūla buvo per didelė, o didžiausiu tuščių vienetų skaičiumi ir mažiausiais nuomos mokesčiais pasižymėjo nepatrauklus daugiaaukščiai blokiniai namai, kurie yra sutarties dalykas.

- (41) NEUWOGES teigimu, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios ekonominės veiklos vykdytojas skaičiavimus būtų grindęs pesimistiškesniais lūkesčiais, pvz., prognozuojamu nuo [...] proc. iki [...] proc. nuomos mokesčio didinimu, [...] proc. nuomos mokesčių negavimo rizika ir [...] proc. išlaidų indeksavimu. Vienos NEUWOGES vėliau pateiktos 2012 m. grynųjų pinigų srautų analizės rezultatai patvirtina, kad, remiantis šiomis prielaidomis, dėl GVV buvo galima tikėtis neigiamo [...] EUR (nominaliojo) arba [...] EUR (diskontuoto) grynųjų pinigų srauto⁽¹⁴⁾. NEUWOGES tvirtina, kad ši suma yra BAVARIA gauta valstybės pagalba. Be to, pateikiamos kelios šios grynųjų pinigų srautų analizės versijos, iš kurių matyti, kad net jei būtų buvusios pagrįstos optimistiškesnės prielaidos (pvz., vidutiniškai [...] proc. tuščių vienetų, nuomos mokesčio didinimas [...] proc. per metus ir [...] proc. išlaidų padidėjimas), prognozuojamas visas grynųjų pinigų srautas vis tiek būtų buvęs neigiamas. Pelno pagal GVV būtų buvę galima gauti tik darant tariamai visiškai tikrovės neatitinkančias prielaidas ([...] proc. tuščių vienetų, nuomos mokesčio didinimas [...] proc. per metus, [...] proc. išlaidų padidėjimas).

4.1.3.2. Pavyzdinės sutartys

- (42) NEUWOGES ginčija, kad, remiantis tam tikromis panašių sandorių sutartimis ([...] ⁽¹⁵⁾, [...] ⁽¹⁶⁾ ir [...] ⁽¹⁷⁾ sutartimis) galima įrodyti GVV atitiktą rinkos sąlygoms. NEUWOGES nesutinka su tuo, kad sutartys yra panašios, ir nurodo, kad jos nuo GVV skiriasi šiais esminiais aspektais:
- nepateikta įrodymų, kad miestų, kuriuose yra nekilnojamas turtas, su kuriais yra susijusios pavyzdinės sutartys, ekonominė padėtis ir ateities perspektyvos buvo pakankamai panašios į Noibrandenburgo padėtį ir perspektyvas, todėl negalima daryti prielaidos, kad sutartys yra apskritai panašios;
  - lyginamosiose sutartyse nustatytas finansinės nuomos įmokos indeksavimas labai skiriasi nuo generalinio administratoriaus sutartyje nustatyto indeksavimo (t. y. 1,0–1,5 %);
  - nė viena iš pateiktų pavyzdinių sutarčių palyginimui netinka, nes kiekvienu atveju skiriasi aplinkybės ([...] – mažesni techninės priežiūros išpareigojimai, [...] – ne butai, bet komercinis nekilnojamas turtas, kurio tuščių vienetų dalis sudarant sutartį buvo 0 %, [...] – nekilnojamas turtas augančios ekonomikos regione).
- (43) NEUWOGES nuomone, pavyzdinėmis sutartimis negalima įrodyti, kad GVV atitiko rinkos sąlygas – iš jų kaip tik matyti, kad ši sutartis neatitinka rinkos sąlygų, nes jose nustatytos mažiau griežtos nuostatos, nors ekonominės susijusių objektų perspektyvos buvo geresnės.

4.1.3.3. Politinės priežastys

- (44) NEUWOGES tvirtina, kad GVV, nepaisant akivaizdžių ekonominių trūkumų, sudaryta dėl politinių priežasčių. NEUWOGES primena, kad valstybės pagalbos suteikimo priežastys teisiniu vertinimu nėra svarbios, ir tvirtina, kad būtent iš nurodytų politinių priežasčių matyti, kad ekonominiai aspektai nebuvo lemiami. NEUWOGES aiškina, kad GVV buvo sudaryta dėl šių priežasčių:
- darytas didelis politinis spaudimas siekiant skatinti butų renovavimą ir privatizavimą naujosiose federacinėse žemėse;
  - renovuodamas ir privatizuodamas butus, Noibrandenburgo miestas tikėjosi stabdyti nuolatinį gyventojų skaičiaus mažėjimą;

⁽¹⁴⁾ Atlikdama skaičiavimus NEUWOGES taikė 5 % diskonto normą.

⁽¹⁵⁾ 1997 m. gruodžio 19 d. generalinio administratoriaus sutartis su [...].

⁽¹⁶⁾ 1998 m. rugpjūčio 13 d. generalinio administratoriaus ir nuomos garantijos sutartis su [...].

⁽¹⁷⁾ 1999 m. gruodžio 1 d. generalinio administratoriaus ir nuomos garantijos sutartis su statybos darbų projekto įgyvendinimo įmone [...].

— sudarius GVV kartu su GPV, išlaikytas investavimo Noibrandenburge lygis, nes sumažėjus investicijoms būtų labai padidėjęs vietos nedarbo lygis.

4.1.4. Alternatyvos

- (45) Galiausiai NEUWOGES tvirtina, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas pirmenybę būtų teikęs svarstomų sutarčių alternatyvoms.
- (46) Pirmiausia NEUWOGES nurodo, kad pirmenybę būtų teikiama tiesioginiam pardavimui, nes būtų buvę galima gauti pelno, o sudarant GVV nuo pat pradžių buvo galima tikėtis nuostolių. Objektus (pastatus ir žemės sklypus) būtų buvę galima parduoti rinkos vertės įvertinimuose nustatyta arba didesne kaina. NET jei pirktas būtų išsigijęs tik žemės sklypus, o pastatus nugriovęs, juos parduoti būtų buvę pelningiau. Šio vertinimo NEUWOGES laikosi ir atsižvelgdama į atleidimą nuo išpareigojimų pagal AHG, nes NEUWOGES būtų galėjusi stengtis įvykdyti išpareigojimus privatizuodama kitus pastatus, o pardavimas, net jei ji nebūtų buvusi atleista nuo išpareigojimų pagal AHG, būtų buvęs pelningesnis už atgalinės nuomos sandorį. Šių alternatyvų netaikymo priežastys, jos teigimu, susijusios su politiniais NEUWOGES išpareigojimais.
- (47) Be to, NEUWOGES mano, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas pirmenybę būtų teikęs mažesnio masto renovavimo finansavimui savo lėšomis, nerenovuotų vienetų nuomai arba pastatų nugriovimui. Ir šių alternatyvų atsisakymas grindžiamas politiniais NEUWOGES išpareigojimais.
- (48) Galiausiai NEUWOGES mano, kad, nusprendus renovuoti objektus, jai būtų buvę pelningiau šiuos darbus finansuoti kitaip. Pavyzdžiui, galėjo būti imamas kreditas, kurio užtikrinimą būtų laidavęs Noibrandenburgo miestas, todėl kredito sąlygos būtų buvusios palankesnės už sandorio su BAVARIA sąlygas.

4.1.5. Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei

- (49) NEUWOGES mano, kad tariamas pranašumas suteiktas valstybei priskirtiniais valstybiniais ištekliais.
- (50) Pirma, NEUWOGES tvirtina, kad Noibrandenburgo miestas, kaip vienintelis akcijų savininkas, dėl lemiamos įtakos stebėtojų tarybai turėjo lemiamą įtaką NEUWOGES. Atsižvelgiant į šį kontrolės santykį, tariami atgalinės nuomos sandorio nuostoliai yra negauti valstybiniai ištekliai.
- (51) Antra, NEUWOGES teigimu, šiuo atveju beveik visi veiksniai rodo priskirtinumą valstybei: Noibrandenburgo miestas turi didelę įtaką NEUWOGES; NEUWOGES buvo labai svarbu atsižvelgti į miesto interesus; svarstomas sandoris sudarytas dėl politinių priežasčių, o Noibrandenburgo miestas, kaip galima įrodyti, sudarant atgalinės nuomos sandorį, tarė paskutinį žodį.

4.2. BAVARIA

- (52) BAVARIA atmeta NEUWOGES pateiktus argumentus ir tvirtina, kad svarstomos sutartys buvo įprasti rinkos sandoriai ir kad pranašumas įmonei BAVARIA nesuteiktas. Todėl šie sandoriai esą nėra valstybės pagalba. BAVARIA nurodo, kad, pirma, svarstomos sutartys laikytinos ekonominiu vienetu (4.2.1 dalis). Antra, apskritai sutartys nėra tokios, kad jų nebūtų pasirašęs rinkoje veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas (4.2.2 dalis). Trečia, NEUWOGES nurodytos alternatyvos NEUWOGES nebūtų buvusios pranašesnės (4.2.3 dalis). Galiausiai BAVARIA aiškina, kad valstybei priskirtinų išteklių nesuteikta (4.2.4 dalis).

4.2.1. Svarstomų sutarčių nagrinėjimas kartu arba atskirai

- (53) BAVARIA tvirtina, kad svarstomas sutartis reikia vertinti ne atskirai viena nuo kitos, bet kaip vienetą. Pastatų pirkimas–pardavimas ir paskesnė atgalinė jų nuoma yra dvi tarpusavyje susijusios vieno sandorio dalys. BAVARIA pabrėžia, kad sandoris pasiūlytas kaip rinkinys ir, kaip matyti iš vidaus protokolo, kuriame dokumentuojamas NEUWOGES sprendimo priėmimo procesas, šį sandorį NEUWOGES tokiu laikė.
- (54) Todėl, BAVARIA nuomone, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijų reikia taikyti ne kiekvienai iš sutarčių atskirai, bet sandoriui kaip visumai.

4.2.2. Pranašumas įmonei BAVARIA sandoriu nesuteiktas

- (55) BAVARIA teigimu, galimo pranašumo negalėjo būti jau vien dėl to, kad, siekdama iširti rinką, NEUWOGES surengė (nors ir riboto masto) kainos siūlymą aukcione. Nėra pagrindo abejoti, kad NEUWOGES pasirinko ekonomiškai palankiausią pasiūlymą.

- (56) Siekiant nustatyti ar, nepaisant kainos siūlymo aukcione, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas būtų sudaręs sandorį, reikia atsižvelgti į ypatingą NEUWOGES padėtį. NEUWOGES turėjo pritraukti kapitalo butams renovuoti, kad galėtų juos (ir toliau esant nedideliems nuomos mokesčiams) privatizuoti ir būti atleista nuo įsipareigojimų pagal AHG. Todėl, BAVARIA teigimu, tokioje pačioje padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas šį sandorį taip pat būtų sudaręs.
- (57) Dėl GVV nuostatų ir lūkesčių neatitinkančių nekilnojamojo turto rinkos pokyčių Noibrandenburge (pvz., didesnės nei prognozuojama tuščių vienetų dalies ir pan.) rizikos, BAVARIA tvirtina, kad su negalėjimu nustatyti pageidaujamo nuomos mokesčio ir išnaudoti pajėgumus susijusią riziką NEUWOGES buvo ne *priversta* priimti, bet kad ši rizika NEUWOGES *teko*. Lūkesčių neatitinkančių rinkos pokyčių padarinius NEUWOGES būtų patyrusi net jei būtų nesudariusi sandorio su BAVARIA.
- (58) Dėl pavienių GVV nuostatų BAVARIA tvirtina, kad apskaičiuojant finansinės nuomos įmoką taikytas vidutinis nuomos mokeskis už vieną m² buvo šiek tiek mažesnis už vertes, kurių būtų buvę galima tikėtis atsižvelgiant į atitinkamą Noibrandenburgo nuomos mokesčių apžvalgą. BAVARIA taip pat pabrėžia, kad šioje nuomos mokesčio apžvalgoje daryta prielaida, jog po 2000 m. sausio 1 d. nuomos mokeskis didės, todėl nuomos mokesčio didinimas [...] proc. per metus nebuvo neatitinkantis tikrovės.
- (59) Dėl EBV BAVARIA atkreipia dėmesį į tai, kad 1997 ir 2007 m. parengtų rinkos vertės įvertinimų negalima tiesiogiai lyginti su EBV, nes jie buvo susiję su tiesioginiu pardavimu, o EBV sudaryta dėl pastatų pardavimo, bet tik dėl žemės sklypų užstatymo teisių nustatymo. Kadangi žemės sklypų savininke liko NEUWOGES, į įvertinimuose nustatytą žemės sklypų vertę atsižvelgti nebuvo galima. BAVARIA nuomone, rinkos vertės įvertinimai bet kuriuo atveju nėra toliau svarbūs, nes juose nustatyta ne iš tikrųjų rinkoje galima gauti, bet tik teorinė objektų vertė.
- (60) BAVARIA taip pat tvirtina, kad reikia atsižvelgti į ankstesnes skolas, nuo kurių atleista dėl sandorio. Jos teigimu, sudarydama svarstomą sandorį NEUWOGES, be kita ko, siekė atleidimo pagal AHG.
- (61) Be tikslų EBV ir GVV sąlygų, įmonės BAVARIA teigimu, taip pat reikia atsižvelgti į NEUWOGES dėl GPV įgytus pranašumus. BAVARIA teigimu, NEUWOGES reikalavo, kad renovuoti butus būtų pavesta jos patronuojamajai įmonei BRG, aiškiai žinodama, kad visas BRG pelnas (tačiau taip pat atsakomybė už visų galimų nuostolių padengimą) teks NEUWOGES. Šiuo atžvilgiu [...] EUR vertės sutarties su BRG naudą reikia laikyti svarbiu NEUWOGES įgytu pranašumu.
- (62) Galiausiai dėl bendrosios atgalinės nuomos modelio logikos BAVARIA nurodo, kad, žinoma, NEUWOGES turi gražinti pirminę BAVARIA investiciją ir palūkanas. Nurodydama NEUWOGES vidaus sprendimų priėmimo proceso protokolą BAVARIA siekia parodyti, kad NEUWOGES puikiai žinojo, jog finansinės nuomos įmoka turi būti laipsniškai kompensuojama pirminė BAVARIA investicija.

4.2.3. Alternatyvos

- (63) BAVARIA tvirtina, kad NEUWOGES nurodytų alternatyvų, kurios, NEUWOGES nuomone, būtų buvusios ekonomiškai pranašesnės, nebuvo arba jos nebuvo pranašesnės. Pirma, dėl tariamos tiesioginio pardavimo nuomininkams galimybės BAVARIA mano, kad, tikimybė, jog NEUWOGES būtų galėjusi parduoti nerenovuotus butus, buvo labai maža, o lėšų, kurių būtų reikėję jiems renovuoti, ji neturėjo. Antra, dėl renovavimo finansavimo kreditu BAVARIA nurodo, kad NEUWOGES būtų tekusi tokia pat rizika ir išlaidos, kaip ir sudarius sandorį su BAVARIA. Be to, tiesioginis renovuotų butų pardavimas nuomininkams arba komerciniams pirkėjams nebūtų buvęs patrauklus, nes didelę procentinę didesnės kainos dalį NEUWOGES būtų turėjusi sumokėti Paveldėtų įsipareigojimų mažinimo fondui.

4.2.4. Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei

- (64) Galiausiai BAVARIA tvirtina, kad sandoris nėra susijęs su valstybiniais ištekliais ir nėra priskirtinas valstybei. Jos teigimu, NEUWOGES yra įprasta privatinės teisės įmonė, negaunanti valstybinių išteklių nei tiesiogiai, nei netiesiogiai. Bendrosios daugiausia iš vietos savivaldos narių sudarytos stebėtojų tarybos kontrolės nepakanka, kad sandorį būtų galima priskirti valstybei. Jos nuomone, NEUWOGES argumentas, kad Noibrandenburgo miestas dėl politinių priežasčių darė įmonei NEUWOGES spaudimą sudaryti sandorį, yra nepagrįstas.

4.3. NOIBRANDENBURGO MIESTAS

- (65) Noibrandenburgso miestas – NEUWOGES savininkas – tvirtina, kad svarstomos sutartys yra valstybės pagalba. Miestas pritaria NEUWOGES pateiktiems argumentams ir pateikia pastabas įvairiais aspektais.

4.3.1. Pranašumas

- (66) Pirma, Noibrandenburgas mano, kad EBV ir GVV reikia vertinti atskirai, nes šių sutarčių šalys jas atidžiai atskyrė teisiniu ir ekonominiu požiūriu. Antra, Noibrandenburgas nurodo NEUWOGES pateiktus argumentus dėl numatomo gyventojų skaičiaus mažėjimo, į kurį būtų atsižvelgęs rinkoje veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas. Be to, Noibrandenburgas atkreipia dėmesį į tai, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas būtų galėjęs aiškiai numatyti didelę tuščių vienetų dalį. Trečia, Noibrandenburgso nuomone, BAVARIA užsąlytas renovavimas buvo toks paprastas, kad nebuvo galima tikėtis išnaudoti daug pajėgumų ir labai padidinti nuomos mokesčių.

- (67) Noibrandenburgas taip pat atmeta kitus BAVARIA argumentus. Pirmiausia, Noibrandenburgso nuomone, kainos siūlymo aukcione negalima laikyti įrodymu, kad BAVARIA pasiūlymas buvo palankiausias rinkoje galimas pasiūlymas. Bet kuriuo atveju rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas BAVARIA pasiūlymo nebūtų priėmęs, net jei jis būtų buvęs iš tikrųjų palankiausias rinkos pasiūlymas. Dėl tariamų alternatyvų Noibrandenburgas iš esmės pakartoja NEUWOGES argumentus. Dėl rinkos vertės įvertinimų ir BAVARIA argumento, kad nustatytų kainų nebūtų buvę galima gauti, Noibrandenburgas aiškina, kad rinkos vertės įvertinimus reikia laikyti rinkos kainos atitinkamu laikotarpiu parametru, nes nebeįmanoma nustatyti, kokią kainą NEUWOGES 1998 m. rinkoje būtų galėjusi iš tikrųjų gauti.

4.3.2. Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei

- (68) Noibrandenburgso miestas mano, kad teisinis sandoris priskirtinas jam, nes jis turėjo pakankamai didelę įtaką įmonei NEUWOGES apskritai ir pirmiausia atgalinės nuomos sandorio atžvilgiu.
- (69) Kaip vienintelis akcininkas, miestas, jo nuomone, visiškai kontroliavo NEUWOGES. Todėl NEUWOGES vadovybė esą turi laikytis miesto nurodymų. Be to, aštuoni iš dešimties NEUWOGES stebėtojų tarybos narių yra miesto atstovai, todėl jis turėjo dar vieną kontrolės mechanizmą. Noibrandenburgso miestas pagal vietos savivaldos teisę buvo įpareigotas užsitikrinti galimybes daryti tinkamą poveikį NEUWOGES.
- (70) Dėl svarstomo sandorio Noibrandenburgso miestas aiškina, kad jis kontrolę ne tik galėjo vykdyti, bet ir, sudarius šį sandorį, vykdė. Noibrandenburgas mano, kad, be kita ko, iš stebėtojų tarybos protokolų matyti aktyvus miesto atstovų dalyvavimas ir kad, prieš sudarant sandorį, stebėtojų taryba turėjo priimti sprendimą. Dėl sandorio sąlygų Noibrandenburgas nurodo, kad miestas reikalavo atsižvelgti į vietos savivaldos politikos interesus.
- (71) Apibendrinamas Noibrandenburgso miestas konstatuoja, kad jo poveikis atgalinės nuomos sandoriui ir atsakomybė už šį sandorį yra patvirtinti faktais, todėl sandoris priskirtinas jam.

4.4. BERLYNO ŽEMĖ

- (72) Berlyno žemė, kuri yra glaudžiai susijusi su įmone BAVARIA⁽¹⁸⁾, tvirtina, kad į svarstomas sutartis pagalbos aspektas neįtrauktas, nes pranašumas įmonei BAVARIA nesuteiktas.

4.4.1. Pranašumas

- (73) Pirmiausia Berlynas argumentuoja, kad svarstomos sutartys turi būti laikomos vienu sandoriu, nes jos yra viena kitą papildančios atgalinės nuomos sandorio dalys. NEUWOGES jas esą tokiomis ir laikė.
- (74) Dėl rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijaus Berlynas nurodo, kad BAVARIA, atsižvelgiant į NEUWOGES ekonominę padėtį atitinkamu laikotarpiu (1997–1998) ir į siekiamo sandorio rūšį (privatizavimas laikantis atleidimo nuo įsipareigojimų pagal AHG sąlygų, savo butų renovavimas, administracinės savo objektų veiklos išlaikymas, socialiniu požiūriu tinkamų nuomos mokesčių išsaugojimas), pasiūlė subalansuotą sprendimą.

⁽¹⁸⁾ Žr. šio sprendimo 12 konstatuojamąją dalį.

- (75) Ypač dėl EBV Berlynas, pirma, nurodo, kad iš NEUWOGES kainos siūlymo aukcione matyti, jog BAVARIA pateiktą pasiūlymą NEUWOGES laikė atitinkamu laikotarpiu (1997–1998) rinkoje palankiausiu galimu finansavimo pasiūlymu. Antra, Berlynas tvirtina, kad reikia atsižvelgti į atleidimą nuo įsipareigojimų pagal AHG, nes privatizavimo prievolės įvykdymas pagal AHG buvo esminis NEUWOGES siekis. Trečia, Berlynas atkreipia dėmesį į tai, kad pardavimas už palyginti nedidelę kainą (pasirinkus ne pačiai atlikti renovavimo darbus ir po to parduoti objektus, bet su renovavimo sąlygomis susijusį pardavimą) atitiko ekonominius NEUWOGES interesus, nes dėl mažesnės kainos reikėjo mažiau mokėti Paveldėtų įsipareigojimų mažinimo fondui.
- (76) Dėl generalinio administratoriaus sutarties Berlynas aiškina, kad, kaip matyti iš pavyzdinių sutarčių, nebuvo neįprasta nei sutarčių galiojimo trukmė, nei finansinės nuomos įmokos indeksavimas [...] proc. per metus. Antra, indeksavimas buvo pateisinamas atsižvelgiant į tuometiniu laikotarpiu (1997–1998 m.) prognozuotą vidutinį infliacijos dydį. Trečia, nuomos mokesčiai už vieną m² atitiko galiojusių Noibrandenburgo nuomos mokesčių apžvalgos verčių intervalą.

4.4.2. Valstybiniai ištekliai ir priskirtinumas valstybei

- (77) Panašiai kaip BAVARIA, Berlyno žemė argumentuoja, kad Noibrandenburgo miestas išteklių NEUWOGES neskiria. Šios žemės teigimu, NEUWOGES gali naudotis tik jos pačios gautomis pajamomis, kurių vietos savivaldos įstaigos tiesiogiai kontroliuoti negali.
- (78) Dėl priskirtinumo, Berlyno nuomone, nelabai pagrįsta manyti, kad Noibrandenburgo miestas būtų nusprendęs suteikti pagalbą Berlyno nekilnojamojo turto fondui savo paties vietos butų statybos bendrovės nenaudai. Be to, jo teigimu, nėra pakankamai požymių, kad Noibrandenburgo miestas norėjo priskirti sutarčių sudarymą sau.

5. OFICIALIOS TYRIMO PROCEDŪROS PRADĖJIMO PRIEŽASTYS

- (79) Sprendime pradėti oficialią tyrimo procedūrą Komisija pateikė preliminarią nuomonę įvairiais klausimais ir paragino suinteresuotąsias šalis pateikti informaciją pirmiausia trim klausimais.
- (80) Pirma, Komisija preliminariai sutiko su tuo, kad EBV ir GVV reikia vertinti ne atskirai, bet kaip vieną vienetą, nes abi sutartys yra sudedamosios nekilnojamojo turto finansinės nuomos kaip atgalinės nuomos sandorio dalys ⁽¹⁹⁾. Todėl galimo ekonominio pranašumo vertinimas buvo grindžiamas pelno, kurio NEUWOGES 1998 m. galėjo tikėtis kartu sudarydama EBV ir GVV, analize ⁽²⁰⁾.
- (81) Dėl EBV Komisija nurodė pirmiausia du klausimus:
- pirma, reikia išsiaiškinti, ar vertinant reikėtų atsižvelgti į atleidimą nuo įsipareigojimų pagal AHG ⁽²¹⁾;
  - antra, Komisija norėjo gauti daugiau informacijos apie 1997 ir 2007 m. rinkos vertės įvertinimų skirtumus, nes neturint tikslesnės informacijos negalima nustatyti, kuriame iš šių įvertinimų galėjo būti nustatyta tikroji 1997–1998 m. žemės nuosavybės rinkos vertė ⁽²²⁾.
- (82) Dėl generalinio administratoriaus sutarties Komisija nurodė, kad, pirma, kaip matyti iš pavyzdinių sutarčių, NEUWOGES ir BAVARIA sutartos sąlygos tuometiniu laikotarpiu (1997–1998 m.) rinkoje nebuvo neįprastos ⁽²³⁾. Antra, kaip tvirtino Komisija, NEUWOGES surengtu ribotu kainos siūlymu aukcione įrodoma, kad NEUWOGES galėjo ištirti rinką ir priimti ekonominiu požiūriu pagrįstą sprendimą ⁽²⁴⁾. Trečia, Komisija nurodė, kad sutartyse nustatyti 2008 m. nuomos mokesčiai iš tikrųjų atitiko 2008 m. vidutinius nuomos mokesčius susijusiame miesto kvartale arba buvo už juos tik šiek tiek mažesni ⁽²⁵⁾.
- (83) Nors visi šie veiksniai rodė GVV atitiktą rinkos sąlygoms, Komisija, siekdama geriau ištirti susijusius argumentus, prašė pateikti daugiau informacijos apie 1998 m. nekilnojamojo turto rinkos dalyvių lūkesčius ⁽²⁶⁾.

⁽¹⁹⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 46 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁰⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 47 konstatuojamoji dalis.

⁽²¹⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 55 konstatuojamoji dalis.

⁽²²⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 56 konstatuojamoji dalis.

⁽²³⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 60 ir tolesnė konstatuojamosios dalys.

⁽²⁴⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 62 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁵⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 64 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁶⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 66 konstatuojamoji dalis.

- (84) Galiausiai, išnagrinėjusi NEUWOGES pateiktą pinigų srautų analizę, Komisija priėjo prie išvados, kad dėl metodinių trūkumų šia analize negalima įrodyti BAVARIA įgyto ekonominio pranašumo ⁽²⁷⁾.
- (85) Todėl Komisija priėjo prie išvados, kad, remdamasi pateikta informacija, ji negali įrodyti BAVARIA įgyto ekonominio pranašumo ⁽²⁸⁾. Vis dėlto ji išreiškė ketinimą išnagrinėti rinkos dalyvių argumentus nuodugniau ir paprašė visų suinteresuotųjų šalių pateikti papildomos tikslingos informacijos ⁽²⁹⁾.

6. NACIONALINIAI TEISMŲ PROCESAI

- (86) 2008 m. lapkričio 28 d. *LG Rostock* paskelbė sprendimą pirmosios instancijos BAVARIA ir NEUWOGES byloje. BAVARIA pateikė ieškinį, nes NEUWOGES nuo 2006 m. spalio mėnesio atsisakė mokėti generalinio administratoriaus sutartyje nustatytą mėnesinę finansinės nuomos įmoką nurodydama, kad sutartis yra niekinė, nes į ją įtraukta neteisėta valstybės pagalba.
- (87) Savo sprendime *LG Rostock* pirmiausia konstatavo, kad EBV ir GVV reikia vertinti ne atskirai, bet kaip vienetą, nes abi sutartys yra vieno ir to paties atgalinės nuomos sandorio dalys ⁽³⁰⁾.
- (88) Dėl EBV *LG Rostock* pirmiausia nagrinėjo metinį atlygį už užstatymo teisę už pirmuosius 30 EBV galiojimo laikotarpio metų; jis sudarė [...] proc. per metus. *LG Rostock* nuomone, atlygis nėra nepagrįstai mažas, nes už pirmuosius 30 metų NEUWOGES atlygį už žemės sklypų užstatymo teisę gavo iš anksto ir galėjo jį pelningai investuoti, ko nebūtų galėjusi daryti, jei jis būtų buvęs mokamas kasmet ⁽³¹⁾.
- (89) Be to, *LG Rostock* konstatavo, kad reikia visapusiškai atsižvelgti į ankstesnius išsipareigojimus, nuo kurių NEUWOGES atleista dėl atgalinės nuomos sandorio, nes šiuo sandoriu sudarytos atleidimo nuo ankstesnių išsipareigojimų sąlygos ⁽³²⁾. Pridėjus ankstesnių išsipareigojimų, nuo kurių ji atleista, sumą prie pastatų pirkimo–pardavimo kainos, gauta vertė būtų tik 16 % mažesnė už 2007 m. rinkos vertės įvertinime nurodytą pastatų vertę, todėl ji nėra neproporcinga pastatų vertei ⁽³³⁾. Galiausiai *LG Rostock* aiškino, kad NEUWOGES buvo suinteresuota nedidele pirkimo–pardavimo kaina, nes dėl mažesnės pirkimo–pardavimo kainos mažėjo bendra BAVARIA investicijų suma ir atitinkama finansinės nuomos įmoka ⁽³⁴⁾. Be to, *LG Rostock* nustatė, kad mažesnė pirkimo–pardavimo kaina būtų buvusi pranašesnė dar ir todėl, kad NEUWOGES mokėjimo Paveldėtų išsipareigojimų mažinimo fondui išsipareigojimai buvo susiję su pardavimo pajamomis ⁽³⁵⁾.
- (90) Dėl generalinio administratoriaus sutarties *LG Rostock* manė, kad, pirma, 30 metų sutarties galiojimo trukmė nekilnojamojo turto finansinės nuomos sandoriams nėra neįprasta ⁽³⁶⁾. Antra, teismo nuomone, sutartyje nustatyta finansinės nuomos įmoka, kuri iš pradžių siekė [...] EUR/m², anaipol nebuvo neproporcinga atitinkamo laikotarpio (1997–1998) vidutiniams panašių pastatų nuomos mokesčiams ⁽³⁷⁾. Be to, teismas priėjo prie išvados, kad, atsižvelgiant į 1970–1998 m. infliaciją, finansinės nuomos įmokos didinimas [...] proc. per metus (t. y. vidutiniškai 3,52 % per metus) yra pagrįstas ⁽³⁸⁾. Be to, *LG Rostock* nurodė, kad tikrieji nuomos mokesčių pokyčiai susijusiuose miesto kvartaluose per pirmuosius 10 sutarties galiojimo laikotarpio metų maždaug atitiko sutartyje nustatytą padidinimą. Trečia, *LG Rostock* argumentavo, kad administracinės ir priežiūros išlaidos buvo apskaičiuotos pagal galiojančias teisės nuostatas ir nėra jokių požymių, kad jomis įmonei BAVARIA būtų buvęs suteiktas pranašumas ⁽³⁹⁾.
- (91) Dėl [...] proc. nuomos mokesčių negavimo rizikos *LG Rostock* manė, kad esant bet kokiems finansinės nuomos santykiams finansinės nuomos paslaugos gavėjui kyla rizika, ar jam naudoti perduotą daiktą jis iš tikrųjų galės naudoti taip, kaip numatyta ⁽⁴⁰⁾. Šią išvadą *LG Rostock* grindė argumentu, kad jokia kredito įstaiga neprisiimtų atsakomybės už tai, kad finansuojamą nekilnojamąjį turtą būtų galima naudoti, kaip numatyta.

⁽²⁷⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 68 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁸⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 69 konstatuojamoji dalis.

⁽²⁹⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 70 konstatuojamoji dalis.

⁽³⁰⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 18.

⁽³¹⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 23 ir 24.

⁽³²⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 24 ir 25.

⁽³³⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 26.

⁽³⁴⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 26.

⁽³⁵⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 26.

⁽³⁶⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 19.

⁽³⁷⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 19 ir 20.

⁽³⁸⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 20.

⁽³⁹⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 20 ir 21.

⁽⁴⁰⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 21.

- (92) Galiausiai vidutinę atgalinės nuomos sandorio finansinės nuomos įmoką LG Rostock lygino su įprastinių kreditų palūkanų normomis. Kadangi vidutinis metinis finansinės nuomos mokestis sudaro [...] proc. per metus, jis, LG Rostock nuomone, nebuvo neproporcingas palūkanų pokyčiams, kurių buvo galima tikėtis, nes statybos darbų mokestis gali siekti iki 10 % per metus ⁽⁴¹⁾.
- (93) Apibendrinamas LG Rostock konstatavo, kad pranašumas įmonei BAVARIA nesuteiktas, nes svarstomas sutartis būtų sudaręs ir rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas ⁽⁴²⁾.
- (94) NEUWOGES dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą; byla OLG Rostock dar nagrinėjama.
- (95) Be to, BAVARIA iškėlė bylą *Verwaltungsgericht Greifswald*, kad teismine tvarka galėtų susipažinti su visais su sutartimi susijusiais NEUWOGES arba Noibrandenburgo miesto dokumentais. BAVARIA aiškino, kad jau pirmiau pagal Informacijos laisvės įstatymą, buvo pateikusi prašymą gauti leidimą susipažinti su šiais dokumentais, bet ši prašymą Noibrandenburgo miestas atmetė remdamasis tuo, kad BAVARIA byloje LG Rostock, OLG Rostock ir Europos Komisijoje jau turėjo galimybę susipažinti su visais susijusiais dokumentais ⁽⁴³⁾. Byla VG Greifswald taip pat dar nagrinėjama.

7. PRIEMONĖS VERTINIMAS

7.1. VALSTYBĖS PAGALBOS BUVIMAS PAGAL SESV 107 STRAIPSNIO 1 DALĮ

- (96) Pagal SESV sutarties 107 straipsnio 1 dalį „valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. Taigi priemonė yra valstybės pagalba, jei ji atitinka visus šios keturis kriterijus:
- a) priemonė įmonei suteikiamas atrankusis ekonominis pranašumas;
  - b) priemonė priskirtina valstybei ir finansuojama valstybiniais ištekliais;
  - c) priemonė iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti;
  - d) priemonė gali daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

7.1.1. Įmonei suteikiamas atrankusis pranašumas. Bendrieji principai

- (97) Pagal nuolatinę Bendrojo Teismo praktiką kriterijai, kuriuos turi atitikti priemonė, kad patektų į sąvokos „pagalba“, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnyje, taikymo sritį, nėra įvykdyti, jei pranašumą įgijusi įmonė tokį pranašumą, koks jai suteiktas valstybiniais ištekliais, būtų galėjusi įgyti įprastines rinkos aplinkybes atitinkančiomis aplinkybėmis. Siekiant nuspręsti, ar tokios pat priemonės įprastinėmis rinkos sąlygomis būtų ėmęš rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, kurio padėtis yra labai panaši į valstybės padėtį, reikia atsižvelgti ne į tuos pranašumus ir išsipareigojimus, kurie yra susiję su ja kaip viešosios valdžios institucija, bet tik į tuos, kurie yra susiję su valstybe kaip akcininke ⁽⁴⁴⁾.
- (98) Taigi rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principo taikomumą galiausiai lemia tai, ar susijusi valstybė narė ekonominį pranašumą įmonei suteikia ne kaip viešosios valdžios institucija, bet kaip ekonominės veiklos vykdytoja. Todėl administracinėje byloje remdamasi šiuo principu valstybė narė prireikus turi objektyviais ir patikrinamais įrodymais įrodyti, kad taikytos priemonės ji ėmėsi kaip ekonominės veiklos vykdytoja. Iš šių įrodymų turi būti aiškiai matyti, kad susijusi valstybė narė prieš suteikiant ekonominį pranašumą arba jo suteikimo metu priėmė sprendimą imtis ekonominių veiksmų įmonės atžvilgiu iš tikrųjų įgyvendinta priemonė. Šiuo atžvilgiu pirmiausia gali prireikti įrodymų, iš kurių būtų matyti, kad šis sprendimas pagrįstas ekonominiais įvertinimais, panašiais į įvertinimus, kuriuos prieš investuodamas atitinkamą kapitalą, siekdamas nustatyti būsimą šios kapitalo investicijos pelningumą, būtų atlikęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, kurio padėtis yra labai panaši į susijusios valstybės narės padėtį.
- (99) Tačiau siekiant įrodyti, kad ši valstybė narė prieš suteikiant šį pranašumą arba jo suteikimo metu priėmė šį sprendimą kaip rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, suteikęs šį pranašumą parengtų ekonominių įvertinimų, susijusios valstybės narės investuoto kapitalo faktinio pelningumo nustatymo atgaline data arba vėlesnių iš tikrųjų pasirinkto metodo pateisinimų nepakanka ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴¹⁾ LG Rostock sprendimas, p. 22 ir 23.

⁽⁴²⁾ LG Rostock sprendimas, p. 26.

⁽⁴³⁾ 2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, p. 4 ir 5.

⁽⁴⁴⁾ 2012 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Komisija prieš EDF* (C-124/10 P, dar nepaskelbta rinkinyje, 78 ir 79 punktai).

⁽⁴⁵⁾ Žr. pirmiau, 81–85 punktai.

- (100) Iš to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad, pirma, šioje byloje tikrinant, ar įvykdytas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijus, negali būti atsižvelgiama į sutarčių šalių pateiktus dokumentus, parengtus po to, kai buvo pradėta taikyti priemonė.
- (101) Antra, iš to, kas išdėstyta pirmiau, matyti, kad šioje byloje tikrinant, ar įvykdytas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijus, taip pat negali būti atsižvelgiama į AHG poveikį finansinei NEUWOGES padėčiai. Iš tikrųjų Paramos ankstesnėms skoloms mažinti įstatymu siekta politinio tikslo ir paramą pagal jį buvo numatyta teikti tik apibrėžtos kategorijos įmonėms (AHG 2 paragrafas). Šio įstatymo nebūtų buvę galima taikyti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančiam ekonominės veiklos vykdytojui, esančiam panašioje padėtyje, kaip NEUWOGES.

7.1.2. Šios bylos vertinimo struktūra

- (102) Siekiant nustatyti, ar svarstomomis sutartimis įmonei BAVARIA suteiktas pranašumas, reikia patikrinti, ar šios sutartys atitiko sutartis, kurias būtų sudaręs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, esantis panašioje padėtyje, kaip NEUWOGES.
- (103) Komisijos tikrinimą sudaro trys etapai. Pirmajame etape analizuojami finansiniai sandorio padariniai įmonei NEUWOGES, siekiant nustatyti, kokio pelno įmonė galėjo tikėtis (7.2 dalis). Antrajame etape atgalinės nuomos sandoris lyginamas su kitomis alternatyvomis, pvz., tiesioginiu pardavimu, siekiant nustatyti, ar galimos alternatyvos būtų buvusios patrauklesnės (7.3 dalis). Trečiajame etape atliekama lyginamoji analizė: svarstomas sandoris lyginamas su panašiais maždaug tuo pačiu metu sudarytais atgalinės nuomos sandoriais, analizuojami NEUWOGES surengto riboto kainos siūlymo aukcione rezultatai ir sandorio sąlygos lyginamos su įprastomis kitų atitinkamo laikotarpio (1997 m. pabaigos – 1998 m. pradžios) finansavimo sandorių palūkanų normomis (7.4 dalis). Remiantis visų šių trijų etapų analize galima daryti išvadą dėl to, ar NEUWOGES elgėsi kaip rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas.

7.2. FINANSINIAI SANDORIO PADARINIAI ĮMONEI NEUWOGES

- (104) Analizuojant finansinius svarstomo sandorio padarinius pirmiausia reikia nustatyti sandorio pobūdį. Šiuo atveju svarbiausia išsiaiškinti, ar abi NEUWOGES ir BAVARIA sudarytos sutartys yra dvi vieno ir to paties vientiso sandorio dalys, ar jas reikia tikrinti kaip du atskirus sandorius (7.2.1 dalis). Antra, kad būtų galima tinkamai įvertinti finansinius sandorio padarinius įmonei NEUWOGES, nagrinėjamos atgalinės nuomos sandorio ypatybės (7.2.2 dalis). Atskirai išsamiai išanalizavus finansinius EBV (7.2.3 dalis) ir GVV (7.2.4 dalis) padarinius, apskritai analizuojamas tikėtinas sandorio pelningumas įmonei NEUWOGES (7.2.5 dalis).

7.2.1. Svarstomų sutarčių nagrinėjimas kartu arba atskirai

- (105) Pirmiausia primenama, kad, kaip teigiama Komisijos sprendime pradėti procedūrą ir LG Rostock sprendime, abi svarstomas sutartis reikia tikrinti kartu ⁽⁴⁶⁾. Per oficialią tyrimo procedūrą šis teiginys patvirtintas dėl šių priežasčių:
- a) abi sutartys yra viena kitą papildančios sudedamosios vieno atgalinės nuomos sandorio dalys. BAVARIA parengtoje brošiūroje, kurioje reklamuojamas ypatingas BAVARIA atgalinės nuomos modelis, nurodoma, kad sandoris vykdomas pagal dvi sutartis: viena iš jų reguliuojamas pardavimas, o kita – atgalinė finansinė nuoma ⁽⁴⁷⁾. Toliau abi sutartys visada nurodytos kaip vienas sandoris;
- b) sutartys sudarytos 1998 m. sausio 21 d., t. y. tą pačią dieną, ir kiekvienoje iš jų pateikiamos nuorodos į atitinkamą antrąją sutartį ⁽⁴⁸⁾; iš to matyti glaudus jų tarpusavyje ryšys ir tai, kad nė viena iš šių dviejų sutarčių nebūtų buvusi sudaryta be atitinkamos antrosios sutarties;
- c) iš pirminių NEUWOGES pateiktų BAVARIA kainos skaičiavimų matyti, kad sutarčių sąlygos yra neatsiejamai tarpusavyje susijusios ⁽⁴⁹⁾. Išankstinio mokėjimo grynaisiais pinigais dydį lėmė NEUWOGES kas

⁽⁴⁶⁾ Žr. šio sprendimo 80 ir 87 konstatuojamąsias dalis.

⁽⁴⁷⁾ BAVARIA brošiūra *Leasingmodell Immobilien*, p. 4.

⁽⁴⁸⁾ Žr., pvz., EBV I dalies 3 punktą ir GVV preambulę.

⁽⁴⁹⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, 1 priedas.

mėnesį mokėtina finansinės nuomos įmoka ir BAVARIA investicija į pastatų renovavimą. Pagal atgalinės nuomos sandorius finansinės nuomos įmoka kompensuojama pirminė finansinės nuomos paslaugos teikėjo investicija. Todėl, jei GVV sąlygos būtų buvusios kitokios, taip pat būtų pakitę EBV nurodyti skaičiai, ir atvirkščiai ⁽⁵⁰⁾;

- d) iš NEUWOGES stebėtojų tarybos protokolų matyti, kad NEUWOGES abi sutartis visada laikė sudedamosiomis vieno ir to paties sandorio dalimis. ⁽⁵¹⁾ Pavyzdžiui, 1997 m. spalio 30 d. ir 1997 m. gruodžio 16 d. stebėtojų tarybos posėdžiams skirtuose dokumentuose aiškiai nustatyta, kad pirkimo–pardavimo kainos finansavimą pagal finansinės nuomos modelį vykdo pirkėjas. Iš to matyti, kad įmonei NEUWOGES EBV ir GVV sąsaja buvo aiškiai žinoma. Be to, per 1997 m. gruodžio 16 d. posėdį NEUWOGES vadovybė stebėtojų tarybai paaiškino, kad su BAVARIA sutartas mokėjimas yra kaina, kurią pavyko suderėti už šį paketą, ir kad įmonei kyla tam tikra su šiuo paketu susijusi rizika, tačiau ji yra priimtina. Nuoroda į paketą ir į su juo susijusią riziką dar kartą patvirtinama, kad abi sutartys laikytos vienu sandoriu.
- (106) NEUWOGES argumentai dėl vienos iš svarstomų sutarčių nepatvirtinimo nėra įtikinami. Kaip pagrindinį argumentą NEUWOGES nurodo, kad šis nepatvirtinimas yra įrodymas, jog sutarčių šalys ketino sudaryti dvi atskiras viena nuo kitos nepriklausomas sutartis. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad valstybinės priemonės gali būti įvairios, todėl reikia tirti jų poveikį; taigi negalima atmesti, kad viena po kitos SESV 107 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais taikytos valstybės priemonės gali būti vertinamos kaip viena priemonė. Tai pirmiausia taikytina tuo atveju, kai viena po kitos taikomos priemonės, ypač atsižvelgiant į chronologinę jų taikymo tvarką, paskirtį ir įmonės padėtį šių priemonių taikymo metu, yra taip glaudžiai viena su kita susijusios, kad jų neįmanoma vienos nuo kitos atsieti ⁽⁵²⁾. Sąjungos pagalbos teisės srityje vartojama vieno sandorio sąvoka yra platesnė už Vokietijos sutarčių teisės srityje vartojamą sandorio sąvoką. Iš to, kas išdėstyta šio sprendimo 105 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad svarstomos sutartys, atsižvelgiant į chronologinę jų taikymo tvarką, paskirtį ir įmonės padėtį sutarčių sudarymo metu, pagal Sąjungos pagalbos teisę laikytinos vienu sandoriu.

7.2.2. Bendroji informacija. Atgalinės nuomos sandorio apiforminimas

- (107) BAVARIA ir NEUWOGES sandoris pagrįstas BAVARIA nekilnojamojo turto finansinės nuomos modeliu. Pagal šį modelį pirkėjas (BAVARIA) pirminę savo investiciją finansuoja išnuomodamas įsigytus pastatus pagal atgalinės nuomos sutartį pardavėjui (NEUWOGES). Investicijų sumai ir atitinkamoms finansinės nuomos įmokoms pagal šį finansinės nuomos modelį nustatyti taikoma paprasta formulė, pagal kurią investicijų suma apskaičiuojama nominalųjį metinį finansinės nuomos mokėjimą dalijant iš finansinės nuomos įmokos (proc.):

$$\text{Investicijų suma} = \text{mėnesinis finansinės nuomos mokėjimas} \times 1\,200 / \text{finansinės nuomos įmoka}$$

$$\text{Mėnesinis finansinės nuomos mokėjimas} = \text{investicijų suma} \times \text{finansinės nuomos įmoka} / 1\,200$$

Finansinės nuomos įmoka apskaičiuojama atsižvelgiant į sutarties galiojimo trukmę, finansinės nuomos įmokos indeksavimą ir likutinę pastatų vertę:

Finansinės nuomos įmoka (proc.)

25 metų galiojimo trukmė

Indeksavimas	Likutinė vertė (proc.)						
	0	1	1,5	2	2,5	3	3,5
10	8,385	7,687	7,35	7,02	6,701	6,39	6,068
50	7,80	7,149	6,836	6,53	6,232	5,943	5,661
100	7,066	6,478	6,194	5,917	5,647	5,384	5,129

⁽⁵⁰⁾ Taip pat žr. BAVARIA brošiūrą *Leasingmodell Immobilien*, p. 8 ir 10.

⁽⁵¹⁾ 1997 m. spalio 30 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 110/97; 1997 m. spalio 30 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas; 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 114/97; 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas.

⁽⁵²⁾ 2013 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Bouygues prieš Komisiją*, C-339/10 P, dar nepaskelbta rinkinyje, 103 ir 104 punktai.

30 metų galiojimo trukmė

Indeksavimas	Likutinė vertė (proc.)						
	0	1	1,5	2	2,5	3	3,5
10	7,94	7,196	6,83	6,488	6,148	5,81	5,498
50	7,552	6,844	6,503	6,177	5,847	5,53	5,229
100	7,069	6,464	6,08	5,774	5,47	5,17	4,893

- (108) Taigi akivaizdu, kad investicijų suma susijusi ir su finansinės nuomos įmoka, ir su mėnesiniais finansinės nuomos mokėjimais, ir atvirkščiai. Sutarčių šalims nustatčius pagrindines vertes (galiojimo trukmę, metinį indeksavimą, likutinę vertę) ir visą siekiamų investicijų sumą arba numatytus mėnesinius finansinės nuomos mokėjimus, galima apskaičiuoti likusius parametrus. Nustatčius trumpesnę galiojimo trukmę, mažesnę likutinę vertę, mažesnę indeksavimą arba mažesnius nominaliuosius mėnesinius finansinės nuomos mokėjimus, pagal formulę gaunama mažesnė visa investicijų suma.
- (109) Nustatčius visą investicijų sumą, išskaičiuojamos renovavimo, mokesčių ir kitos galimos išlaidos. Likusi suma atitinka pirkimo–pardavimo kainą. Nustatant NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sandorio pirkimo–pardavimo kainą (išankstinį mokėjimą grynaisiais pinigais) už pastatų nuosavybę sumokėta kaina ir atlygis už užstatymo teisę neskiriami.

Su BAVARIA ir NEUWOGES sandoriu susiję skaičiavimai

Visa investicijų suma	[...] EUR
Renovavimas	[...] EUR
Mokesčiai ir rinkliavos	[...] EUR
Kompensacija už privatizavimą	[...] EUR
Pirkimo–pardavimo kaina	[...] EUR

- (110) Svarstomą atgalinės nuomos sandorį sudaro dvi dalys: EBV ir GVV; abi jos yra susijusios su GPV. Šiuo atžvilgiu reikia įvertinti finansinius EBV, GVV ir GPV padarinius įmonei NEUWOGES.

7.2.3. Tikėtinų finansinių EBV padarinių įmonei NEUWOGES nustatymas

- (111) Pagrindinės EBV sudedamosios dalys yra pastatų pardavimas ir žemės sklypų, kuriuose stovi pastatai, užstatymo teisių nustatymas 75 metų laikotarpiui. BAVARIA įsipareigojo sumokėti NEUWOGES iš viso [...] EUR: [...] EUR kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę už laikotarpį iki 2028 m. gruodžio 31 d. ir [...] EUR pastatų pirkimo–pardavimo kainą⁽⁵³⁾. Be to, nuo 2029 m. sausio 1 d. BAVARIA dešimt metų kasmet turi mokėti [...] proc. dabartinės žemės sklypo vertės dydžio atlygį už užstatymo teisę, t. y. [...] EUR/m² arba [...] EUR per metus⁽⁵⁴⁾. Likusiu EBV galiojimo laikotarpiu – nuo 2039 m. iki 2073 m. pabaigos – atlygį už užstatymo teisę numatyta pritaikyti atsižvelgiant į bendrųjų pragyvenimo išlaidų indeksą, jei jis pakistų daugiau kaip [...] proc⁽⁵⁵⁾.
- (112) BAVARIA ne tik nusipirko pastatus ir įgijo susijusių žemės sklypų užstatymo teises, bet ir įsipareigojo renovuoti pastatus, todėl sutiko su tuo, kad su NEUWOGES patronuojamąja įmone BRG būtų sudaryta sutartis dėl statybos darbų.
- (113) Nustatydamos pirkimo–pardavimo kainą, kurią turėtų mokėti BAVARIA įmonei NEUWOGES pagal EBV, sutarčių šalys darė prielaidą, kad mėnesinis finansinės nuomos mokėjimas siekia [...] EUR/m², indeksavimas – [...] proc. per metus, likutinė pastatų vertė – [...] proc. (šią sumą, remdamasi atitinkamu metu parengtinu ekspertų įvertinimu, NEUWOGES turėjo sumokėti baigus galioji 75 metams sudarytai sutarčiai dėl užstatymo teisių nustatymo), o

⁽⁵³⁾ EBV IV dalies 1 paragrafas.

⁽⁵⁴⁾ EBV III dalies 10 paragrafo 2 dalis.

⁽⁵⁵⁾ EBV III dalies 10 paragrafo 3 dalis.

atgalinės finansinės nuomos laikotarpis – 30 metų ⁽⁵⁶⁾. Remiantis šiomis prielaidomis apskaičiuota visa investicijų suma sudarė [...] mln. EUR ⁽⁵⁷⁾. Išskaičiuotus [...] EUR renovavimo išlaidas, [...] EUR privatizavimo išlaidas ir [...] EUR mokesčius bei rinkliavas, pardavimo suma sudarė [...] EUR. ⁽⁵⁸⁾

Mėnesinis finansinės nuomos mokėjimas $\times$ 1 200/finansinės nuomos įmoka = investicijų suma

[...] EUR $\times$ 1 200/[...] = [...] EUR

- (114) Tada ši galutinė kaina padalyta į kainą už pastatus ([...] proc. = [...] EUR) ir į kapitalizuotą atlygį už žemės užstatymo teisę ([...] proc. = [...] EUR) ⁽⁵⁹⁾. Sumos už žemės sklypus ir pastatus apskaičiuotos ne atskirai, bet atitinkamai nustatytos kaip visos pirkimo–pardavimo kainos dalys.
- (115) Taigi pirmieji su sandoriu susiję NEUWOGES įgyti pranašumai buvo [...] EUR dydžio mokėjimas grynaisiais pinigais ir pajamos iš praėjus 30 metams įmonių BAVARIA mokėtino atlygio už užstatymo teisę.

7.2.3.1. Kiti veiksniai

Kompensacija už privatizavimą

- (116) Pirmiausia konstatuotina, kad bet kuriuo atveju reikia atsižvelgti į [...] EUR sumą grynaisiais pinigais, kurią BAVARIA sumokėjo įmonei NEUWOGES kaip kompensaciją už privatizavimą.
- (117) BAVARIA kaip pastatų pirkėja ir užstatymo teisių turėtoja pagal svarstomas sutartis turėjo dėti aiškiai nustatytas pastangas dalį butų parduoti nuomininkams. Ši sąlyga buvo nustatyta sutartyje, kad pardavimą AHG taikymo tikslais būtų galima pripažinti privatizavimu netiesioginio išsigijimo būdu. Pagal šį įstatymą komercinis pirkėjas turėjo stengtis parduoti nuomininkams kuo didesnę dalį, bet ne mažiau kaip vieną trečdalią pagal sandorį perimtų butų ⁽⁶⁰⁾. Vykdamas šį įsipareigojimą taip pat reikėjo dėti pastangas informuoti nuomininkus apie jų galimybes ir tirti jų susidomėjimą butų pirkimu. Užduotis dėti atitinkamas pastangas pagal EBV (V dalies 1–3 paragrafus) perduota įmonei NEUWOGES. Be to, sutarta, kad už tai NEUWOGES gaus [...] EUR/m² kompensaciją; visa kompensacija už privatizavimo pastangas siekė [...] EUR.
- (118) Iš pradžių nebuvo numatyta, kad NEUWOGES gaus kompensaciją už privatizavimo pastangas; vėliau atskirai kaip kompensacija už privatizavimo pastangas sumokėta suma iš pradžių buvo numatytos pirkimo–pardavimo kainos dalis ⁽⁶¹⁾. Iš tikrųjų įmonei BAVARIA nebuvo naudinga mokėti kompensaciją įmonei NEUWOGES už veiklą, kurios atžvilgiu BAVARIA neturėjo jokio ekonominio intereso. Su privatizavimo pastangų sąlyga susietas atleidimas nuo įsipareigojimų pagal AHG atitiko vien ekonominį NEUWOGES interesą.
- (119) Vis dėlto vėliau kompensacija už privatizavimo pastangas buvo išskaičiuota iš pirkimo–pardavimo kainos ir sumokėta atskirai. Tai galėjo būti grindžiama tuo, kad tam tikrą dalį svarstomos sumos, jei ji būtų likusi įtraukta į pirkimo–pardavimo kainą, būtų buvę privaloma pervesti Paveldėtų įsipareigojimų mažinimo fondui. Iš pirkimo–pardavimo kainos, kurią BAVARIA sumokėjo įmonei NEUWOGES, atimta atitinkama suma. Ekonominiu požiūriu įmonei BAVARIA skirtumo nebuvo. NEUWOGES gavo iš BAVARIA lygiai tokią sumą, kurią būtų gavusi, jei nebūtų buvę sutarta dėl atskiros kompensacijos už privatizavimo pastangas. Iš tikrųjų NEUWOGES prie tikėtinų atgalinės nuomos sandorio pajamų priskaičiavo net privatizavimo mokėjimus ⁽⁶²⁾.
- (120) Tai, kad šie mokėjimai apskaityti ne kaip pirkimo–pardavimo kainos dalis, bet kaip atskira kompensacija, įmonei NEUWOGES buvo svarbu tik AHG atžvilgiu. Kaip paaiškinta pirmiau (žr. 101 konstatuojamąją dalį), rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas į AHG būtų nekreipęs dėmesio. Tai, kad NEUWOGES dėjo privatizavimo pastangas ir dėl to naudojo išteklius, šiuo atžvilgiu neturi reikšmės. Į AHG neatsižvelgiantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų dėjęs privatizavimo pastangų, todėl į jas negalima atsižvelgti ir taikant rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo kriterijų.

⁽⁵⁶⁾ GVV 2–4 paragrafai.

⁽⁵⁷⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, 1 priedas.

⁽⁵⁸⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, 1 priedas.

⁽⁵⁹⁾ Žr. 1997 m. lapkričio 24 d. NEUWOGES raštą įmonei BAVARIA, p. 2.

⁽⁶⁰⁾ Žr. EBV IV dalies 3 paragrafą kartu su EBV V dalies 3 ir 4 paragrafais.

⁽⁶¹⁾ Žr. 2013 m. balandžio 22 d. BAVARIA pastabų 12 priedą.

⁽⁶²⁾ Žr. 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtą dokumentą Nr. 114/97.

- (121) Todėl kompensaciją, kurią BAVARIA sumokėjo įmonei NEUWOGES už privatizavimo pastangas, reikia laikyti svarbiu įmonei NEUWOGES suteiktu pranašumu, kurį, siekiant nustatyti visus finansiniu atgalinės nuomos sandorio padarinius įmonei NEUWOGES, reikia priskaičiuoti prie pirkimo–pardavimo kainos.

Renovavimas

- (122) Pagal atgalinės nuomos sandorį atliktas renovavimas turėjo įmonei papildomų finansinių padarinių. Reikėtų priminti, kad renovavimo išlaidos buvo tiesiogiai susijusios su suma, kurią BAVARIA sumokėjo NEUWOGES pagal EBV; jos apskaičiuotos apskaičiavus visą investicijų sumą ir atėmus iš jos išlaidas, įskaitant renovavimo išlaidas (žr. šio sprendimo 109 konstatuojamąją dalį). Kitaip tariant, kuo didesnės renovavimo išlaidos, tuo mažesnė pirkimo–pardavimo kaina. Todėl pasirinkus alternatyvų sandorio skaičiavimą, pagal kurį daryta prielaida, kad nuomos mokesčiai yra maži, indeksavimas mažesnis, taigi ir mažesnės finansinės nuomos įmokos, pirkimo–pardavimo kaina vis tiek buvo didesnė už užstatymo teisės sutartyje nustatytą kainą; pirmiausia tai galėjo būti susiję su tuo, kad pagal šį alternatyvų skaičiavimą nustatytos renovavimo išlaidos buvo gerokai mažesnės nei galiausiai sutarė BAVARIA ir BRG ⁽⁶³⁾.
- (123) Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad fiksuota suma už renovavimo darbus, kurią BAVARIA sumokėjo įmonei BRG (ji yra įmonės NEUWOGES visiškai patronuojama bendrovė), buvo gerokai didesnė už iš pradžių įmonės NEUWOGES apskaičiuotas renovavimo išlaidas ⁽⁶⁴⁾. NEUWOGES iš pradžių buvo apskaičiavusi iš viso [...] EUR arba [...] EUR/m² išlaidas, o BAVARIA ir NEUWOGES patronuojamosios įmonės BRG sutarta fiksuota suma už renovavimą siekė [...] EUR arba [...] EUR/m². Kitaip tariant, sutartos išlaidos pirmiau apskaičiuotas išlaidas viršijo [...] EUR arba [...] proc. Dėl gerokai didesnės sutartos fiksuotos sumos įmonės BAVARIA įmonei NEUWOGES pagal EBV sumokėta pirkimo–pardavimo suma labai sumažėjo.
- (124) Kodėl skyrėsi pirmiau apskaičiuotos išlaidos ir sutarta fiksuota suma, nenurodyta. Tai dar keisčiau dėl to, kad NEUWOGES apskaičiuotas vidutiniškai [...] EUR/m² renovavimo išlaidas iš pradžių vadino „apskritai įprastomis [...]“ ⁽⁶⁵⁾. NEUWOGES pateiktame įvertinime *Zwischen Sanierung und Abriss: Plattenbauten in den neuen Bundesländern* (toliau – *Pestel* įvertinimas) renovavimo, kuris buvo panašus į BRG atliktą renovavimą, išlaidų sąmata siekė nuo [...] EUR/m² iki [...] EUR/m² ⁽⁶⁶⁾. Kaip pastatų savininkė ir administratorė NEUWOGES puikiai žinojo renovavimo poreikius, todėl sunku suprasti, kodėl jis buvo taip nuvertintas.
- (125) Nustatant finansinius EBV padarinius, reikia atsižvelgti į renovavimo išlaidas. Pirmiausia akivaizdu, kad BAVARIA nebuvo svarbu, už kokias savo atlikto renovavimo išlaidas NEUWOGES patronuojamoji įmonė BRG išrašytų sąskaitą faktūrą, nes visos papildomos renovavimo išlaidos būtų paprasčiausiai išskaitytos iš pirkimo–pardavimo kainos. NEUWOGES turėjo akivaizdų ekonominį interesą, kad BAVARIA sudarytų sutartį su BRG dėl renovavimo darbų atlikimo ir kad dalis pirkimo–pardavimo kainos būtų priskirta renovavimo išlaidoms. Pastarasis aspektas grindžiamas tuo, kad NEUWOGES patronuojamosios įmonės gautam renovavimo pelnui pagal AHG nebuvo taikoma mokesčių išskaičiavimo prievolė. BRG skaičiavimu, jos (taigi ir NEUWOGES) gautas su BAVARIA sutarto renovavimo pelnas sudarė [...] EUR ⁽⁶⁷⁾. Šis pelnas yra tiesioginis NEUWOGES įgytas pranašumas ir į jį reikia atsižvelgti. Iš tikrųjų NEUWOGES vadovybė, siekdama pagrįsti pirkimo–pardavimo kainą, taip pat nurodė su BRG sudarytą sutartį dėl renovavimo darbų atlikimo ⁽⁶⁸⁾.

Atlygis už žemės užstatymo teisę

- (126) Šiuo atžvilgiu dėl atlygio už užstatymo teisę reikia atsižvelgti į NEUWOGES argumentą, kad už pirmuosius 30 metų BAVARIA mokėjimų mokėti *de facto* neprivalo, nes kapitalizuotas atlygis už užstatymo teisę buvo įtrauktas į pirkimo–pardavimo kainą. Vis dėlto klausimas, ar atlygis už užstatymo teisę mokamas kasmet, ar iš anksto kaip kapitalizuotas atlygis už užstatymo teisę, atliktinam vertinimui iš esmės nėra svarbus. Nėra jokių požymių, kad toks susitarimas buvo nelogiškas; iš jo tik matyti, kad NEUWOGES teikė pirmenybę išankstiniam likvidumui.
- (127) Galiausiai negalima pamiršti, kad atlygį už užstatymo teisę BAVARIA privalo mokėti ir pasibaigus GVV galiojimo laikotarpiui. Nuo 2029 m. sausio 1 d. BAVARIA 10 metų kasmet turi mokėti atlygį už užstatymo teisę, atitinkantį [...] proc. dabartinės žemės sklypų vertės, t. y. [...] EUR/m². Likusį sutarties galiojimo laikotarpį atlygį už

⁽⁶³⁾ 2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, 11 priedas.

⁽⁶⁴⁾ Žr. BAVARIA skirtą 1997 m. kovo 7 d. NEUWOGES raštą ir po to BAVARIA pateiktą pasiūlymą (2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, 9 ir 10 priedai).

⁽⁶⁵⁾ Žr. BAVARIA skirtą 1997 m. kovo 7 d. NEUWOGES raštą (2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, 9 priedas).

⁽⁶⁶⁾ *Pestel* įvertinimas (2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pateikta informacija, 2 priedas), p. 68 (*Sanierungsstufe* 2).

⁽⁶⁷⁾ 2012 m. rugsėjo 27 d. NEUWOGES pastabos, priedas.

⁽⁶⁸⁾ 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 114/97.

užstatymo teisę numatyta pritaikyti atsižvelgiant į bendrųjų pragyvenimo išlaidų indeksą, jei jis pakistų daugiau kaip [...] proc. Paprastumo dėlei darant prielaidą, kad pragyvenimo išlaidų indeksas nesvyruos, apskaičiuota būtina nominalioji šių mokėjimų vertė būtų [...] EUR. Atliekant bendrąjį vertinimą, 1998 m. verte grindžiama diskontuota šių būsimų mokėjimų vertė taip pat laikytina NEUWOGES įgyto pranašumo dalimi.

7.2.3.2. Išvados

(128) Primenama, kad šia analize siekta kuo tiksliau nustatyti finansinius EBV padarinius įmonei NEUWOGES. Iš analizės matyti, kad prie svarbių NEUWOGES įgytų pranašumų priskiriama:

- a) kaina, kurią BAVARIA sumokėjo grynaisiais pinigais ([...] EUR);
- b) už privatizavimo pastangas sumokėta kompensacija ([...] EUR);
- c) iš renovavimo gautas pelnas ([...] EUR);
- d) dabartinė atlygio už užstatymo teisę už laikotarpį nuo 2029 m. vertė (diskontuota [...] EUR).

7.2.4. Tikėtinų finansinių GVV padarinių įmonei NEUWOGES nustatymas

(129) Pagal GVV įmonė NEUWOGES yra atsakinga už susijusių pastatų administravimą. Įmonei NEUWOGES atitenka visos butų ir komercinių vienetų nuomos pajamos. Už tai ji savininkei (BAVARIA) turi mokėti sutartą mėnesinę finansinės nuomos įmoką; nustatyta, kad iki renovavimo darbų pabaigos ji sudaro [...] EUR, o po to – [...] EUR (GVV 3 paragrafas). Sutarties galiojimo trukmė – 30 metų; ji skaičiuojama nuo renovavimo darbų pabaigos (2 paragrafo 1 dalis). Mėnesinė finansinės nuomos įmoka indeksuojama [...] proc. per metus (4 paragrafo 2 dalis). Toliau išdėstytos analizės tikslas – nustatyti finansinius GVV padarinius įmonei NEUWOGES.

7.2.4.1. Bendroji informacija (skaičiavimai)

(130) Mėnesinė finansinės nuomos įmoka apskaičiuojama tikėtiną grynąjį mėnesio nuomos mokesčių už vieną m² – išskaičiuojant administracines išlaidas, priežiūros išlaidas ir nuomos mokesčių negavimo riziką – padauginus iš esamų kvadratinį metrų skaičiaus⁽⁶⁹⁾. Taigi svarbiausios prielaidos susijusios su tikėtinu grynuoju nuomos mokesčiu už vieną m² ir mėnesį ir su tikėtinomis išlaidomis. GVV šalys darė prielaidą, kad grynasis nuomos mokeskis po renovavimo bus [...] EUR/m², o išlaidos – [...] EUR/m²; atitinkamai nustatyta mėnesinė finansinės nuomos įmoka siekė [...] EUR/m²⁽⁷⁰⁾.

(Vidutinis nuomos mokeskis už vieną m² – administracinės išlaidos – priežiūros išlaidos – nuomos mokesčių negavimo rizika) × bendras kvadratinį metrų skaičius = mėnesinė finansinės nuomos įmoka

([...] EUR – [...] EUR – [...] EUR – [...] EUR) × [...] EUR = [...] EUR

(131) Nustatydamas konkrečius parametrus, kurie galiausiai įtraukti į generalinio administratoriaus sutartį, NEUWOGES galėjo rinktis iš kelių galimybių⁽⁷¹⁾. Sutarties galiojimo laikotarpiu jos mokėtinus mėnesinius mokėjimus ir pardavimo pajamas ji galėjo tiksliai nustatyti nustatydamas įvairaus dydžio nuomos mokesčius arba didesnę indeksavimą⁽⁷²⁾. Didesnės arba mažesnės rizikos prisiėmimas nustatant tam tikrą finansinės nuomos įmoką (pvz., nustatant skirtingą nuomos mokesčių, įvairių indeksavimą ir įvairias išlaidas) ir pirkimo–pardavimo kainą įgytas likvidumas buvo tiesiogiai susiję. Pavyzdžiui, pagal BAVARIA atliktą alternatyvų skaičiavimą taikant 2,0 % indeksavimą, [...] EUR nuomos mokesčių, todėl ir [...] EUR finansinės nuomos kainą, mėnesinė finansinės nuomos suma būtų buvusi ne [...] EUR, bet [...] EUR⁽⁷³⁾. Žinoma, taip pat būtų buvusi apskaičiuota mažesnė pirkimo–pardavimo kaina.

⁽⁶⁹⁾ Plg. su 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabomis, 1 priedu.

⁽⁷⁰⁾ Žr. pirmiau.

⁽⁷¹⁾ BAVARIA tvirtina, kad atitinkamus parametrus NEUWOGES pasirinko savo nuožiūra. Žr. 2013 m. balandžio 22 d. BAVARIA pastabų 23 punktą. Taip pat žr. BAVARIA skirtą 1997 m. gegužės 6 d. įmonės NEUWOGES raštą (2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, 1a priedas), kuriame NEUWOGES prašė, kad sudarydama sutartis BAVARIA nustatytų 30 metų galiojimo laikotarpį, [...] proc. finansinės nuomos įmokos indeksavimą ir [...] proc. likutinę vertę.

⁽⁷²⁾ Šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad mėnesinė finansinės nuomos įmoka kartu su metiniu indeksavimu (šiuo atveju [...] proc. per metus), sutarties galiojimo laikotarpiu (šiuo atveju 30 metų) ir likutine pastatų verte (šiuo atveju [...] proc.) sudaro bendrą investicijų sumą. Taigi, esant mažesniems nuomos mokesčiams, didesnėms išlaidoms arba taikant mažesnę indeksavimą, bendra investicijų suma yra mažesnė. Tačiau kadangi pirkimo–pardavimo kaina tiesiogiai apskaičiuojama pagal bendrą investicijų sumą, išskaičiuojant renovavimo išlaidas, privatizavimo išlaidas ir mokesčius ir (arba) rinkliavas, pirkimo–pardavimo kaina tiesiogiai susijusi su nuomos mokesčiu, išlaidomis, indeksavimu ir pan.

⁽⁷³⁾ 2012 m. birželio 18 d. BAVARIA pastabos, 11 priedas.

7.2.4.2. Finansinių padarinių analizė

Bendrieji aspektai

- (132) Nustatant finansinius GVV padarinius įmonei NEUWOGES reikia atsižvelgti į du aspektus. Pirma, finansinės nuomos įmoka apskaičiuojama vienam kvadratiniam metrui. Kadangi po to, kai buvo sudaryta sutartis, BAVARIA kelis butus pardavė, bendras kvadratinų metrų skaičius pakito iš pirminio [...] m² į [...] m² 1999 m., [...] m² 2000 m. ir [...] m² 2001 m. Po 2001 m. susijęs kvadratinų metrų skaičius – [...] m² – nekito. Savo pastabose pateiktus prognozuojamų finansinių srautų skaičiavimus NEUWOGES grindė laipsniškai mažėjančiu kvadratinų metrų skaičiumi. Tačiau kadangi svarbi tik *ex ante* prognozė, iš bendro kvadratinų metrų skaičiaus, kuriuo grindžiami skaičiavimai, NEUWOGES turėjo atimti ne iš tikrųjų parduotų kvadratinų metrų skaičių, bet kvadratinų metrų skaičių, kurių perparduoti ji tikėjosi 1998 m. pradžioje. Todėl toliau pateikta analizė grindžiama ne NEUWOGES pastabose nurodytais skaičiais, bet skaičiais, kuriuos NEUWOGES buvo numachiusi pagal pirminę pelno prognozę, būtent laipsnišką mažinimą iki 2003 m. nuo [...] m² iki [...] m². Antra, siekiant nustatyti sudarant sandorį tikėtinus finansinius sutarties padarinius įmonei NEUWOGES, būsimas pajamas ir išlaidas reikia diskontuoti, todėl reikia nustatyti diskonto normą. Remdamasi savo pirminiu raštu ir įmonės NEUWOGES pateiktomis grynųjų pinigų srauto analizėmis, Komisija daro prielaidą, kad diskonto norma yra 5 % per metus⁽⁷⁴⁾.

NEUWOGES grynųjų pinigų srautų analizų patikimumas

- (133) Prieš pradėdant nepriklausomą ekonominę GVV analizę pirmiausia reikia pakomentuoti įmonės NEUWOGES pateiktas *ex post* grynųjų pinigų srautų analizes, iš kurių turi būti matyti, kokių *ex ante* lūkesčių dėl grynųjų pinigų srautų, kuriuos būtų galima gauti pagal GVV, galėjo turėti apdairiai rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios ekonominės veiklos vykdytojas. NEUWOGES argumentuoja, kad taikant realistines *ex ante* prielaidas – tokios jos, kaip ji mano, ir buvo laikant, kad nuomos mokesčiai bus didinamas [...] proc. per metus, išlaidų indeksavimas bus [...] proc. per metus, o tušti vienetai sudarys [...] proc. – pagal GVV būtų buvę galima tikėtis neigiamo [...] EUR nominaliojo arba [...] EUR diskontuoto bendrojo grynųjų pinigų srauto⁽⁷⁵⁾. NEUWOGES taip pat tvirtina, kad tik taikant tariamai tikrovės neatitinkančias *ex ante* prielaidas – laikant, kad nuomos mokesčiai bus didinamas [...] pro. per metus, tuščių vienetų bus [...] proc., o išlaidos bus stabilios – pagal GVV būtų galima gauti teigiamą [...] EUR nominaliąją arba [...] EUR diskontuotą vertę⁽⁷⁶⁾. Todėl, NEUWOGES nuomone, jau nuo pat pradžių buvo aišku, kad, norint uždirbti finansinės nuomos įmoką, kasmet reikėtų nustatyti [...] proc. didesnę nuomos mokesčių, o į išlaidų didėjimą nebūtų galima atsižvelgti.
- (134) Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad su išlaidų dydžiu susijusios NEUWOGES prielaidos nelabai įtikinamos (pradinis išlaidų lygis visose NEUWOGES pateiktose analizėse yra vienodas). Skaičiavimai, kuriais grindžiama sudaryta GVV, atlikti darant prielaidą, kad visos (administravimo, priežiūros, nuomos mokesčių negavimo rizikos) išlaidos sudaro apie [...] proc. nuomos mokesčių, o NEUWOGES grynųjų pinigų srautų analizėse daroma prielaida, kad išlaidos (po renovavimo) sudaro bent [...] proc. ([...] proc. nuomos mokesčių negavimo rizika, [...] proc. administravimas ir priežiūra). NET nepaisant didelio padidėjimo dėl negautų nuomos mokesčių (nuo [...] proc. iki [...] proc.), vis tiek galima nustatyti kitų išlaidų padidėjimą nuo [...] proc. iki [...] proc. nuomos mokesčių. Šis padidėjimas NEUWOGES pastabose tinkamai nepagrįstas. NEUWOGES kaip tik konstatuoja, kad [...] proc. ([...] EUR/m²) yra pagrįsta vertė laikotarpiu po modernizavimo, bet kad ši vertė po to kasmet turėtų didėti [...] proc.⁽⁷⁷⁾. Prieš parduodant pastatus NEUWOGES užsakytame rinkos vertės įvertinime taip pat daryta prielaida, kad bendros išlaidos (įskaitant nuomos mokesčių negavimo riziką⁽⁷⁸⁾) bus nuo [...] proc. iki [...] proc. Kadangi įvertinime tiksliai nenurodyta, kokia procentinė dalis tenka nuomos mokesčių negavimo rizikai, negalima nustatyti, kiek susijusios prielaidos kitų išlaidų atžvilgiu skiriasi nuo NEUWOGES prielaidų. Bet kuriuo atveju dabar NEUWOGES padaryta kitų išlaidų sąmata yra didesnė, net darant prielaidą, kad 1997 m. įvertinime būtų buvusi nustatyta [...] proc. nuomos mokesčių negavimo rizika. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, NEUWOGES grynųjų pinigų srautų analizę priimti negalima; jas reikia patikslinti grindžiant [...] proc. pradiniu išlaidų – neįskaitant nuomos mokesčių negavimo rizikos – lygiu⁽⁷⁹⁾.

⁽⁷⁴⁾ Susijusio laikotarpio orientacinė Komisijos diskonto norma yra 5,94 % (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates_eu15_en.pdf). Vis dėlto kadangi sprendime pradėti procedūrą taikyta 5 % diskonto norma ir ją NEUWOGES perėmė atlikdama savo skaičiavimus, Komisija nusprendė ir toliau taikyti 5 % normą.

⁽⁷⁵⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, 7 priedas.

⁽⁷⁶⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, 8e priedas.

⁽⁷⁷⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabos, p. 60.

⁽⁷⁸⁾ Žr. 1988 m. gruodžio 6 d. Įkainojimo reglamento 18 paragrafą (Federalinių įstatymų leidinio I dalis, p. 2209).

⁽⁷⁹⁾ Komisija konstatuoja, kad NEUWOGES savo grynųjų pinigų analizėse indeksavo jau 1999 m. išlaidas. Tačiau Komisija išlaidas indeksuoja tik nuo 2000 m. Tai grindžiama tuo, kad išlaidos apskaičiuotos atsižvelgiant į etapą po renovavimo, kuris pradėtas 1999 m. NEUWOGES pastabose taip pat pripažįsta, kad būtų buvę tinkama atsižvelgti į išlaidų lygį, buvusį iš karto po renovavimo, taigi 1999 m. Todėl atrodo, kad išlaidų didėjimą geriau prognozuoti tik nuo 2000 m.

- (135) Šiuo atžvilgiu taip pat konstatuotina, kad NEUWOGES tvirtinimas, kad, siekiant kompensuoti vien finansinės nuomos įmokos didėjimą, reikėtų nustatyti [...] proc. didesnius nuomos mokesčius, yra neteisingas. Kadangi finansinės nuomos įmoka apskaičiuojama kaip pirminio bendro nuomos mokesčio dalis (šiuo atveju [...] proc.), padidinus nuomos mokesčių [...] proc. būtų galima kompensuoti *ne tik* finansinės nuomos įmokos didėjimą, *bet ir* išlaidų didėjimą [...] proc. Jei išlaidos būtų stabilios, finansinės nuomos įmokos padidėjimą būtų galima kompensuoti didinant nuomos mokesčių dar mažiau. Iš tikrųjų darant prielaidą, kad nuomos mokesčių negavimo rizika būtų [...] proc., o šiaip išlaidos išliktų stabilios, siekiant kompensuoti finansinės nuomos įmokos padidėjimą, nuomos mokesčių pakaktų kasmet didinti [...] proc. Bet kokia didesne procentine dalimi NEUWOGES galėtų naudotis siekdama apmokėti didėjančias išlaidas arba gauti pelno.

Finansinių padarinių analizė

- (136) Sudarydama sutartį NEUWOGES pati atliko nominaliojo gryųjų pinigų srautų analizę⁽⁸⁰⁾. Šioje analizėje ji darė prielaidą, kad jos pačios (administravimo, priežiūros) išlaidos didėtų [...] proc. per metus, kad ji nuomos mokesčius galėtų kas trejus metus didinti [...] proc., kad būtų galima išlaikyti [...] proc. tuščių vienetų dalį ir kad [...] proc. būtų būtų galima parduoti nuomininkams. Remdamasi šia prielaida NEUWOGES tikėjosi, kad 30 metų galiojimo laikotarpiu pagal GVV susidarys [...] EUR nominalusis gryųjų pinigų srautas.
- (137) Oficialios tyrimo procedūros metu nenustatyta požymių, patvirtinančių spėjimą, kad nurodyti skaičiavimai *sąmoningai* grįsti pernelyg optimistiškais lūkesčiais. Nėra jokių požymių, kad šiuos skaičius NEUWOGES atstovai NEUWOGES stebėtojų tarybai pateikė žinodami, jog skaičiai yra netikslūs. Iš tikrųjų, atrodo, NEUWOGES net netvirtina, kad jos vadovybė dėl politinių priežasčių sąmoningai sudarė nepalankų sandorį, bet, kad ji klaidingai įvertino ekonominius padarinius (NEUWOGES nuomone, su rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančiu ekonominės veiklos vykdytoju to nebūtų atsitikę)⁽⁸¹⁾.
- (138) Nepaisant to, reikia patikrinti, ar lūkesčiai iš tikrųjų buvo tokie, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų grindęs jais savo sprendimo. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, NEUWOGES nuomone, rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas būtų daręs prielaidą, pagal kurią nuomos mokesčio padidėjimas siektų tik [...] proc. per metus, nuomos mokesčių negavimo rizika – [...] proc., o administracinės ir priežiūros išlaidos padidėtų [...] proc.⁽⁸²⁾ Darant šias prielaidas, NEUWOGES teigimu, nominalioji bendrojo gryųjų pinigų srauto vertė būtų -[...] EUR, o diskontuota vertė – -[...] EUR; šiuo atžvilgiu daugiausia įtakos turi daugiau kaip septynis kartus padidėjusi negautų nuomos mokesčių rizika.

7.2.4.3. Rinkos lūkesčiai

- (139) Pirmiausia atkreiptinas dėmesys į dokumentus, kuriuos stebėtojų taryba pateikė dėl faktinių abiejų sandorio šalių lūkesčių. Pirma, kaip nurodyta 1997 m. gruodžio 16 d. stebėtojų tarybos posėdžio protokole, NEUWOGES vadovybė su sandoriu susijusią riziką įvertino kaip „priimtina“⁽⁸³⁾. Be to, kaip matyti iš protokolo, NEUWOGES rėmėsi skaičiavimais, kuriuos atliekant daryta prielaida, kad nuomos mokesčiai kas trejus metus bus didinamas [...] proc., išlaidos (neįskaitant nuomos mokesčių negavimo rizikos) padidės [...] proc., o nuomos mokesčių negavimo rizika sieks [...] proc.⁽⁸⁴⁾.
- (140) Prieš pasirašydama sutartį NEUWOGES konsultavosi su audito įmone *Nordrevision*, kurios skaičiavimu, nuomos mokesčio didinimas [...] proc. atitiko bendrąją infliacijos normą, bet buvo beveik neįgyvendinamas⁽⁸⁵⁾. Be to, kaip manė *Nordrevision*, pradinis išlaidų lygis (skaičiavimai buvo grindžiami prognozuojamomis [...] proc. nuomos mokesčių dydžio išlaidomis), darant prielaidą, kad tuščių vienetų nebus, atitinka tikrovę, bet kad išlaidas būtina indeksuoti atsižvelgiant į finansinės nuomos įmokos indeksavimą⁽⁸⁶⁾.
- (141) BAVARIA darė prielaidą, kad dėl tikriausiai nekisiančios gyventojų skaičiaus raidos Noibrandenburge (steigiantis įvairiems stambiams paslaugų teikėjams)⁽⁸⁷⁾ ir geros pastatų vietos galima tikėtis labai mažos tuščių vienetų dalies⁽⁸⁸⁾. Be to, ji darė prielaidą, kad, atsižvelgiant į finansinės nuomos mokėjimų indeksavimą bus įmanoma didinti nuomos mokesčių⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁰⁾ Žr. 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtą dokumentą Nr. 114/97 6 priedą.

⁽⁸¹⁾ Žr., pvz., 2007 m. lapkričio 5 d. NEUWOGES pastabas, p. 4.

⁽⁸²⁾ 2012 m. liepos 17 d. NEUWOGES pastabas, p. 61.

⁽⁸³⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 5.

⁽⁸⁴⁾ Žr. 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtą dokumentą Nr. 114/97 6 priedą.

⁽⁸⁵⁾ 1997 m. lapkričio 20 d. *Nordrevision* raštas įmonei NEUWOGES (2007 m. balandžio 25 d. pateikta informacija, 13 priedas), p. 3.

⁽⁸⁶⁾ Žr. pirmiau.

⁽⁸⁷⁾ Pažymėtina, kad Noibrandenburgo miestas ir Meklenburgo-Pomeranijos žemė 1997–1998 m. numatė stabilų gyventojų skaičių. Žr. 2007 m. rugsėjo 4 d. Vokietijos pastabas, p. 6.

⁽⁸⁸⁾ 1997 m. rugsėjo 13 d. BAVARIA produktų komiteto posėdžio nutarimo pasiūlymas (2013 m. balandžio 22 d. BAVARIA pateikta informacija, 15 priedas), p. 2.

⁽⁸⁹⁾ Žr. pirmiau, p. 3.

- (142) Galiausiai nurodoma, kad įmonės NEUWOGES prieš parduodant pastatus užsakytame 1997 m. rinkos vertės įvertinime pateikti susijusių tikėtinų pokyčių duomenys. 1997 m. įvertinime daryta prielaida, kad išlaidų lygis bus nuo [...] proc. iki [...] proc., bet nuomos mokesčių negavimo rizikos procentinės dalies duomenų sąmatos nepateikta ⁽⁹⁰⁾.

7.2.4.4. Vertinimas

Administracinės išlaidos

- (143) Pirma, su administracinėmis ir priežiūros išlaidomis susiję lūkesčiai dėl pradinio lygio ([...] EUR/m² arba [...] proc. nuomos mokesčių) ir tikėtino didėjimo ([...] proc. per metus) atrodo esantys pagrįsti. Su pradiniu išlaidų lygiu susijusi išvada padaryta atsižvelgiant į tai, kad, kaip nustatė NEUWOGES, bent laikotarpio iškart po renovavimo išlaidos nustatytos pakankamai didelės. Antra, *Pestel* įvertinime nustatyta, kad administracinės ir priežiūros išlaidos 1997 m. būtų vidutiniškai [...] EUR/m²; ši suma [...] EUR mažesnė už tas pačias išlaidas, nustatytas sudarant atgalinės nuomos sandorį ⁽⁹¹⁾. Galiausiai ir ekspertų įvertinime nurodytos panašaus dydžio išlaidos. Tai, kad šios išlaidos didės, abejonių nekilo; prielaida, kad jos didės [...] proc. per metus, atrodė esanti pagrįsta ir palyginti atsargi. *Nordrevision* tik pasiūlė šį administracinių išlaidų indeksavimą suvienodinti su finansinės nuomos įmokos indeksavimu; jį suvienodinus, metinis padidėjimas būtų [...] proc., taigi, mažesnis nei iš tikrųjų manė NEUWOGES. Beje, dabar pati NEUWOGES mano, kad tikroviškesnės būtų buvusios padidėjimo [...] proc. per metus prognozės; taigi [...] proc. per metus vertė tikrai nebuvo nepagrįstai maža.

Nuomos mokesčių negavimo rizika

- (144) Dėl nuomos mokesčių negavimo rizikos pasakytina, kad tikėtis negauti [...] proc. nuomos mokesčių nebuvo nerealu. Pirma, pažymėtina, kad vertindama sutartis *Nordrevision* dėl šios prielaidos neabejojo, nors dėl kitų dalykų – bendrosios ekonominės padėties ir nekilnojamojo turto rinkos Noibrandenburge – konsultantai išreiškė susirūpinimą ⁽⁹²⁾. Antra, nors 1997 m. rinkos vertės įvertinime tikslių duomenų apie numatytą nuomos mokesčių negavimo riziką nepateikta, atrodo, nemanyta, kad nuomos mokesčių negavimo rizika bus gerokai didesnė ⁽⁹³⁾.
- (145) Kaip matyti iš BAVARIA vidaus sprendimų priėmimo dokumentų, dėl to, kad steigėsi įvairūs stambūs paslaugų teikėjai, BAVARIA darė prielaidą, kad gyventojų skaičius Noibrandenburge išliks stabilus ir kad po renovavimo bus galima išnuomoti beveik visus aptariamus butus. NEUWOGES duomenimis, Noibrandenburgo miestas ir Meklenburgo-Pomeranijos žemė 1997–1998 m. iš tikrųjų tikėjosi stabilaus gyventojų skaičiaus ir stabilių pajamų pokyčių.
- (146) Galiausiai negalima nekreipti dėmesio į tai, kad NEUWOGES vadovybė, vadovavusi įmonei, kuri buvo daugiau kaip 30 % butų Noibrandenburge savininkė ir todėl labai gerai nusimanė apie vietos nekilnojamojo turto rinką, su atgalinės nuomos sandorium susijusią riziką vertino kaip priimtina ir savo prognozėse darė prielaidą, kad nuomos mokesčių negavimo rizika bus [...] proc. Nematyti priežasčių, kodėl žinomi vietos nekilnojamojo turto rinkos ekspertai skaičiavimus būtų grindę šia prielaida, jei ji būtų buvusi tokia nerealiai maža, kaip dabar tvirtina NEUWOGES.
- (147) Kartu reikėtų atsižvelgti į dokumentus, kuriuos pateikė NEUWOGES dėl klausimo, ar apdairiai veikiantis susijusios nekilnojamojo turto (Rytų Vokietijos daugiaaukščių blokinių namų) rinkos dalyvis būtų numatęs didesnę tuščių vienetų dalį, jei tie dokumentai parengti prieš sudarant atgalinės nuomos sandorį. Iš pateiktų įvertinimų tik *Pestel* įvertinimas parengtas prieš sudarant susijusias sutartis. Vis dėlto reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad *Pestel* įvertinimas susijęs su visa Rytų Vokietija, o ne su konkrečiomis vietos aplinkybėmis Noibrandenburge, todėl jo įtikinamumas šiuo atveju yra nedidelis. Šiame įvertinime nurodoma keletas bendrųjų Rytų Vokietijos nekilnojamojo turto rinkos problemų, tačiau vien jame nepateikiama pakankamai įrodymų dėl to, kad priimdamas investavimo sprendimą rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas nebūtų daręs prielaidos, kad nuomos mokesčių negavimo rizika būtų [...] proc.

⁽⁹⁰⁾ Žr. 2007 m. lapkričio 5 d. NEUWOGES pastabų 1 ir 5 priedus.

⁽⁹¹⁾ *Pestel* įvertinimas, p. 62.

⁽⁹²⁾ 1997 m. lapkričio 20 d. *Nordrevision* raštas įmonei NEUWOGES (2007 m. balandžio 25 d. pateikta informacija, 13 priedas), p. 3.

⁽⁹³⁾ Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad jei 1997 m. rinkos vertės įvertinime daryta didesnės nuomos mokesčių negavimo rizikos prielaida, kartu nustatytos atitinkamai mažesnės administracinės ir priežiūros išlaidos.

Nuomos mokesčiai

- (148) Dėl nuomos mokesčių pirmiausia pažymėtina, kad NEUWOGES nuomone, nustatytas tikėtinas nuomos mokestis po renovavimo nebuvo per didelis. Ji tik tvirtina, kad nuomos mokesčiai negalėjo būti didinami tiek, kiek tikėtasi. Atsižvelgiant į *LG Rostock* konstatavimą, kad generalinio administratoriaus sutartyje nustatytas vidutiniškai [...] EUR/m² nuomos mokestis pateko į taikytinų nuomos mokesčių apžvalgos verčių intervalą ⁽⁹⁴⁾, galima daryti išvadą, kad iš pradžių nustatytas vidutinis nuomos mokestis atitiko tikrovę.
- (149) Dėl sutartos finansinės nuomos įmokos indeksavimo pažymėtina, kad tiesioginių įrodymų dėl apskritai 1998 m. darytos vidutinio nuomos mokesčių didinimo prielaidos nėra. *Nordrevision* tik nustatė, kad iš pradžių nustatytas didinimas [...] proc. per metus atitiko bendrąją infliacijos normą, bet Noibrandenburgėje jis buvo neįgyvendinamas ⁽⁹⁵⁾. Kadangi galiausiai NEUWOGES sutiko su indeksavimu „tik“ [...] proc. ir tikėjosi galėsianti kas trejus metus didinti nuomos mokestį [...] proc. (arba [...] proc. per metus), atrodo, ji į šį išspėjimą atsižvelgė. Rinkos vertės įvertinimuose aiškių lūkesčių dėl būsimo nuomos mokesčio didinimo nenurodyta. Vis dėlto pažymėtina, kad, dėl to, jog rinkos vertės įvertinimuose aiškių prielaidų dėl infliacijos ir nuomos mokesčių pokyčių nepadarėta, akivaizdu, kad juose daryta nuomos mokesčių didėjimo ir bendrosios infliacijos (praėjusiais dešimtmečiais ji siekė apie 3,5 %) konvergencijos prielaida ⁽⁹⁶⁾. *LG Rostock* nuomone, atsižvelgiant į tai, kad vidutinė metinė 28 metų laikotarpio prieš sudarant sutartis infliacijos norma sudarė 3,52 % per metus, indeksavimas buvo pagrįstas ⁽⁹⁷⁾. Jis taip pat pažymėjo, kad, žinoma, 30 metų nuomos mokesčių pokyčius prognozuoti sunku, bet aiškaus finansinės nuomos įmokos indeksavimo ir tikėtinų nuomos mokesčių pokyčių disbalanso jis nepastebi.
- (150) NEUWOGES pateiktame *Pestel* įvertinime nepateikta duomenų apie faktinius Rytų Vokietijos nekilnojamojo turto rinkos dalyvių lūkesčius ir jokių konkrečių su Noibrandenburgu susijusių duomenų. Vis dėlto iš jo matyti, kad Rytų Vokietijos nekilnojamojo turto rinka yra galimai sudėtinga. Tačiau atsižvelgiant į toliau išdėstytus faktus *Pestel* įvertinimo nepakanka siekiant įrodyti, kad susitarimas indeksuoti finansinės nuomos mokėjimus [...] proc. per metus ir lūkesčiai, kad nuomos mokesčius bus galima didinti [...] proc. per metus, buvo nepagrįsti.

Galiojimo trukmė

- (151) Galiausiai dėl sutarties galiojimo trukmės *LG Rostock* argumentuoja, kad tam tikroms atgalinės nuomos sutartims būdinga ilga (iki 30 metų) galiojimo trukmė ir kad dėl to tokia sutartis, kaip svarstomoji, nėra neįprasta ⁽⁹⁸⁾. Žinoma, su 30 metų trukme susijusi tam tikra rizika, bet ją pasirinkus buvo galima gauti stabilų pelną ir užtikrinti su tikėtinomis išlaidomis susijusį tikrumą. Be to, pasirinkus ilgą galiojimo trukmę, taip pat nustatyti mažesni pirkėjo investicijoms kompensuoti būtini mėnesiniai finansinės nuomos mokėjimai, o pirkimo–pardavimo kaina, esant vienodo dydžio finansinės nuomos mokėjimams, buvo didesnė nei pasirinkus trumpesnę galiojimo trukmę ⁽⁹⁹⁾. Šiuo atžvilgiu susitarimas dėl 30 metų galiojimo trukmės neatrodo esąs nepagrįstas.

7.2.4.5. Išvada

- (152) Todėl atliekant pirminius skaičiavimus NEUWOGES išreikšti lūkesčiai negali būti laikomi neatitinkančiais tikrovės. Todėl, atsižvelgiant į turimus dokumentus, NEUWOGES tikrai galėjo daryti prielaidą, kad pagal GVV ji galės gauti pelno. Diskontavus tikėtiną nominalųjį pelną taikant susijusio laikotarpio (1998 m. pradžios) normą, matyti, kad NEUWOGES sprendimas buvo grindžiamas prielaida, jog dabartinė GVV vertė sudaro [...] EUR.

7.2.5. Bendrasis įvertinimas

- (153) Komisija jau priėjo prie išvados, kad EBV ir GVV yra vieno sandorio dalys. Todėl, siekiant nustatyti bendrąją NEUWOGES sandorio vertę, reikia sudėti dabartines abiejų sutarčių vertes. Primenama, kad NEUWOGES iš EBV galėjo tikėtis šių pranašumų:

- a) kainos, kurią BAVARIA sumokėjo grynaisiais pinigais ([...] EUR);
- b) už privatizavimo pastangas sumokėtos kompensacijos ([...] EUR);

⁽⁹⁴⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 19 ir 20.

⁽⁹⁵⁾ 1997 m. lapkričio 20 d. *Nordrevision* raštas įmonei NEUWOGES (2007 m. balandžio 25 d. pateikta informacija, 13 priedas), p. 3.

⁽⁹⁶⁾ Vis dėlto jei tikėtina, kad nuomos mokesčiai – dėl neindeksuotų nuomos sutarčių arba rinkos pokyčių – didės lėčiau nei bendroji infliacija, nekilnojamojo turto palūkanų marža paprastai didinama tiek, kiek skiriasi nuomos mokesčio padidėjimas ir infliacija.

⁽⁹⁷⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 20.

⁽⁹⁸⁾ *LG Rostock* sprendimas, p. 19.

⁽⁹⁹⁾ Jei būtų buvusi nustatyta ne 30, bet 20 metų galiojimo trukmė, pradinė finansinės nuomos įmoka būtų sudariusi ne [...] proc., bet [...] proc.

- c) iš renovavimo gauto pelno [...] EUR);
- d) dabartinės atlygio už užstatymo teisę už laikotarpį nuo 2029 m. vertės (diskontuotos [...] EUR vertės).

(154) Be to, kaip nustatyta 7.2.4 dalyje, remiantis realistiškais NEUWOGES lūkesčiais, diskontuota dabartinė GVV vertė galėjo siekti [...] EUR. Todėl bendra atgalinės nuomos sandorio vertė įmonei NEUWOGES sudarė [...] EUR.

7.3. Palyginimas su kitais galimais sandoriais

- (155) Siekiant nustatyti, ar NEUWOGES ir BAVARIA sudarytas atgalinės nuomos sandoris atitinka sutartis, kurias būtų nusprendęs sudaryti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, šio sandorio vertę reikia palyginti su kitų galimų sandorių vertėmis. Jei NEUWOGES būtų turėjusi ekonominiu požiūriu palankesnę alternatyvą, sprendimą sudaryti atgalinės nuomos sutartį nebūtų galima laikyti galimybe, kurią būtų pasirinkęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas.
- (156) Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad nerenovuotų pastatų nuomojimas arba net nugriovimas nebūtų buvusios perspektyvios alternatyvos. Nerenovuotų pastatų nuomos pajamos būtų labai nedidelės. Be to, buvo aišku, kad nerenovuotuose pastatuose būtų buvę daugiau tuščių vienetų nei renovuotuose pastatuose⁽¹⁰⁰⁾. Taigi nėra patikimų faktų, kuriais remiantis būtų galima daryti išvadą, kad toliau nuomojant nerenovuotus pastatus būtų buvę galima tikėtis didesnio pelno nei sudarius atgalinės nuomos sandorį. Nugriovus pastatus ne tik nebūtų buvę gauta pajamų, bet ir būtų patirtos atitinkamos griovimo išlaidos. Todėl ir ši galimybė susijusiu laikotarpiu (1997–1998) nebūtų buvusi tinkama alternatyva.

7.3.1. Finansavimo kreditu galimybė

- (157) Kaip pirmą galimą alternatyvą būtų buvę galima apsvarstyti finansavimo kreditu galimybę. Jei NEUWOGES susijusių pastatų renovavimą būtų finansavusi kreditu, iš dalies ji būtų gavusi tokį pat pelną, kaip ir pagal atgalinės nuomos sandorį. Pirmiausia ji būtų galėjusi renovuotus pastatus išnuomoti ir gauti nemažas nuomos pajamas. Be to ji – kitaip nei pagal atgalinės nuomos sandorį – būtų likusi pastatų savininke.
- (158) Vis dėlto akivaizdu, kad finansavimas kreditu būtų turėjęs tam tikrų trūkumų. Pirmia, 30 % investicijų sumos NEUWOGES būtų turėjusi padengti nuosavu kapitalu, nes, NEUWOGES nuomone, reikėjo išlaikyti 30 % nuosavo kapitalo dalį⁽¹⁰¹⁾. 1997 m. pabaigoje NEUWOGES stebėtojų taryboje apsvarstyta galimybė mažinti nuosavo kapitalo dalį, siekiant sudaryti sąlygas didesnėms investicijoms. Vis dėlto šį pasiūlymą vadovybė atmetė kaip nepriimtina, nes dėl to būtų susidaręs nepriimtina didelis išiskolinimas⁽¹⁰²⁾. Šiuo atžvilgiu vadovybė aiškino: „Nuosavo kapitalo mažinimas nuo 30 iki 25 % būtų nepriimtinas (išiskolinimo lygis)“⁽¹⁰³⁾. Be to, NEUWOGES stebėtojų tarybos narys B. Räuber konstatavo, kad „įmonės ekonomikos požiūriu mažinti nuosavo kapitalo dalies neįmanoma. Įmonės išsipareigojimai turi būti vykdomi“⁽¹⁰⁴⁾. Todėl, kad būtų buvę galima finansuoti [...] EUR renovavimo investicijas, NEUWOGES būtų turėjusi skirti [...] EUR nuosavo kapitalo. Labai abejotina, ar iš karto būtų buvę galima turėti tokio dydžio nuosavą kapitalą. Iš stebėtojų tarybos protokolo matyti, kad galima 1998 m. investicijų suma (įskaitant kreditus) sudarė apie [...] EUR ir kad šią sumą jau buvo suplanuota skirti kitiems sumanymams⁽¹⁰⁵⁾. Taigi akivaizdu, kad renovavimo darbus NEUWOGES būtų galėjusi finansuoti tik atsisakiusi kitų projektų.
- (159) Kitaip nei finansavimas kreditu, atgalinės nuomos sandoris buvo pranašus tuo, kad NEUWOGES ne tik neturėjo skirti nuosavo kapitalo, bet net ir įgijo naujo likvidumo ir kartu užtikrino visišką pastatų renovavimo finansavimą.
- (160) Atsižvelgiant į visus šiuos svarstymus negalima manyti, jog įrodyta tai, kad renovavimą būtų buvę įmanoma finansuoti kreditu arba kad, jei tai būtų buvę įmanoma, toks finansavimas NEUWOGES būtų buvęs pranašesnis už sandorį su BAVARIA. Atsižvelgiant į tai, kad NEUWOGES beveik neturėjo nuosavo kapitalo, kurio būtų reikėję, kad būtų galima suteikti kreditą, o papildomu likvidumu galėjo naudotis kitoms investicijoms finansuoti, kaip tik galima daryti išvadą, kad sprendimas finansuoti ne kreditu, bet sudaryti atgalinės nuomos sandorį buvo pagrįstas.

⁽¹⁰⁰⁾ Žr. pvz., rinkos ekonomikos įvertinimą Nr. GA 22b/07 (2007 m. lapkričio 5 d. NEUWOGES pateikta informacija, 5 priedas), p. 19: „Kad [pastatą] būtų galima ilgam išnuomoti, būtinas skubus modernizavimas ir techninė priežiūra. [...] Tuščių vienetų daugiausia yra nerenovuotuose pastatuose.“

⁽¹⁰¹⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 3.

⁽¹⁰²⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 3.

⁽¹⁰³⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 3.

⁽¹⁰⁴⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 2.

⁽¹⁰⁵⁾ 1997 m. spalio 30 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 3.

7.3.2. Tiesioginio pardavimo galimybė

- (161) Kita rimtai vertintina galimybė būtų buvusi tiesioginis pastatų ir žemės sklypo pardavimas. Svarbu išsiaiškinti, ar toks pardavimas būtų buvęs pranašesnis.

7.3.2.1. Vertinimas atsižvelgiant į 1997 ir 2007 m. rinkos vertės įvertinimus

- (162) Lyginant atgalinės nuomos sandorio vertę įmonei NEUWOGES ir pranašumus, kuriais būtų pasižymėjęs tiesioginis pardavimas, svarbiausia išsiaiškinti, kokią kainą NEUWOGES būtų galėjusi gauti parduodama įprastinėmis aplinkybėmis. Šiuo atžvilgiu iš dalies svarbu atsižvelgti į abu 1997 ir 2007 m. rinkos vertės įvertinimus.
- (163) Abu šiuos įvertinimus NEUWOGES užsakė siekdama įvertinti susijusių objektų (pastatų ir žemės sklypų) 1997 m. vertę. Vieną iš šių įvertinimų 1997 m. parengė pačios įmonės ekspertas, o kitą atgal galiojantį įvertinimą 2007 m. parengė nepriklausomas ekspertas. 1997 m. įvertinime nustatyta [...] EUR vertė, o 2007 m. įvertinime – [...] EUR vertė⁽¹⁰⁶⁾. Abiejuose įvertinimuose pastatai (1997 m. [...] EUR; 2007 m. [...] EUR) ir žemės sklypai (1997 m. [...] EUR; 2007 m. [...] EUR) įvertinti atskirai. Abu įvertinimai iš esmės grindžiami tuo pačiu metodu (grynojo kapitalizuoto pelno metodu).
- (164) Kadangi 2007 m. rinkos vertės įvertinimas parengtas tik sudarius atgalinės nuomos sandorį, Komisijos nuomone, juo negalima naudotis kaip patikimu objektų vertės 1997 m. nustatymo remiantis tuometinėmis NEUWOGES žiniomis pagrindu. Sprendimą, ar turėtų sudaryti atgalinės nuomos sandorį su BAVARIA, NEUWOGES negalėjo grįžti atgal galiojančiu 2007 m. įvertinimu.
- (165) Tačiau ir 1997 m. rinkos vertės įvertinimo, Komisijos nuomone, negalima laikyti patikimu nekilnojamojo turto vertės 1997 m. tuometinėmis NEUWOGES žiniomis rodikliu. Kaip nustatyta vykdant oficialią tyrimo procedūrą, NEUWOGES vadovybė puikiai žinojo, kad 1997 m. įvertinimo svarstomų sutarčių sudarymo metu nebuvo galima laikyti patikimu vertinimo pagrindu. Šiuo atžvilgiu svarbūs šie nustatyti dalykai:

a) Nuomos mokesčiai

1997 m. rinkos vertės įvertinime nustatytas nuo [...] EUR/m² iki [...] EUR/m² nuomos mokeskis. Kartu nuo 1998 m. sausio 1 d. galiojusioje 1997 m. duomenimis pagrįstoje pirmojoje Noibrandenburgo miesto nuomos mokesčių apžvalgoje nurodyta, kad vidutinis renovuotų butų nuomos mokeskis siekia nuo 3,90 EUR/m² iki 4,38 EUR/m². Kaip Noibrandenburge veikianti didelė nekilnojamojo turto įmonė, NEUWOGES neabejotinai turėjo žinoti vidutinį nuomos mokesčių Noibrandenburge. Todėl vertindama nekilnojamąjį turtą NEUWOGES tikriausiai rėmėsi šiais duomenimis. Iš tikrųjų atgalinės nuomos sutartyje laikotarpiu po renovavimo (taigi nuo 1999 m., t. y. po dvejų metų nuo tada, kai surinkti pirmieji skaičiai, kuriais grindžiama pirmoji nuomos mokesčių apžvalga) numatyta taikyti nuomos mokesčių, siekiantį vidutiniškai [...] EUR/m²; jis atitiko nuomos mokesčių apžvalgą.

b) Renovavimo išlaidos

Nors 1997 m. pavasarį parengtame rinkos vertės įvertinime nustatytos iš viso [...] EUR renovavimo išlaidos, tuo pačiu laikotarpiu (1997 m. kovo mėn.) BAVARIA skirtame NEUWOGES rašte vadovybė nurodė, kad renovavimo išlaidų sąmata siekia [...] EUR. Taigi akivaizdu, kad NEUWOGES puikiai žinojo, jog 1997 m. įvertinime nurodytos gerokai mažesnės būtinosios renovavimo išlaidos. BAVARIA ir NEUWOGES patronuojamosios įmonės BRG sutarta fiksuota suma už nekilnojamojo turto renovavimą buvo gerokai didesnė ([...] EUR); tai galima laikyti požymiu, kad, sudarydama sutartis su BAVARIA, įmonė NEUWOGES žinojo, jog 1997 m. įvertinime nurodytos beveik 10 mln. EUR mažesnės renovavimo išlaidos.

c) Likusi naudojimo trukmė

1997 m. rinkos vertės įvertinime, atsižvelgiant į numatytą renovavimą, apskritai nustatyta nuo [...] iki [...] metų likusi naudojimo trukmė. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad 1997 m. įvertinime apskaičiuotos nedidelės renovavimo išlaidos nėra iš karto suderinamos su prielaida, kad renovavus pastatus būtų labai pailginta jų naudojimo trukmė.

⁽¹⁰⁶⁾ 2007 m. lapkričio 5 d. NEUWOGES pastabos, 2 ir 6 priedai.

d) Žemės sklypų vertė

Pažymėtina, kad 1997 m. rinkos vertės įvertinime neatsižvelgta į svarstomų žemės sklypų vertės mažėjimo veiksnius (2007 m. įvertinime į juos atsižvelgta). Prie šių veiksnių priskiriama, be kita ko, esama infrastruktūra, kurios negalima perkelti arba pašalinti (nuotekų sistema, vamzdžiai) arba nepatogi žemės sklypo konfiguracija. Paprastai dėl šių veiksnių mažėja vertė. Įmonei NEUWOGES kaip žemės sklypų savininkei šie veiksniai turėjo būti žinomi. Todėl ji taip pat turėjo žinoti, kad 1997 m. įvertinime nurodyta per didelė žemės sklypų vertė.

- (166) Apibendrinant galima konstatuoti, kad, kaip galima įrodyti, NEUWOGES žinojo, jog kelios esminės prielaidos, kuriomis grindžiamas 1997 m. rinkos vertės įvertinimas, pirmiausia susijusios su renovavimo išlaidomis, nebuvo patikimos. Todėl Komisija prieina prie išvados, kad 1997 m. įvertinime nepateikta patikimų duomenų apie objektų vertę 1997 m. tuometinėmis NEUWOGES žiniomis.
- (167) Be to, Komisijos nuomone, NEUWOGES padėtyje buvęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, *ex ante* vertindamas nekilnojamojo turto vertę remdamasis įmonei NEUWOGES susijusiu laikotarpiu turėta informacija tikriausiai būtų gavęs rezultatus, kurie būtų labai panašūs į 2007 m. parengtame atgal galiojančiame įvertinime pateiktus duomenis. Kaip ir šiame atgal galiojančiame 2007 m. įvertinime, įmonės NEUWOGES padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas savo *ex ante* lūkesčius dėl galimų gauti nuomos mokesčių būtų grindęs atitinkama nuomos mokesčių apžvalga, renovavimo išlaidas būtų numatęs panašesnes į BAVARIA ir BRG sutartą sumą, o žemės sklypų vertę būtų patikslinęs atsižvelgdamas į žinomus vertės mažėjimo veiksnius. Be to, NEUWOGES padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis ekonominės veiklos vykdytojas, atsižvelgdamas į numatytas renovavimo priemones ir lyginamuosius duomenis (kaip 2007 m. įvertinime) būtų atidžiai įvertinęs likusią naudojimo trukmę, todėl galima daryti pagrįstą išvadą, kad NEUWOGES padėtyje buvęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas savo skaičiavimus būtų grindęs įvertinta likusia naudojimo trukme ir šie skaičiavimai būtų buvę panašūs į atgal galiojančio 2007 m. įvertinimo skaičiavimus.
- (168) Todėl Komisija mano, kad NEUWOGES padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, prieš sudarydamas atgalinės nuomos sandorį, būtų racionaliai apskaičiavęs apie [...] EUR objektų vertę (kaip 2007 m. įvertinime).

7.3.2.2. Tiesioginio pardavimo ir atgalinės nuomos galimybių palyginimas

- (169) Primenama, kad visa atgalinės nuomos sandorio vertė įmonei NEUWOGES sudarė [...] EUR. Vis dėlto pirmiau išdėstytos analizės rezultatai rodo, kad NEUWOGES turėjo nustatyti tikrovę atitinkančią [...] EUR objektų vertę, viršijančią atgalinės nuomos sandorio vertę tik [...] proc. Tačiau dėl šio nedidelio skirtumo negalima manyti, kad rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas bet kuriuo atveju būtų apsisprendęs pasirinkti tiesioginį pardavimą.
- a) Pirma, negalima nekreipti dėmesio į tai, kad svarstoma tiesioginio pardavimo galimybė buvo susijusi su pastatų ir susijusių žemės sklypų pardavimu, tačiau BAVARIA pirkė tik pastatus, o dėl žemės sklypų tik įgijo žemės užstatymo teises 75 metų laikotarpiui. Žemės sklypai liko NEUWOGES nuosavybė. NEUWOGES sudaryta vien žemės sklypų vertės sąmata būtų siekusi [...] EUR (kaip ir 2007 m. įvertinime). Sunku tiksliai nustatyti NEUWOGES likusią vertę dėl to, kad ji žemės sklypus ne pardavė, bet tik nustatė jų užstatymo teises. Vis dėlto galima daryti prielaidą, kad tuo, jog įmonė NEUWOGES liko žemės sklypų savininke, galima pagrįsti mažesnę sandorio vertę.
- b) Antra, pažymėtina, kad kyla tam tikrų abejonių, ar kainą, kurią būtų nustatęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, esantis tokioje padėtyje, kaip NEUWOGES, iš tikrųjų būtų buvę galima gauti. Vienintelį konkretų pasiūlymą pirkti, apie kurį NEUWOGES pateikė informacijos, pateikė įmonė *Felske-Immobilien*, pasiūliusi, kaip matyti, [...] EUR/m² kainą, pagal kurią būtų buvę galima apskaičiuoti iš viso [...] EUR kainą⁽¹⁰⁷⁾. Šio pasiūlymo vertė buvo gerokai daugiau nei 1 mln. EUR mažesnė už kainą, kurią būtų numatęs NEUWOGES padėtyje esantis rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas.
- c) Trečia, prognozuodama pagal GVV tikėtiną pelną, NEUWOGES klaidingai apskaičiavo tik pelną iki 2027 m. imtinai. Vis dėlto kadangi GVV galiojimo trukmė sudarė 30 metų nuo renovavimo darbų pabaigos (t. y. 30 metų nuo 1999 m. pradžios), į skaičiavimus reikėjo įtraukti pelną iki 2028 m. Atitinkamai patikslinus įvertinimą, padidėtų atgalinės nuomos sandorio vertė.

⁽¹⁰⁷⁾ 1997 m. balandžio 17 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 97/97.

d) Apskaičiuojant dabartinę atlygio už užstatymo teisę, kuri ateityje BAVARIA turės mokėti įmonei NEUWOGES, vertę, paprastumo dėlei daryta prielaida, kad pragyvenimo išlaidos nekis, todėl ir mokėjimų pritaikyti nereikės. Vis dėlto tikroviškesnė būtų prielaida, kad pragyvenimo išlaidos apskritai didės, ir todėl ateityje atliktini mokėjimai tikriausiai bus didesni nei numatyta. Dėl šios priežasties taip pat būtų padidėjusi sutarties vertė.

(170) Atsižvelgiant į šiuos svarstymus darytina išvada, kad ekonominiu požiūriu buvo pagrįsta teikti pirmenybę ne tiesioginio pardavimo galimybei, bet atgalinės nuomos sandoriui.

7.3.3. Išvada

(171) Palyginus atgalinės nuomos sandorio vertę įmonei NEUWOGES su kitų galimybių verte, darytina išvada, kad sandoris buvo toks, kokį taip pat būtų sudaręs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas.

7.4. LYGINAMOJI ANALIZĖ

(172) Dabar, kai galima konstatuoti, kad apsisprendimas sudaryti atgalinės nuomos sandorį ir netaikyti alternatyvių sprendimų visiškai atitinka rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo elgseną, Komisija atsargumo dėlei dar patikrino, ar sandoris atitinka kitas susijusiu laikotarpiu atitinkamoje rinkoje sudarytas sutartis ir ar yra kitų požymių, kuriais patvirtinama Komisijos išvada, kad atgalinės nuomos sandoris atitinka rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principą.

(173) Turima informacija apie panašius sandorius susijusi su atgalinės nuomos susitarimais, kuriuos BAVARIA sudarė beveik tuo pačiu metu, kaip ir svarstomą priemonę. Iš atitinkamų sutarčių galima matyti, ar ir kiti rinkos dalyviai, įskaitant privačias įmones, būtų apsisprendę sudaryti šio pobūdžio atgalinės nuomos sandorį – tai galima laikyti požymiu, kad sandoris atitiko rinkos sąlygas (7.4.1 dalis). Be to, spręsti, ar svarstomas sandoris atitinka rinkos sąlygas, galima atsižvelgiant į NEUWOGES surengtą ribotą kainos siūlymą aukcione ir lyginant sandorį su kitais finansavimo sandoriais (7.4.2 ir 7.4.3 dalys).

7.4.1. Pavyzdinės sutartys

(174) Palyginimo tikslais pateiktos trys sutartys dėl panašių teisinių sandorių (...). Vis dėlto galima atsižvelgti tik į [...] ir [...] sutartis, nes tik jos sudarytos maždaug tuo pačiu metu, kaip BAVARIA ir NEUWOGES atgalinės nuomos sandoris. Pirmiausia konstatuotina, kad skiriasi abiejų lyginamųjų sandorių ir svarstomo sandorio galiojimo trukmė, sutartos finansinės nuomos įmokos indeksavimas ir renovavimas. Siekdama įrodyti, kad nustatytos tokios GVV sąlygos, kurios susijusiu laikotarpiu (1997–1998 m.) neatitiko įprastos rinkos praktikos, NEUWOGES pirmiausia nurodo skirtingą indeksavimą [...] – 1,5 % per metus; [...] – pritaikymas atsižvelgiant į pragyvenimo išlaidų pokyčius).

(175) [...] ir [...] sandorius BAVARIA nurodo kaip savo nekilnojamojo turto finansinės nuomos modelių⁽¹⁰⁸⁾ taikymo pavyzdžius; iš to galima daryti išvadą, kad šių sutarčių sąlygos nustatytos remiantis skaičiavimais, panašiais į skaičiavimus, kuriais grindžiamas NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sandoris.

(176) Kaip jau nurodyta pirmiau (žr. 131 konstatuojamąją dalį), sutarties parametrus pagal BAVARIA pasiūlytą finansinės nuomos modelį NEUWOGES galėjo rinktis savo nuožiūra. Taigi NEUWOGES būtų turėjusi galimybę pasirinkti mažesnę indeksavimą arba išskaičiuoti didesnes išlaidas. Dėl to, žinoma, būtų sumažėjusios sumokėtos išankstinės įmokos. Galima spėti, kad tai taip pat taikyta [...] ir [...].

(177) Kadangi tiksliai sandorio parametrus sutarties partneriai pagal BAVARIA pasiūlytą modelį, kaip matyti, galėjo rinktis savo nuožiūra, atrodo, kad vertinant, ar NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sandoris atitinka rinkos sąlygas, nėra labai svarbu, ar NEUWOGES pasirinkti parametrai sutampa su parametrais, kuriuos pasirinko [...] ir [...] sandoryje dalyvaujančios šalys. Pasirinktus parametrus lėmė vien strateginiai susijusių šalių verslo sprendimai. Svarbiau tai, kad visi šie sandoriai buvo grindžiami tuo pačiu sandorių modeliu.

(178) Kadangi [...] ir [...] sutartys buvo grindžiamos tuo pačiu skaičiavimo modeliu, kuo, atsižvelgiant į turimą informaciją, nėra priežasčių abejoti, galima daryti išvadą, kad sandorių modelis, kuriuo buvo grindžiamas ir NEUWOGES sandoris, atitiko rinkos sąlygas. Šiuo atžvilgiu svarbu tai, kad, kaip matyti, nekilnojamojo turto finansinės nuomos modelį vienodai rinkosi ir viešosios (...), ir privačiosios įmonės (...), ir kad jis siūlytas ir įmonėms, kurios norėjo būti atleistos nuo išpareigojimų pagal AHG, ir į šio įstatymo taikymo sritį nepatenkančioms šalims.

⁽¹⁰⁸⁾ 2008 m. liepos 11 d. Vokietijos pastabos, p. 10–11.

7.4.2. Kainos siūlymas aukcione

7.4.2.1. Bendroji informacija

- (179) Kaip nurodyta pirmiau, pastatų, kurie parduoti BAVARIA, privatizavimo atžvilgiu NEUWOGES galiausiai nesurengė visa apimančio atviro, skaidraus, besąlygiško ir nediskriminacinio kainos siūlymo aukcione. Vis dėlto NEUWOGES paragino iš pradžių buvusius 72 potencialius pirkėjus pateikti pasiūlymus. NEUWOGES tvirtina, kad adresatai atrinkti daugiau ar mažiau atsitiktinai ir kad atrinktų adresatų negalima laikyti tipiniais visai rinkai. Išsiuntus šiuos pirmuosius kvietimus pareikšti susidomėjimą, užmegzta daugiau ryšių, be kita ko, su BAVARIA, kuriai iš pradžių kvietimas nebuvo neišsiųstas.

7.4.2.2. Kainos siūlymo aukcione rezultatas

- (180) Iš gautų pasiūlymų (jų skaičius nežinomas) priimtinais laikyti penki⁽¹⁰⁹⁾. Vis dėlto du iš jų atmesti, nes dėl laiko stokos potencialūs pirkėjai negalėjo pateikti išsamaus pasiūlymo. Kiti du pasiūlymai atmesti dėl ekonominių priežasčių. Penktasis – *Felske-Immobilien* pateiktas – pasiūlymas atmestas, nes pasiūlyta kaina laikyta per maža (*Felske* siūlė [...] EUR/m² kainą; ji atitiko iš viso [...] EUR pirkimo–pardavimo kainą). Be penkių nurodytų pasiūlymų, pateikti dar trys pasiūlymai – vieną pateikė BAVARIA, o kitus du – kiti aukciono dalyviai, kurie nebuvo raginti pateikti pasiūlymų. Buvo pradėtos derybos ir su vienu iš kitų dviejų aukciono dalyvių, kurie pateikė pasiūlymus neragunami, tačiau galiausiai ir šis pasiūlymas atmestas dėl išsamiau nurodytų ekonominių priežasčių⁽¹¹⁰⁾.
- (181) Baigus derybas, sutartis turėjo patvirtinti NEUWOGES stebėtojų taryba. Pateikdama sutartis stebėtojų tarybai vadovybė argumentavo, kad didesnės pirkimo–pardavimo kainos gauti negalima, nes sutartys susijusios tik su žemės sklypų užstatymo teisių nustatymu (o ne su tiesioginiu pardavimu), kad įmonei BRG pavedama atlikti renovavimo darbus ir kad NEUWOGES pastatus valdys dar 30 metų⁽¹¹¹⁾. Atsakydama į klausimą apie skirtumą, palyginti su 1997 m. įvertinimu, vadovybė dar kartą paaiškino, kad didesnės kainos už sandorį nebuvo galima gauti⁽¹¹²⁾.

7.4.2.3. Vertinimas

- (182) Nors kainos siūlymo aukcione proceso negalima laikyti atviru, skaidriu, besąlyginiu ir nediskriminaciniu, vis dėlto į jį atsižvelgiant galima daryti tam tikras išvadas apie pasiūlymų padėtį rinkoje. Šiuo atžvilgiu svarbu ir tai, kad, kaip matyti, pasiūlymai teikti ir negavus kvietimo juos teikti. Tai patvirtina, kad apie procesą taip pat sužinojo ir jame dalyvauti galėjo potencialūs pirkėjai, nepriskiriami prie 72 įmonių, su kuriomis susisiekta pirmiau.
- (183) Iš NEUWOGES atlikto pasiūlymų vertinimo matyti, kad ji įmonės BAVARIA pateiktą pasiūlymą susijusiu laikotarpiu (1997–1998 m.) laikė geriausiu rinkoje esančiu pasiūlymu. NEUWOGES argumentas, kad bent *Felske* pasiūlymas būtų buvęs palankesnis, yra nepagrįstas. Nors nurodyta *Felske* pasiūlyta kaina ([...] EUR) viršija sumą, kurią galiausiai iš anksto sumokėjo BAVARIA ([...] EUR), reikėtų atminti, kad atgalinės nuomos sandoris vertintinas kaip visuma ir kad jo bendroji vertė ([...] EUR) viršijo *Felske* pasiūlytą kainą.
- (184) Atsižvelgiant į šiuos svarstymus konstatuotina, kad kainos siūlymas aukcione nebuvo pakankamas, kad vien jį būtų galima laikyti įrodymu, jog BAVARIA pasiūlymas buvo geriausias pasiūlymas rinkoje, bet iš jo aiškiai matyti, kad šis pasiūlymas buvo geriausias. Bet kuriuo atveju iš riboto kainos siūlymo aukcione nematyti pagrįstų požymių, kad atitinkamu laikotarpiu (1997–1998) NEUWOGES būtų gavusi geresnį pasiūlymą.

7.4.3. Kitos sandorių rūšys svarstomu laikotarpiu

7.4.3.1. Bendrosios vertinimo aplinkybės

- (185) Svarstomą sandorį būtų tikslinga išnagrinėti atsižvelgiant į kitus svarstomu laikotarpiu (1997–1998) rinkoje siūlytus panašius rūšių sandorius.
- (186) Svarstomas sandoris yra tipinis atgalinės nuomos sandoris. Atgalinės nuomos susitarimai pagal pobūdį yra *finansavimo sandoriai*. Finansinės nuomos paslaugos teikėjas, pirkdamas nekilnojamąjį turtą iš finansinės nuomos paslaugos gavėjo, suteikia pastarajam likvidžių priemonių ir (arba) finansuoja didesnes investicijas, pvz., senų pastatų renovavimą. Kad nekilnojamąjį turtą – komerciniais arba kitais tikslais – būtų galima naudoti toliau, finansinės nuomos paslaugos gavėjas vėl išsinuomuoja nekilnojamąjį turtą, todėl finansinės nuomos paslaugos teikėjo investicijos per finansinės nuomos sutarties laikotarpį (visiškai arba iš dalies) kompensuojamos.

⁽¹⁰⁹⁾ 1997 m. balandžio 17 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 97/97, p. 2.

⁽¹¹⁰⁾ Žr. 1997 m. spalio 30 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 110/97.

⁽¹¹¹⁾ 1997 m. gruodžio 12 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžiui skirtas dokumentas Nr. 114/97, p. 3.

⁽¹¹²⁾ 1997 m. gruodžio 16 d. NEUWOGES stebėtojų tarybos posėdžio protokolas, p. 5.

- (187) Kaip finansavimo sandoris atgalinės nuomos susitarimas yra šiek tiek panašus į banko kreditą ir hipoteką. Vis dėlto yra keli svarbūs skirtumai, į kuriuos negalima neatsižvelgti. Pagal atgalinės nuomos sandorį pardavėjui (finansinės nuomos paslaugos gavėjui) suteikiama galimybė finansuoti didesnes investicijas ir iš karto gauti likvidžių priemonių, neatsižvelgiant į nuosavą kapitalą. Todėl nuosavą kapitalą ir papildomai įgytas likvidžias priemones galima naudoti kitoms investicijoms arba finansinės nuomos paslaugos gavėjas gali imtis investicijų, kurioms dėl nepakankamo nuosavo kapitalo arba didelio išiskolinimo nebūtų suteikiamas įprastas kreditas. Kadangi pirkejas (finansinės nuomos paslaugos teikėjas) turi refinansuoti pirminę investiciją ir gauti pelno, finansinės nuomos įmoka paprastai yra didesnė už panašaus banko kredito palūkanų normą (kaip išsamiau paaiškinta tolesnėje dalyje). Pasibaigus finansinės nuomos sutarčiai, finansinės nuomos paslaugos gavėjas nekilnojamąjį turtą turi išpirkti arba šis turtas lieka finansinės nuomos paslaugos teikėjo nuosavybė ir jį galima toliau naudoti. Todėl finansinės nuomos įmoka yra susijusi su likutine nekilnojamojo turto verte pasibaigus abiejų šalių sudarytai finansinės nuomos sutarčiai. Kadangi prognozuoti likutinę vertę, ypač jei sudaromos ilgalaikės finansinės nuomos sutartys, dažnai sunku, ji yra finansinės nuomos paslaugos teikėjui kylančios rizikos veiksnys, į kurį atsižvelgiama nustatant finansinės nuomos įmoką. Ši rizika dėl įprastų banko kreditų nekyla, o dėl hipotekos kyla tik iš dalies.
- (188) Todėl finansinės nuomos įmokos ir kreditų/hipotekos palūkanų normos nėra visiškai palyginamos. Lyginant svarstomo sandorio finansinės nuomos įmoką su susijusio laikotarpio (1997–1998) vidutinėmis kreditų ir (arba) hipotekos palūkanų normomis, negalima vienareikšmiškai nustatyti, ar reikalauta finansinės nuomos įmoka susijusiu laikotarpiu (1997–1998) atitiko rinkos sąlygas. Vis dėlto galima įvertinti, ar finansinės nuomos įmoka buvo tokia didelė, kad sandorio tikriausiai nebūtų sudaręs joks rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas.

7.4.3.2. Vertinimas

- (189) Sudarant svarstomą teisinį sandorį iš pradžių nustatyta metinė finansinės nuomos įmoka atitiko [...] proc. visų investicijų. Indeksuojant mokėtiną sumą [...] proc. per metus, sutarties galiojimo pabaigoje finansinės nuomos įmoka sudarys [...] proc., t. y. atitiks vidutinę [...] proc. finansinės nuomos įmoką per metus. Galima palyginti: jei NEUWOGES būtų nusprendusi finansinės nuomos įmokos neindeksuoti, finansinės nuomos įmoka per visą 30 metų galiojimo laikotarpį būtų siekusi [...] proc. per metus. Šiuo atveju priedas prie įmokos yra kaina už sprendimą ne visą sutarties galiojimo laikotarpį mokėti stabilią finansinės nuomos įmoką, bet iš pradžių mokėti mažesnę, o baigiantis sutarties galiojimo laikotarpiui – didesnę finansinės nuomos įmoką.
- (190) Pirmiausia primenama, kad *Landgericht Rostock* finansinės nuomos įmoką vertino lygindamas ją su kitų sandorių palūkanų normomis. Jis konstatavo, kad 30 metų laikotarpio hipotekos palūkanų normų pokyčius įvertinti sunku, bet kad didelių palūkanų laikotarpiais palūkanos gali būti didesnės kaip 10 %. Todėl, jo teigimu, vidutinė NEUWOGES reikalauta finansinės nuomos įmoka nebuvo neįprasta rinkoje.
- (191) Turimi duomenys, kuriais galima remtis lyginant sandorius, yra tik bendro pobūdžio. Iš visų banko *Deutsche Bundesbank* surinktų 1998 m. (laikotarpio, kuriuo vykdytas svarstomas teisinis sandoris) duomenų svarbiomis galima laikyti dvi palūkanų rūšis. Viena vertus, svarbios „gyvenamųjų žemės sklypų hipotekos kreditų, kuriems taikoma 10 metų fiksuotoji norma,“ palūkanų normos, nes ir NEUWOGES gyvenamoji nuosavybė būtų naudojama kreditui užtikrinti (neatsižvelgiant į tai, ar šis kreditas atitiktų visas formalias hipotekos sąlygas). Antra vertus, vertinant būtų galima remtis ir „ilgalaikių fiksuotos normos kreditų įmonėms ir savarankišką veiklą vykdančioms asmenims nuo 500 000 iki mažiau nei 5 mln. EUR“ taikomomis palūkanų normomis, nes NEUWOGES galima laikyti įmone (hipoteka paprastai naudojasi privatūs asmenys, patys gyvenantys nekilnojamojo turto objekte ir jo nepernuomojantys).
- (192) *Bundesbank* duomenimis, 1998 m. sausio mėn. 10 metų fiksuotos palūkanų normos Vokietijos hipotekos kreditų vidutinė palūkanų norma sudarė 6,40 % per metus. Tuometinės šios kredito rūšies palūkanų normos siekė nuo 6,17 % per metus (mažiausia intervalo vertė) iki 6,97 % per metus (didžiausia intervalo vertė). Vidutinė ilgalaikių fiksuotos kredito normos kreditų palūkanų norma 1998 m. sudarė 6,35 % per metus ir siekė nuo 5,55 % (mažiausia intervalo vertė) iki 7,73 % per metus (didžiausia intervalo vertė). Vis dėlto *Bundesbank* nenurodo vidutinės ilgalaikio kredito galiojimo trukmės. Nepaisant to, galima daryti prielaidą, kad vidutinė galiojimo trukmė yra daugiausia 10 metų, bet tikriausiai trumpesnė ⁽¹¹³⁾.

⁽¹¹³⁾ Paprastai bankai pirmenybę teikia kintamos palūkanų normos kreditams, nes pasirinkus tokią normą mažėja jiems tenkanti palūkanų pasikeitimo rizika. Suteikdami fiksuotos palūkanų normos kreditą jie, siekdami sumažinti šią riziką, yra suinteresuoti trumpinti sutarties galiojimo trukmę. Teikiant kreditus įmonėms įprasta sudaryti atnaujinamąsias sutartis, pagal kurias, pasibaigus pirminei kredito sutarčiai, (jei nesumažėjo įmonės kreditingumas) iš karto sudaroma nauja sutartis, kuriai taikoma pritaikyta (susijusio laikotarpio rinkos sąlygas atitinkanti) palūkanų norma. Be palūkanų pasikeitimo rizikos, bankams tenka kredito negrąžinimo rizika. Tai dar viena priežastis riboti su įmonėmis sudaromų kredito sutarčių galiojimo trukmę (nes susijusios sumos yra gerokai didesnės nei sudarius hipotekos sutartį, kurios galiojimo trukmė paprastai yra nuo 20 iki 30 metų).

(193) Lyginant NEUWOGES mokėtą finansinės nuomos įmoką su *Bundesbank* nurodytomis tuo pačiu laikotarpiu (t. y. 1998 m. sausio mėn.) suteiktą kreditų palūkanų normomis, reikia atsižvelgti į šiuos aspektus:

- vidutinė metinė 30 metų sutarties galiojimo trukmės finansinės nuomos įmoka sudaro [...] proc. Tačiau, kaip nurodyta, NEUWOGES pasirinko sutarties galiojimo laikotarpio pradžioje mokėti mažesnę finansinės nuomos įmoką, kuri vėliau kompensuojama mokant didesnę finansinės nuomos įmoką. Šio sprendimo kaina yra ta, kad jei NEUWOGES būtų apsisprendusi nuo pat pradžių mokėti sutarto dydžio finansinės nuomos įmoką, ji būtų turėjusi mokėti tik [...] proc. per metus⁽¹¹⁴⁾. *Bundesbank* skaičiai susiję su fiksuotos palūkanų normos kreditais, t. y. palūkanų norma kasmet yra vienoda. Jei NEUWOGES būtų galėjusi išsiderėti kreditą panašiomis mokėjimo sąlygomis (t. y. iš pradžių mokėti mažesnes palūkanas, o pabaigoje – didesnes), už tai taip pat būtų reikėję mokėti (dėl tų pačių priežasčių, kaip ir BAVARIA atveju)⁽¹¹⁵⁾. Todėl *Bundesbank* palūkanų normos turėtų būti lyginamos su nekintančia [...] proc. finansinės nuomos įmoka;
- finansinės nuomos įmoką nustatyta taikyti 30 metų. Nepaisant metinio indeksavimo, jau sutarties galiojimo laikotarpio pradžioje tikrai buvo įmanoma apskaičiuoti vidutinę visos sutarties galiojimo trukmės finansinės nuomos įmoką. *Bundesbank* nurodytos hipotekos kreditų palūkanų normos nustatytos tik 10 metų (kaip pirmiau paaiškinta, nežinoma, kuriam laikotarpiui įmonėms nustatytos palūkanos; vis dėlto galima daryti prielaidą, kad laikotarpio trukmė nebuvo ilgesnė kaip 10 metų). Tinkamiausias kriterijus būtų 30 metų taikomos palūkanų normos. Tačiau tokių duomenų *Bundesbank* neskelbia. Apskritai, kuo ilgesnė galiojimo trukmė, tuo brangesnis fiksuotos palūkanų normos kreditas. Pavyzdžiui, iš *Bundesbank* 1998 m. sausio mėn. skaičių matyti, kad fiksuotos palūkanų normos hipotekos kreditų, kuriems nustatyta 5 metų fiksuotos palūkanos, vidutinė palūkanų norma buvo 5,85 %, o 10 metų galiojimo trukmės fiksuotos palūkanų normos kredito palūkanų norma – 6,40 %. Todėl galima pagrįstai daryti prielaidą, kad 30 metų galiojimo trukmės fiksuotos palūkanų normos kredito palūkanos būtų buvusios gerokai didesnės už *Bundesbank* nurodytas vidutines 6,35 % arba 6,40 % palūkanų normas;
- *Bundesbank* nurodo ne tik vidutinę palūkanų normą, bet ir intervalą, kuriuo buvo grindžiamos daugelis 1998 m. sausio mėn. Vokietijoje sudarytų kredito sutarčių. Nustatyta NEUWOGES mokėtina finansinės nuomos įmoka netiesiogiai atitinka su sandoriu susijusią BAVARIA riziką. Labiausiai BAVARIA grėsė kredito negrąžinimo rizika, t. y. rizika, kad NEUWOGES taps nemoki arba dėl kitos priežasties nebegalės vykdyti išpareigojimo mokėti reikalaujamą finansinės nuomos įmoką. Prieš suteikdamas kreditą, bankas taip pat būtų įvertinęs NEUWOGES kreditingumą. Mažesnio kreditingumo klientai (arba klientai, dėl kurių bankui kyla didesnė kredito negrąžinimo rizika) paprastai kaip kompensaciją už didesnę riziką turi mokėti didesnes palūkanas⁽¹¹⁶⁾. Kaip nurodyta 7.3.1 dalyje, NEUWOGES galimybės sudaryti kreditų sutartis, atsižvelgiant į palyginti didelį jos išskolinimą ir į tai, kad jos nuosavas kapitalas buvo susietas su kitais investavimo sumanymais, buvo tik ribotos. Vis dėlto bankas, pasirengęs suteikti NEUWOGES kreditą, būtų atsižvelgęs į šiuos aspektus nustatydamas palūkanų normą. Palyginti labai išskolinusioms įmonėms, galinčioms skirti savo investicijoms tik labai nedaug nuosavo kapitalo, nustatomos didesnės kreditų palūkanų normos. Todėl lyginant NEUWOGES mokėtą finansinės nuomos įmoką su rinkoje suteiktą kreditų palūkanų normomis visada reikia atsižvelgti į didesnes *Bundesbank* nurodyto intervalo normas⁽¹¹⁷⁾;
- kaip minėta, finansinės nuomos bendrovė turi refinansuoti savo pirmąją investiciją (šiuo atveju pirmiausia pastatų pirkimo–pardavimo kainą ir renovavimo išlaidas). Palūkanų norma, kurią ji turi mokėti už savo refinansavimą, lemia įvairūs aspektai, pvz., jos pačios dydis, jos išskolinimas ir jos portfelį sudarantys nekilnojamojo turto objektai. Vis dėlto ši palūkanų norma yra tik pradinė vertė, nes finansinės nuomos bendrovei (BAVARIA) taip pat turi būti atlyginama už patiriamą riziką. Prie jos priskiriama palūkanų pasikeitimo rizika (rizika, susijusi su tuo, kad jos investicijų refinansavimui bus taikoma kintama palūkanų norma, o finansinės nuomos mokėjimams – fiksuota palūkanų norma), kredito negrąžinimo rizika (jau nurodyta galimybė, kad

⁽¹¹⁴⁾ Šis priedas prie įmokos (t. y. didesnė vidutinė finansinės nuomos įmoka, palyginti su fiksuota norma nuo pat pradžių) nustatytas todėl, kad BAVARIA sutiko, kad dalis finansinės nuomos mokėjimų būtų atidedama vėlesniems sutarties galiojimo laikotarpio metams. Jei ji šiuos mokėjimus būtų gavusi neatidėtus, ji būtų galėjusi tuos pinigus investuoti ir gauti pajamų arba grąžinti jau suteiktą kreditą ir sutaupyti palūkanų. Taigi dalies mokėjimų atidėjimas susijęs su BAVARIA išlaidomis, kurios įmonei NEUWOGES perduotos nustatant didesnę vidutinę finansinės nuomos įmoką.

⁽¹¹⁵⁾ Tai būtų ne „tikras“ fiksuotos palūkanų normos kreditas (t. y. kreditas, kuriam taikomos vienodo dydžio palūkanų įmokos), bet kreditas, kuriam būtų iš anksto nustatomos skirtingos metinės palūkanų normos (t. y. jis taip pat nebūtų kintamos palūkanų normos kreditas).

⁽¹¹⁶⁾ Jei laikoma, kad rizika yra per didelė, kliento kredito paraiška paprastai atmetama. Jei rizika laikoma priimtina, reikalaujama didesnė palūkanų norma ir gali būti imamasi papildomų priemonių. Pavyzdžiui, gali būti reikalaujama papildomo užtikrinimo arba gali būti mažinama kredito suma; kredito sutartyje taip pat gali būti nustatytos papildomos sąlygos, kuriomis bankas gali stebėti kredito gavėjo padėtį.

⁽¹¹⁷⁾ Taip pat žr. jau nurodytą 1996 m. birželio mėn. paskelbtą *Pestel* įvertinimą, kurio duomenimis, būtų statybos bendrovės Rytų Vokietijoje atvirojoje kapitalo rinkoje galėjo imti kreditą, kuriam taikyta 7,5 %, palūkanų norma.

NEUWOGES taps nemoki ir BAVARIA negaus dar neatliktų finansinės nuomos mokėjimų) ir likutinės vertės rizika (nežinomybė dėl nekilnojamojo turto vertės pasibaigus finansinės nuomos sutarties galiojimo laikotarpiui). Finansinės nuomos įmonė tikriausiai patiria ir pridėtinių išlaidų, į kurias taip pat atsižvelgiama nustatant finansinės nuomos įmoką ⁽¹¹⁸⁾. Be to, finansinės nuomos įmonė taip pat siekia gauti pelno ir į tai atsižvelgia nustatydamą finansinės nuomos įmoką ⁽¹¹⁹⁾. NET jei įmonei BAVARIA būtų buvę įmanoma refinansuoti savo investicijas taikant mažesnę palūkanų normą už tą, kurią NEUWOGES būtų mokėjusi už banko kreditą, refinansavimo palūkanų normą būtų reikėję padidinti atsižvelgiant į šiuos įvairius aspektus (rizikos priedą prie įmokos, išlaidas ir pelną), kad būtų galima išlaikyti reikalaujamą finansinės nuomos įmoką, kuri galiausiai galėtų būti didesnė už įprastinio kredito palūkanų normą.

- (194) Atsižvelgiant į visus pirmiau nurodytus veiksnius atrodo, kad sutarta [...] proc. finansinės nuomos įmoka per metus (arba net [...] proc. finansinės nuomos įmoka, kuriai taikomas [...] proc. indeksavimas, bet kuri atrodo esanti mažiau tinkama palyginimui), palyginti su *Bundesbank* nurodytomis kreditų palūkanų normomis, yra racionali. Primenama, kad *Bundesbank* skaičius, pvz., reikėtų padidinti pritaikant prie 30 metų galiojimo trukmės, taikant fiksuotą palūkanų normą. Nors tiksliai nustatyti pataisos, kurios reikia siekiant nustatyti tinkamą lyginamąją normą, neįmanoma, atrodo, kad skirtumas tarp vidutinių kreditų ir (arba) hipotekos palūkanų normų ir finansinės nuomos įmokos yra pakankamai pagrįstas, kad būtų galima daryti išvadą, jog nėra jokių požymių, kad BAVARIA reikalavo per didelės finansinės nuomos įmokos. Todėl Komisija daro išvadą, kad BAVARIA finansinės nuomos įmoka susijusiu laikotarpiu (1997 m. pabaigoje – 1998 m. pradžioje) atitiko rinkos sąlygas.

7.4.4. Išvada

- (195) Iš turimos informacijos matyti, kad NEUWOGES ir BAVARIA rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas būtų taip pat sudaręs šį sandorį. Iš visko – pavyzdinių sutarčių, kainų siūlymo aukcione ir palyginimo su kitomis finansavimo priemonėmis – matyti, kad sandoris sudarytas tuometinėmis rinkos sąlygomis ir kad BAVARIA modelis nebuvo per brangus.

7.5. PAPILDOMAS VERTINIMAS. LIKĘ PAGALBOS ELEMENTAI IR SUDERINAMUMAS SU VIDAUS RINKA

- (196) Taigi, iš pirminio Komisijos tyrimo matyti, kad NEUWOGES sprendimas sudaryti atgalinės nuomos sandorį buvo suderinamas su rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principu, t. y. kad sandoriu pranašumas įmonei BAVARIA nesuteiktas, todėl nesuteikta ir pagalba. Vis dėlto Komisija taip pat tikrino, ar gavus kitą rezultatą – t. y. kad NEUWOGES iš tikrųjų suteikė pranašumą įmonei BAVARIA – bet kuriuo atveju būtų galima daryti išvadą, kad sandoris yra su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba. Todėl darydama hipotetinę prielaidą, kad NEUWOGES nesilaikė rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principo ir kad pranašumas BAVARIA suteiktas, Komisija nagrinėjo, ar priemonės buvo BAVARIA gauta valstybės pagalba ir ar šią galimą pagalbą būtų galima laikyti suderinama su vidaus rinka.

7.5.1. Likę pagalbos elementai

7.5.1.1. Į m o n ė

- (197) Valstybinių išteklių skyrimą galima laikyti valstybės pagalba tik jei gavėjas yra įmonė, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje. Pagal nuolatinę Bendrojo Teismo praktiką įmonės sąvoka apima kiekvieną ekonominę veiklą vykdančią vienetą ⁽¹²⁰⁾. Ekonominė veikla yra bet kokia veikla, kurią vykdančioje teikiamos prekės arba paslaugos ⁽¹²¹⁾.
- (198) BAVARIA vykdo įvairią ekonominę veiklą, pvz., vykdo komercines investicijas į nekilnojamąjį turtą ir šį nekilnojamąjį turtą nuomoja komerciniams ir privatiems klientams. Taigi BAVARIA yra įmonė, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

⁽¹¹⁸⁾ Šios išlaidos pridedamos prie išlaidų, kurias bankas įtraukia į sąskaitą suteikdamas kreditą. Tai susiję su tuo, kad refinansuodama savo investiciją finansinės nuomos bendrovė taip pat turi mokėti už banko išlaidas (ir į tai atsižvelgtų nustatydamą finansinės nuomos įmoką); be to, ji turi padengti savo pridėtines išlaidas.

⁽¹¹⁹⁾ Kreditą gavęs klientas moka ne tik palūkanų normą, bet ir įnašą į banko pelną. Sudarius finansinės nuomos sutartį, klientas iš esmės moka įnašą ir į banko pelną (nes finansinės nuomos įmonė savo investiciją banke refinansuoja ir atitinkamas išlaidas perduoda finansinės nuomos paslaugos gavėjui), ir į pačios finansinės nuomos įmonės pelną. Tai, kad įmonė yra pasirengusi mokėti šias papildomas išlaidas, rodo, kad finansinės nuomos įmonės siūlomomis paslaugomis finansinės nuomos paslaugos gavėjui teikiama papildoma nauda.

⁽¹²⁰⁾ 2000 m. rugsėjo 12 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Pavlov u. a. prieš Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, C-180/98–C-184/98, Rink. p. I-6451, 74 punktas.

⁽¹²¹⁾ 1987 m. birželio 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-118/85, Rink. p. 2599, 7 punktas.

7.5.1.2. Valstybinių išteklių naudojimas ir priskirtinumas valstybei

- (199) Priemonė turi būti priskirtina valstybei ir finansuojama iš valstybinių išteklių. Remiantis Bendrojo Teismo praktika byloje *Stardust Marine* ⁽¹²²⁾, šį kriterijų gali atitikti ir valstybės pagalba, finansuojama netiesiogiai iš valstybės biudžeto, jei išteklius kontroliuoja valstybė ir sprendimas dėl šių išteklių perdavimo priskirtinas valstybei.
- (200) NEUWOGES visiškai priklauso Noibrandenburgo miestui, todėl ji yra valstybės įmonė, kaip apibrėžta Komisijos direktyvos 2006/111/EB, kuria Bendrasis Teismas rėmėsi sprendime byloje *Stardust Marine*, 2 straipsnio b punkte ⁽¹²³⁾. Noibrandenburgo miestui priklauso visos NEUWOGES akcijos ir kaip vienintelis akcininkas per stebėtojų tarybą ir akcininkų susirinkimą jis gali iš esmės kontroliuoti įmonę NEUWOGES. Todėl Komisija daro išvadą, kad miestas turi galimybę kontroliuoti NEUWOGES išteklių naudojimą. Todėl atgalinės nuomos sandoris yra valstybinis išteklius.
- (201) Dėl priskirtinumo valstybei Komisija konstatuoja, kad, kaip matyti iš turimos informacijos, Noibrandenburgo miestas labai prisidėjo prie atgalinės nuomos sandorio sudarymo. Sandorį turėjo patvirtinti NEUWOGES stebėtojų taryba, kurios nariai veikė miesto pavedimu. Dokumentais taip pat patvirtinama, kad stebėtojų taryba aktyviai dalyvavo derybose dėl sutarčių. Todėl Komisija mano, kad atgalinės nuomos sutarties sudarymas priskirtinas valstybei.

7.5.1.3. A t r a n k u m a s

- (202) Pagal SESV sutarties 107 straipsnio 1 dalį priemonė laikoma valstybės pagalba, jei ja palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba. Taigi į sąvokos „valstybės pagalba“ taikymo sritį patenka tik tos priemonės, kuriomis šioms įmonėms suteikiamas atrankusis pranašumas.
- (203) Kadangi svarstoma priemonė yra dvišalis NEUWOGES ir BAVARIA sandoris, bet koks pranašumas, kurį NEUWOGES suteikė įmonei BAVARIA, būtų atrankusis, nes jo negalėtų įgyti jokia kita įmonė.

7.5.1.4. Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai

- (204) Valstybinės subsidijos įmonėms yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, tik tada, jei jomis iškraipoma arba gali būti iškraipoma konkurencija ir daroma neigiama įtaka valstybių narių tarpusavio prekybai. Jei valstybės suteikta subsidija pagerinama įmonės konkurencinė padėtis jos konkurentų atžvilgiu, ši subsidija laikoma priemone, kuria iškraipoma arba gali būti iškraipoma konkurencija ⁽¹²⁴⁾. Todėl laikoma, kad iškraipoma konkurencija, jei valstybė įmonei liberalizuotoje ūkio šakoje, kurioje vyksta arba galėtų vykti konkurencija, suteikia finansinį pranašumą.
- (205) Pagal nuolatinę Sąjungos teismų praktiką pagalba vidaus rinkoje veikiančioms įmonėms gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ⁽¹²⁵⁾.
- (206) BAVARIA konkuruoja su kitais nekilnojamojo turto fondais ir įmonių investuotojais iš Vokietijos ir kitų Sąjungos valstybių narių dėl investuotojų ir investicijų galimybių. Įmonei BAVARIA suteiktas finansinis pranašumas sustiprintų šios įmonės konkurencinę padėtį ir todėl galėtų iškraipyti konkurenciją. Kadangi nekilnojamojo turto investicijų rinka yra Sąjungos rinka, bet kokiu įmonei BAVARIA suteiktu finansiniu pranašumu būtų sustiprinama įmonės padėtis rinkoje, palyginti su jos konkurentais iš kitų valstybių narių, ir kartu jis turėtų poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

7.5.1.5. I š v a d a

- (207) Jei atgalinės nuomos sandoris – kitaip nei nustatyta pirmiau pateiktose pirminėse Komisijos išvadose – nebūtų atitikęs rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principo ir todėl įmonei BAVARIA būtų suteiktas pranašumas, reikėtų daryti išvadą, kad atgalinės nuomos sandoris buvo valstybės pagalba. Todėl darant šią hipotezę reikėtų patikrinti, ar galimą valstybės pagalbą būtų galima laikyti suderinama su vidaus rinka.

⁽¹²²⁾ 2002 m. gegužės 16 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją (Stardust Marine)*, C-482/99, Rink. p. I-4397.

⁽¹²³⁾ 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyva 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse (OL L 318, 2006 11 17, p. 17).

⁽¹²⁴⁾ 1980 m. rugsėjo 17 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Philip Morris prieš Komisiją*, C-730-79, Rink. p. 2671, 11 punktas; 2000 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Alzetta Mauro u. a. prieš Komisiją*, sujungtos bylos T-298/97, T-312/97 ir kt., Rink. p. II-2325, 80 punktas.

⁽¹²⁵⁾ 1980 m. rugsėjo 17 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Philip Morris Holland BV prieš Komisiją*, 730-79, Rink. p. 2671, 11 ir 12 punktai. 1998 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Het Vlaamse Gewest (Flämische Region) prieš Komisiją*, T-214/95, Rink. p. II-717, 48-50 punktai.

7.5.2. Suderinamumas su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą

- (208) Pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą „[vidaus rinkai neprieštaraujanti gali būti laikoma] pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“. Taikydama 107 straipsnio 3 dalies c punktą Komisija turi įvertinti viena vertus, teigiamo ir pageidaujamo pagalbos priemonės poveikio ir, kita vertus, neigiamo jos poveikio prekybos sąlygoms, susidarantioms ją įgyvendinant, pusiausvyrą.
- (209) Kad pagalbos priemonės pusiausvyros tyrimo rezultatas būtų teigiamas, ji turi atitikti penkias sąlygas. Pirma, pagalbos priemone turi būti siekiama tiksliai apibrėžto bendro intereso tikslo. Antra, pagalbos priemonė turi būti tinkama šiam tikslui siekti. Trečia pagalbos priemonė turi būti reikalinga ir turėti skatinamąjį poveikį. Ketvirta, pagalbos priemonė turi būti tinkama. Penkta, pagalba neturi paveikti prekybos sąlygų taip, jog tai prieštarautų bendro intereso tikslui.

7.5.2.1. Bendro intereso tikslas

- (210) Pagal SESV 3 ir 174 straipsnius ekonominė ir socialinė sanglauda yra Sąjungos tikslas. Siekiant didinti ekonominę ir socialinę sanglaudą reikia gerinti miestų aplinką ir miestų gyventojų gyvenimo kokybę. Sanglaudos politika galima kurti tvarias bendruomenes, užtikrinant, kad ekonominės socialinės ir ekologinės problemos būtų sprendžiamos taikant integruotą miesto ir kaimo vietovių atnaujinimo, atkūrimo ir vystymosi strategiją. To galima siekti įvairiai ⁽¹²⁶⁾.
- (211) Komisija konstatuoja, kad, įstatais nustatytas NEUWOGES tikslas - regione užtikrinti pakankamą aprūpinimą butais. Komisija taip pat konstatuoja, kad sudarydama atgalinės nuomos sandorį NEUWOGES siekė tam tikrų (savivaldos) politikos tikslų. NEUWOGES tvirtina, kad:
- paskutinįjį XX a. dešimtmetį įgyvendintas svarbus politinis projektas siekiant Rytų Vokietijos būsto sąlygas suvienodinti su Vakarų Vokietijos būsto sąlygomis; todėl skatintas Rytų Vokietijos butų privatizavimas ir renovavimas, neatsižvelgiant į tai, ar tai buvo naudinga ekonominiu požiūriu;
  - privatizuojant ir renovuojant pastatus, kurie buvo atgalinės nuomos sutarties dalykas, siekta užtikrinti Noibrandenburgo miesto ateities perspektyvas: teikdama įperkamus kokybiškus butus ir juos privatizuodama (ši prievolė teko įmonei BAVARIA) NEUWOGES tikėjosi didinti Noibrandenburgo patrauklumą piliečiams.
- (212) Be to, Komisija konstatuoja, kad BAVARIA išpareigojo stengtis tam tikrą skaičių butų parduoti tuometiniams nuomininkams. BAVARIA negalėjo savo nuožiūra reikalauti rinkoje nustatytos kainos – ji turėjo laikytis tam tikrų viršutinių ribų. ⁽¹²⁷⁾ Sutartimi, kurioje nustatytos šios sąlygos, tuometiniams svarstomų pastatų nuomininkams suteiktas tam tikras pranašumas.
- (213) Jei NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sandoris iš tikrųjų būtų laikytas valstybės pagalba (jis tokiu nelaikomas), ši pagalba būtų buvusi suteikta siekiant įgyvendinti pirmiau išdėstytus politinius tikslus. Regiono aprūpinimą pakankama gyvenamąja erdve, nacionalinio politinio tikslo (suvienodinti Rytų ir Vakarų Vokietijų būsto sąlygas po susivienijimo) įgyvendinimo pagalbą ir Noibrandenburgo miesto ateities perspektyvų užtikrinimą teikiant įperkamus kokybiškus butus gyventojams (taip pat sudarant palankesnes sąlygas susijusių pastatų nuomininkams) galima laikyti tiksliai apibrėžtais bendro intereso tikslais. Todėl, Komisijos nuomone, sandoris laikytinas bendro intereso tikslo įgyvendinimo priemone.

7.5.2.2. Priemonių tinkamumas

- (214) NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sutartimi siekti tikslai neabejotinai įgyvendinti. Pavyzdžiui, vykdamas sandorį įmonės BAVARIA nupirkti pastatai visapusiškai renovuoti, privatizuoti ir už mažesnę pirkimo-pardavimo kainą siūlyti tuometiniams nuomininkams, taip pat padidinta vertingos gyvenamosios erdvės pasiūla regione ir kartu pagerintos Noibrandenburgo miesto ateities perspektyvos.

⁽¹²⁶⁾ 2011 m. spalio 5 d. Komisijos sprendimo C(2011) 4940 *final* byloje SA.31877, *Niederlande: Grondverkoop en woningbouw Apeldoorn* (OL C 343, 2011 11 23, p. 11), 47 ir 48 konstatuojamosios dalys.

⁽¹²⁷⁾ Žr. EBV V skyriaus 3 paragrafo 2 dalį.

- (215) Ieškodama pastatų pirkėjo ir vertindama galimybes, NEUWOGES ėmėsi įvairių veiksmų, kuriais iš tikrųjų užtikrinta, kad jei atgalinės nuomos sandoris būtų pagalba, ji būtų apribota tiek, kiek būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti. Pirmiausia NEUWOGES surengė ribotą kainos siūlymą aukcione, keletą mėnesių derėjosi su BAVARIA dėl sandorio sąlygų ir galiausiai buvo įsitikinusi, kad šis sandoris yra geriausias rinkoje galimas pasiūlymas. Todėl nėra požymių, kad net jei į atgalinės nuomos sandorį būtų įtraukta pagalba, ši pagalba būtų viršijusi tai, kas būtina. Iš 7.3 dalyje išdėstytos analizės, kurią atliekant atgalinės nuomos sandoris lygintas su įvairiomis kitomis galimybėmis (pvz., kreditu grindžiamu pastatų renovavimu arba tiesioginiu pardavimu), rezultatų matyti, kad nebūtų buvę alternatyvos, pagal kurią nesuteikus pagalbos arba skyrus nedidelę pagalbos sumą būtų pasiekti tie patys tikslai. Todėl atgalinės nuomos sandoris ir bet kokia į jį įtraukta pagalba buvo tinkama priemonė bendro intereso tikslams įgyvendinti.

7.5.2.3. Būtinybė ir skatinamasis poveikis

- (216) Darant prielaidą, kad į atgalinės nuomos sandorį iš tikrųjų buvo įtraukta valstybės pagalba, taip pat reikėtų patikrinti ar ji turėjo skatinamąjį poveikį. NEUWOGES ir BAVARIA dėl sandorio sąlygų derėjosi keletą mėnesių. Atrodo, BAVARIA nebūtų sudariusi sandorio, kuris nebūtų tikęs jos nekilnojamojo turto finansinės nuomos modeliui. Jei į galiausiai sudarytą sandorį, kuris buvo pagrįstas BAVARIA nekilnojamojo turto finansinės nuomos modeliu, būtų buvusi įtraukta pagalba, neabejotina, kad be šios pagalbos šio sandorio BAVARIA nebūtų sudariusi.

7.5.2.4. Proporcingumas

- (217) Komisija jau nurodė, kad sudarant šį sandorį NEUWOGES siektus tikslus reikia laikyti svarbiais. Renovuojant ir privatizuojant pastatus, taip pat parduodant juos už mažesnę kainą nuomininkams, labai pagerinta ekonominė ir socialinė sanglauda Sąjungoje. Be to, į atgalinės nuomos sandorį įtraukta pagalbos BAVARIA naudai suma geriausiai atveju buvo ribota, todėl galimas priemonės konkurencijos iškreipimo poveikis taip pat buvo ribotas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bet kokia pagalba, kuri galėjo būti įtraukta į NEUWOGES ir BAVARIA atgalinės nuomos sandorį, buvo proporcinga siekiamo tikslo atžvilgiu.

7.5.2.5. Bendro intereso tikslui prieštaraujančio poveikio prekybos sąlygoms nėra

- (218) Primenama, kad į atgalinės nuomos sandorį įtraukta pagalbos BAVARIA naudai suma geriausiai atveju buvo nedidelė. Todėl priemonės poveikis prekybos sąlygoms taip pat buvo tik ribotas. Nors įmonės BAVARIA, kuri bent potencialiai konkuravo su kitomis įmonėmis (taip pat su įmonėmis iš kitų valstybių narių), konkurencinę padėtį būtų pagerinusi bet kokia į atgalinės nuomos sandorį įtraukta pagalba, šio poveikio mastą lemia gautos pagalbos suma. Kadangi todėl BAVARIA konkurencinė padėtis būtų pagerėjusi tik nedaug, galima daryti išvadą, kad atgalinės nuomos sandoris, net jei į jį buvo įtraukta pagalba, nepaveikė prekybos sąlygų taip, kad tai prieštarautų bendro intereso tikslui.

7.5.3. Išvada dėl likusių pagalbos elementų ir suderinamumas su vidaus rinka

- (219) Jei atgalinės nuomos sandoriu įmonei BAVARIA suteiktas pranašumas, dėl 7.5.2 dalyje nurodytų priežasčių Komisija priėjo prie išvados, kad šis sandoris būtų valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje. Vis dėlto Komisija taip pat konstatuoja, kad bet kokia į atgalinės nuomos sandorį įtraukta pagalba pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą būtų suderinama su vidaus rinka.

7.6. IŠVADA DĖL PAGALBOS BUVIMO IR SUDERINAMUMO SU VIDAUS RINKA

- (220) Remiantis atgalinės nuomos sandorio vertės įmonei NEUWOGES analize, palyginimu su kitais galimais sandoriais ir sandorio atitikties rinkos sąlygoms patikra galima daryti išvadą, kad sandoris atitinka rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principą. Sudarydama atgalinės nuomos sandorį, NEUWOGES elgėsi taip, kaip būtų elgęsis ir rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas. Pirmiausia dėmesys atkreiptinas į tai, kad ekonomiškai patrauklios alternatyvos nebuvo, o atgalinės nuomos sandorio sąlygų susijusiu laikotarpiu (1997–1998 m.), atsižvelgiant į esamus lyginamuosius aspektus ir į surengus kainų siūlymą aukcione gautus kitus pasiūlymus, nebuvo galima laikyti neatitinkančiomis rinkos sąlygų.

- (221) Todėl darytina išvada kad sandoriu su įmone NEUWOGES pranašumas BAVARIA nesuteiktas, nes NEUWOGES elgėsi taip, kaip elgtųsi rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas. Kadangi svarstoma priemonė pranašumas nesuteiktas, neįvykdyta viena iš priskyrimo prie valstybės pagalbos sąlygų; todėl priemonė nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.
- (222) Be pirminio konstatuoto fakto, kad atgalinės nuomos sandoriu įmonei BAVARIA pranašumas nesuteiktas ir todėl į šį sandorį valstybės pagalba neįtraukta, Komisija daro papildomą išvadą, kad jei atgalinės nuomos sandoriu pranašumas BAVARIA būtų suteiktas, sandoris iš tikrųjų būtų valstybės pagalba. Tačiau pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ši valstybės pagalba būtų suderinama su vidaus rinka,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1998 m. sausio 21 d. *Neubrandenburger Wohnungsgesellschaft mbH, Bavaria Immobilien Trading GmbH & Co, Immobilien Leasing Objekt Neubrandenburg KG* ir *Bavaria Immobilien Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. Objekte Neubrandenburg KG* sudarant užstatymo teisės sutartį ir generalinio administratoriaus sutartį sudarytas teisinis sandoris nėra valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

2 straipsnis

Jei 1998 m. sausio 21 d. *Neubrandenburger Wohnungsgesellschaft mbH, Bavaria Immobilien Trading GmbH & Co, Immobilien Leasing Objekt Neubrandenburg KG* ir *Bavaria Immobilien Beteiligungsgesellschaft mbH & Co. Objekte Neubrandenburg KG* sudarant užstatymo teisės sutartį ir generalinio administratoriaus sutartį sudarytas teisinis sandoris būtų valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, ji pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą būtų suderinama su vidaus rinka.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Vokietijos Federacinei Respublikai.

Priimta Briuselyje 2014 m. rugsėjo 16 d.

Komisijos vardu
Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2015/508**2014 m. spalio 1 d.****dėl tariamos infrastruktūros pagalbos, kurią Vokietija suteikė įmonei *Propapier PM2 GmbH* –
Valstybės pagalba Nr. SA.36147 (C 30/10) (ex NN 45/10; ex CP 327/08)**

(pranešta dokumentu Nr. C(2014) 6847)

(Tekstas autentiškas tik vokiečių kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

atsižvelgdama į 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias sutarties dėl Europos sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles ⁽¹⁾,paraginusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas pagal minėtas nuostatas ⁽²⁾ ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2008 m. spalio 29 d. raštu įmonė *Smurfit Kappa Group* (toliau – *Smurfit Kappa* arba skundo pateikėja) Komisijai pateikė skundą, kuriame teigė, kad įmonei *Propapier PM2 GmbH* buvo suteikta infrastruktūros pagalba. Skundas užregistruotas dokumentu Nr. CP 327/08, į neteisėtos pagalbos registrą įtrauktas dokumentu Nr. NN 45/10.
- (2) 2010 m. spalio 27 d. raštu Komisija pranešė Vokietijai apie savo sprendimą dėl tariamos pagalbos pradėti procedūrą pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalį.
- (3) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ⁽³⁾. Komisija paprašė visų suinteresuotųjų šalių dėl tariamos pagalbos pateikti savo pastabas.
- (4) 2011 m. sausio 28 d. raštu Vokietija pateikė savo pastabas (nekonfidenciali šių pastabų redakcija gauta 2011 m. sausio 31 d.). Komisija taip pat gavo šių suinteresuotųjų šalių pastabas: 2011 m. vasario 11 d. – *Deutscher Städtetag*, *Deutscher Landkreistag* ir *Deutscher Städte- und Gemeindebund* bei *Verband kommunaler Unternehmen* (toliau – VKU) bendras pastabas, 2011 m. vasario 14 d. – skundo pateikėjos pastabas (nekonfidenciali šių pastabų redakcija gauta 2011 m. kovo 1 d.). Komisija šias pastabas persiuntė Vokietijos valdžios įstaigoms, suteikdama galimybę dėl jų išsakyti savo nuomonę; 2011 m. balandžio 13 d. Komisija gavo atitinkamas Vokietijos pastabas (nekonfidencialią redakciją – 2011 m. balandžio 26 d.).
- (5) 2013 m. sausio 17 d. įvyko Komisijos tarnybų ir Vokietijos atstovų susitikimas. 2013 m. vasario 25 d. raštu Vokietija pateikė papildomą informaciją. 2013 m. balandžio 26 d. raštu Komisijos tarnybos paprašė išsamesnės informacijos; Vokietija atsakė 2013 m. gegužės 14 d. raštu.
- (6) 2013 m. gegužės 23 d. elektroniniu laišku Komisija dar kartą paprašė papildomos informacijos, ją Vokietija pateikė 2013 m. gegužės 24 d., 27 d. ir 28 d. elektroniniais laiškais.
- (7) 2013 m. birželio 6 d. įvykus Komisijos tarnybų, Vokietijos ir tariamą pagalbą gavusios įmonės atstovų bei ekspertų susitikimui, Vokietija pranešė, kad gali pateikti papildomų paaiškinimų. Gavusi dar vieną 2013 m. spalio 15 d. Komisijos prašymą suteikti informacijos, Vokietija 2013 m. lapkričio 4 d. bei gruodžio 13 d. ir 18 d., 2014 m. sausio 6 d. ir balandžio 24 d. elektroniniais laiškais pateikė papildomas išsamias pastabas.

⁽¹⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.⁽²⁾ OL C 7, 2011 1 12, p. 10.⁽³⁾ Žr. 2 išnašą.

2. PRIEMONIŲ APIBŪDINIMAS

- (8) Įmonė *Propapier PM2 GmbH* (toliau – *Propapier*) priklauso įmonei *Progroup AG* (toliau – *Progroup*). *Progroup* gamina ir per savo patronuojamąsias įmones platina raukšlėtojo kartono žaliavą ir raukšlėtąjį kartoną. Skundo pateikėja, įmonė *Smurfit Kappa*, yra viena didžiausių Europos Sąjungos popieriaus gamintojų.
- (9) 2008 m. balandžio 2 d. ⁽⁴⁾ Komisija patvirtino regioninę pagalbą *Propapier* raukšlėtojo kartono žaliavos gamyklai ir jai priklausančiai jėgainei statyti pradėtame naudoti plečiamame pramoninės zonos areale prie Oderio–Šprė kanalo, Eizenhiutenštato mieste, Brandenburgo žemėje; šioje vietovėje tuo metu buvo galima teikti regioninę pagalbą pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą.
- (10) Skundo pateikėja išsakė nuomonę, kad tam tikri iš valstybinių išteklių finansuojami infrastruktūros projektai plečiamame pramoninės zonos areale, kuriame yra naujoji *Propapier* gamykla, yra skirti tik popieriaus gamyklai, todėl laikytini *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra ir jai suteikta valstybės pagalba.
- (11) Tokiais infrastruktūros projektais skundo pateikėja įvardijo šiuos projektus (žr. 2.1 skirsnį): nuotekų valymo įrenginio statybą, automobilių stovėjimo aikštelės statybą, naujo privačiuojamojo kelio tiesimą ir Oderio–Šprė kanalo platinimą ir gilinimą.
- (12) Skundo pateikėja taip pat teigė, kad, siekiant suteikti naudos įmonei *Propapier*, nustatyti per maži nuotekų valymo įrenginio naudojimo mokesčiai (žr. 2.2 skirsnį).

2.1. PAGALBA NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIUI STATYTI IR KITAI INFRASTRUKTŪRAI ĮRENGTI

- (13) 2008 m. liepos mėn. Brandenburgo žemė iš programos *Ausbau der kommunalen wirtschaftsnahen Infrastruktur* lėšų pagal schemą *Gemeinschaftsausgabe (GA) „Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur“* (toliau – GA schema ⁽⁵⁾) suteikė 33 808 200 EUR tiesioginę subsidiją ⁽⁶⁾ naujam nuotekų valymo įrenginiui plečiamame pramoninės zonos areale prie Oderio–Šprė kanalo Eizenhiutenštato mieste statyti. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad GA schema, kurią taikant finansuojama nuotekų valymo įrenginių statyba ar plėtra, buvo bylos dėl pagalbos N 644e/02 ⁽⁷⁾ dalykas, joje 2003 m. Komisija dėl 2004–2006 m. programavimo laikotarpio konstatavo, kad pagal šią schemą teikiama parama nuotekų valymo įrenginio savininkui ir valdytojui nėra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.
- (14) Šiame 2003 m. sprendime Komisija išsakė nuomonę, kad subsidijos pagal 2004–2006 m. galiojusią minėtos schemos redakciją laikytinos valstybinių išteklių vidaus pervedimu ir nėra valstybės pagalba įrenginio savininkui ir valdytojui, nes gavėjai nėra ekonominės veiklos vykdytojai, o ši paslauga yra tipiška visuotinės svarbos užduotis, už kurios vykdymą atsako savivaldybės. Pagal schemos nuostatas gavėjas visada turi būti vietos valdžios institucija arba specialiosios paskirties asociacija, kurios veiklą prižiūri savivaldybė. Parama galima tik tuo atveju, jei tarp priemonės gavėjo, t. y. nuotekų valymo įrenginio savininko, ir įrenginio naudotojo nėra jokių teisinių, asmeninių arba ekonominių sąsajų.
- (15) Subsidija sudarė 80 % visų tinkamų finansuoti sąnaudų – 42 260 340 EUR. Subsidijos gavėja yra *Trinkwasser- und Abwasserzweckverband Oderaue Eisenhüttenstadt* (toliau – TAZV), tai yra viešoji kelių savivaldybių specialiosios paskirties asociacija, atsakinga už geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų valymą. TAZV kartu yra nuotekų valymo įrenginio savininkė ir valdytoja. Ji padengė likusius 20 % visų viešųjų investicinių sąnaudų.

⁽⁴⁾ Komisijos sprendimas byloje dėl pagalbos N 582/07 (OL C 131, 2008 5 29, p. 6). Konkuruojančiai įmonei *Smurfit Kappa* šį sprendimą apskundus, Europos Sąjungos Bendrasis Teismas 2012 m. liepos 10 d. sprendimu byloje *Smurfit Kappa Group plc prieš Komisiją*, T-304/08, Komisijos sprendimą paskelbė negaliojančiu. 2013 m. gegužės 15 d. Komisija dėl *Propapier* skirtos regioninės pagalbos, apie kurią pranešta, pradėjo oficialią tyrimo procedūrą (byla dėl pagalbos Nr. SA.23827(2013/C), OL C 230, 2013 8 8, p. 39). Sprendime pradėti procedūrą dėl pagalbos Nr. SA.23827 (2013/C) sakoma: „Jei, pabaigus oficialią tyrimo procedūrą byloje dėl pagalbos Nr. SA.36147 (C 30/10), Komisija padarys išvadą, kad kitos remtos *Propapier* investicijos kartu su investicija į popieriaus gamyklą sudaro vieną investiciją arba kad *Propapier* buvo suteikta kita pagalba kaip infrastruktūros priemonės, Komisija turės tirti, ar visas paramos priemonių rinkinys yra suderinamas su Regioninės pagalbos gairių 67 punktu.“

⁽⁵⁾ Savo 2013 m. gegužės 15 d. paaiškinime Vokietijai pranešė, kad iš 38 561 588 EUR tinkamų finansuoti sąnaudų išmokėta 30 849 271 EUR suma.

⁽⁶⁾ *Ausbau der kommunalen wirtschaftsnahen Infrastruktur im Rahmen der Gemeinschaftsausgabe (GA) „Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur“ nach Teil II Punkt 7 des Rahmenplanes e) Errichtung oder Ausbau von Anlagen für die Beseitigung bzw. Reinigung von Abwasser und Abfall* (Komunalinės su ūkio subjektais susijusios infrastruktūros plėtra pagal schemą „Bendroji užduotis „Regioninės ekonominės struktūros gerinimas“, bendrojo plano II dalies 7 punkto e papunktis – nuotekų ir atliekų šalinimo ir valymo įrenginių statyba ar plėtra).

⁽⁷⁾ 2003 m. liepos 9 d. Komisijos sprendimas byloje dėl pagalbos N 644e/02, C(2003)1999 (OL C 197, 2003 8 21, p. 12.).

- (16) Parama skirta iškelus sąlygą, kad iki 2008 m. rugpjūčio 15 d. bus sudarytos teisinės ir finansinės sąlygos pramoninėje zonoje įsikurti pagrindiniam investuotojui (šiuo atveju įmonei *Propapier*) ir tai bus įrodyta. 2008 m. spalio mėn. pradėti įrenginio statybos darbai, 2010 m. kovo mėn. įrenginys pradėjo veikti.
- (17) Skundo pateikėja mano, kad TAZV įrenginys yra vienos įmonės poreikiams pritaikyta infrastruktūra, nes esą praktiškai visą įrenginio nuotekų valymo pajėgumą išnaudoja *Propapier*. Skundo pateikėja teigia, kad nuotekų valymo įrenginys iš pat pradžių projektuotas taip, kad tiktų *Propapier*, ir buvo laikomas būtina popieriaus gamyklos įkūrimo pramoninėje zonoje sąlyga (nes popieriui gaminti sunaudojama daug vandens).
- (18) Skundo pateikėjos nuomone, kiti infrastruktūros projektai – automobilių stovėjimo aikštelės statyba šalia *Propapier* gamyklos teritorijos, naujo kelio, jungiančio pramoninę zoną su greitkelio B 112 (*Bundesstraße 112*), tiesimas ir Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas – taip pat yra infrastruktūros priemonės, pritaikytos *Propapier* poreikiams. Sprendime pradėti procedūrą Komisija padarė pirminę išvadą, kad šiais infrastruktūros projektais *Propapier* nesuteikiamas atrankinis pranašumas, taigi jos nelaikytinos vienos įmonės poreikiams pritaikyta infrastruktūra. Tačiau Komisija paprašė suinteresuotųjų šalių dėl šių priemonių pateikti pastabas.

2.2. LENGVATINIAI NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIO NAUDOJIMO MOKESČIAI

- (19) Kitas su nuotekų valymo įrenginiu susijusio skundo klausimas yra tai, kad *Propapier* mokėtinas jo naudojimo mokestis – 0,95 EUR/m³ – esantis mažesnis už atlygį, kurį už tokią paslaugą imtų privatus investuotojas.
- (20) Naudojimo mokesčių dydis nustatomas pagal *Kommunalabgabengesetz für das Land Brandenburg* ⁽⁸⁾ (Brandenburgio žemės komunalinių mokesčių įstatymas) (toliau – *KAG Brandenburg*). Pagal *KAG Brandenburg* 6 straipsnį mokesčiai turi būti apskaičiuojami taip, kad padengtų visas pagrįstas to nuotekų valymo įrenginio sąnaudas (jo statybos, išlaikymo, techninės priežiūros ir eksploatavimo, taip pat personalo ir mokesčių administravimo sąnaudas), apskaičiuotas palūkanas ir apskaičiuotus amortizacinius atskaitymus, bet jų neviršytų. Tačiau apskaičiuojant investuoto nuosavo kapitalo palūkanas nereikia atsižvelgti į paramos lėšas, kurias savivaldybė gavo iš kitų valstybinių šaltinių ⁽⁹⁾ (šiuo atveju 33,8 mln. EUR subsidiją taikant GA schemą). Skundo pateikėja mano, kad TAZV paramos lėšas, kurias gavo taikant GA schemą, perkėlė nuotekų valymo įrenginio naudotojams, nustatydamą lengvatinius nuotekų valymo mokesčius.

3. PROCEDŪROS PRADĖJIMO PRIEŽASTYS ⁽¹⁰⁾

- (21) Nagrinėjamos priemonės laikytinos valstybės pagalba, jei tenkinamos šios sąlygos: i) priemonė yra valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių suteikta parama, ii) įmonė dėl jos įgyja ekonominį pranašumą, iii) šis pranašumas yra atrankinis ir iv) priemonė iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipti ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Valstybės pagalba yra tada, kai tenkinamos visos šios SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos.
- (22) Sprendime pradėti procedūrą neabejojama, kad visoms priemonėms naudojami valstybiniai ištekliai ir kad jos gali iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje.
- (23) Dėl skunde pateiktų klausimų Komisija konstatavo, kad reikia atskirti 1) tariamą valstybės pagalbą TAZV nuotekų valymo įrenginiui statyti ir 2) tariamą pagalbą *Propapier*, suteiktą lengvatinių nuotekų valymo mokesčių pavidalu.

⁽⁸⁾ *Kommunalabgabengesetz für das Land Brandenburg*. Priimant sprendimą pradėti procedūrą, galiojo šio įstatymo 2004 m. kovo 31 d. redakcija (GVBl. (teisės aktų oficialusis leidinys) I/04, Nr. 08, p. 174), paskutinį kartą iš dalies pakeista 2009 m. gegužės 27 d. įstatymo 1 straipsniu (GVBl. I/09, Nr. 07, p. 160).

⁽⁹⁾ Priimant sprendimą pradėti procedūrą galiojusios redakcijos *KAG Brandenburg* 6 straipsnyje sakoma:

„Apskaičiuojant palūkanas ir amortizacinius atskaitymus neįtraukiama nuosavo kapitalo dalis, sukaupta iš įnašų, o apskaičiuojant palūkanas - ir iš trečiųjų asmenų subsidijų.“

2013 m. gruodžio 5 d. pakeistos redakcijos *KAG Brandenburg* (GVBl. I/13, [40]) sakoma:

„Apskaičiuojant palūkanas ir amortizacinius atskaitymus neįtraukiama nuosavo kapitalo dalis, sukaupta iš įnašų (atskaitomas kapitalas). Savivaldybės ir savivaldybių asociacijos gali visas trečiųjų asmenų subsidijas arba dalį jų laikyti atskaitomu kapitalu arba, apskaičiuodamos palūkanas, neįtraukti viso atskaitomo kapitalo ar dalies jo, jei dėl to nekyla pavojaus ilgalaikiam skolos grąžinimui.“

⁽¹⁰⁾ Sprendime pradėti procedūrą išsamiai išnagrinėti ES ir Vokietijos nuotekų valymo srities teisės aktai: 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo (OL L 135, 1991 5 30, p. 40), 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1), Vokietijos vandens ūkio įstatymas (*Wasserhaushaltsgesetz*), Brandenburgio vandens įstatymas (*Brandenburgisches Wassergesetz*) ir *KAG Brandenburg*. Išsamesni duomenys pateikti šio sprendimo 40 konstatuojamojoje dalyje.

(24) Sprendime pradėti procedūrą taip pat tirama, ar *Propapier* dėl

i) nuotekų valymo įrenginio statybos

ir dėl kitų infrastruktūros projektų plečiamame pramoninės zonos areale, kuriame yra naujos *Propapier* gamyklos teritorija, t. y. dėl

ii) naujos automobilių stovėjimo aikštelės,

iii) naujo kelio ir

iv) Oderio–Šprė kanalo platinimo ir gilinimo,

įgyja atrankinį pranašumą, kitaip tariant, ar minėti projektai yra *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra⁽¹¹⁾. Kadangi pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį priemonę valstybės pagalba galima laikyti tik jei ji yra atrankinė (t. y. jei įmonėms, kurių teisinė ir faktinė padėtis, atsižvelgiant į tikslą, kurio siekiama priemone, yra panaši, sudaromos skirtingos sąlygos), Komisija turėjo iširti, ar dėl minėtų priemonių *Propapier* įgijo atrankinį pranašumą.

(25) Komisija jau yra patvirtinusi regioninę investicinę pagalbą *Propapier*. Kadangi su kitais infrastruktūros projektais susijusios priemonės vykdomos remiamoje vietovėje, kurioje gali būti teikiama regioninė pagalba pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą, ir šios priemonės tariamai glaudžiai susijusios su investiciniu projektu, kuriam teikiama regioninė pagalba, kitaip tariant, tariamai yra pritaikytos šiam projektui, Komisija išsakė pirminę nuomonę, kad šios priemonės, jei pasirodys esančios *atrankinės Propapier* atžvilgiu, bus *Propapier* investicinio projekto dalis, taigi turės atitikti 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairių⁽¹²⁾ (toliau – Regioninės pagalbos gairės) reikalavimus. Komisija suabejojo, ar investicinė pagalba, suteikta kaip vienos įmonės poreikiams pritaikyta infrastruktūra, būtų suderinama su šiomis gairėmis, pirmiausia, ar atitiktų didžiausio pagalbos intensyvumo ir skatinamojo poveikio reikalavimus.

(26) Pagal Regioninės pagalbos gaires įmonės, kurioms suteikta investicinė pagalba, papildomai gali gauti ir veiklos pagalbą. Tačiau tokiu atveju veiklos pagalbos suderinamumą su vidaus rinka reikia tirti neatsižvelgiant į investicinės pagalbos suderinamumą, t. y. pagal Regioninės pagalbos gairių 5 skirsnio kriterijus. Sprendime pradėti procedūrą Komisija priėjo prie išvados, kad jei *Propapier* būtų suteikta veiklos pagalba lengvatinių nuotekų valymo mokesčių pavidalu ir ji būtų nesuderinama su rinkos ekonomikos investuotojo principu, šią veiklos pagalbą reikėtų laikyti nesuderinama su Regioninės pagalbos gairėmis ir susijusia Komisijos praktika dėl veiklos pagalbos patvirtinimo. Tokia išvada darytina todėl, kad nors pagalbos gavėjos vieta yra regione, kuriame galima teikti veiklos pagalbą (remiama vietovė pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a punktą), vis dėlto netenkinamos kitos svarbios veiklos pagalbos suderinamumo su vidaus rinka sąlygos. Pavyzdžiui, nėra jokio pagrindo manyti, kad veiklos pagalba, tiek kalbant apie jos pobūdį, tiek apie regioninės plėtros skatinimą, būtų teisėta arba kad jos dydis būtų proporcingas šalintiniams trūkumams. Be to, ji nėra nei terminuota, nei ilgainiui bus mažinama. Todėl Komisija suabejojo, ar veiklos pagalba, teikiama lengvatinių mokesčių pavidalu, iš esmės suderinama su vidaus rinka.

3.1. SUBSIDIJOS IŠ VIEŠŲJŲ FINANSŲ REMIAMIEMS INFRASTRUKTŪROS PROJEKTAMS, ĮSKAITANT NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINĮ

3.1.1. Automobilių stovėjimo aikštelė, Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas, naujas kelias

(27) Per pirminį tyrimą konstatuota, kad automobilių stovėjimo aikštelės pajėgumai nėra tokie, kokius nurodė skundo pateikėja, ir kad ji nėra prie pat *Propapier* gamyklos teritorijos. Taip pat konstatuota, kad automobilių stovėjimo

⁽¹¹⁾ Trys paskutiniai aspektai sprendime pradėti procedūrą aiškiai įvardyti kaip oficialios tyrimo procedūros pradėjimo priežastys. Nors klausimas, ar nuotekų valymo įrenginys yra vienos s poreikiams pritaikyta infrastruktūra, nagrinėtas tik tiriant, ar lengvatiniai mokesčiai yra pagalba (žr. sprendimo pradėti procedūrą 86–89 konstatuojamąsias dalis), skundo pateikėja šią savo pirminio skundo dalį vėl pateikė per oficialią tyrimo procedūrą. Šis aspektas (kartu su visais kitais skundo pateikėjos argumentais) buvo nurodytas Vokietijos valdžios įstaigoms, jos jį savo atsakymuose taip pat nuodugniai išnagrino. Atsižvelgdama į faktą, kad Vokietija turėjo pakankamai galimybių pateikti savo pastabas dėl skundo pateikėjos argumentų, susijusių su nuotekų valymo įrenginio pritaikymu vienos įmonės poreikiams, Komisija mano, kad šį aspektą reikėtų išnagrinėti šiame sprendime.

⁽¹²⁾ OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

vietos viešai prieinamos ir jomis naudojasi įmonės, išsikūrusios ne tik pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo, bet ir miesto centre, ir kad šių vietų turėtų pakakti, kad savivaldybė galėtų uždaryti miesto centre esančias sunkvežimių stovėjimo vietas. Be to, *Propapier* įrengia savo automobilių stovėjimo vietas, kuriose taip pat bus galima statyti sunkvežimius. Todėl Komisija manė, kad dėl automobilių stovėjimo aikštelės statybos *Propapier* atrankinio pranašumo veikiausiai neįgijo.

- (28) Naujo kelio, jungiančio pramoninę zoną ir greitkelį B 112, klausimu Komisija konstatavo, kad, nutiesus šį kelią, Eizenhiutenštato centre sumažės transporto apimtis ir oro tarša, nes į pramoninę zoną važiuojantys sunkvežimiai galės aplenkti miesto centrą, taip pat sutrumpės kelionė iki artimiausio regiono centro. Todėl Komisija manė, kad dėl naujo kelio tiesimo *Propapier* atrankinio pranašumo veikiausiai neįgijo.
- (29) Dėl Oderio–Šprė kanalo platinimo ir gilinimo darbų Komisija konstatavo, kad jie atlikti ne siekiant *Propapier* suteikti ekonominį pranašumą, o dėl to, kad šie darbai yra būtinos reguliarios vandens kelių priežiūros dalis. Todėl Komisija manė, kad dėl Oderio–Šprė kanalo platinimo ir gilinimo *Propapier* atrankinio pranašumo veikiausiai neįgijo.
- (30) Tačiau tuo metu Komisija negalėjo visiškai atmesti galimybės, kad šios infrastruktūros priemonės *Propapier* yra naudingesnės negu kitoms įmonėms.
- (31) Todėl Komisija, prieš priimdama galutinį sprendimą, ar šiomis priemonėmis suteikta valstybės pagalba, suinteresuotųjų šalių paprašė pateikti savo pastabas. Kartu ji paprašė Vokietijos per oficialią tyrimo procedūrą suteikti papildomos informacijos apie automobilių stovėjimo aikštelės statybą, naujo kelio tiesimą ir Oderio–Šprė kanalo platinimą ir gilinimą.

3.1.2. Subsidija nuotekų valymo įrenginiui statyti

- (32) Sprendime pradėti procedūrą Komisija padarė išvadą, kad jei dėl vidaus rinkos vystymosi pagalbos schema N 644e/02 būtų laikytina valstybės pagalba, tai ji būtų esama pagalba TAZV.
- (33) Vis dėlto Komisija suabejojo, ar nuotekų valymo įrenginys yra vienos įmonės poreikiams pritaikyta infrastruktūra. Šiuo klausimu buvo konstatuota, kad, be *Propapier*, įrenginiu naudojasi tik dvi įmonės – Kanados fotovoltinės įrangos tiekėja 5N PV ir energijos tiekėja *EnBW*. Taip pat nebuvo žinoma, kokia nuotekų valymo įrenginio pajėgumo dalis iš tikrųjų tenka šioms dviem naudotojoms. Remdamasi tyrimo metu turėta informacija, Komisija negalėjo įvertinti, ar vien dėl šių dviejų įmonių buvo būtina statyti naują nuotekų valymo įrenginį. Be to, viena iš šių dviejų kitų naudotojų, t. y. *EnBW* eksploatuojama jėgainė, tiesiogiai dalyvavo *Propapier* projekte, nes jėgainė tiekia elektros energiją popieriaus gamyklos gamybos procesui⁽¹³⁾.
- (34) Jei, kaip teigia skundo pateikėja, *Propapier* iš tikrųjų išnaudoja 90 % nuotekų valymo įrenginio pajėgumo, Komisijos nuomone, kyla klausimas, ar šis faktas jau savaime nėra pakankamas įrodymas, kad įrenginys skirtas išskirtinai įmonei *Propapier* ar bent jau pirmiausia jos reikmėms (taigi pritaikytas *Propapier* poreikiams). Tad Vokietijos argumentą, kad ateityje nuotekų valymo įrenginiu naudosis daugiau įmonių, reikia išnagrinėti nuodugniau.
- (35) Taip pat konstatuota, kad reikia atsižvelgti į tai, kiek daugiausiai investuotojų gali įsikurti pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo ir kiek įrenginio pajėgumo jie vidutiniškai išnaudotų. Todėl Vokietijos paprašyta pateikti išsamesnę informaciją apie bendrąją pramoninės zonos plėtros koncepciją ir apie likusį nuotekų valymo įrenginio pajėgumą, kuris galėtų būti skirtas galimiems naudotojams. Vokietija taip pat turėjo pateikti išsamesnę informaciją apie technines modulinės nuotekų valymo įrenginio konstrukcijos galimybes⁽¹⁴⁾.
- (36) Kaip minėta, Komisija išsakė pirminę nuomonę, kad su infrastruktūros projektais susijusios priemonės, jei pasirodytų esančios atrankinės, būtų *Propapier* investicinio projekto dalis, taigi turėtų atitikti Regioninės pagalbos gairių reikalavimus, visų pirma didžiausio pagalbos intensyvumo ir skatinamojo poveikio nuostatas.

⁽¹³⁾ Skundas susijęs ir su jėgainė, kuri iš pradžių buvo *Propapier* investicinio projekto, apie kurį pranešta, dalis. Tačiau Vokietija Komisijai pranešė, kad vėliau projektas buvo pakeistas ir jėgainė nebebuvo įtraukta į pranešimą, ir atitinkamai sumažino iš pradžių patvirtintos pagalbos sumą. Todėl Komisija nemato pagrindo toliau nagrinėti šį skundo aspektą.

⁽¹⁴⁾ Žr. sprendimo pradėti procedūrą 87 ir 88 konstatuojamąsias dalis.

3.2. LENGVATINIAI NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIO NAUDOJIMO MOKESČIAI

- (37) Kaip ir priemonės nuotekų valymo įrenginiui statyti klausimu, Vokietija laikėsi nuomonės, kad jei *Propapier* mokėtinais mokesčiais būtų pagalba, tai būtų esama pagalba. Vokietijos nuomone, Komisijos sprendimas byloje N 644e/02, kuria patvirtinta GA schema, apima ir netiesioginį šios schemos poveikį.
- (38) Tačiau Komisija sprendime pradėti procedūrą priėjo prie išvados, kad sprendimas N 644e/02 neapima pagalbų, kuri galbūt suteikta lengvatinių nuotekų valymo mokesčių pavidalu, ir kad jei toks mokestis būtų laikytinas pagalba, tai būtų nauja pagalba.
- (39) Nagrinėjant klausimą, ar dėl mokesčių *Propapier* įgyja ekonominį pranašumą, sprendime pradėti procedūrą Komisija suabejojo, ar TAZV imami mokesčiai atspindi visas sąnaudas ir ar privatus investuotojas būtų nustatęs tokio pat dydžio mokesčius.
- (40) Komisija manė, kad *Propapier* mokėtinas mokestis atspindi ne visas nuotekų valymo sąnaudas, nes pati Vokietija pripažino, kad šie mokesčiai padengia tik 20 % apskaičiuotų investuoto nuosavo kapitalo palūkanų; Vokietijos aiškinimu, taip yra dėl to, kad apskaičiuojant palūkanas neturi būti atsižvelgiama į 80 % dydžio subsidiją, kurią įrenginiui statyti savivaldybė gavo iš kitų valstybinių šaltinių. Šiuo klausimu Komisija sprendime pradėti procedūrą pirmiausia konstatavo, kad tiek Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB (toliau – ES vandens pagrindų direktyva) ⁽¹⁵⁾, tiek KAG *Brandenburg* nustatyta, kad nuotekų valymo įrenginio naudojimo mokesčiai turi padengti visas sąnaudas ⁽¹⁶⁾. Sprendime pradėti procedūrą taip pat nurodytos bylos *InfraLeuna* ⁽¹⁷⁾ ir *Kimberly-Clark/Scott* ⁽¹⁸⁾, kuriose Komisija išsakė nuomonę, kad visų sąnaudų dydžio mokesčiai atitinka sąnaudas, kurias ta įmonė įprastai turi padengti.
- (41) Skundo pateikėja teigė, kad siekiant nustatyti pranašumą reikėtų palyginti mokesčių, kuriuos iš tikrųjų moka *Propapier*, ir mokesčių, kuriuos TAZV vietoje imtų privatus investuotojas, dydį.
- (42) Vokietija pasiūlė *Propapier* mokamus mokesčius palyginti su šiame sektoriuje taikomais vidutiniais tarifais ir nurodė tyrimą, pagal kurį vidutinis tarifas yra 0,24–1 EUR už kubinį metrą ⁽¹⁹⁾.
- (43) Sprendime pradėti procedūrą Komisija konstatavo, kad privataus investuotojo principą šiuo atveju, atrodo, galima taikyti, tačiau suabejojo, ar taikant tokią pamatinę vertę įmanoma atmesti galimybę, kad buvo suteikta valstybės pagalba, juo labiau kad duomenys akivaizdžiai iškreipti. NET jei nurodyti kitų savivaldybių imami mokesčiai atspindi visas jų sąnaudas, akivaizdu, kad skirtingi tarifai atsiranda dėl skirtingų realių vietos sąlygų, kurios privačiam investuotojui būtų pagrindas taikyti skirtingo dydžio tarifus. Todėl sprendime pradėti procedūrą Komisija suabejojo, ar remiantis šiais duomenimis būtų galima atmesti galimybę, kad *Propapier* buvo suteiktas pranašumas.
- (44) Kaip minėta 26 konstatuojamojoje dalyje, jei priemonė iš tikrųjų yra nauja pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, Komisija abejoja, ar ji būtų suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalį. Jei paaiškėtų, kad mokestis yra regioninė veiklos pagalba, kiltų abejonių dėl jos suderinamumo su vidaus rinka, nes ji nei terminuota, nei ilgainiui bus mažinama, nei skirta tam tikriems (neįrodytiems) regiono trūkumams kompensuoti.

4. VOKIETIJOS IR SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS DĖL SPRENDIMO PRADĖTI PROCEDŪRĄ

4.1. AR IŠ VIEŠŲJŲ IŠTEKLIŲ FINANSUOJAMI INFRASTRUKTŪROS PROJEKTAI YRA PROPAPIER POREIKIAMS PRITAIKYTA INFRASTRUKTŪRA?

4.1.1. Automobilių stovėjimo aikštelė

Skundo pateikėjos pastabos

- (45) Sprendime pradėti procedūrą Komisija nesutiko su skundo pateikėjos nurodytu automobilių stovėjimo vietų skaičiumi. Skundo pateikėja teigia, kad jos nurodyti duomenys (186 lengvųjų automobilių stovėjimo vietos ir 71 sunkvežimių stovėjimo vieta) paimti iš pirminio plėtros plano, kurį užsakė parengti Eizenhiutenštato miestas.

⁽¹⁵⁾ Dėl sąnaudų, patirtų teikiant vandens paslaugas, susigrąžinimo ES vandens pagrindų direktyvos 9 straipsnyje sakoma: „Valstybės narės atsižvelgia į sąnaudas, patirtas teikiant vandens paslaugas, įskaitant aplinkos apsaugos ir išteklių sąnaudas, susigrąžinimo principą pagal ekonominę analizę, atliktą vadovaujantis III priedu, ir visų pirma atsižvelgia į principą „teršėjas moka“.

⁽¹⁶⁾ Žr. sprendimo pradėti procedūrą 69 konstatuojamąją dalį.

⁽¹⁷⁾ OL L 260, 1999 10 6, p. 1, visų pirma II.4.4 ir IV.3.3.1 skirsniai.

⁽¹⁸⁾ OL L 12, 2002 1 15, p. 1, visų pirma 196 ir 201 konstatuojamosios dalys.

⁽¹⁹⁾ Be to, Vokietija dar prieš priimant sprendimą pradėti procedūrą nurodė, kad Komisija byloje *Lenzing Lyocell* (OL L 38, 2001 2 8, p. 33, 41 konstatuojamoji dalis) pripažino Austrijos pateiktus įrodymus, kad 0,50 EUR/m³ praėjusio amžiaus paskutinio dešimtmečio antroje pusėje buvo įprasta rinkos kaina už nuotekų valymą. Tačiau sprendime pradėti procedūrą Komisija šiuo klausimu konstatavo, kad sprendimas byloje *Lenzing Lyocell* susijęs su faktais, kurie buvo aktualūs daugiau kaip prieš dešimt metų ir kitoje valstybėje narėje.

- (46) Skundo pateikėja nurodo, kad pirminiuose *Propapier* statybos planuose nebuvo numatyta statyti privačios automobilių stovėjimo aikštelės, o net jei ją *Propapier* ir pasistatytų, vadinamoji viešoji automobilių stovėjimo aikštelė vis tiek būtų naudingiausia *Propapier* – net pastatytas kelio ženklas, rodantis sunkvežimių stovėjimo vietas, skirtas jėgainės ir popieriaus gamyklos reikmėms. Be to, automobilių stovėjimo aikštelė esanti prie pat *Propapier* gamyklos teritorijos (yra visai šalia popieriaus gamyklos ir ribojasi su jėgaine, kuri iš pradžių buvo *Propapier* projekto dalis). Automobilių stovėjimo aikštelėje nėra galimybių sustoti ir pailsėti, kurių įprastai esą galima tikėtis panašiose viešosiose automobilių stovėjimo aikštelėse.
- (47) Skundo pateikėja teigia, kad automobilių stovėjimo aikštelė yra nepatogioje ir pernelyg atokioje vietoje, kad ją galėtų naudotis kitos miesto centre įsikūrusios įmonės ir kad miestas galėtų uždaryti miesto centre esančias sunkvežimių stovėjimo vietas.

Vokietijos pastabos

- (48) Vokietija teigia, kad dėl automobilių stovėjimo aikštelės *Propapier* atrankinio pranašumo neįgyja. Aikštelė esanti viešai prieinama, ja naudojasi ne tik pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo įsikūrusios įmonės. Be to, *Propapier* turi savo automobilių stovėjimo vietų (213 lengvųjų automobilių ir 27 sunkvežimių) ir statybos leidimą dar 120 lengvųjų automobilių stovėjimo vietų.
- (49) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos nuomone, kad automobilių stovėjimo aikštelė naudingiausia *Propapier* ir kad ji yra nepatogioje ir pernelyg atokioje vietoje, kad ją galėtų naudotis kitos Eizenhiutenštato centre įsikūrusios įmonės.
- (50) Vokietija teigia, kad skundo pateikėjos minėtas kelio ženklas, rodęs sunkvežimių stovėjimo vietas, skirtas jėgainės reikmėms, buvo pastatytas laikinai, kol jėgainėje vyko statybos darbai. 2011 m. kovo pabaigoje juos baigus, ženklas, rodantis įvažiavimą į automobilių stovėjimo aikštelę, pastatytas prie naujo kelio ir jame nėra jokios nuorodos į konkrečią įmonę ar įrenginį.

4.1.2. Kelias

Skundo pateikėjos pastabos

- (51) Skundo pateikėja nesutinka su Vokietijos teiginiais, kad naujas kelias skirtas pramoninei zonai su greitkeliu B 112 sujungti. Ji nurodo, kad kelias baigiasi keli metrai už popieriaus gamyklos ir nematyti jokių požymių, kad būtų ketinama jį pratęsti, o jei net jis ir būtų nutiestas toliau, tai nebūtų naudingas jokioms kitoms įmonėms, nes toje zonoje jų nėra.
- (52) Todėl skundo pateikėja mano, kad dėl automobilių stovėjimo aikštelės ir kelio *Propapier* įgyja atrankinį pranašumą ir kad minėti objektai yra pritaikyti naudoti *Propapier*.

Vokietijos pastabos

- (53) Vokietijos teigimu, naujasis kelias sujungs pramoninę zoną prie Oderio–Šprė kanalo ir jos šiaurines plečiamas teritorijas su greitkeliu B 112, dėl to sumažės transporto apimtis ir oro tarša Eizenhiutenštato centre, sunkvežimiai galės aplenkti miesto centrą, o kelionė į Frankfurtą prie Oderio pramonės ir verslo tikslais sutrumpės mažiausiai trečdaliu. Vokietija tvirtina, kad šis kelias yra bendrosios dar 1993 m. planuotos pramoninės zonos plėtos dalis, juo Frankfurte įsisteigusios įmonės bus patogiau privažiuoti prie Eizenhiutenštato vidaus uosto. Nutiesti šį kelią esą planuota jau žemės Vyriausybės Oderio programoje.
- (54) Vokietija aiškina, kad, nutiesus šį kelią, „ArcelorMittal“ ir kitoms pramoninėms zonoms atsivers naujos plėtos galimybės. Kelias buvo tiesiamas dviem etapais, paskutinis ruožas baigtas 2013 m., dėl techninių kliūčių šiek tiek vėluojant.

4.1.3. Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas

- (55) 2008 m. Eizenhiutenštato miestas, siekdamas pritraukti daugiau įmonių, išplėtė pramoninę zoną prie Oderio–Šprė kanalo. Vokietija nurodo, kad Oderio–Šprė kanalo platinimo ir gilinimo darbai buvo būtinos reguliarios vandens kelio, kuris priklauso transeuropiniam tinklui (TEN), priežiūros dalis. Nuo 2003 m. per visą kanalo ilgį įrenginėjami šliuzai (šiuo metu Kersdorfo šliuzas, naujo Fiurstenvaldo šliuzo statyba atidėta). Vokietija aiškina, kad tai niekaip nesusiję su *Propapier* įsikūrimu ir nesuteikia jai jokio atrankinio pranašumo.

4.1.4. Ar nuotekų valymo įrenginys yra *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra?

Skundo pateikėjos pastabos

- (56) Skundo pateikėja aiškina, kad pagalbos negali apimti schema, kuri, remiantis sprendimu byloje N 644e/02, nėra pagalba, nes minėta schema nustojo galioti 2006 m. pabaigoje, taigi suteikiant investicinę pagalbą TAZV nuotekų valymo įrenginiui statyti jau buvo negaliojanti.

- (57) Skundo pateikėja taip pat teigia, kad ši schema netaikytina dar ir dėl to, kad nuotekų valymo įrenginiu neteikiama jokia viešoji paslauga, o jis esą pastatytas naudotis pirmiausia *Propapier*.
- (58) Skundo pateikėjos teigimu, įprastai – Vokietijoje taip pat – popieriaus pramonės įmonės turi savo nuotekų valymo įrenginius, skirtus perdirbto popieriaus gamykloms, taigi Vokietijos argumentas, kad įmonės privalančios savo sistemą prijungti prie viešosios nuotekų sistemos, esantis nepagrįstas.
- (59) Skundo pateikėja nurodo, kad nuotekų valymo įrenginys nėra ekonominio pramoninės zonos planavimo bendrosios koncepcijos, kuri apimtų visus galimus investuotojus, dalis, o buvo suprojektuotas ir pristatytas jau 2007 m., t. y. kartu su *Propapier* popieriaus gamykla ir jėgaine. 2007 m. lapkričio 7 d. Eizenhiutenštato miesto pasiūlyme dėl pramoninės zonos plėtros esą kalbama tik apie du ar tris investuotojus. Skundo pateikėja pareiškė, kad Eizenhiutenštato miestas pramoninę zoną pradėjo reklamuoti tik 2010 m., o ieškoti kitų investuotojų – tik *Smurfit Kappa* pateikus skundą.
- (60) Skundo pateikėjos nuomone, iš konstrukcinių TAZV įrenginio ypatybių aiškiai matyti, kad jis sukonstruotas specialiai *Propapier* poreikiams. Techniniai nuotekų valymo įrenginių požymiai esą labai būdingi šiam sektoriui. Perdirbto popieriaus gamyklų nuotekų valymo įrenginiai įprastai esą apima anaerobinio ir aerobinio valymo pakopas, o įprastos komunalinių nuotekų sistemos – dažnai tik aerobinio. Tai, kad TAZV nuotekų valymo įrenginys apima abi šias pakopas, skundo pateikėjos teigimu, yra dar vienas argumentas, kad šis įrenginys yra ne viešajam interesui, o *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra.
- (61) Skundo pateikėjos nuomone, labai neįtikima, kad projektuojant įrenginį buvo atsižvelgta į kokią nors kitą pajėgumo poreikį, o ne *Propapier* popieriaus gamyklos (ir ją papildančios jėgainės, kuri dabar yra *EnWB* nuosavybė). Skundo pateikėja argumentuoja, kad *EnWB* nėra nepriklausoma naudotoja, nes investicija į jėgainę glaudžiai susijusi su popieriaus gamyklos projektu ir be *Propapier* gamyklos nebūtų buvusi daroma.
- (62) Skundo pateikėja pažymi, kad kita pramoninėje zonoje įsikūrusi investuotoja, įmonė 5N PV, išnaudoja tik labai nedidelę procentinę dalį esamo TAZV nuotekų valymo įrenginio pajėgumo ir kad jos nuotekas būtų buvę galima valyti senuoju nuotekų valymo įrenginiu. Kadangi 5N PV veiklą pradėjo dar 2008 m. gegužės mėn., t. y. prieš dvejus metus iki paleidžiant naująjį TAZV įrenginį, ji esą iš pradžių naudojos senuoju nuotekų valymo įrenginiu.
- (63) Skundo pateikėja teigia, kad nėra jokių kitų galimų investuotojų tikėtino nuotekų valymo poreikio prognozių ir jokios informacijos, ar tokie papildomi pajėgumai bus įdiegti ir, jei taip, kada. Bet kokiu atveju laisvų pajėgumų šiuo metu ir taip esą nėra. Skundo pateikėja taip pat remiasi vienu straipsniu spaudoje (*Märkische Oderzeitung*, 2011 m. vasario 3 d.), kuriame pranešama apie vieno aeravimo rezervuaro techninį defektą ir konstatuojama, kad dabartiniams pramoniniams naudotojams reikalingi visi turimi rezervuarai.
- (64) Skundo pateikėjos nuomone, Vokietija netiesiogiai patvirtino, kad nuotekų valymo įrenginiu jokia kita įmonė nesinaudos, kai konstatavo, kad naujojo TAZV įrenginio naudojimo mokesčiai mažesni negu senojo todėl, kad naujajame įrenginyje nereikalinga brangi kanalų tarp atskirų naudotojų sistema (ir taip esą patvirtino, kad kitų naudotojų nebus).
- (65) Skundo pateikėjos teigimu, iš TAZV pateiktų duomenų matyti, kad *Propapier* išnaudoja mažiausiai 90 % kasdienio įrenginio pajėgumo.
- (66) Skundo pateikėja aiškina, kad modulinė nuotekų valymo įrenginio konstrukcija, kurią nurodė Vokietija, yra tik teorinio pobūdžio ir dėl jos masto ekonomija neatsiras, nes antrojo modulio kaina sudaro 80–90 % pirmojo kainos. Palyginti didelės modulių prijungimo sąnaudos esą rodo, kad 42 mln. EUR pradinė investicija naudingiausia *Propapier* kaip atrankinė priemonė.
- (67) Skundo pateikėjos teigimu, dėl to, kad naujasis TAZV įrenginys yra prie pat *Propapier* įrenginio, šalia jėgainės ir popieriaus gamyklos, įmonė gali pakartotinai naudoti per anaerobinio savo nuotekų valymo procesą išsiskiriančias biudujas.
- (68) Remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais, skundo pateikėja daro išvadą, kad TAZV nuotekų valymo įrenginys yra *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra ir kad jo statybos finansavimas iš viešųjų išteklių yra investicinė pagalba *Propapier*. Todėl skundo pateikėjos nuomone, Komisija turėtų ištirti, ar ši priemonė, susiejant ją su *Propapier* popieriaus gamyklai suteikta regionine investicine pagalba (byla dėl pagalbos Nr. SA.23827), tenkina visas Regioninės pagalbos gairių sąlygas.

Vokietijos pastabos

- (69) Vokietijos įsitikinimu, priemonės, suteiktos pagal schemą N 644e/02, kurioje nėra pagalbos elemento, nėra pagalba.

Vokietija teigia, kad visi vienodomis sąlygomis gali naudotis viešąja infrastruktūra

- (70) Vokietija aiškina, kad nuotekų valymo įrenginys yra ne *Propapier* poreikiams pritaikyta, o viešoji infrastruktūra, patenkanti į saugos užtikrinimo sritį ir skirta aplinkosaugai bei gyventojų apsaugai nuo ligų. Visos įmonės, įsisteigusios arba ateityje įsisteigsiančios pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo, turi teisę vienodomis sąlygomis prisijungti prie nuotekų valymo įrenginio ir juo naudotis. Visoms joms mokesčiai apskaičiuojami pagal tuos pačius įstatymais nustatytus principus. Vokietijoje nuotekų valymas priskiriamas savivaldybių kompetencijai, taigi prisijungti prie viešojo nuotekų valymo įrenginio ir juo naudotis yra privaloma. Naudotojai neturi galimybės pasirinkti kitą paslaugų teikėją, o ne savivaldybę.
- (71) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos teiginiu, kad įprastai popieriaus gamyklos turi savo nuotekų valymo įrenginius ir neprivalo prisijungti prie komunalinių nuotekų sistemos, ir konstatuoja, kad *Propapier* yra teisiškai įpareigota prisijungti prie TAZV įrenginio ir juo naudotis⁽²⁰⁾. Tokio prisijungimo prievolės išimtis esančios labai ribotos (tik jei prisijungti neįmanoma arba nerealu). Vokietijos teigimu, viešai prieinamų duomenų apie popieriaus gamintojų nuotekų valymą yra nedaug, tačiau iš jų matyti, kad daugybė popieriaus gamyklų yra prisijungusios prie komunalinių nuotekų valymo įrenginių.

Vokietija teigia, kad infrastruktūra nebuvo įrengta specialiai *Propapier*

- (72) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos nuomone, kad TAZV įrenginys suprojektuotas pagal techninius *Propapier* poreikius: dvipakopis nuotekų valymas esą nėra būdingas tik popieriaus pramonei, nuotekos dviem pakopomis valomos daugelyje įvairių sektorių ir daugeliu komunalinių nuotekų valymo įrenginių. Techninės TAZV įrenginio ypatybės (dvipakopis biologinis procesas) esą buvo grindžiamos naujausiais techniniais standartais, atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis nuotekų bus labai užteršta. Vokietija sutinka, kad komunaliniuose nuotekų valymo įrenginiuose, kuriais valomos tik sanitarinių įrenginių nuotekos arba nelabai užterštas vanduo, įprastai nėra atskiro pirminio valymo pakopos, tačiau pabrėžia, kad tuose įrenginiuose, kuriais valomos pramoninės nuotekos, dvi valymo pakopos yra įprastos. Vokietija pateikė 18 Vokietijos popieriaus gamyklų, kurios gamina perdirtą popierių ir yra prisijungusios prie komunalinių nuotekų įrenginių, sąrašą ir konstatavo, kad popieriaus pramonėje naudojami abiejų rūšių komunaliniai nuotekų įrenginiai (vienpakopiai ir dvipakopiai).
- (73) Vokietija nurodo, kad nuotekų valymo įrenginys yra bendrųjų infrastruktūros priemonių, kurių imtasi pramonei zonai prie Oderio–Šprė kanalo plėtoti, rinkinio dalis. Nė viena iš šių priemonių nebuvo pritaikyta kuriai nors vienai įmonei. Sprendimų dėl įrenginio statybos, prisijungimo prie jo ir jo naudojimo *Propapier* ar kiti galimi naudotojai negali priimti savo nuožiūra.
- (74) Vokietija nesutinka su aiškinimu, kad TAZV nuotekų valymo įrenginys pastatytas specialiai *Propapier*. Vokietijos valdžios įstaigos aiškina, kad jį statyti nuspręsta planuojant kitas galimas 2004–2006 m. investicijas, taigi gerokai anksčiau, negu pramoninėje zonoje įsikūrė *Propapier*.
- (75) Vokietija pažymi, kad už šios pramoninės zonos ribų esančios nuotekų valymo infrastruktūros pajėgumai yra riboti ir neišnaudotų pajėgumų yra tik tiek, kad užtektų vieno papildomo (nedidelio) investuotojo poreikiams patenkinti. Vokietija patvirtina, kad 5N PV iš tikrųjų iš pradžių buvo prisijungusi prie senojo įrenginio.
- (76) Vokietijos nuomone, aplinkybė, kad *Propapier* įsikūrimas pramoninėje zonoje davė postūmį pradėti statyti seniai planuotą nuotekų valymo įrenginį, negali būti laikoma atrankiniu pranašumu šiai įmonei. Vokietija remiasi generalinio advokato W. van Greven išvadamis byloje C-255/91 (*Matra prieš Komisiją*)⁽²¹⁾, kuriose jis patvirtino, kad neišvengiama, jog pradiniam veiklos etape infrastruktūra daugiausia naudojasi pirma naujai įrengtoje pramoninėje zonoje įsikūrusi įmonė. Tačiau padėtis esą pasikeis, kai regiono plėtra pakryps laukiama linkme.

⁽²⁰⁾ Plg. *Kommunalverfassung des Landes Brandenburg* (Brandenburgo žemės savivaldybių veiklos tvarka) (*BbgKVerf*) 12 straipsnio 2 dalį, kartu su Eizenhiutenštato pramoninės zonos TAZV nuotekų valymo įrenginio įstatų 7 straipsnio 1 dalimi ir 8 straipsnio f punktu.

⁽²¹⁾ 1993 m. balandžio 28 d. generalinio advokato W. van Greven išvadų byloje *Matra prieš Komisiją*, C-225/91, Rink. p. I-3202, I-3222, I-3235, 28 punktas.

- (77) Vokietija praneša, kad visos trys įmonės, šiuo metu įsikūrusios pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo, t. y. *Propapier*, 5N PV ir *EnBW* jėgainė, yra prisijungusios prie nuotekų valymo įrenginio ir juo naudojasi. Vokietija taip pat aiškina, kad kelis kartus svarstyta kitų įmonių įsikūrimo pramoninėje zonoje galimybė (kalbėta apie vieno ar dviejų pakaitinio kuro ruošimo įrenginių, fotovoltinės įrangos stiklo fabriko statybą, keliems įvairių sektorių investuotojams pateikti investicijų pasiūlymai, keli galimi investuotojai apžiūrėjo vietą), tačiau tolesnei jos plėtrai prireiks laiko, visų pirma dėl krizės, nuo kurios labiausiai nukentėjo nepalankioje padėtyje esančios vietovės.

Dabartinis pajėgumas

- (78) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos svarstymais, kad Vokietija nenurodžiusi TAZV įrenginio naudotojoms tenkančių nuotekų valymo pajėgumų, kad *Propapier* išnaudojanti ne mažiau kaip 90 % pajėgumo ir kad laisvų pajėgumų nebėra.
- (79) Vokietija teigia, kad dabartinės konstrukcijos TAZV nuotekų valymo įrenginio pajėgumo užtektų galimiems naujiems investuotojams. Vokietija nurodo, kad trys dabartinės naudotojos kartu išnaudoja [< 500] (*) m^3/h įrenginio pajėgumo, o jo didžiausias pajėgumas yra $638 m^3/h$. Taigi pajėgumų naudojimo koeficientas siekia maždaug [60–80] %, o laisvų pajėgumų yra apie [150–250] m^3/h . Vidutiniškai *Propapier* išnaudoja [300–500] m^3/h pajėgumo, daugiausiai – [400–500] m^3/h . Vidutiniškai tai sudaro [< 70] %, daugiausiai – [< 70] % viso TAZV įrenginio pajėgumo.

Modulinė TAZV įrenginio konstrukcija

- (80) Vokietijos teigimu, TAZV įrenginys iš pat pradžių projektuotas taip, kad ilgainiui plėtojant pramoninę zoną prie Oderio–Šprė kanalo jį taip pat būtų galima išplėsti papildomais moduliais. Kad įrenginys projektuotas kaip modulinis, esą matyti iš trumpo 2007 m. TAZV aprašymo, kuriame kalbama apie tai, kad iš popieriaus pramonės, bioetanolio gamybos ir kitų pramonės sektorių gali būti išleidžiamas labai užterštas vanduo.
- (81) Vokietija aiškina, kad pagrindiniai įrenginio komponentai jau dabartiniame plėtros etape sukonstruoti taip, kad įrenginį išplėtus galėtų veikti didžiausiu pajėgumu, pavyzdžiui, 5 km ilgio nuotekų valymo linijos vamzdžio, kuriuo išvalytas vanduo išleidžiamas į Oderį, vardinis skersmuo daugiau kaip tris kartus didesnis, negu reikia dabartiniame plėtros etape (didžiausias galimas vandens išleidimo tūris yra $1\,945 m^3/h$, o šiuo metu išleidžiama daugiausiai $638 m^3/h$), be to, TAZV turi galimybę įrenginio plotą padidinti, prijungiant 3,3 ha dydžio gretimą žemės sklypą. Vokietijos tvirtinimu, įrenginį išplėtus papildomais moduliais, galimi naudotojai turės tokias pat galimybes juo naudotis.
- (82) Todėl Vokietija teigia, kad tai, jog *Propapier* šiuo metu išnaudoja didelę dalį viso nuotekų valymo įrenginio pajėgumo, nėra atrankinis pranašumas, o tik padėtis tam tikru metu, nes infrastruktūra suprojektuota taip, kad išplėtus papildomais moduliais ja vienodomis sąlygomis galėtų naudotis kitos įmonės. Tam esą prireiks laiko, nes nuotekų valymo įrenginys esantis ekonominio šios vietovės planavimo bendrosios koncepcijos, kuri apima kelias plečiamas teritorijas įvairiuose etapuose, dalis. Vokietija tvirtina, kad dabartinė padėtis, kai pramoninėje zonoje įsikūrusios tik trys investuotojos, yra nuo 1994 m. trunkančios šios vietovės pramoninių zonų plėtros pereinamasis etapas. Dar maždaug puse pramoninės zonos prie Oderio–Šprė kanalo (35 ha) esą galės naudotis kiti investuotojai. 2011 m. Vokietija apytikriai apskaičiavo, kad šis plotas bus panaudotas per penkerius metus, o tada dar bus galima tolesnė plėtra į kitas zonas – Šiaurės rytų („Nordost“) (40 ha) ir Šiaurės („Nord“) (160 ha).
- (83) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos nuomone, kad dėl modulinės TAZV įrenginio konstrukcijos nebus pasiekta masto ekonomija. Vokietijos valdžios įstaigos teigia, kad modulinę TAZV įrenginio plėtrą galima įgyvendinti trimis etapais ir jos sąnaudos, skaičiuojant kiekvienam papildomam kubiniam metrui, būtų daug mažesnės negu pradinės investicijos:

— 1 etapą (pajėgumo padidėjimas – 33 %, papildomas nuotekų kiekis – $213 m^3$) būtų galima įgyvendinti per kelis mėnesius ir tai kainuotų 1,2–1,5 mln. EUR, o pramoninė zona padidėtų maždaug 19 ha;

— 2 etapą (pajėgumo padidėjimas – 69 %, papildomas nuotekų kiekis – $426 m^3$) būtų galima įgyvendinti per kelis mėnesius ir tai kainuotų 5,3–5,6 mln. EUR, o pramoninė zona padidėtų maždaug 38 ha;

(*) Profesinė paslaptis.

- 3 etapas (išplėtimas į gretimą sklypą, pajėgumo padidėjimas – 100 %, papildomas nuotekų kiekis – 638 m³) kainuotų 17–18 mln. EUR, o pramoninė zona padidėtų maždaug 57 ha. Pajėgumui padidinti 100 % reikėtų pasinaudoti galimybe pramoninę zoną padidinti prijungiant gretimą sklypą, tai kainuotų ne daugiau kaip 18 mln. EUR.
- (84) Vokietija argumentuoja, kad modulinė nuotekų valymo įrenginio konstrukcija atitinka ekonomišką ir taupaus lėšų panaudojimo principą ir ją reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad iki šiol naujosiose federacinėse žemėse būdavo statomi per dideli nuotekų valymo įrenginiai. Jei toks modulinis projektavimas būtų laikomas atrankiniu pranašumu ir už tai būtų baudžiama sankcijomis, tai esą iš tiesų paskatintų iš pat pradžių įrengti per didelę ir todėl neekonomišką infrastruktūrą. Be to, naudojimo mokesčiai esą nepadengtų tokios per didelės infrastruktūros sąnaudų.
- (85) Dabartinį įrenginio apribojimą įvertinus kaip atrankinį pranašumą, esą būtų skatinama įrengti per didelę ir todėl neekonomišką infrastruktūrą.
- (86) Vokietijos nuomone, skundo pateikėjos nurodytas straipsnis spaudoje (plg. 63 konstatuojamąją dalį) yra nesvarbus. Vokietijos valdžios įstaigų teigimu, įrengus papildomą nenaudojamą rezervuarą, skirtą tik atsargai, jei sugestų kiti rezervuarai, būtų pažeidžiami GA schemoje nustatyti taupaus ir ekonomišką planavimo reikalavimai.
- (87) Skundo pateikėja nurodo, kad naujojo TAZV įrenginio naudotojos moka mažesnius negu senojo komunalinio įrenginio naudojimo mokesčius todėl, kad naujajame įrenginyje nereikalinga didelė vamzdžių sistema, sujungianti visus naudotojus. Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos išvada, kad dėl to prie naujojo įrenginio negalima prijungti kitų naudotojų. Vokietijos tvirtinimu, prie įrenginio kitus pramoninius naudotojus galima nesunkiai prijungti, o apribojimą nulemia pirmiausia vamzdžio, kuriuo išvalytas vanduo išleidžiamas į Oderį, dydis.
- (88) Vokietija paneigia skundo pateikėjos teiginį, kad *Propapier* gali naudoti TAZV įrenginio išskiriamas biudžijas. Vokietijos teigimu, nuotekų valymo įrenginio naudotojos naudoti biudžijas neturi galimybės, nes jas savo 3 MW galios jėgainėje naudoja TAZV.
- (89) Vokietija paneigia skundo pateikėjos teiginį, kad ji kitų galimų investuotojų pramoninėje zonoje pradėjusi ieškoti tik *Smurfit Kappa* pateikus skundą. Dar 1998 m. Eizenhiutenštato miestas įmonei *Investor Center Ostbrandenburg* pavedė vykdyti pramoninių ir komercinių plotų, įskaitant plotus pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo, rinkodarą, o pramoninės zonos prie Oderio–Šprė kanalo planavimo dokumentai rengiami nuo 1995 m.
- (90) Vokietija daro išvadą, kad TAZV įrenginys nėra *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra.
- (91) Vokietija taip pat daro išvadą, kad išplėstoje pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo vykdytos infrastruktūros priemonės (nuotekų valymo įrenginio statyba ir teikimas bei kitos statybos priemonės – automobilių stovėjimo aikštelės statyba, kelio tiesimas bei kanalo gilinimas ir platinimas) yra bendrosios plėtros priemonės, jos nesuteikia atrankinio pranašumo ir nėra skirtos naudoti tik *Propapier*. Vokietijos tvirtinimu, tai, kad šiuo metu šia infrastruktūra naudojasi tik kelios pirmiausiai pramoninėje zonoje įsikūrusios įmonės, yra būdinga pereinamajam plėtros etapui.

4.2. AR DĖL LENGVATINIŲ NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIO NAUDOJIMO MOKESČIŲ PROPAPIER ĮGYJA PRANAŠUMĄ?

Skundo pateikėjos pastabos

- (92) Skundo pateikėja sutinka su sprendime pradėti procedūrą Komisijos išsakyta nuomone (plg. sprendimo pradėti procedūrą 63 konstatuojamąją dalį ir šio sprendimo 38 konstatuojamąją dalį), kad sprendimas byloje N 644e/02 neapima nuotekų valymo įrenginio naudojimo mokesčių, todėl jie turėtų atspindėti visas naudojimo sąnaudas. Skundo pateikėjos nuomone, aplinkybė, kad mokesčiai apskaičiuojami pagal Komunalinių mokesčių įstatymą (*Kommunalabgabengesetz*), nepateisina mažesnių mokesčių ir tuo *Propapier* suteikiamo pranašumo.
- (93) Skundo pateikėja argumentuoja, kad nuotekų valymo įrenginiu neteikiama jokia viešoji paslauga, o jis pastatytas tam, kad juo pirmiausia galėtų naudotis *Propapier*.
- (94) Skundo pateikėjos teigimu, visi trys sprendime pradėti procedūrą Komisijos pasiūlyti metodai (visų sąnaudų metodas, privataus paslaugų teikėjo kaina ir orientacinė kaina) rodo, kad *Propapier* mokamas mokestis – tai jai suteiktas pranašumas.

Visų sąnaudų metodas

- (95) Skundo pateikėja taip pat argumentuoja, kad ne tik remiantis ES vandens pagrindų direktyvos 9 straipsniu, bet ir atsižvelgiant į faktą, kad dauguma perdirbto popieriaus gamyklų turi savo nuotekų valymo įrenginį, turėtų būti apskaičiuojamos visos sąnaudos. Skundo pateikėja tvirtina, kad *Propapier* mokamu mokesčiu padengiama tik 20 % apskaičiuotų investuoto nuosavo kapitalo palūkanų ir neatsižvelgiama į tą nuosavo kapitalo dalį, kuri tenka 80 % viešųjų finansų įnašui į nuotekų valymo įrenginio statybos sąnaudas.

Privataus paslaugų teikėjo kaina (privataus investuotojo kriterijus)

- (96) Skundo pateikėja nurodo, kad privatus ekonominės veiklos vykdytojas arba popieriaus gamyklos savininkas siektų bent padengti visas sąnaudas, taigi šis metodas sutampa su pirmiau minėtu visų sąnaudų metodu.

Orientacinė kaina

- (97) Skundo pateikėja sutinka su sprendime pradėti procedūrą Komisijos išsakyta nuomone, kad taikant orientacines kainas galimybės, kad buvo suteikta pagalba, atmesti tikriausiai neįmanoma. Jos nuomone, vien popieriaus gamyklų, naudojančių komunalines nuotekų sistemas, palyginimas nėra reprezentatyvus, nes dauguma jų turi savo nuotekų valymo įrenginius.
- (98) Skundo pateikėja teigia, kad Vokietija pateikė tik labai atrankinę informaciją apie kitų popieriaus gamyklų mokamus nuotekų valymo mokesčius (vieną tyrimą, palyginimą su tarifais, taikomais pramoninėje zonoje *Spree-tal/Schwarze Pumpe*, ir vieną seną 1990 m. sprendimą) ir kad šie pavyzdžiai negali būti laikomi orientacinės kainos apskaičiavimo pagrindu, be kita ko, dėl to, kad naudojimo mokesčiai priklauso nuo subsidijų ir investicinių sąnaudų ir teisės aktai įvairiose vietovėse gali skirtis. Skundo pateikėja nagrinėjamą įrenginį palygina su savo įrenginiu, kuris prijungtas prie komunalinės nuotekų sistemos [vietoje] (konfidenciali informacija), ir skaičiuoja, kad atsižvelgus į 42 mln. EUR statybos investiciją (kaip Eizenhiutenštate) *Propapier* turėtų mokėti 4 EUR/m³, o tai yra gerokai daugiau, negu ji moka šiuo metu.
- (99) Skundo pateikėja teigia, kad Vokietijos nurodytas straipsnis paskelbtas 2004 m., jame remiamasi 2002 m. paskelbtu tyrimu, kuris grindžiamas 2000–2001 m. duomenimis. Skundo pateikėja kalba apie 2009 m. sausio 30 d. Vokietijos paaiškinimo 6 priedą, kuriame pateiktas straipsnis iš internetinio informacijos šaltinio „Das Papier 2004-T174“⁽²²⁾. Skundo pateikėja nurodo, kad minėtas tyrimas apima tik septynias neįvardytas popieriaus gamyklas ir iš jo neaišku, ar jos eksploatuoja savo nuotekų valymo įrenginius ar yra prisijungusios prie komunalinės sistemos ir ar sąnaudos, į kurias atsižvelgiama, apima tik veiklos išlaidas (ir neapima kapitalo sąnaudų ar kitų su veikla nesusijusių išlaidų). Skundo pateikėjos teigimu, jei tyrime lyginamos tik popieriaus gamyklos, naudojančios savo nuotekų valymo įrenginius, turėtų būti atsižvelgiama į kapitalo sąnaudas.

Vokietijos pastabos

- (100) Vokietija tebesilaiko nuomonės, kad jei TAZV įrenginio naudojimo mokesčiais ir būtų suteikiamas pranašumas, tai jis nebūtų valstybės pagalba, nes Komisijos sprendimas byloje N 644e/02, jos nuomone, apima ir netiesioginį GA schemos poveikį, t. y. mokesčius. Vokietija toliau argumentuoja, kad priemonė, byloje N 644e/02 pripažinta neturinti pagalbos elemento, negali tapti valstybės pagalba naudotojo lygmeniu. Vokietijos nuomone, Komisija savo nuomonę klausimu, ar infrastruktūros valdytojui suteikta pagalba gali būti perduodama infrastruktūros naudotojui, pakeitė tik Bendrajam Teismui priėmus sprendimą byloje *Flughafen Leipzig-Halle GmbH*⁽²³⁾.
- (101) Vokietija sutinka, kad, suteikiant investicinę pagalbą TAZV, sprendimas byloje N 644e/02 nebegaliojo. Tačiau Vokietijos valdžios įstaigos pabrėžia, kad atitinkama teisės norma, kuria buvo grindžiamas sprendimas byloje N 644e/02, buvo tapati teisės normai, kuria remiantis buvo suteikta priemonė TAZV. Esą tik buvo patikslintas teisinis pagrindas, o turinys nepakito. Todėl Vokietija argumentuoja, kad vien patikslinus teisinį pagrindą priemonė savaime netampa valstybės pagalba.
- (102) Vokietija pabrėžia, kad sąnaudos apskaičiuotos skaidriai ir pagal įstatymus.

Vokietija teigia, kad *Propapier nesuteiktas joks ekonominis pranašumas*

- (103) Vokietija pateikė pastabas dėl visų trijų būdų, pagal kuriuos apskaičiuojami mokesčiai įmonėms, besinaudojančioms nuotekų valymo paslaugomis (sprendimo pradėti procedūrą 68 konstatuojamoji dalis): visų sąnaudų metodo, privataus paslaugų teikėjo kainos ir orientacinės kainos.

⁽²²⁾ Galima rasti www.ipwonline.de.

⁽²³⁾ 2011 m. kovo 24 d. Bendrojo Teismo sprendimas sujungtose bylose *Flughafen Leipzig-Halle GmbH ir Mitteldeutsche Flughafen AG prieš Komisiją*, T-455/08, ir *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt prieš Komisiją*, T-443/08, vėliau patvirtintas 2012 m. gruodžio 19 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Mitteldeutsche Flughafen AG ir Flughafen Leipzig-Halle GmbH prieš Komisiją*, C-288/11 P.

Vokietija teigia, kad, taikant visų sąnaudų metodą, pranašumas neatsiranda

- (104) Vokietija prieštarauja nuomonei, kad *Propapier* mokamas mokeskis nepadengia visų sąnaudų. Kaip apskaičiuoti mokesčius, esą nustatyta įstatymais (iš esmės mokesčiai turi padengti sąnaudas, išskyrus tai, kad apskaičiuojant palūkanas neatsižvelgiama į trečiųjų asmenų subsidijas⁽²⁴⁾). Vokietijos teigimu, teisės aktais nustatyta, kad sąnaudos turi būti padengiamos, bet neviršijamos. Visos TAZV patiriamos sąnaudos esą padengiamos, įskaitant TAZV tenkančios investuoto kapitalo dalies palūkanas. Apskaičiuoti fiktyvias žemės subsidijų palūkanas būtų neteisėta, nes TAZV šių sąnaudų nepatyrė.
- (105) Vokietijos tvirtinimu, *Propapier* nesuteiktas joks ekonominis pranašumas, nes naujojo įrenginio naudojimo mokesčiai visoms naudotojoms yra vienodi.
- (106) Tai, ar mokesčiai būtų buvę didesni, jei taikant GA schemą nebūtų buvusios suteiktos subsidijos nuotekų valymo įrenginiui statyti, esą priklauso nuo daugybės veiksnių, pavyzdžiui, nuo galimybių gauti kitų lėšų.
- (107) Vokietija tvirtina, kad nei atsižvelgiant į principą „teršėjas moka“, nei remiantis ES vandens pagrindų direktyva jos valdžios įstaigos nėra įpareigos, apskaičiuojant investuoto kapitalo palūkanas, įtraukti subsidijas. ES vandens pagrindų direktyva nustatyta, kad turi būti padengiamos vandens paslaugų sąnaudos, tačiau valstybėms narėms palikta veiksmų laisvė įgyvendinti šį reikalavimą. Šiuo atveju visos TAZV (vandens paslaugų) sąnaudos esą dengiamos. Vokietijos nuomone, principas „teršėjas moka“ nėra absoliutus, tačiau į jį reikia atsižvelgti. Šiuo atveju į jį esą atsižvelgta įtraukiant visas TAZV sąnaudas.
- (108) ES vandens pagrindų direktyvoje kalbama apie „deramą“ indėlį. Vokietija teigia, kad *Propapier* mokamas mokeskis, palyginti su kitose Vokietijos arba Europos Sąjungos vietovėse mokamais mokesčiais, yra santykinai didelis. Vokietijos valdžios įstaigos taip pat konstatuoja, kad, kaip nustatyta ES vandens pagrindų direktyva, valstybės narės gali atsižvelgti į sąnaudų susigrąžinimo socialinį, ekologinį ir ekonominį poveikį bei į atitinkamų regionų geografines ir klimato sąlygas.
- (109) Vokietija aiškina, kad lyginimas su bylomis *Kimberly-Clark* ar *InfraLeuna* (taip pat žr. sprendimo pradėti procedūrą 70 konstatuojamąją dalį) nepagrįstas. Bylos *Kimberly-Clark* dalykas – įmonei taikytas lengvatinis tarifas, dėl kurio buvo kilę įtarimų, kad padengiamos ne visos sąnaudos. Šiuo atveju visos sąnaudos esą padengiamos ir tarifų sąlygos visiems naudotojams vienodos. *Kimberly-Clark* atveju pramoninė zona buvo plėtojama atsižvelgiant į konkrečius vienos įmonės poreikius, o šiuo atveju – atsižvelgiama į keletą naudotojų.
- (110) Sprendimo byloje *InfraLeuna* dalykas - tai privačių įmonių kainodara, susijusi su privačios infrastruktūros naudojimu, o ši byla susijusi su komunalinės infrastruktūros naudojimu ir įstatymais nustatytais, su rinka nesusijusiais mokesčiais. Šiuo atveju naudotojai esą padengia visas sąnaudas, kurias įprastai patiria bet kuri nuotekų valymo įmonė. Neliberalizuotoje nuotekų valymo rinkoje sąnaudų veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti, nustatyti įstatymais ir vienodi visoms įmonėms (*KAG Brandenburg*).
- (111) Vokietijos teigimu, sprendime pradėti procedūrą nurodyti sprendimai bylose *Wagner* ir *Weida Leder* (71 konstatuojamoji dalis ir 19 išnaša) susiję su subsidijomis privatiems nuotekų valymo įrenginiams statyti. Šiuo atveju *Propapier* negaunanti jokių subsidijų savanoriškoms privačioms investicijoms, o tik mokanti jai įstatymais nustatytus naudojimo mokesčius.

Vokietija teigia, kad privataus investuotojo testas netaikytinas

- (112) Vokietijos nuomone, vanduo nėra įprasta prekė. Nuotekų valymo sektorius Vokietijoje padalytas į regioninius monopolius, priklausančius viešiesiems komunaliniams vykdymiesiems subjektams, atsakingiems už nuotekų šalinimą. Todėl nuotekų valymas Vokietijoje yra ne ekonominė veikla, bet savivaldybėms priskirta užduotis. TAZV veikia kaip viešoji įstaiga, o ne kaip įmonė, kurios veiksmus būtų galima įvertinti remiantis rinkos investuotojo principu. Vokietijoje privaloma prisijungti prie komunalinės nuotekų valymo sistemos ir ja naudotis. Pasirinkti kitą paslaugų teikėją, o ne savivaldybę, naudotojai neturi galimybės. Naudojimo mokesčių apskaičiavimo tvarka nustatyta įstatymais, sprendimus dėl jų priima valdžios įstaigos ir jie negali viršyti sąnaudų.
- (113) Vokietija tvirtina, kad privačių įmonių galimybės patekti į nuotekų valymo sektorių Vokietijoje ribotos. Privačios įmonės šiame sektoriuje gali veikti tik pagal eksploatacijos organizavimo arba eksploatavimo paslaugų teikimo sutartis, techniškai įgyvendinant įstatymais nustatytas nuotekų šalinimo užduotis. Tačiau už užduoties įvykdymą vis tiek atsakinga savivaldybė ir ji nėra teisiškai įpareigota skelbti konkursą tokiais sutarčiais sudaryti. Privačios įmonės dar gali vykdyti technines užduotis (arba išimtiniais atvejais imti naudojimo mokesčius), tačiau ir tokiu atveju naudojimo mokesčiai negali viršyti jų sąnaudų. TAZV tretiesiems asmenims nėra perleidusi jokių techninių užduočių.

⁽²⁴⁾ Vokietija pateikė savo teisės aktų ir teisinių tekstų, susijusių su mokesčių apskaičiavimu visose 16 federacinių žemių, santrauką. Nė vienu iš šių teisės aktų nėra leidžiama atsižvelgti į apskaičiuotas subsidijų palūkanas. Plg. 2013 m. lapkričio 1 d. Vokietijos paaiškinimo 10 priedą.

- (114) Vokietijos teigimu, kadangi mokesčių apskaičiavimo taisyklės nustatytos įstatymais ir mokesčiai negali viršyti infrastruktūros sąnaudų, nėra ir rinkos, kurioje pelno siekiančios privačios įmonės galėtų nustatyti nuotekų valymo mokesčius. Nevyksta ir privačių įmonių arba privačių ir viešosios teisės įmonių konkurencija dėl galutinių naudo-tojų.
- (115) Vokietijos nuomone, tokiu atveju valdytojo veiksmų negalima lyginti su privataus investuotojo veiksmis. Taigi privataus investuotojo kriterijus netaikytinas.

Orientacinės kainos

- (116) Vokietijos tvirtinimu, kadangi prisijungti prie nuotekų valymo įrenginio yra privaloma, nevyksta konkurencija, o kartu nėra rinkos kainos, kurią būtų galima taikyti kaip lyginamąjį kriterijų tiriant, ar pranašumas yra pagalba.
- (117) Vokietija nesutinka su skundo pateikėjos aiškinimu, kad komunalinėmis nuotekų sistemomis naudojasi tik nedaug popieriaus gamyklų, todėl jų duomenys, kaip lyginamasis kriterijus, nereprezentuoja sektoriaus.
- (118) Savo pastabose Vokietija patikslino, kad *Propapier* moka ne 0,95 EUR/m³ naudojimo mokestį (kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 72 ir 80 konstatuojamosiose dalyse), o nuo 2010 m. – 1,18 EUR/m³. Vokietijos teigimu, šis mokestis, palyginti su kitomis Europos Sąjungos vietomis, yra santykinai didelis ar bet koku atveju nėra neįprastas. Remiantis Vokietijos popieriaus gamyklų asociacijos (*Verband Deutscher Papierfabriken*) apklausa, 77 Vokietijos popieriaus pramonės įmonių, kurios reprezentuoja 68 % sektoriaus, 2007 m. mokėti mokesčiai buvę vidutiniškai 1,12 EUR/m³ (nuo 0,31 iki 2,20 EUR/m³). Vokietijos teigimu, *Propapier* mokamas mokestis patenka į šį intervalą ir yra didesnis už šios imties vidurkį.
- (119) Vėlesnėse pastabose Vokietija Komisiją informavo, kad 2012 m. mokestis padidintas iki 1,41 EUR/m³, siekiant padengti nuostolius, patirtus nuotekų valymo įrenginio pradiniam veiklos etape, o 2013 m. pradžioje dėl sumažėjusių išlaidų energijai sumažintas iki 1,39 EUR/m³, vykdamas teisinį įpareigojimą, kad naudojimo mokesčiai turi padengti sąnaudas, bet negali jų viršyti. Be to, Vokietijos teigimu, *Propapier*, prieš išleisdama nuotekas į TAZV įrenginį, turi atlikti pirminį jų valymą. Pirminio valymo sąnaudos sudaro apie [...] EUR/m³, todėl bendros nuotekų valymo sąnaudos, kurias patiria *Propapier*, yra [...] EUR/m³; palyginimui – vidutinės sektoriaus sąnaudos (2010 m.) sudaro 1,27 EUR/m³.
- (120) Vokietija aiškina, kad palyginimas su kitų Europos Sąjungos popieriaus gamintojų mokamais mokesčiais yra tinkamas lyginamasis kriterijus tiriant, ar nėra ekonominio pranašumo, ir kad Komisijos abejonės dėl tokio palyginimo yra nepagrįstos.
- (121) Vokietija nurodo, kad Komisijai pateikti pavyzdžiai yra visų sąnaudų pagrindu apskaičiuotos vidutinės kainos. Vokietija neturinti jokio pagrindo manyti, kad šie mokesčiai turėtų valstybės pagalbos elementą.
- (122) Vokietija aiškina, kad byla *Lenzing Lyocell*⁽²⁵⁾ yra tinkamas pavyzdys, nors faktinės aplinkybės yra dešimties metų senumo (nes *Propapier* moka daugiau kaip dvigubai didesnį mokestį, nors nuotekų valymo mokesčiai per pastaruosius 10 metų nepadidėjo daugiau kaip 100 %).

Esama pagalba

- (123) Vokietija pateikia du argumentus, kodėl naudojimo mokesčiai, jei jie būtų pagalba, pagal Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktį būtų laikytini esama pagalba.
- (124) Vokietija aiškina, kad 2003 m. Komisija savo sprendime byloje N 644e/02 padarė išvadą, kad GA schema nėra valstybės pagalba nuotekų valymo įrenginių valdytojams, jei subjektas – kaip šiuo atveju TAZV – yra specialiosios paskirties asociacija. Komisija šį teiginį esą grindė faktu, kad specialiosios paskirties asociacijos teikia visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, o už jų priežiūrą atsakingos savivaldybės. Kaip Komisija pati konstatavo sprendimo pradėti procedūrą 57 konstatuojamojoje dalyje, net jei vėliau, vystantis vidaus rinkai, ši schema būtų laikoma pagalba, tai ji būtų esama pagalba pagal Reglamento (EB) Nr. 659/1999 1 straipsnio b punkto v papunktį.

⁽²⁵⁾ Dėl šios bylos svarbumo plg. 19 išnašą.

- (125) Vokietija teigia, kad, kaip paaiškinta šio sprendimo 100 konstatuojamojoje dalyje, sprendimas byloje N 644e/02 apima ir netiesioginį GA schemos poveikį, t. y. mokesčius. Vokietijos nuomone, apie mokesčius atskirai pranešti nereikia, nes jų apskaičiavimo metodas yra schemos įgyvendinimo dalis.
- (126) Pagrįsdama argumentą, kad mokesčiai būtų esama pagalba, Vokietija teigia, kad šis mokesčiuose esantis pagalbos aspektas jau galiojo prieš 1958 m. sausio 1 d. įsigaliojant Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarčiai. Vokietijos nuomone, esama pagalba, buvusi prieš įsigaliojant EEB sutarčiai, ir lieka esama pagalba net ir vėliau pakoregavus pirminę schemą, jei nepakinta jos „esmė“⁽²⁶⁾. Dar prieš 1958 m. sausio 1 d. galiojusios bendrosios taisyklės patikslinimas nėra nauja pagalba, apie kurią reikia pranešti⁽²⁷⁾.
- (127) Vokietija aiškina, kad komunalinių mokesčių įstatymai jau taikyti prieš 1958 m. įsigaliojant EEB sutarčiai ir toliau taikomi jai įsigaliojus. Vokietijos teigimu, dėl fakto, kad Brandenburgas užima dalį buvusios Prūsijos karalystės teritorijos, šiuo metu galiojančio KAG *Brandenburg* 6 straipsnio 2 dalies ištakos yra 1893 m. liepos 14 d. Prūsijos karalystės Komunalinių mokesčių įstatymas (*Kommunalabgabengesetz für das Königreich Preußen*) (toliau – PrKAG) ir Bavarijos komunalinių mokesčių įstatymas (*Gemeindeabgabengesetz Bayern*) (toliau – BayGAG). Šį argumentą Vokietija grindžia šiais aiškinamaisiais argumentais:
- minėti įstatymai galiojo ir nuo 1919 iki 1933 m. bei nuo 1933 iki 1945 m.;
  - senųjų federacinių žemių dabartinių komunalinių mokesčių įstatymų ištakos yra PrKAG;
  - tarp KAG *Brandenburg* ir PrKAG, nepaisant ypatingos naujųjų federacinių žemių padėties dėl Vokietijos padalijimo, yra istorinis tęstinumas.

a aiškinamasis argumentas

- (128) PrKAG jau buvo numatyta galimybė savivaldybėms už viešosios infrastruktūros naudojimą imti mokesčius. Tokia galimybė numatyta ir Naudojimo mokesčių įstatyme (*Gebührenabgabengesetz*), kuris Bavarijoje galioja nuo 1938 m. (ir yra daugybės panašių kitose pietinėse Vokietijos federacinėse žemėse taikomų įstatymų pagrindas)⁽²⁸⁾. Pagal PrKAG mokesčių tarifus įprastai reikia apskaičiuoti taip, kad būtų padengiamos to įrenginio administravimo ir išlaikymo sąnaudos, įskaitant investuoto kapitalo palūkanų ir grąžinimo išlaidas. Nors PrKAG tekste sakoma, kad mokesčiai turi padengti tik (į infrastruktūrą) investuoto kapitalo palūkanų išlaidas, iš pokario meto su PrKAG susijusių sprendimų galima suprasti, kad į PrKAG galiojimą nepatenka trečiųjų asmenų subsidijų palūkanos.
- (129) PrKAG ir panašūs esami žemių įstatymai nebuvo panaikinti nei Veimaro Respublikoje, nei į valdžią atėjus nacionalsocialistams. Taigi jie tebegaliojo ir po 1918 m.

b aiškinamasis argumentas

- (130) Po Antrojo pasaulinio karo PrKAG, kaip žemės teisės aktas pagal 1949 m. Vokietijos konstituciją (*Grundgesetz*, toliau – GG), kuria nustatyta, kad jai neprieštaraujantys įstatymai galioja toliau (GG 123 straipsnis), ir pagal nuostatą, kuriomis leista federacinėms žemėms kai kuriose srityse priimti savo įstatymus, galiojo toliau. Taigi aišku, kad PrKAG Vokietijos federacinėse žemėse galiojo dar prieš įsigaliojant Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarčiai.
- (131) 1949 m. įkūrus Vokietijos Federacinę Respubliką, kai kuriose Vakarų Vokietijos federacinėse žemėse PrKAG laikui bėgant buvo pakeistas žemių komunalinių mokesčių įstatymais. Praėjusio amžiaus septintajame ir aštuntajame dešimtmečiuose PrKAG keičiant žemių įstatymais, schema buvo tikslinama, koreguojamos jos sąvokos, tačiau įstatymo esmė liko nepakitusi. Visų pirma nepakito tai, kad neskaiciuojamos trečiųjų asmenų subsidijų palūkanos⁽²⁹⁾. Pagal PrKAG buvo skaičiuojamos tik išorės kapitalo palūkanos, pagal žemių įstatymus jau ir nuosavo kapitalo palūkanos, tačiau nei PrKAG, nei žemių įstatymais nebuvo numatyta skaičiuoti subsidijų palūkanas.

⁽²⁶⁾ Žr. 2002 m. balandžio 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo sujungtose bylose *Gibraltaras prieš Komisiją*, T-195/01 ir T-207/01, Rink. p. II-2309, 111 punktą.

⁽²⁷⁾ 1994 m. rugpjūčio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje *Namur-Les assurances du crédit SA prieš Office national du croquire ir kitus*, C-44/93, Rink. p. I-3829, 29 punktą.

⁽²⁸⁾ Bavarijos įstatymu savivaldybėms tik bendrai suteikiama teisė imti naudojimo mokesčius, o teismo sprendime dėl jo taikymo apskaičiuojant mokesčius nurodytas atitinkamas PrKAG straipsnis.

⁽²⁹⁾ Žr. *Nordrhein-Westfalen, Gesetzesbegründung der Landesregierung* (Šiaurės Reino-Vestfalijos Vyriausybės teisės aktų pagrindimas) p. 36, LT-Drs. (Landtago leidinys) 5/810.

- (132) Todėl Vokietija mano, kad senųjų federacinių žemių dabartinių komunalinių mokesčių įstatymų ištakos yra *PrKAG*. Vokietija nurodo, kad šiuo atveju ypač svarbu atsižvelgti į 1969 m. Šiaurės Reino-Vestfalijos komunalinių mokesčių įstatymą (toliau – *KAG Nordrhein-Westfalen*)⁽³⁰⁾, kuriuo remiantis buvo parengtas *KAG Brandenburg* ir pakeistas 1906 m. *PrKAG*; nors buvo padaryti būtini sąvokų pakeitimai, tačiau *KAG Nordrhein-Westfalen* ir *PrKAG* turinys tapatus (žr. šio sprendimo 128 konstatuojamąją dalį). Kitų federacinių žemių (pavyzdžiui, Reino krašto-Pfalco, Šlėzvingo-Holšteino, Heseno) komunalinių mokesčių įstatymai taip pat buvo priimti remiantis *PrKAG* ir jį pakeitė.

c aiškinamasis argumentas

- (133) Vokietija teigia, kad dėl Vokietijos padalijimo po Antrojo pasaulinio karo *KAG Brandenburg* turi ypatingą statusą. Įkūrus Vokietijos Demokratinę Respubliką, per kelerius metus Brandeburge ir kitose Rytų Vokietijos federacinėse žemėse komunalinė savivalda buvo panaikinta, savivaldybių savarankiško veikimo sferos nebeliko. Taisyklės būdavo priimamos centrinės valdžios lygmeniu. 1990 m. gegužės 17 d. priėmus savivaldą reglamentuojantį įstatymą⁽³¹⁾ (jį priėmė VDR Liaudies rūmai (*Volkskammer*) prieš 1990 m. spalio 3 d. įvykusį Vokietijos susivienijimą), komunalinė savivalda buvo atkurta ir nustatyta, kad pačios savivaldybės tvarko savo finansų sektorių ir už jį atsako. Šiuo tikslu joms buvo suteikta teisė imti atlygį ir mokesčius už komunalines paslaugas.
- (134) 1991 m. birželio 27 d. *KAG Brandenburg* parengtas pagal *KAG Nordrhein-Westfalen* ir yra jam beveik tapatus.
- (135) Vokietija teigia, kad nors buvusioje VDR teisės raida buvo kitokia, tačiau nebūtų teisinga Rytų ir Vakarų federacinių žemių komunalinių mokesčių įstatymus traktuoti skirtingai. *KAG Brandenburg* tęsia *PrKAG* teisės tradiciją, o ne buvusios VDR. VDR vandens ruošimo (nuotekų valymo) sistemos ir Brandeburgo žemės dabartinės nuotekų valymo sistemos institucinio tęstinumo taip pat nėra. 1990 m. gegužės 17 d. savivaldą reglamentuojančiu įstatymu buvo padėti pamatai naujosios federacinės žemės priimti komunalinių mokesčių įstatymus. Naujųjų federacinių žemių komunalinių mokesčių įstatymai turinio atžvilgiu siejasi su senųjų federacinių žemių komunalinių mokesčių įstatymais, o šių ištakos yra *PrKAG*. Tai yra neišvengiamas aplinkybės, kad naujosios federacinės žemės prie Vokietijos Federacinės Respublikos prisijungė pagal GG, padarinys⁽³²⁾. Tai ypač aiškiai matyti iš *KAG Brandenburg* atsiradimo istorijos. *KAG Brandenburg* tęsia *KAG Nordrhein-Westfalen* ir *PrKAG* teisės tradiciją. Vokietijos padalijimas ir dėl to nutrūkusi teisės tradicija Rytų Vokietijos federacinėse žemėse neturėtų būti neigiamas veiksnys aiškinant *KAG Brandenburg*.
- (136) Tarp *KAG Brandenburg* ir *PrKAG* yra istorinis tęstinumas.
- (137) Vokietija toliau argumentuoja, kad ekvivalentiškumo ir sąnaudų padengimo principas taip pat jau galiojo prieš 1958 m. įsigaliojant EEB sutarčiai. Ekvivalentiškumo principas reiškia, kad tarp mokesčio ir viešosios paslaugos, už kurią jis mokamas, negali būti pernelyg didelės disproporcijos. Tai yra GG įtvirtinto teisinės valstybės principo dalis. Sąnaudų padengimo principas išplaukia tiesiogiai iš *PrKAG*. Šis principas nėra griežtai taikomas apskaičiuojant visus mokesčius, tačiau savivaldybės mokesčių apimtis neturėtų pernelyg viršyti jos išlaidų.

Teisėtų lūkesčių principo ir bendrojo vienodo požiūrio principo taikymas

- (138) Vokietija taip pat teigia, kad pagalbos elemento susigrąžinimas tuo atveju, jei Komisija *Propapier* apskaičiuotus mokesčius laikytų veiklos pagalba, prieštarautų teisėtų lūkesčių principui ir bendrajam vienodo požiūrio principui.
- (139) Teisėtų lūkesčių principas reiškia, kad 1) kuri nors Sąjungos institucija suinteresuotajam asmeniui sukėlė pagrįstų lūkesčių ir 2) apdairus ir protingas ekonominės veiklos vykdytojas negalėjo numatyti, kad bus priimta priemonė, galinti pažeisti jo interesus.
- (140) Vokietijos teigimu, kadangi GA schema (patvirtinta sprendimu byloje N 644e/02) nebuvo laikoma valstybės pagalba, *Propapier* galėjo kilti pagrįstas lūkestis, kad jai taikoma priemonė taip pat nebus laikoma pagalba. Anksčiau dėl šios schemos suderinamumo su Sąjungos teise abejonių esą nekilo, nes iki šiol Europos Komisija panašių schemų nėra tyrusi.

⁽³⁰⁾ *KAG Nordrhein-Westfalen* 6 straipsnio 1 dalis ir *KAG Brandenburg* 6 straipsnis: „Apskaičiuotų mokesčių dydis neturi viršyti tikėtinų įrangos ar įrenginio sąnaudų“. *KAG Nordrhein-Westfalen* 6 straipsnio 2 dalis ir *KAG Brandenburg* 6 straipsnio 2 dalis: prie pagrįstų sąnaudų „taip pat priskiriamas atlygis už trečiųjų asmenų paslaugas, amortizaciniai atskaitymai, kurie turi būti apskaičiuojami proporcingai pagal tikėtiną naudojimo trukmę arba veiklos mastą, ir tinkamos investuoto kapitalo palūkanos. Apskaičiuojant palūkanas neįtraukiama nuosavo kapitalo dalis, sukaupta iš įnašų ir trečiųjų asmenų subsidijų.“

⁽³¹⁾ *Gesetz über die Selbstverwaltung der Gemeinden und Gemeindeverbände in der DDR vom 17. Mai 1990.*

⁽³²⁾ Pagal 1949 m. gegužės 23 d. redakcijos GG 23 straipsnio 2 dalį.

- (141) Vokietija mano, kad mokesčiuose nesančio pagalbos elemento susigrąžinimas, jei Komisija priemonę laikytų veiklos pagalba, prieštarautų ir vienodo požiūrio principui, pagal kurį vienodos aplinkybės turi būti vertinamos vienodai. Dėl susigrąžinimo *Propapier* konkurentai esą įgytų pranašumą.

4.3. VOKIETIJOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJŲ IR VKU PASTABOS

- (142) Vokietijos savivaldybių asociacijos ir VKU sutinka su 2011 sausio 28 d. Vokietijos pastabomis, prie kurių rengimo jos taip pat prisidėjo. Visų pirma jos remiasi argumentu, kad nuotekų valymas Vokietijoje yra neekonominė savivaldybėms priskirta užduotis. Savivaldybės šią veiklą organizuoja ir finansuoja vykdydamos joms nustatytą savivaldos užduotį piliečių labui.
- (143) Vokietijos savivaldybių asociacijos ir VKU aiškina, kad KAG *Brandenburg* 6 straipsnio 2 dalies penktu sakiniu, pagal kurį nuotekų valymo įrenginio naudojimo mokesčiai turi padengti sąnaudas, apskaičiuotas palūkanas ir apskaičiuotas amortizacinius atskaitymus, o į subsidijas, apskaičiuojant investuoto nuosavo kapitalo palūkanas, neturi būti atsižvelgiama, ginami vartotojų interesai. Kadangi trečiųjų asmenų subsidijos nėra savivaldybių investuotas nuosavas kapitalas, vartotojai savivaldybėms neturėtų mokėti ir šių subsidijų palūkanų.

5. PRIEMONĖS VERTINIMAS PAGALBOS TEISĖS POŽIŪRIU

- (144) Nagrinėjamos priemonės laikytinos valstybės pagalba, jei tenkinamos šios sąlygos: i) priemonė yra valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių suteikta parama, ii) įmonė dėl jos įgyja ekonominį pranašumą, iii) šis pranašumas yra atrankinis ir iv) priemonė iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipti ir daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Valstybės pagalba yra tada, kai tenkinamos visos šios SESV 107 straipsnio 1 dalimi nustatytos sąlygos.
- (145) Jau sprendime pradėti procedūrą aiškiai nustatyta, kad visoms nagrinėjamos priemonėms naudojami valstybiniai ištekliai ir kad jos gali iškreipti konkurenciją ir prekybą vidaus rinkoje.
- (146) Dėl skunde pateiktų klausimų Komisija konstatuoja, kad reikia atskirti 1) tariamą valstybės pagalbą, kuri *Propapier* galbūt teikiama kaip jos poreikiams pritaikytos infrastruktūros priemonės (nuotekų valymo įrenginio statyba ir tam tikri kiti infrastruktūros projektai plečiamame pramoninės zonos areale, kuriame yra naujoji *Propapier* gamykla), ir 2) tariamą valstybės pagalbą, kuri *Propapier* galbūt teikiama kaip lengvatiniai nuotekų valymo mokesčiai.

5.1. AR IŠ VIEŠŲJŲ IŠTEKLIŲ FINANSUOJAMI INFRASTRUKTŪROS PROJEKTAI YRA BENDROJI AR TIK PROPAPIER POREIKIAMS PRITAIKYTA INFRASTRUKTŪRA?

- (147) Anksčiau Komisija buvo išsakiusi nuomonę, kad viešojo administravimo įstaiga savo teritorijoje gali vykdyti teritorijų planavimo darbus. Taigi ji gali finansuoti infrastruktūrą, kuri bus naudinga visai visuomenei. Komisija taip pat mano, kad nėra svarbu, dėl kokios priežasties infrastruktūra kuriama, jei tai daroma visos visuomenės labui. Tačiau jei infrastruktūra bus naudinga tik kuriai nors privačiai įmonei, tai ši įmonė ją ir turi finansuoti. Tokia išvada darytina dėl to, kad Komisija, tirdama valstybės pagalbos buvimą, turi tirti, koks bus konkretus priemonės poveikis, o ne kokių tikslų ja siekiama. Todėl Komisija šiuo atveju mano, kad reikia ištirti, kuri infrastruktūra yra naudinga visai visuomenei (įskaitant *Propapier*), o kuri tik *Propapier*. *Propapier* turėtų finansuoti tik pastarąją⁽³³⁾.
- (148) Komisija konstatuoja, kad automobilių stovėjimo aikštelę, kelių ir Oderio–Šprė kanalą eksploatuoja ne įmonės, kaip apibrėžta Europos Sąjungos konkurencijos teisėje, nes jų naudojimas nemokamas. Todėl šiuo atveju klausimo dėl valstybės pagalbos šios infrastruktūros savininkams ir valdytojams nekyla.

5.1.1. Automobilių stovėjimo aikštelė

- (149) Skundo pateikėja teigia, kad automobilių stovėjimo aikštelė yra nepatogioje ir pernelyg atokioje vietoje, kad ja galėtų naudotis kitos miesto centre įsikūrusios įmonės ir kad miestas galėtų uždaryti miesto centre esančias sunkvežimių stovėjimo vietas. Vokietija iš tikrųjų neįrodė, kad yra priešingai; tačiau vien faktas, kad automobilių stovėjimo aikštelė yra prie pat įmonės, savaime neįrodo, kad ji yra pritaikyta šios įmonės poreikiams ar kad yra naudingiausia šiai įmonei. Skundo pateikėjos minėtas kelio ženklas (žr. 46 konstatuojamąją dalį), rodens sunkvežimių stovėjimo vietas, skirtas jėgainės reikmėms, buvo pastatytas laikinai, kol jėgainėje vyko statybos darbai; šie darbai baigti 2011 m. kovo pabaigoje. Komisija konstatuoja, kad automobilių stovėjimo aikštelė yra prieinama visiems, ją rodantis kelio ženklas pastatytas prie viešojo kelio ir jame nėra jokios nuorodos į konkrečią įmonę. Sprendžiant, ar ji yra bendroji infrastruktūra, nesvarbu, ar automobilių stovėjimo aikštelėje yra galimybių sustoti ir pailsėti.

⁽³³⁾ 2002 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos sprendimo 2003/227/EB dėl įvairių priemonių ir valstybės pagalbos, kurias Ispanija suteikė pramogų parkui „Terra Mítica SA“, Benidormas (Alikantė) (OL L 91, 2003 4 8, p. 23), 64 konstatuojamoji dalis.

- (150) Vokietija pateikė pakankamai įrodymų, kad automobilių stovėjimo aikštelė nebuvo pastatyta specialiai *Propapier*, o buvo ekonominio pramoninės zonos planavimo bendrosios koncepcijos dalis. Be to, *Propapier* turi savo 27 sunkvežimių stovėjimo vietas ir 213 lengvųjų automobilių stovėjimo vietų, dar 120 lengvųjų automobilių stovėjimo vietų projektuojamos (jau išduotas statybos leidimas). Priimant sprendimą pradėti procedūrą, Vokietija patvirtino, kad *Propapier* turimų stovėjimo vietų užtenka jos darbuotojų, tiekėjų ir lankytojų automobiliams pastatyti.
- (151) Remdamasi pirmesniais svarstymais, Komisija patvirtina savo pirminę sprendime pradėti procedūrą išsakytą nuomonę, kad **automobilių stovėjimo aikštelė nėra pritaikyta tik *Propapier* poreikiams ir neturi valstybės pagalbos aspekto.**

5.1.2. Kelias

- (152) Šis kelias yra bendro naudojimo. Jis yra bendrosios pramoninės zonos plėtros koncepcijos dalis, ši bendroji koncepcija pradėta rengti dar 1993 m., taigi gerokai anksčiau, negu šioje pramoninėje zonoje nusprendė įsikurti *Propapier*. Priešingai nei nurodo skundo pateikėja, kelias nesibaigia keli metrai už *Propapier* popieriaus gamyklos: pramoninę zoną prie Oderio–Šprė kanalo ir jos šiaurines plečiamas teritorijas jis sujungia su greitkelio B 112. Paskutinis kelio ruožas baigtas 2013 m. Naujasis kelias gali būti naudingas ir kitoms įmonėms, nes „ArcelorMittal“ ir kitoms pramoninėms zonoms atsivers naujos plėtros galimybės. Dėl jo sutrumpės kelionė į Frankfurtą prie Oderio pramonės ir verslo tikslais, o Frankfurte įsisteigusios įmonės bus patogiau privažiuoti prie Eizenhiutenštato vidaus uosto.
- (153) Todėl Komisija patvirtina savo pirminę sprendime pradėti procedūrą išsakytą nuomonę, kad **kelias nėra pritaikytas *Propapier* poreikiams ir neturi valstybės pagalbos aspekto.**

5.1.3. Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas

- (154) Skundo pateikėja skunde teigė, kad infrastruktūros priemonės, susijusios su Oderio–Šprė kanalo platinimu ir gilinimu, esančios pritaikytos tik *Propapier* poreikiams ir turi valstybės pagalbos *Propapier* aspektą. 2008 m., siekdamas pritraukti naujų įmonių, Eizenhiutenštato miestas išplėtė pramoninę zoną prie Oderio–Šprė kanalo. Nuo 2003 m. per visą kanalą (jis yra transeuropinio tinklo (TEN) dalis) ilgį įrenginėjami šliuzai. Tačiau nėra jokių požymių, kad tarp šių infrastruktūros priemonių ir *Propapier* įsikūrimo pramoninėje zonoje būtų priežastinis ryšys arba kad šiomis priemonėmis *Propapier* būtų suteikiamas atrankinis pranašumas; taip pat Komisija sutinka su Vokietija, kad Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas yra būtinos reguliarios kanalo priežiūros dalis.
- (155) Todėl Komisija patvirtina savo pirminę sprendime pradėti procedūrą išsakytą nuomonę, kad **Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas nėra atrankinis pranašumas *Propapier* ir neturi valstybės pagalbos aspekto.**

5.1.4. Nuotekų valymo įrenginys

- (156) Komisija konstatuoja, kad nuotekų valymo infrastruktūros pajėgumai, esantys ne išplėstoje pramoninėje zonoje prie Oderio–Šprė kanalo, yra riboti. Likusių senojo nuotekų valymo įrenginio pajėgumų Eizenhiutenštate būtų užtekę tik dar vieno mažo investuotojo poreikiams patenkinti, tačiau jų būtų nebepakakę, jei naujojoje pramoninėje zonoje būtų įsikūręs vienas didesnis ar keli maži investuotojai.
- (157) Komisija taip pat konstatuoja, kad TAZV nuotekų valymo įrenginys nebuvo statomas specialiai *Propapier*. Jį statyti nuspręsta planuojant kitas 2004–2006 m. galimas investicijas, taigi gerokai anksčiau, negu pramoninėje zonoje įsikūrė *Propapier*. Vokietija pateikė įrodymų, kad nuotekų valymo įrenginį planuota statyti dar tik rengiant pramoninės zonos prie Oderio–Šprė kanalo ekonominės plėtros planus. Vokietija taip pat pateikė įrodymų, kad buvo vykdomos kelios reklamos kampanijos, siekiant į plečiamą pramoninės zonos prie Oderio–Šprė kanalo arealą pritraukti investuotojų, tačiau iki šiol jos nebuvo sėkmingos, nes regiono valdžios įstaigoms kol kas nepavyko pritraukti papildomų investuotojų (be *Propapier*, EnWB ir 5N PV).
- (158) Nors techniškai – dėl anaerobinio pirminio valymo pakopos – nuotekų valymo įrenginys sukonstruotas taip, kad juo būtų galima valyti labai užterštas pramonines nuotekas, pavyzdžiui, susidarancias raukšlėtojo kartono žaliavą gaminant iš makulatūros, tačiau anaerobinis pirminis valymas būtų įdomus ir kitiems naudotojams, kurių gamyklose generuojamos organinėmis medžiagomis labai užterštos pramoninės nuotekos, pavyzdžiui, gėrimų ir maisto pramonės įmonėse. Be to, tokie anaerobinio pirminio valymo įrenginiai, kuriais galima valyti organinėmis medžiagomis labai užterštas pramonines nuotekas, duoda didelę ekonominę ir ekologinę naudą.

- (159) Nors dabartinio dydžio TAZV įrenginys iš esmės patenkina *Propapier* poreikį, tačiau juo – tokiais pat sąlygomis – naudojasi ir kitos dvi pramoninėje zonoje įsikūrusios įmonės. Dėl modulinės įrenginio konstrukcijos jį galima išplėsti, tad juo bus galima valyti ir kitų naudotojų nuotekas. NET ir neišplėtus papildomais moduliais, šiuo metu įrenginio pajėgumo rezervai siekia maždaug [20–40] %, jie gali būti panaudojami kitų įmonių nuotekoms valyti, o dabartinį didžiausią įrenginio pajėgumą galima padvigubinti (žr. 80–84 konstatuojamąsias dalis). Galimybės naudotis nuotekų valymo įrenginiu nediskriminacinės ir atviros visiems (pramoninėje zonoje įsikuriantys nauji investuotojai, privalo prisijungti prie įrenginio ir juo naudotis), be to, juo galima valyti ne tik popieriaus pramonės įmonių nuotekas.
- (160) Komisijos nuomone, faktas, kad šiuo metu TAZV įrenginiu daugiausia naudojasi *Propapier* (vidutiniškai [< 70] %, daugiausiai [< 70] %), nebūtinai reiškia, kad įrenginys yra vienos įmonės poreikiams pritaikyta infrastruktūra, nes ekonominiu požiūriu jo modulinė konstrukcija tokiu metu, kai biudžeto asignavimai riboti, yra tikslinga. Priešingai nei teigia skundo pateikėja, TAZV įrenginio pajėgumui padvigubinti reikalingos lėšos (Vokietija apytikriai skaičiuoja, kad jos siektų mažiau kaip 50 % pradinės investicijos sąnaudų) rodo, kad dėl modulinės įrenginio konstrukcijos galima pasiekti masto ekonomiją.
- (161) Aplinkybę, kad regioninė pagalba įrenginiui statyti buvo suteikta iškelus sąlygą, kad plečiamame pramoninės zonos areale įsikurtų pagrindinis investuotojas (šiuo atveju *Propapier*), Komisija laiko geru ribotų išteklių viešuoju administravimu, nes nėra tikslinga nei pradėti kurti didelę viešąją infrastruktūrą, kol nėra užtikrinta, kad ja bus naudojama, nei nustatyti per didelius jos parametrus.
- (162) Argumentą, kad įprastai popieriaus gamyklos turi savo nuotekų valymo įrenginius, paneigė Vokietijos pateikti skaičiai. NET jei kai kurios popieriaus pramonės, kaip ir kitų pramonės sektorių, įmonės ir turi savo nuotekų (pirminio) valymo įrenginius, vien ši aplinkybė nėra požymis, kad tais atvejais, kai pramoniniai naudotojai naudoja viešuoju nuotekų valymo įrenginiu, valstybė jiems suteikia pranašumą, nes mokėdami įrenginio naudojimo mokesčius jie laikui bėgant padengia jo sąnaudas.
- (163) Todėl Komisija daro išvadą, kad **nuotekų valymo įrenginys yra bendroji infrastruktūra**, taigi subsidija TAZV įrenginiui nėra investicinė pagalba *Propapier*. Kitaip negu automobilių stovėjimo aikštelės, kelio ir Oderio–Šprė kanalo atveju, nuotekų valymo įrenginio eksploatavimas yra ekonominė veikla, nes jo valdytojas (nuotekų valymo) paslaugą rinkoje teikia už atlygį. Tačiau Komisija konstatavo, kad galima pagalba TAZV bet kokiu atveju būtų esama pagalba (sprendimo pradėti procedūrą 51–57 konstatuojamosios dalys). Todėl galimos pagalbos TAZV šiame sprendime tirti nebereikia.
- (164) Galiausiai Komisija daro išvadą, kad iš valstybinių išteklių finansuojami infrastruktūros projektai plečiamame pramoninės zonos areale, kuriame yra *Propapier* gamykla, **nėra skirti tik popieriaus gamyklai, todėl nelaikytini *Propapier* poreikiams pritaikyta infrastruktūra ir nėra jai suteikta valstybės pagalba**. Tai reiškia, kad šios remiamos investicijos su *Propapier* popieriaus gamyklai suteikta regionine investicine pagalba, kurią Komisija patvirtino savo galutiniame sprendime byloje Nr. SA.23827 (2013/C) (žr. 4 išnašą), nesudaro vienos investicijos pagal Regioninės pagalbos gairių 60 punktą. Taigi *Propapier* suteiktos investicinės pagalbos vertinimas, kuris buvo minėto sprendimo dalykas, šiuo sprendimu nekeičiamas.

5.2. AR LENGVATINIAI NUOTEKŲ VALYMO ĮRENGINIO NAUDOJIMO MOKESČIAI LAIKYTINI VALSTYBĖS PAGALBA?

- (165) Dėl Vokietijos argumento, kad priemonė, kuri infrastruktūros valdytojui buvo suteikta pagal Komisijos pagalba nelaikytą schemą, negali tapti pagalba tos infrastruktūros naudotojui, Komisija norėtų dar kartą nurodyti, kad sprendime dėl pagalbos schemos N 644e/02 nebuvo konstatuota, ar infrastruktūros naudojimo mokesčiai, esant tam tikroms aplinkybėms, gali būti pagalba infrastruktūros naudotojams. Komisija tebesilaiko savo sprendime pradėti procedūrą pateikto konstatavimo, kad jai nebuvo nurodyta jokia mokesčių schema, kuri būtų taikoma subsidijoms, teikiamoms pagal schemą, apie kurią pranešta; todėl sprendimo dėl schemos patvirtinimo negalima laikyti numanomos leistinos pagalbos, kurios pagrindas būtų Komunalinių mokesčių įstatymas, patvirtinimu.

- (166) Pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškreipia konkurenciją arba gali ją iškreipti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- (167) Ar yra valstybės pagalba, reikia nustatyti nepriklausomai nuo to, 1) ar ES vandens pagrindų direktyva ir Vokietijos teisės aktais, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, reikalaujama, kad nuotekų valymo paslaugų teikimo sąnaudos būtų visiškai padengiamos, ir 2) ar mokesčiai atitinka šių teisės aktų nuostatas. Kitaip tariant, priemonės, atitinkančios ir ES vandens pagrindų direktyvos, ir galiojančių Vokietijos teisės aktų reikalavimus, vis tiek gali būti valstybės pagalba, jei tenkinamos visos SESV 107 straipsnio 1 dalies sąlygos (žr. 144 konstatuojamąją dalį).

Valstybiniai išteklių ir priskyrimas valstybei

- (168) Už nuotekų valymo įrenginio naudojimą mokėtinus mokesčius pagal KAG *Brandenburg* 6 straipsnį nustato ir ima savivaldybė. Jei mokesčiai nustatyti mažesni, negu imtų privatus investuotojas, vadinasi, savivaldybė gauna mažiau pajamų.
- (169) Todėl tokiu atveju, remiantis SESV 107 straipsnio 1 dalimi, priemonę reikėtų laikyti suteikta valstybės arba iš valstybinių išteklių, nes dėl *Propapier* suteikto pranašumo sumažėtų savivaldybės pajamos.
- (170) Jei mokesčių dydis nustatytas toks, kad dėl to įmonė įgijo pranašumą, tai būtų priskirtina valstybei, nes toks mokesčių nustatymas sietinas su viešąja institucija – Eizenhiutenštato miestu.

Ekonominis pranašumas

- (171) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą ⁽³⁴⁾, Komisija turėjo ištirti, ar *Propapier* mokėtini nuotekų valymo mokesčiai nustatyti taip, kad *Propapier* įgytų (atrankinį) ekonominį pranašumą.
- (172) Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, „pranašumo“ sąvoka apima ne tik pozityvias paslaugas, pavyzdžiui, subsidijas, bet ir priemones, kurios įvairiomis formomis sumažina našta, kuri įprastai tektų įmonei, ir kurios, siaurąja prasme nebūdamos subsidijos, yra panašaus pobūdžio ir turi toki pat poveikį ⁽³⁵⁾.
- (173) Šios sąvokos aiškinimą pritaikius šiam atvejui, kyla klausimas, ar *Propapier* mokėtini nuotekų valymo mokesčiai yra mažesni negu sąnaudos, kurias įprastomis rinkos sąlygomis turėtų padengti panaši įmonė, t. y. ar mokesčių dydis suderinamas su rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančio ekonominės veiklos vykdytojo principu. Komisijos nuomone, tai patikrinti galima dviem būdais:

- palyginti *Propapier* mokamą kainą su orientacine kaina, kuri įprastai mokama toje valstybėje narėje už nuotekų valymą;
- atlikti *ex ante* ekonominio gyvybingumo analizę, iš kurios būtų matyti, ar privatus paslaugų teikėjas imtų tokio pat dydžio mokesčius.

Orientacinės kainos

- (174) Atsižvelgdama į Vokietijos apibūdintą rinkos organizavimą (žr. 112–113 konstatuojamąsias dalis) ir faktą, kad (net privatūs) valdytojai negali laisvai nustatyti savo paslaugų kainų, nes jų nustatymo taisyklės nurodytos įstatyme (KAG *Brandenburg*), Komisija mano, kad neįmanoma nustatyti orientacinių kainų, kurias imtų privatus valdytojas įprastomis rinkos sąlygomis.
- (175) Komisija taip pat konstatuoja, kad Vokietija pateikė kainų, kurias moka to sektoriaus, kuriame veikia *Propapier*, įmonės, duomenis. Nors Vokietija teigia, kad nurodytos orientacinės kainos yra vidutinės kainos, atspindinčios visas sąnaudas, nėra jokių požymių, ar jose yra valstybės pagalbos elementas. Komisijos abejonės dėl to, ar šie duomenys gali būti naudojami kaip palyginimo pagrindas, nebuvo išsklaidytos, ir pirmiausia dėl to, kad šios kainos, Komisijos nuomone, atspindi įvairių sąnaudų realybę esant tam tikroms aplinkybėms, ir nėra aišku, ar jos apima valstybės pagalbos elementą.

⁽³⁴⁾ Žr. sprendimo pradėti procedūrą 66 ir 68 konstatuojamąsias dalis.

⁽³⁵⁾ 1961 m. vasario 23 d. Teisingumo Teismo sprendimas *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Europos anglių ir plieno bendrijos Vyriausiąją valdybę*, 30–59, p. 1; 1998 m. gruodžio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ecotrade prieš AFS*, C-200/97, Rink. p. I-7907, 34 punktas; 1999 m. gegužės 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-6/97, Rink. p. I-2981, 15 punktas.

Ex ante ekonominio gyvybingumo analizė

- (176) Kadangi nėra patikimų rinkos orientacinių dydžių, Komisija mano, kad nustatyti, ar teisinis sandoris įvyko įprastomis rinkos sąlygomis, galima pagal kitą visuotinai pripažįstamą standartinį vertinimo metodą. Komisija mano, kad infrastruktūros, kuria gali naudotis visi naudotojai ir kuri nėra pritaikyta vieno naudotojo poreikiams, atveju gali būti laikoma, kad rinkos ekonomikos investuotojo/ekonominės veiklos vykdytojo principo laikomasi, jei infrastruktūros naudotojai *ex ante* požiūriu pamažu didina valdytojo ekonominį gyvybingumą ⁽³⁶⁾.
- (177) Taip yra tokiu atveju, kai valdytojas, sudaręs susitarimą su vienu naudotoju, yra pajėgus padengti visas susitarimo taikymo išlaidas, išlaikydamas pagrįstą pelno maržą, remiantis patikimomis vidutinės trukmės laikotarpio perspektyvomis ⁽³⁷⁾.
- (178) Atliekant šią analizę, taip pat reikėtų atsižvelgti į visas pajamas ir visas numatomas papildomas išlaidas, kurias valdytojas patirs dėl to naudotojo veiklos ⁽³⁸⁾.
- (179) Tokios papildomos išlaidos apima visų kategorijų išlaidas ar investicijas, pavyzdžiui, papildomas personalo, įrangos ir investicines išlaidas, susijusias su naudotojo veikla ⁽³⁹⁾. Į išlaidas, kurias valdytojas vis tiek patirtų net tuo atveju, jei nebūtų sudarytas susitarimas su naudotoju, neturėtų būti atsižvelgiama.
- (180) Atsižvelgdama į šiuos veiksnius, Komisija mano, kad rinkos ekonomikos investuotojo/ekonominės veiklos vykdytojo principo laikomasi, t. y. **dėl lengvatinių mokesčių Propapier pranašumas nesuteikiamas dėl šių priežasčių:**
- a) nuotekų valymo įrenginiu gali naudotis visi naudotojai ir jis nėra pritaikytas *Propapier* poreikiams;
  - b) *Propapier* mokamas mokestis apima įrenginio eksploatacijos, išlaikymo ir techninės priežiūros, taip pat personalo ir mokesčių administravimo sąnaudas, apskaičiuotus amortizacinius atskaitymus ir apskaičiuotas palūkanas, taikomas 20 % į nuotekų valymo įrenginį investuoto nuosavo kapitalo. Taigi mokestis padengia visas papildomas išlaidas, kurias nuotekų valymo įrenginio valdytojas patiria dėl *Propapier* veiklos.
- (181) Atsižvelgiant į tinkamą pelno maržą, kuri, be papildomų išlaidų, taip pat turi būti užtikrinama mokesčiais, reikia konstatuoti, kad šiuo atveju mokesčiai padengia ne tik papildomas išlaidas, bet ir apskaičiuotas palūkanas, taikomas 20 % į įrenginį investuoto nuosavo kapitalo. Nors pagal pirmiau apibrėžtą papildomų išlaidų apskaičiavimo metodą tai nėra aiškiai nustatyta kaip tinkamas pelnas, tačiau valdytojui tai yra papildomos pajamos, kaip būtų tinkamo pelno atveju.
- (182) Kadangi dėl mokesčių *Propapier* neįgyja pranašumo ir jie nėra valstybės pagalba, Komisija neturėjo tirti, ar jie būtų esama pagalba (žr. 123–137 konstatuojamąsias dalis), ar veiklos pagalba (žr. 26 konstatuojamąją dalį) ir ar tokia veiklos pagalba būtų suderinama su vidaus rinka. Atsižvelgdama į tai, Komisija taip pat gali neatsakyti į klausimą, ar mokesčių susigrąžinimas (jei mokesčiai būtų laikomi veiklos pagalba) prieštarautų teisėtų lūkesčių principui ir bendrajam vienodo požiūrio principui.

6. IŠVADA

- (183) Todėl Komisija daro išvadą, kad nei TAZV nuotekų valymo įrenginio statyba, nei automobilių stovėjimo aikštelės statyba, nei naujo kelio tiesimas, nei Oderio–Šprė kanalo platinimas ir gilinimas nėra vienos įmonės poreikiams pritaikytos infrastruktūros priemonės.
- (184) Komisija taip pat daro išvadą, kad už nuotekų valymą imami mokesčiai nėra valstybės pagalba. Rinkos ekonomikos investuotojo/ekonominės veiklos vykdytojo principo laikomasi, taigi įmonei *Propapier PM2 GmbH* ekonominis pranašumas nesuteikiamas,

⁽³⁶⁾ Žr. Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių 63 punktą (OL C 99, 2014 4 4, p. 3).

⁽³⁷⁾ Ten pat.

⁽³⁸⁾ Pavyzdžiui, jei valdytojas turi išplėsti ar atitinkamai pakeisti infrastruktūrą tam, kad pirmiausia būtų patenkinti konkretaus naudotojo poreikiai, į tokias išlaidas turėtų būti atsižvelgiama apskaičiuojant papildomas išlaidas. Žr. Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių 64 punkto ketvirtą sakinį.

⁽³⁹⁾ Žr. Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairių 64 punktą ir Komisijos sprendimo byloje Nr. SA.1885 – C 5/08 (ex NN 58/07) – Danija – neteisėta pagalba, kurią *Aarhus Lufthavn a. s.* suteikė *Ryanair*, 94 konstatuojamąją dalį.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Vokietijos įgyvendintos infrastruktūros priemonės nėra *Propapier PM2 GmbH* poreikiams pritaikyta infrastruktūra. Nuotekų valymo įrenginio naudojimo mokesčiuose, kuriuos TAZV ima iš įmonės *Propapier*, nėra valstybės pagalbos elemento. Taigi infrastruktūros priemonės ir mokesčių nustatymo taisyklės nėra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Vokietijos Federacinei Respublikai.

Priimta Briuselyje 2014 m. spalio 1 d.

Komisijos vardu
Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIEKSEMBURGAS

LT